

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**VIBORG
LANDSTINGS
DOMBØGER**

•

1616

Viborg Landstings Dombøger 1616

Sagsreferater og domskonklusioner

UDGIVET AF
LANDSARKIVET FOR NØRREJYLLAND

VED
POUL RASMUSSEN

Landsarkivet for Nørrejylland

Viborg 1965

F o r o r d

Til dommene i Viborg landstings dombøger 1569-1805 har afdøde registrator O.M. Hofman Bang i sin tid udarbejdet ganske kortfattede regester, der som et rent foreløbigt hjælpemiddel har været til god nytte, men dog ikke på lang sigt kan tilfredsstille alle rimelige krav til et orienteringsmiddel i dette enestående kildemateriale.

Da der ikke, i hvert fald inden for en overskuelig fremtid, kan være tale om en egentlig udgave, har Landsarkivet søgt andre veje til i højere grad at gøre dombøgernes værdifulde indhold tilgængeligt for forskningen. Det besluttedes for nogle år siden af daværende landsarkivar, nuværende rigsarkivar, Johan Hvidtfeldt at søge tilvejebragt en duplikeret publikation, som skulle omfatte korte sagsreferater og ordrette gengivelser af domskonklusionerne. Forsynet med fyldige registre skønnes en sådan publikation både at kunne tjene til let og hurtig orientering i stoffet og tillige for mange forskningsformål at kunne erstatte benyttelsen af de originale dombøger.

For en bevilling af tipsmidlerne, for hvilken Landsarkivet bringer Undervisningsministeriet en ærbødig tak, udarbejdede forfatteren Poul Rasmussen manuskript til dombøgerne 1616 A og B, og efter sin ansættelse som arkivar ved Landsarkivet i 1962 har han som tjenstlig opgave fortsat med 1616 C.

Det er Landsarkivets håb, at denne publikation, hvis første bind hermed udsendes, vil bevise sin nytte, og at det vil være muligt at fremme udsendelsen af de følgende årgange i et rimeligt tempo. Dombøgerne før 1616, som kun er meget ufuldstændigt bevarede, er det Landsarkivets ønske at kunne udgive in extenso.

Viborg, den 20. marts 1965.

Jens Holmgaard.

Indholdsfortegnelse

Indledning	V
Forkortelser	X
Dombog A	1
Dombog B	115
Dombog C	264
Registre	338
1. Hovedregister	338
2. Register over personer, der ikke er stedfastet i teksten	379
3. Register over stednavne, der ikke er opslagsord i hovedregisteret	382
4. Tilnavneregister	384

I N D L E D N I N G

I Viborg landstings arkiv ligger der ikke andre dombøger fra 1500-tallet end nogle få og små fragmenter samt dombøgerne 1569, 1581 og 1591. De bevarede dombøger fra tiden 1600-1664 er delt i tre rækker, A, der omfatter domme i sager fra Vendsyssel, Thy, Mors og Salling samt Fjends og Nørlyng herreder, B, som omfatter domme i sager fra resten af Viborg stift og hele Århus stift, og C, som omfatter domme i sager fra Ribe stift. Dombøgerne fra denne periode består af en fra 1608, en fra 1612, 24 fra tiåret 1616-25, 15 fra tiåret 1626-35, 16 fra tiåret 1636-45, 10 fra tiåret 1646-55 og 4 fra årene 1656-64. Bortset fra en fra 1665 og en fra 1666 er dombøgerne fra resten af det 17. århundrede gået tabt ¹⁾. 1616 indleder perioden med den fyldigste dombogsoverlevering før år 1700, ligesom dette år er det første, fra hvilket der er bevaret dombøger i alle tre rækker. Derfor er 1616 valgt som det år, med hvilket udgivelsen af sagreferater og gengivelser af domskonklusioner påbegyndes.

Dombøgerne 1616A, B og C (B 24-512, 533 og 555) er på henholdsvis 323, 408 og 283 blade i formatet ca. 21x 33 cm.

1) Vedr. Viborg landstings arkiv se i øvrigt Johan Hvidtfeldt: De danske landstingsarkiver (Fortid og Nutid XIX, s. 274 ff.).

Dombøgerne er indbundet i vore dage, og ved indbindingen er der anvendt så meget lim, at man ikke altid kan se, hvor mange blade de forskellige læg bestod af, og hvilke blade der var løse før indbindingen ¹⁾. Af teksten fremgår det, at siderne 405r, 405v, 408r og 408v i dombogen 1616 B før indbindingen udgjorde et læg bestående af et enkelt blad, medens siderne 406r, 406v, 407r og 407v udgjorde et andet læg ligeledes bestående af et enkelt blad. Ved indbindingen blev de to blade foldet forkert og fejlagtigt lagt inden i hinanden. Sidernes rette rækkefølge er 408r, 408v, 405r, 405v, 407r, 407v, 406r og 406v. I dombogen 1616 C udgør siderne 2r, 2v, 11r og 11v et blad, der er foldet forkert. Siderne 2r og 2v burde have været siderne 11r og 11v og omvendt. Blad 51 i samme dombog har været løst og er ved indbindingen indsat mellem blad 50 og 52 i stedet for mellem blad 53 og 54. Siderne 67r, 67v, 70r og 70v udgør et blad, og siderne 68r, 68v, 69r og 69v udgør et andet blad. Tilsammen danner de to blade et læg, men ved indbindingen er det blad, der skulle have ligget inderst, anbragt yderst. Sidernes rette rækkefølge er altså 68r, 68v, 67r, 67v, 70r, 70v, 69r og 69v. Bladene 104, 117 og 267 har været løse og er anbragt forkert ved indbindingen.

1) Læggenes rette rækkefølge er undertiden angivet derved, at samme mærke er anbragt nederst til højre på verso-siden af første lægs sidste blad og nederst til venstre på recto-siden af det andet lægs første blad.

Blad 104 burde være indsat foran blad 145, blad 117 efter blad 144 og blad 267 efter blad 235¹⁾.

Alle tre protokoller er noget medtaget af fugt, og flere bladets hjørner og kanter er afstødt eller smuldret hen. Desuden er der mellem bladene 135 og 136 i dombogen 1616 C skåret to beskrevne blade ud, ligesom de domme i sager fra Ribe stift, der utvivlsomt er blevet afsagt den 6. og 20. juli (jævnt. dom nr. 102 i 1616 C), kan have været indført på blade, som er gået tabt. Det samme kan være tilfældet med blade, som indholdt en gengivelse af den endelige landstingsdom af 28. september, der citeres i dom nr. 128 i 1616 C, men som ikke findes i dombogen.

Dommene, som i øvrigt er skrevet med flere forskellige skriveres hænder, er indført i dombøgerne i to tempi. De indledende procedurebeskrivelser, oplysningerne om de dokumenter, der blev fremlagt i retten, samt domskonklusionerne blev nemlig skrevet først, medens skriveren lod plads stå åben, på hvilken de irettelagte dokumenter senere blev gengivet. Når dombøgernes domme ikke blev indført på én gang fra ende til anden, kan det skyldes, at de først indførte stykker var referater af de mundtligt afsagte domme eller domsmanuskripter, som dommerne dikterede skriversne. I dommene, specielt domskonklusionerne, er der foretaget talrige rettelser. Hvis de først indførte stykker af dommene var referater af de mundtligt afsagte domme, må de være rettet og forbedret

1) Siderne 178r, 178v, 179r og 179v i dombogen 1616 B udgør et blad, der tilsyneladende fra første færd har ligget løst i dombogen, fordi der på det er indført en dom, som var sprunget over ved en fejltagelse. Dom nr. 46 i dombogen 1616 A er indført på et blad, der er indsat efter indførelsen af dom nr. 45.

for at kunne tjene som forlæg for de skriftligt udfærdigede domsakter.

Referaterne og udtogene af dommene deles ved ny linje og indrykning i fire afsnit. I det første afsnit oplyses det, hvem der var sagens parter, og hvad der var dens genstand, hvem der havde indbragt sagen for landstinget, og hvem der eventuelt var hans fuldmægtig, hvilke domme og, for så vidt som de ikke er indført i de indankede domme, hvilke tingsvidner der krævedes underkendt. Ved sagens parter forstås sagsøgerne og de sagsøgte ved sagens behandling i første instans. Disse er som regel ikke identiske med sagsøgerne og de sagsøgte ved landstinget. Langt største parten af landstingets domme blev nemlig afsagt i appelsager, og efter datidens retspraksis var de formelt sagsøgte i sådanne sager de dommere, der havde afsagt de appellerede domme, og de vidner, der havde aflagt de indankede vidnesbyrd. Landstingsdommene indeholder gerne referater af de appellerede sagers behandling ved underretterne; men det, de refererer, er som regel vidneudsagn og domskonklusioner, ikke sigtelsor og sagsgivelser. I de fleste tilfælde anføres det altså ikke direkte, hvem der var sagens parter, men man må søge at slutte sig dertil ud fra vidneudsagnenes og dommenes beskrivelser af sagerne.

I det tredje afsnit er domskonklusionerne gengivet. Den intetsigende indledningsformular: M(ed) t(ilt)a(le, gensvar etc.) så og, formularen: efter sådan lejlighed, og nogle af de hyppigt forekommende for:ne'r er udeladt. I øvrigt er gengivelsen ordret, men ordene er stavet efter moderne retskrivnings regler, der ligeledes er fulgt

med hensyn til tegnsætning, orddeling og anvendelsen af store og små bogstaver. Domskonklusionerne indeholder som ovenfor anført mange rettelser. Da der så godt som udelukkende er tale om forbedringer væsentlig af stilistisk art, er den rettede tekst gengivet, uden at det oplyses, hvorved den afviger fra den oprindelige.

I det andet afsnit anføres de oplysninger, der er nødvendige for, at man kan forstå dommene og deres motive-ringer, og som skaber forbindelse mellem det første og det tredje afsnit.

I det fjerde afsnit endelig gøres der opmærksom på det stof af interesse for kulturhistorien og den økonomiske historie, som dommene indeholder, og som ikke er gengivet i de tre første afsnit.

I alle fire afsnit benyttes de i forkortelseslisten anførte forkortelser. Stednavnene bortset fra navnene på landsdele, købstæder, len og retskredse er gengivet bogstavret, hvorimod personnavnene er normaliseret i den udstrækning, det skønnes forsvarligt. Alle medtagne personnavne er understreget. Når de er nødvendige for forståelsen, er forslag til rettelser i dommens tekst og oplysninger hentede fra andre kilder lejlighedsvis tilføjet i parenteser.

Efter det sidste afsnit af domsreferatet er der anbragt en henvisning til den dombog, i hvilken dommen er indført, og de blade, på hvilke den står. De tre dombogsrækkeres signaturer er som allerede bemærket bogstaverne A, B og C, og den enkelte dombogs signatur er den pågældende rækkes bogstav og et årstal. Da årstallet er anført øverst på siderne, er vedkommende bogstav tilstrækkelig

henvisning til en bestemt dombog. Samtlige referater og udtog af en dombogs domme er nummereret fortløbende, og disse numre er anbragt i klammer på linje med henvisningerne til dombøgerne. Tallene i sidernes hoveder nærmest bindets ryg er numrene på de domme, der refereres på siderne.

Forkortelser

afd.	= afdøde	i.st.	= ikke stedfæstede personer
ang.	= angående	..	
bf..	= birkefoged	lt.	= landsting
byf.	= byfoged	mk.	= mark
bt..	= birketing	rdlr.	= rigsdaler
byt.	= byting	s.	= sogn
dlr.	= daler	skp(r).	= skæppe(r)
for:ne	= forskrevne	sl.	= salig
hf..	= herredsfoged	sldlr.	= slotdaler
hrd. eller h.	= herred	td(r).	= tønde(r)
ht.	= herredsting	tv.	= tingsvidne

Desuden anvendes traditionelle forkortelser såsom o.s.v., m.m., bl.a., el.lign., kgl., ligesom månedernes navne gengives ved deres første stavelse samt de konsonanter, der indleder den næste.

Tidligere omtalte personers navne gengives ved Deres forbogstaver.

20. jan. Niels Pedersen i Heselbierigs børn, Christen Nielsen, Jens Nielsen og Maren Nielsdatter mod Anders Laursen i Sønder Drobyes børn ang. arv efter Christen Andersen Tømmermand i København. Lensmanden på Dueholm Otte Skeel krævede på sagsøgernes vegne et tv. af Mors Nørre ht. 2. marts 1596, et tv. af samme ht. 17. dec. 1605 og et sognevidne af Sønder Dråby kirke søndag før jul (d.v.s. 22. dec.) 1605 kendt magtesløse.

Ifølge de tre tings- og sognevidner var C.A.T. ægtefødt søn af A.L. og Maren Christensdatter, medens sagsøgerne gjorde gældende, at han var A.L.s slegfredsøn med deres faster Ane Pedersdatter. Da hun ikke havde andre børn, hørte de i så fald med til C.A.T.s arvinger. O.S. fremlagde tv. af "Nørre hrd.s ting år 1596 den 2. marts udganget, som Staffen Nielsen i Solbierig har udstedt og forseglet og Jens Skriver (i Nykøbing) og 4 andre mænd medforseglet, indeholdende 24 navngivne mænd at have vidnet og kundgjort, at for:ne C.A. var født og båret der i Nørreherred i Sønder Drobye af gode, ærlige, ægte forældre både på fædrene og mødrene side og havde en god, ærlig dannemand til sin fader ved navn A.L. og en god dannekvinde til sin moder ved navn Maren Christensdatter". Ifølge tingbogen havde de 24 mænd derimod vidnet" med Anne Terkelsdatter og C.A., at de var født af ærlige forældre". 4 af vidnerne i 1596 var mødt på landstinget og fragik, at de havde bevidnet, at C.A. var ægte født, ligesom de erklærede, at de aldrig havde vidnet om A.T., som de intet kendte til. Af de 24 mænd, som i 1605 skulle have bevid-

net C.A.s ægte fødsel, mødte de 16 på landstinget og benægtede ligeledes, at de havde vidnet, som der stod i stokkenævnet. Endelig fremlagde O.S. et stokkenavn og et sognevidne, ifølge hvilke C.A. var født uden for ægteskab og var søn af A.L. og A.P.

Dom: Efterdi så mange af for:ne vidnesmænd, nu er mødt, ved højeste ed for:ne stokkenavn benægter og fragår, og ikke det første stokkenavn med tingbogen kommer overens, ej heller udi tingbogen udtrykkeligen formeldes, hvem for:ne C.A.s fader og moder skulle have været, og dog hans moders navn M.C. udi vidnet findes indført, derhos også findes udi tingbogen A.T.s navn, som udi vidnet er ubenævnt, hvilken ingen kender eller ved, hvor hun er, for for:ne tvende stokkenavn ikke heller findes otte mænd at være indkrævot, her og nu andre vidner fremlægges, med hvilke bevises for:ne C.A. at have været uagte, da kunne vi ikke kende samme tvende stokkenavn og for:ne sognevidne, nu hidstævnet er, så nøjagtige, at de bør nogen magt at have eller korme for:ne N.P.s børn på samme arv til hinder eller skade i nogen måde.

Skriveren forklarede, at to dage efter at stokkenævnet 1605 var vidnet, kom herredsfogden og en anden mand "med samme karl, vidnet begærede; han ville straks af sted; og han da efter deres begæring skrev samme vidne", som de tre mænd forseglede.- To af de mænd, der havde forseglet tv. 1596, berettede, at de havde givet skriveren deres signeter, og at de ikke havde hørt tv. oplæse. Skriveren benægtede imidlertid, at han havde haft deres signeter, og påstod, at de to mænd selv kun-

ne læse og skrive.

1r - 6r.

(1

20. jan. Jens Andersen Vodskov, borger i Ålborg, mod Jens Sørensen, borger sammesteds, ang. skelkrænkelse og fastgørelse af lægter m.m. til J.A.s hus. J.A. havde krævet et synsvidne af Ålborg byt. 13.nov. 1615 kendt magtesløst, medens J.S. havde appelleret Ålborg rådstuerets dom af 27. okt. 1615.

Rådstuerettens dom byggede på to synsvidner af 18. sept. og 16. okt. 1615, af hvilke det sidste angik en skriftlig synsforretning af 30. aug. 1615.

Dom: Efterdi samme synsvidner, på begge sider nu hidstævnet er, ikke medfører noget varsel for dem at være givet, når synsmændene skulle være på åstederne, da finder vi samme synsvidner på både sider ingen magt at have, og efterdi for:ne borgmestre og råds dom findes efter for:ne J.A.s synsvidne, som nu er undersøgt, at være udgivet, og ikke den er endelig, da bør den at være, som den udømt var.

Opmåling af bygning i Ålborg.- Opmålingen foretoges med byens målestang, et alenmål.

6r - 11r.

(2

20. jan. Samme sag som nr. 2. Jens Sørensen krævede et synsvidne af Ålborg byt. 8. jan. 1616 kendt magtesløst.

Tv. drejede sig om noget, synsmændene havde set den 30. aug. 1615, da det syn afholdtes, som er beskrevet i det i dom nr. 2 omhandlede tv. af 16. okt. 1615.

Dom: Efterdi samme synsvidne, som de deres vidne har på funderet, findes nu i dag at være undersøgt, og ikke samme deres vidne på fersk fod eller på nogen enkende visse dag er vundet, da finder vi samme vidne ingen magt at have.

11r - 12v.

(3

20. jan. Erik Christensen i Skagen mod Niels Pedersen, Niels Mikkelsen og Jens Thomsen sammesteds ang. leje af og erstatning for en båd, de havde lejet, og som var drevet bort. E.C. (ved Jacob Vognsen, ridefoged på Ålborg slot) havde appelleret Skagens byt.s dom af 3. apr. 1615.

Da E.C. ikke havde bevist, at de tre mænd havde lovet ham mere end lejen, havde byf. kun dømt dem til at betale denne, og "for:ne E.C. siden at tale alt selskabet til for videre skadesbod, som har annammet og roet hans båd, enhver for sin anpart".

Dom: Efterdi for:ne tre mænd samme båd for leje og lån har annammet og den ikke igen fra dem har leveret, og loven formelder lån lydeløst hjem at komme, item loven og formelder lån og vurderingspenge ikke at må fortabes, og for:ne Iver Thomsen (d.v.s. byf.) dog ikke har tildømt for:ne tre mænd samme båd igen til E.C. at levere eller derfor at stande til rette, da ved vi ikke hans dom derudinden at følge, medens den magtesløst at være.

E.C. havde lejet de tre mænd en båd med tilhørende redskaber fra St. Olafs dag og til påske for 2 tdr. fisk "føling" og 2 tdr. kuller "føling". - Båden drev bort

i en storm ved juletid 1614.

12v - 13v.

(4

20. jan. Christen Andersen i Cræstrup og Niels Espersen i Vorning samt lensmanden på Dronningborg Eske Brøk mod Mourids Sørensen i Vorning og hans hustru Margrete Sørensdatter ang. deres tidligere ægtefæller, som de skulle have ombragt. M.S. krævede tv. af Sønderlyng ht. 31 okt. 1615 og Nørlyng ht. 4. nov. 1615 kendt magtesløse.

E.B.s fuldmægtig meddelte, at E.B. samme vidner vil-
le afstå, så de skal være, som de uvundne var, og ingen
til hinder eller skade at komme i nogen måde.

14r - 14v.

(5

20. jan. Henning Bille til Vrejlevklosters øvrige kreditorer mod Mogens Kaas til Aås ang. gæld, han havde ladet sig indføre for i E.B.s bo, uagtet arvingerne forinden havde fragået arv og gæld. De andre kreditorer (ved fogeden på Vrejlevkloster Jens Simonsen) havde appelleret Vrejlev bt.s dom af 20.dec. 1615 og Jerslev ht.s dom af 14. dec. 1615.

Dom: Efterdi H.B.s brev formelder, at dersom M.K. ikke bekom samme penge med sin rente til for:ne tid, som forskrevet står, da skulle M.K. have fuld magt i hans gods, hvor det findes, sig selv fyldest at annamme foruden nogen lovmål, dom, rettergang, modsigelse eller forhindring i nogen måder, og for:ne bf. og hf. derefter har funderet deres domme, da ved vi os ikke dommere derudinden at være, medens hven påslæder, da at ind-

stævne sig det for kgl. majestæt vor allernådigste herre og Danmarks riges råd.

H.B. og M.K. havde i fællesskab kautioneret for 2000 dlr., som Axel Galt skyldte bort. M.K. havde overtaget H.B.s anpart af kautionsforpligtelsen og til gengæld fået en af H.B. på adelig are og tro udstedt panteforskrivning.

14v - 16v.

(6

20. jan. Jens Christensen Skrædder i Thisted mod Niels Madsen i Jegstrup ang. gæld. N.M.s husbond Mogens Kaas til Liungholm havde appelleret Thisted byt.s dom af 4. nov. 1615 og samme tings dele af 11. nov. 1615.

Den dag dom blev afsagt, havde to mænd fremlagt et forseglede brev, hvori N.M. meddelte, at han var i sin husbonds forfald og gav dem fuldmagt til at gøre hans skudsmål. De to mænd havde bevidnet, at N.M. var i sin husbonds forfald; men da de, efter hvad byf. påstod for lt., ikke vidste, hvor han var, og hvad han bestilte, havde byf. ikke taget hensyn til skudsmålet.

Dom: Efterdi N.M.s skudsmål formedelst to mænd med hans fuldmagt findes til for:ne byt. lovligen at være gjort, og fogden dog det ikke har villet anset og sagen sig tiltaget og til en bestemt tid opsat, medens derudi imod for:ne skudsmål straks dømt, da ved vi ikke andet derom at sige, end han sig jo derudinden har forset og bør derfor igen at give for:ne N.M. hans skellig, bevislig kost og taring, han derfor har lidt og ladet anvende, og for:ne dom og dele, derefter drevet er, ingen magt at have.

N.M. skyldte J.C. bl.a. 3 tdr. havre og 3 små skæpper (antagelig thyboskæpper à 1/18 td.).

17r - 19v.

(7)

20. jan. Bertel Olufsen i Vester Brøndersløff mod Niels Simonsen og Jens Simonsen sammesteds og deres medfølgere ang. krænkelser af gårdfreden og hærværk. N.S.s husbond hospitalsforstander Anders Jensen i Ålborg krævede et tv. af Jerslev ht. 7. dec. 1615 kendt magtesløst.

Ifølge dette tv. havde fire mænd bevidnet, at de søgte en nat var kommet i B.O.s gård "og råbte og udaskede B.O. og hans sønner og kaldte dem skælme og forrædere og skød i gården, og det snarest de kunne komme op af deres seng, gik de ud til dem".

Dom: Efterdi samme vidne ikke navnlig medfører, hvo de skulle have været, der skulle have kommet op af sengen ud i gården til for:ne folk, da finder vi samme vidne ingen magt at have.

19v - 20v.

(8)

20. jan. Niels Arenfeldt til Kniffholt (ved Peder Christensen, foged på Kniffholt) mod Otte Skeel til Hammelse (og Bangsbo) ang. bebyggede og ubebyggede grunde og en tilliggende landingsplads ved Fladstrand. O.S. krævede nogle tv. af Sæbygård bt. 18. marts 1615 og Voergård bt. 10. marts 1615 kendt magtesløse. Desuden havde han indstævnet nogle mænd, der havde vidnet ved Sæbygård bt., til lt. 6 uger senere.

Forlig: Da efter flere ord, dem imellem var, blev det så forhandlet udi Niels Lauridsen, ærlig og velbyr-

dig mand Otte Christoffer Rosenkrantz' foged på Lierbek, hans nærværelse og samtykke, at O.S. afstod samme stævning og tiltale mod for:ne vidnesmænd, og P.C. udi lige måde på sin husbonds vegne afstod hvis vidner, som han har forhvervet, og O.S. til i dag seks uger har ladet hidstævne, så de på begge sider skulle være kasserede, døde og magtesløse. Og dernæst blev på alle sider bevilget, samtykt og således besluttet, at hvis bygger, nu der sammesteds findes opsat, såvel de tre, på N.A.s stavn findes bygget, som den, O.S. på for:ne Fladstrand har ladet sætte, skulle efter denne dag udaf alle for:ne lodsejere uildet og upåklaget blive stående udi deres es og fuldmagt, som de nu forefundet er.

21r - 22v.

(8)

20. jan. Niels Arenfeldt til Kniffholdt mod Jens Tømmermand i Bangsbo Mølle ang. restance med kirketien-
de. N.A. (ved Peder Christensen, foged på Kniffholdt) havde appelleret lt.s uendelige dom af 16. dec. 1615, der underkendte en af N.A. erhvervet høringsdele.

J.T.s husbond Otte Skeel til Hamellose (og Bangsbo) mødte for ham og fremlagde forskellige tv., der skulle bevise, at J.T. havde svaret sin tiende.

Forlig: Da efter flere ord, dem imellem var, blev det så forhandlet, at O.S. afstod samme vidner, og P.C. frastod samme tiende, som omtvistet med J.T., ham derfor at skal kvit være, så alle hvis vidner, dele og breve, udi den sag ganget er, skal være kasseret og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

22v - 23v.

(9)

20. jan. Chresten Høeg til Thuodbøll mod Jesper Nielsen i Schioldbore og hans husbond Falk Gøye til Schiersø ang. et hus, J.N. uberettiget havde ladet opsætte på heden. C.H. havde appelleret en uendelig lts dom af 2. dec. 1615, der underkendte en høringsdele, han havde erhvervet på Hundborg ht. 21. okt. 1611.

(Kun begyndelsen af denne dom er indført i dombogen. To sider, på hvilke resten skulle være indført, er ubeskrevne).

23v - 24v.

(11

20. jan. Fru Anne Lykke sl. Claus Maltenses til Hyffueriis mod Christen Nielsen i Emb, Anders Cleman-
sen sammesteds, Søren Christensen i Ørding, Mikkel Tø-
gersen, Niels Pedersen sammesteds, Sidsel Andersdatter
i Rstedt, Morten Nielsen, Anders Christensen sammesteds,
Lars Christensen i SendbiERG paa Gaden, Jens Christensen,
Anders Pedersen, Lars Christensen Nør, Lars Tøgersen, Pe-
der Pedersen og Peder Nielsen sammesteds ang. restance
med kongetiende for 1615. A.L. (ved Anders Poulsen, foged på Hyffueriis) havde appelleret Mors Sønderht.s dom af 30. okt. 1615.

Hf. havde frifundet bønderne, fordi de var udskrevne til soldater og i henhold til kongens brev af 26. juni 1615 fritaget for landgilde, ægt, arbejde, skat og al anden besværing.

Dom: Efterdi recessen formelder, bønderne og menige almue til gode rede at skulle tiende hver tiende kær af alle hånde korn, og det at skal ydes i kærven, og efterdi højbemeldte kgl. majestats brev in specie ikke formel-

der, for:ne bønder, som er udskrevne, for sådan tiende at skal være kvit og forskånet, og for:ne hf. dog har dem for samme tiltale og tiende kvit fundet, da ved vi ikke hans dom at følge, medens den ingen magt at have.

26r - 27v.

(12

20. jan. Lensmanden på Skivehus Christen Thott mod Mogens Jespersen i Huidbierig ang. indfæstning af kirkejord, han brugte. M.J.s husbond fru Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hyueriis (ved fogeden sammesteds Anders Poulsen) havde appelleret Hindborg ht.s dom af 20. nov. 1615.

Dom: Efterdi samme jord findes i kirkens bog indskrevet for årlig afgift deraf at skal udgives, og recessen formelder, at det jord, som gives fra bondegårde og til kirken, skulle de bønder, fra hvis gårde samme jord givet er, nyde og beholde for den skyld og landgilde, der plejer af at gange af gammel tid, dog skulle de være forpligtet arving efter anden at stede og fæste samme jord af kongens lensmand på kirkens vegne for en skellig fæste for en kendelses skyld, og ikke bevises for:ne M.J. samme jord at have stedt og fæstet, og fogeden fordi har ham dertil dømt efter recessen, da ved vi ikke imod hans dom at sige eller magtesløs dømme.

27v - 29r.

(13

20. jan. Borgmester Søren Mikkelsen i Sæby mod ridefogeden på Sæbygård Anders Pedersen ang. vraggods, som borgerne havde bjærget ind på kongens forstrand, men som A.P. havde ladet fjerne derfra. S.M. (ved sin broder råd-

mand Peder Mikkelsen) havde indanket Sæby byt.s dom af 23. maj 1615 til stadfæstelse. A.P. indankede den til underkendelse.

Den appellerede dom, som var afsagt af sættefogeden Svend Christensen, byggede på et tv af 8. dec. 1613.

Dom: Efterdi af for:ne vidne forfares ikke at skulle være blevet bjærget uden 450 båndstager, hvoraf for:ne S.M. og de til bjærgeløn skulle have bekommet 300, og S.C. dog har tildømt A.P. 250 fra sig dem at skulle tilstille, så det befindes ham det ene hundrede mere at være tildømt fra sig at skulle lægge, end som deres eget vidne om formelder at være blevet bjærget, da ved vi ikke samme hans dom at følge A.P. til hinder eller skade at komme.

Daværende tolder S.M. havde bestilt nogle mænd i Sæby til at bjærge en del vraggods, som lå sønden ved Strandhaven og norden for Solbechs gårde. I løbet af to dage havde de bjærget 54 tylvter små dæler, 21 stykker stakket lindebord, 4 små egebord, 450 båndstager og 11 nye øltønder. Da de kom og skulle have deres bjærgeløn, havde A.P. fjernet alt på nær 14 tylvter dæler, 300 båndstager, de 21 lindebord og de 4 egebord. Heraf fik de til bjærgeløn 12 tylvter dæler og 100 båndstager.

29r - 31v.

(14

20. jan. Borgmester og råd i Sæby (ved rådmand Peder Mikkelsen) mod Peder Munk til Sæbygård ang. skellet mellem byens og hovedgårdens jorder og forstrand. P.M. krævede et tv. af Sæbygård bt. 24. juni 1615 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi de vidnesbyrd, som samme vidner vundet har, ikke er stævnet deres vidner at forantvorde, ved vi ikke på samme vidner at dømme, førend de og for samme deres vidner lovlig stævnes og kaldes, og da gå derom, hvis ret er.

31v - 32v.

(15)

20. jan. Borgmester og råd i Sæby (ved rådmænd Peder Mikkelsen) mod bf. i Sæbygård birk Mads Pedersen i Fouerholt og birkeskriveren Jens Jensen i Eistrup ang. genparter af tv. og domme, som de forholdt dem.

Da M.P. og J.J. beviste ved tv., at de havde tilbudt sagsøgerne de pågældende genparter, og da de fremdeles var villige til at udfærdige dem, afstod P.M. denne stævning og tiltale.

32v - 33v.

(16)

20. jan. Lensmanden på Skivehus Christen Thott, som den, der havde præstegården i Breum i forsvar, mod Edel Mikkelsdatter i Breum og hendes husbond fru Dorte Krabbe (til Grindeslevkloster) ang. retten til at dyrke jord på Breum mark. C.T. (ved Mads Jørgensen, ridefoged på Skivehus) havde appelleret Salling Nørreht.s dom af 12. dec. 1615.

Dommen byggede på nogle tv., ifølge hvilke E.M. havde vedkendt sig det omtrættede jordstykke som hendes husbonds ejendom, ligesom fire mænd havde bevidnet, at det blev brugt ulastet og ukåret til E.M.s gård henholdsvis for 26 år siden, i 21 år, for 34 år siden og i 12 år (vidnet vidste dog ikke, hvis ejendom jorden

var). D.K.s synsmænd havde 21. nov. 1615 besigtiget jordstykket, der lå sønden op til Bagenhøy imellem den og alfar vej. Det var 6 favne bredt i den vestre ende, 5 favne i den østre ende og 16 favne langt, og somt af samme stykke jord lå blandet med møg, som var bortført, og noget lå grønt. C.T.s synsmænd, som havde besigtiget samme stykke jord den 31. okt., erklærede, at det lå sønden op til Bagen Høy, og mellem højen og en vej for hr. Mikkels agerende der lå noget møg blandt, og noget var bortført, og fra øster side og til vester side for hr. Mikkels agerende var 7 favne bredt, og mellem vejen og højen for samme agerende var 5 favne bredt og ved en fure eller $1\frac{1}{2}$ til. Dette syn påstod C.T. stred mod D.K.s.

Dom: Efterdi samme vidner ikke medfører at være vundet om nogen vis hævde efter recessen, hvor længe samme jord skulle have været brugt, da kunne vi ikke kende samme vidner og for:ne vedkendelse og dom, derefter ganget er, noksom at være, at de bør nogen magt at have, og efterdi samme synsvidner ikke findes imod hinanden at være, da ved vi ikke imod samme synsvidner, nu hidstævnet er, at sige.

34r - 36v.

(17

20. jan. Knud Jensen Hoffuer, hører i Viborg, mod Jens Thøgersen, hører sammesteds, og skoledisciplen Poul Jepsen ang. vold. J.T. og P.J. havde appelleret Viborg sandemands tog.

(Sagens afslutning er ikke refereret i dombogen).
Kapitlet havde ladet J.T. og P.J. straffe med

fængsel i hospitalet.- Da de ikke havde overfaldet nogen borger i Viborg, mente de sagsøgte, at sandemændene i Viborg ikke kunne sværge i deres sag. Deres værneting var Vorde bt.

37r - 37v.

(18)

20. jan. Peder Mortensen i Viborg eller snarere lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne mod Poul Jepsen og Erik Paaske, skoledisciple sammesteds, ang. vold. P. J. og E.P. havde appelleret Viborg sandemænds tog.

De sagsøgte påstod, at de var uskyldige. Desuden gjorde de gældende, at dersom deres ulempe kunne findes, at de da burde at straffes af deres øvrighed, som er deres skolemester.

Kendelse: K.G. afstod samme vold mod for:ne skolepersoner, og efter sådan lejlighed bør samme sandemændsed ikke at komme P.J. og E.P. til nogen forhindring.

38r - 38v.

(19)

3. febr. Peder Ræv i Gierendrup mod Thomas Jensen i Vester Hebelstrup ang. gæld. 31. aug. havde P.R. ved Jerslev ht. erhvervet dele over T.J., som ved to uendelige lt.sdomme af 23. sept. og 2. dec. 1615 havde fået fordelingen dømt magtesløs. Disse domme indankedede T.J. til stadfæstelse, P.R. til underkendelse.

Dom: Efterdi samme tvende lt.sdomme ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør de ikke længer magt at have, og efterdi for:ne T.J. efter hans eget underskrevne brev er delt

blevet, da ved vi ikke ham af samme dele kvit at dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

T.J. havde modtaget betaling for en ko, som kaldtes Krømmerkoen.

38v - 40r.

(20

3. febr. Anne Bertelsdatter i Ålborg og hendes børn frasagde sig arv og gæld efter deres mand og fader Niels Mortensen, som døde 21. jan.

40v.

(21

3. febr. Axel Rosenkrantz til Kiølskegaard mod Hans Vandel, borgmester i Ålborg, ang. betaling for korn, han havde modtaget. A.R. havde appelleret Ålborg rådstuerets dom af 29. sept. 1615.

Dom: Efterdi samme borgmester og råds dom ikke er endelig, da bør den at være, som den udømt var, og sagen til Ålborg rådhus igen at komme og borgmester og råd, når det for dem lovlige indstævnes, for:ne A.R. og H.V. endelig imellem at adskille, som det sig bør.

41r - 42r.

(22

3. febr. Hr. Hans Sørensen i Roesholm mod Oluf Bertelsen, borger i Thisted, ang. gæld. H.S. (ved Claus Kaas til Øland) havde appelleret Thisted byt.s dom af 22. jan. 1614.

Dom: Efterdi det første punkt udi samme doms sentens ikke er endeligt, da finder vi samme dom at være, som den udømt var, og sagen til Thisted byt. igen at komme og fogeden, når det for ham lovlige indstævnes, dem

endelig derom imellem at adskille, som det sig bør.

. 42v - 43v.

(23

3. febr. Christen Høeg (til Todbøl) mod Niels Christensen Skomager på Hoffordt i Østerild ang. urigtig registrering af boet efter hans afdøde hustru Maren Busch. N.C. havde appelleret to uendelige domme (ting og dato ikke opgivet).

Dommene byggede på fire tv. af Hillerslev ht. 21. nov., 5. dec. og 12. dec. 1615 samt et sendebrev af 13. dec. 1615(?).

Dom: Så er forbemeldte C.H. og for:ne mænd ikke nu mødt til gensvar eller nogen på deres vegne dem lovlig at undskylde eller nogen gensigelse eller modstand herimod at gøre. Da efterdi sagen udi seks uger har været optaget, som er til i dag, at de nu på begge sider her skulle være mødt, og C.H. eller for:ne mænd ikke nu er fremkommet, som for:uit står, da finder vi samme tv. og sendebrev ingen magt at have.

N.C.S. gav M.B., som da tjente i Nors præstegård, til fæstegave et to lag sølvpanserbalte med stanger imellem, fire sølvskeer og lo dlr. for Bryllupskost at gøre.- En båd bygget af 5 savdaler.

44r - 46r.

(24

3. febr. Velbyrdige Anders Rytter mod boet efter Henning Bille (til Vrejlevkloster) ang. gæld. Jens Simonsen og Ejler Simonsen på Vreløffgaard mod A.R. ang. vold. A.R. havde appelleret to kendelser afsagte af bf. for Vrejlev birk 8. nov. og 6. dec. 1615 og et sande-

mændstog af Vrejlev bt. snapsting 1616(?).

Dom: Da efterdi ingen af sandemændene ved deres navne er stævnet, at deraf kunne forfares, om det er de sandemænd, nu er, eller forgangen år været har, og tilmed findes samme stævning påskrevet at være læst i Wreløff kirke, og nu gives til kende et af vidnesbyrdene ikke at have hjemme der udi sognet, så det derfor ikke skal være lovlige stævnet, da ved vi ikke efter denne stævning nu udi samme sag at dømme.

46v - 48v.

(25)

3. febr. Dorte Bloksdatter i Viborg mod Laurids Jensen i Katballe ang. træ, der var hugget i Kneckjborig skov, som han havde haft under opsyn, og ang. et øg, som var druknet på grund af hans forsømmelse. L.J. havde appelleret Viborg byt.s dele af 30. nov. 1615 og lt.s dele af 2. dec. 1615.

Fordelingskendelserne var bl. baseret på et synsvidne af Lysgård ht. 12. juni 1655.

Dom: Efterdi L.J. ikke for samme synsvidne har fået varsel, og efterdi han ikke findes til hans værneting at være delt blevet, da finder vi samme syn og dele ingen magt at have.

52r - 53r.

(26)

3. febr. Rotker Backhus af Selle mod Hening Remers af Brunsuig ang. gods, han havde afhændet, uagtet det var aftalt, at det skulle ligge i forvaring i Viborg, indtil de havde gjort regnskab med hinanden.

Forlig: Da formedelst vor underhandling har de samt-

ligen her for retten vedtaget og dem endeligen på begge sider tilforpligtet, at samme sag bemeldte deres madskab og regnskab belagende skal være voldgivet på Arndt van Velsen, indvåner til Brunsvig, så at, hvad han derudi gør, forhandler eller og for ret dem imellem erkender, skulle de på begge sider uden al imodsigelse eller videre appellatiion være med fornøjet, og hvis da befindes den ene at blive den anden skyldig efter bemeldte Welsens afsigt, derfor skal den skyldige den anden straks kontentere, befredige og tilfredsstille, som det sig bør.

53v - 54r.

(27

17. febr. Samme sag som nr. 17. Dorte Krabbe (ved Niels Basse i Vanndrup) krævede to tv. af Salling Nørre ht. 17. og 31. okt. 1615 kendt magtesløse.

Fem mænd havde bevidnet, at for 23 år siden havde hr. Mikkels kone i Breum hør i det omtvistede jordstykke. To år senere var der sået rug i jorden. Desuden havde hr. M. vedkendt sig jordstykket for hans agerende, om hans ager skulle løbe så langt ud som de, der ligger enten østen eller vesten til. Et vidne aflagt af præstens søn Jens Mikkelsen afstod Mads Jørgensen fra at benytte.

Dom: Efterdi samme vidne ikke bemelder, at for:ne jord stedse efter recessens hævde skulle have været brugt til hr. M.s gård, ej heller navngiver, hvem samme rug skulle have ladet så i for:ne jord, og hr. M.s vedkendelse ikke er endelig, medens lagt udi tvivl, da finder vi samme vidne og vedkendelse magtesløse at være

og efterdi M.J. har afstået J.M.s vidne, da bør det ingen magt at have.

54v - 56r.

(28

17. febr. Jomfru Helvig Kaas til Nandrupgaard mod Svend Andersen i Nykøbing ang. resterende stedsmaal samt noget tømmer og $7\frac{1}{2}$ dlr., han havde modtaget, men ikke anvendt efter aftale. S.A. havde appelleret en høringsdele af Mors Nørre ht. 8. aug. 1615.

S.A. mente ikke, han skulle betale stedsmaal, da han flyttede fra huset kort tid efter, at han havde overtaget det.

Dom: Efterdi S.A. selv her i dag bekendt og tilstået har sig ikkun stakket tid at have været udi for:ne hus, så deraf forstås ham samme hus at have stedt og haft udi besiddelse, og han for samme tømmer og $7\frac{1}{2}$ dlr. såvel som for for:ne stedsmaalspenge med høringsdele har været forfulgt, og derfor er givet lovligt varsel, og ikke han sig inden fjerde ting eller for høring har erklæret og undskyldt og derfor er delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

Stedsmaalet af huset androg 4 dlr.- Til husets reparation var der leveret 3 læs tømmer, egetømmer, fyrre-spær, lægter og dæler.

56r - 57v.

(29

17. febr. Peder Sørensen, rådmand i Viborg, mod Christen Thrane, borger sammesteds, ang. gæld.

C.T. havde kautioneret for Gabriel Hansen Buntma-

nager i Viborg for et lån på 100 enkende rdlr., hver dlr. til 37 skilling lybsk, og lovet at betale de 100 dlr., når lånet blev opsagt til aftalt termin. C.T. mente han kunne nøjes med at betale lånet tilbage i markstykker eller med 37 skilling lybsk for hver dlr., men P.S. krævede med henvisning til loven tilbagebetaling i dlr.

Dom: Efterdi C.T.s brev lyder på enkende rdlr., da ved vi ikke andet derom at sige, end han jo bør samme brev med enkende dlr. at fuldgøre, som det sig bør.

57v - 58v.

(30)

17. febr. Otte Huitfeldt fik lt.svidne om, at en brevkiste med hans og hans søskendes adkomstbreve var brændt under ildebranden i Viborg 27. apr. 1615.

59r.

(31)

2. marts Palle Rodsteen (til Hørbylund) mod Peder Eskildsen i Meillode ang. vægning ved at gå hovbud. Ove Urup til Offuisholm, der ligesom P.R. tilholdt sig det bol, P.E. beboede, havde appelleret Vennbjerg ht.s dom af 4. dec. 1615.

På P.R.s vegne havde Thomas Jensen i Vraa ladet P. E. fordele. T.J. havde beskyldt ham for, at han ikke efter befaling ville gå bud for sin husbond til "Aars".

Dom: Efterdi samme delsbrev ikke medfører, når eller hvilken tid P.E. skulle være tilsagt at gøre samme rejse til "Aarhus" og T.J. den afstår, da finder vi samme delsbrev nagtesløst at være.

59v- 60r.

(32)

2. marts. Samme sag som nr. 22. Hans Vandel krævede de kvitteringer, han havde givet Axel Rosenkrantz' bønder kendt magtesløse.

Sagen blev opsat i 14 dage, fordi H.V. ikke var mødt.

60v - 61v.

(33)

2. marts. Samme sag som nr. 8. Jens Simonsen (ved Oluf Nielsen i Ålborg) havde appelleret tre kendelser, Jerslev hrd.s nævninger havde afsagt snapsting 1616 over ham, hans hustru og hans dreng.

Nævningernes kendelser byggede på et tv. af Jerslev ht. 7. dec. 1615, som lt. havde kendt magtesløst 20. jan. 1616 (dom nr.8).

Dom: Efterdi samme vidne, efter hvilket nævninger deres ed gjort har, findes at være undersøgt, og ikke noget synsvidne fremlægges gerningen at være gjort, da finder vi samme nævningers ed ingen magt at have.

61v - 63v.

(34)

2. marts. Samme sag som nr.8. Hospitalsforstander Anders Jensen Skriver i Ålborg (ved Oluf Nielsen sammesteds) havde appelleret en kendelse, Jerslev hrd.s nævninger havde afsagt 11. jan. 1616 over Niels Simonsen.

Kendelsen byggede på et tv., som lt. 20. jan. 1616 (se dom nr.8) havde kendt magtesløst.

Dom: Efterdi samme vidne, efter hvilket nævninger deres ed gjort har, findes at være undersøgt, og ikke noget synsvidne fremlægges gerningen at være gjort, da finder vi samme nævningers ed ingen magt at have.

63v - 64v.

(35)

2. marts. Peder Eskildsen i Meillode mod Niels Pedersen, foged på Løngshollom, og Christen Jensen i Brøliedet ang. krænkelse af husfreden. De sagsøgte husbond Palle Rodsteen til Hørbylund (ved Thomas Jensen i Vraa) havde appelleret de kendelser, som Vennebjerg hrd.s nævninger havde afsagt 18. dec. 1615 over de to mænd.

Dom: Efterdi den niende af for:ne 12 nævninger ved navn Thomas Lauridsen i Glimsholt findes at have været delt og lovforvunden, da han og hans medbrødre gjorde deres ed, og der findes ikkun 10 nævninger udi den anden ed at have svoret C.J. husfred over, da kunne vi ikke kende samme nævningers eder så fuldkomne og noksomme, at de bør nogen magt at have.

65r - 67r.

(36)

2. marts Peder Munk til Sæbygaard og beboerne i Kragelund, Diurheden, Fogelsang, Krafftit og Ørhiede mod borgmester og råd i Sæby ang. retten til fædrift og tørveskær mellem Strandhaffuen sønden Sæby og Suolsbecksgierde. Borgmester Søren Mikkelsen krævede et tv. af Sæbygård bt. 24. juni 1615 kendt magtesløst.

Kendelse: Efterdi vor stævning formelder dem her at skulle have mødt næste lt., efter den blev forkyndt, og samme stævning, efter som den findes læst og forkyndt at være, befindes til den lt., nu næst siden er forbiganget, at skulle været her i rette lagt, så den ikke formelder til dette lt., da ved vi os ikke efter denne stævning nu udi samme sag at dømme.

68r - 69v.

(37

2. marts. Erik Kaas til Huebierig gaardt og hans fæstere Peder Christensen og Mikkel Nielsen i Restedt mod Jens Christensen i Restedt ang. nedpløjning af deres uhøstede korn. J.C.s husbond Knud Gyldenstjerne til Aaegaardt, lensmand på Vestervig, (ved ridefogeden Niels Rasmussen) havde appelleret Mors Sønder ht.s uendelige dom af 20. dec. eller nov. 1615 og krævede de tv., hvorpå den byggede, kendt magtesløse:

Dom: Efterdi N.R. ikke beskylder for:ne vidner og syn anderledes end for, der ikke skulle være givet lovligt varsel for dem, og for:ne tvende varselsmænd nu her i dag er mødt og med helgens ed og oprakt finger været samme deres varsel bestandig, som forskrevet stander, da ved vi ikke imod for:ne vidner og syn i de måder at sige eller magtesløse dømme, og efterdi for:ne ht.sdom ikke lyder længere, indtil sagen igen for hf. blev indkaldt, da, hvem samme dom påskader, at indkalde den igen for hf., og der gå om, hvis ret er.

Den omtvistede jord lå i Rested mark vesten på Monch Røgill Agere.- Der var pløjet tværs over jordstykket sommesteds 3 furer, sommesteds mere og sommesteds mindre, og der var pløjet enderlangs sommesteds en fure og sommesteds tre furer, og var samme jord, som dem syntes, ungefær 4 tdr. sæd.- Kornet på Restedt mark var ikke ophøstet eller hjemført den 31. aug.

69v - 72 r.

(38

2. marts. Jævnf. sag nr.1. Lensmanden på Hald

Knud Gyldenstjerne og lensmanden på Dueholm Otte Skeel (ved ridefogeden Jens Pedersen) mod Anders Mikkelsen i Drobye, Anders Thomsen i Bjørndrup, Jens Nielsen i Flade, Jens Steffensen i Solbiergh, Morten Sørensen i Bjørndrup, Jens Grøn i Drobye og Niels eller Anders Sørensen sammesteds ang. tv., de havde forseglet, uagtet vidnerne benægtede, at de havde aflagt de i tv. indførte vidnesbyrd.

A.M. og A.T. påstod, de havde givet skriveren deres signeter, at han dermed skulle forsegle, hvis lovligt gik inden tinge, medens J.N., J.S., M.S., J.G. og A.S. benægtede, at deres segl var sat under de forskellige vidner med deres vilje og vidende.

Dom: Efterdi for:ne mænd, som findes i for:ne tvende 24 mænds vidner og sognevidne inddraget at skulle have vundet, Christen Andersen (overstreget: at skulle have) været ægte født, de, som nu er levende, mestenpart nu og tilforn her har været og højlig benægtet dem ikke samme vidner at have vundet, som de skrevet er og ombemelder, og ikke befindes 8 mænd tinghørere for samme vidner at være indskrevet, da kunne vi ikke kende samme vidner så lovlige og nøjagtige, at de bør for:ne mænd til hinder eller skade at komme, medens efterdi kong Valdemars konstitution formår, at alle åbne breve skulle stande ved deres fulde magt, uden den, det forseglet har, med kønsed slige breve ikke med sin bevilning og vidskab at være udgivet kan afværge, og A.M. i Drobye, A.T. i Bjørndrup, J.N. i Flade, J.S. i Solbiergh, M.S. i Bjørndrup, J.G. i Drobye og N.S. ibidem, som nu er levende, for:ne tvende 24 mænds vidner og

sognevidne har forseglet, da bør de derfor at stande til rette, som vedbør, uden de selvtolvt med deres medbrødre afværger deres segl ikke for for:ne vidner, som de bemelder, med deres vilje og vidskab at være kommet.

Sætteskriveren havde leveret tingskriveren sin opskrift, han på tinget skrev, at han den udi tingbogen skulle indføre.

72v - 79r.

(39

16. marts Borgmester og råd i Sæby (ved rådmænd Peder Mikkelsen) mod Peder Munk til Sæbygård ang. ejendomsretten til de enge nordfor Sæby, der hed Strand Engj. Sagsøgerne krævede to tv. af Sæbygård bt. 24. juni 1615 kendt magtesløse.

Sagen blev opsat til 27. apr., da en del de indstævnedede havde lovligt forfald.

81r - 82r.

(40

16. marts Mogens Kaas, lensmand på Ørum, havde indstævnet Jep Christensen i Simensgaard og Mikkel Poulsen i Flarup, som på Revs ht. 24. febr. 1616 havde bevidnet, at Mads Lauridsen i Thuolm havde sagt, at han året før havde vidnet løgn til tinge.

Kendelse: Da dersom J.C. og hans medbroder ved videre i samme sag at vidne, da dem til deres værneting det at gøre, når de did lovligt stævnes og bliver lovligt varslet for givet.

Efter gudstjenesten i Ydbye kirke gik nogle mænd ind i sakristiet.

82v - 83r.

(41

16. marts. Mandrup Parsberg, lensmand på Ålborg slot, mod Thomas Juel til Estrupgaardt ang. en kontrakt, som vedrørte skiftet efter M.P.s hustru. T.J. tillagde denne kontrakt bestemmelser, M.P. ikke vil-
le godkende.

T.J. frafaldt sin udlægning af kontrakten.

83r - 85r.

(42

16. marts. Chresten Thott, lensmand på Skivehus, mod Bodil Krag i Bailom, kirkeværg for Hierck kirke, ang. 40 dlr., som den tidligere kirkeværg skyldte kirken, og som han ikke havde sørget for at opkræve. C.T. (ved ridefogeden Mads Jørgensen) havde appelleret Hare ht.s dom af 8. febr. 1616.

Af kirkens bog, som var underskrevet af velb. Jacob Høeg, fremgik det, at den tidligere kirkeværg skyldte kirken 40 dlr., og at den ny kirkeværg skulle opkræve dem. Ifølge kirkens regnskab for 1609, som var underskrevet af velb. Claus Daa, var det imidlertid ikke B.K., der skyldte kirken, men kirken, der skyldte B.K. penge. Da den ene adelsmands hånd således efter hf.s opfattelse stred mod den andens, turde han ikke afgøre sagen.

Dom: Efterdi B.K. for hf. har været indstævnet, om han ikke burde for samme kirkens gæld at stande til rette, og han derom ikke har underskudet til eller fra, da finder vi samme hans dom at være, som den udømt var, og sagen til ht. igen at komme, og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem derom endelig imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

85r - 86v.

(43

16. marts. Jørgen Wernich, apoteker i Viborg, mod Christen Olufsen Kedelsmed, Christen Kleinsmed, Hans van der Hude og Johan van Lenep, borgere sammesteds, ang. noget rhinskvin, som de ved en indførselsforretning hos J.W. kun havde vurderet til 17 sldr. ammen.

Sagen blev opsat til 23. apr., fordi Laurits Friis, borger i Viborg, der var blevet indført i J.W.s gods, var forhindret på vejen ad Elffuen med sine øksen.

87r - 87v.

(44

13. apr. Iver Dyre til Vllerupgaard mod Anders Nielsen i langaard ang. "en kast, han udi Brekiers Felle skulle have kastet". A.N.s husbond Karen Gyldenstjerne til Thorp havde appelleret Hillerslev ht.s uendelige dom af 28. nov. (1615) og dele af 20. febr. 1616..

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.

87v og 89r.

(45

13. apr. Eske Bille, lensmand på Mariager kloster, mod sognemændene i Hillersløff og Koestrup ang. korn, de havde høstet og hjemført, uden at han på kongens vegne havde fået tiende deraf. E.B. (ved ridefogeden Peder Pedersen) havde appelleret en dom af Hillerslev ht.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.

88r - 88v.

(46

13. apr. Niels Andersen i Nørgaard i Hou mod Christen Christensen ligeledes i Nørgaard i Hou ang. drabet på Jep Sørensen i Malle.

Vidner, som C.C. førte, påstod, at J.S. havde været i slagsmål med tredjemand, og at C.C. havde forsøgt at lægge sig imellem. J.S. havde derefter vendt sig mod ham, slået og stukket til ham med en fork. C.C. kom imidlertid under forken og tilføjede undet det påfølgende håndgemæng J.S. det knivstik, af hvilket han døde.

Sandemændstog: Hillerslev hrd.s sandemand gjorde deres ed, og eftersom de har hørt og spurgt, svor de C. C. manddød over og fra hans fred for J.S., han ihjelslog.

Stednavne: Bubilsig, huset Slott, Nørmarck og Blødkier, alle i Hou.- 16. aug. 1615 slog man korn og traf aftale om at skifte hø, der lå i et kær.- Fjendskabet mellem C.C., N.A. og J.S. hidrørte fra en strid om ejendoms- og brugsretten til Nørregård.- C.C. sagde til N.A., at han skulle lige så gerne ville tåle, han flyttede til helvede, som han flyttede i gården til ham, og sagde til ham, han skulle aldrig æde et roligt måltid eller sætte mange stejle kærve i gårde hos ham.- N.A. lyste på tinge, som han dagen før over sl. J.S.s grav gjort havde, C.C. mord og manddød til.- To mænd havde den 26. marts for tingsdom sat dage og stunde for N.A., som er ret eftermålsmand efter sl. J.S.s død, at han og hans slægt skulle være Nør C.C. i Hoe og hans køn ubevaret med ord og gerninger, fejde og bardag, til sandemand har svoret, og den dag til ende. Dernæst var der til stede Christen Jensen i Kostrup og på C.C.s veg-

ne satte han to mænd, hvilke der satte dage og stunde for Nør C.C. og hans slægt og køn, at de skulle i lige måder være N.A. eftermålsmand og hans slægt og køn ubevaret med ord og gerning, fejde og bardag, til sandemænd havde svoret om for:ne drab, og den dag til ende. Derhos C.J. på C.C.s vegne at have tilbudt guld og penge, løn og bøn og al god, venlig kærlighed og hvis bod, som for en død mand burde med rette at gange.

. 89v-93v.

(47

13. apr. Pedær Munk til Seebygaard mod Søbybyri-borgere ang. ret til græsning i Wandkier. P.M. (ved Eske Olufsen, ridefoged på Seebygaard) havde indstævnet Lars Christensen Smed i Rebilholdt, tidligere i Langetued, der ikke efter løfte havde fremlagt et brev på tinge, som angav, hvor mange eftermiddages drift de mænd i Søby, som boede sønden åen, skulle have norden åen i Wandkier.

Sagen blev opsat, fordi Landsdommerne ikke var tilstede.

93v - 94r.

(48

27. apr. Samme sag som nr. 46. Eske Bille havde sat i rette for det første, om sognemændene ikke havde handlet ulovligt, da de hjemførte deres korn, af hvilket der ikke var taget tiende, for det andet, om det ikke stod ham frit for at fæste tienderne til den, der ville give mest i stedsmål. I sin dom af 6.febr. havde hf. Anders Poulsen i Hundal ikke taget stilling til disse spørgsmål, men blot sagt for rette, at sognemændene burde ha-

ve tienderne i E.B.s minde eller yde deres tiende på kærven. Sagen var behandlet på tinge 5. dec., snaps-ting, 23. Jan. og 6. Febr. Den havde altså været opsat mere end 6 uger.

Dom: Efterdi befindes, Hellersleff og Kostrup sognemænd for fogeden har været indstævnet, for de har ført deres korn hjem og ikke tienden deraf udgivet eller tilbudt, om de ikke dermed havde gjort uret, og (det står) E.B. frit for samme tiende at bortfæste, til hvem mest ville give til stedsmål, og intet han derom har dømt, efter som for ham har været i rette sat, det og af for:ne opskrift forfares ham sagen over 6 uger at have opholdt, da ved vi ikke andet derom at sige, end A.P. har jo sig derudinden forset og bør derfor igen at give forbemeldte E.B. hvis billig kost og tæring, han derpå har ladet anvende, og denne hans dom ingen magt at have.

94v - 96v.

(49

27. apr. Samme sag som nr. 33.

Voldgiftskendelse: Da efter lang forhandling og mange flere ord, dem imellem var, indgav Axel Rosenkrantz og Hans Vandel samme trøtte på fire gode mænd, som nu her til stede var. A.R. på sin side tilbetroede ærlige og velbyrdige mænd Albret Skeel til Fusingøe og Mogens Kaas til Støvringgaard og H.V. på sin side os forbemeldte Iver Juul og Niels Kragh, at hvis vi dem om samme trøtte imellem sigendes vorder, skulle stande for fulde og dem dermed aldeles at skal orges og nøjes. Så har vi I.J., A.S., M.K. og N.K. os derom berådt og

samme sag, som os synes meget tvivlsom af årsag, på enten sider ikke findes noget rigtigt købebrev eller håndskrift på bemeldte deres kornkøb, med muligste flid overvejet og den således remederet og dem imellem sagt, at H.V. skal give A.R. 50 rdlr. og dem inden St. Mortens dag førstkommende til ham erlægge og betale, og dermed skal for:ne deres trøtte om samme korn og galdsbreve være nederlagt, og hvis sedler eller og håndskrift på gæld, de på nogen sider derom har, såvel som og den kgl. majestæts stævning, i samme sag er forhvervet, skulle være kasserede, døde og magtesløse og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde. At vi begge for:ne parterne, efter at sagen på os har været voldgivet, har imellem sagt, det til ydermere vidnesbyrd har vi samtlige vore signeter herunder trykt. Datum ut supra.

96v - 98r.

(50

27. apr. Iver Juul til Willestrup, lensmand på Gudumkloster, fru Margrete Rosenkrantz til Hundzlundt, fru Dorthe Krabbe til Rotued og fru Helvig Kaas til Restrup mod Jørgen Poulsen i Agersted, Christen Laursen, Lille Laurs på Bonchen, Jens Terkelsen, Peder Sørensen, Rasmus Mortensen, Søren Gregersen, Gunde Jespersen, Mads Skrædder, Peder Laursen i Store, Mads Madsen, Jens Bertelsen sammesteds, Anders Jensen på Sthrudtzholm, Christen Nielsen ved Vandstedet, Lars Martensen ved Schoffuin, Jens Nielsen sammesteds, Anders ved Raffnholt og Lars i Bandhage ang. ulovlig hugst i Agerstedt fælles elleskov. Sagsøgerne havde appelleret Jerslev ht.s dom af 14. maj 1615.

Hf. havde afvist sagen, fordi folk i Vorgård birk og deres husbond Jørgen Arenfeldt til Worgaard kun havde fået 8, ikke 14 dages varsel.

Dom: Efterdi af for:ne ht.sdom forfares, J.A. og hans tjenere at være givet 8 dages varsel for synsmænd at tage af tinge og for at være på åstederne, så og 14 dages varsel at være givet for samme syn at afhjemle og tage beskrevet, og det befindes Vorgård birk at ligge udi Jerslev hrd., og hf. dog derimod har fundet for:ne lodsejeres fuldmægtige fra samme syn, da ved vi ikke samme hans dom at følge, men finder den ingen magt at have.

98r - 99v.

(51

27. apr. Hans Dyre til Boller (ved Jens Eriksen på Vllerupgaard) mod Christen Nielsen i Klostergaard, hf. i Hundborg hrd., ang. ulovlig opsættelse af en sag 4. sept. 1615.

Ifølge tv. af Hundborg ht. 9. okt. 1615 havde to mænd gjort den indstævne Christen Høeg til Thuodbølls skudsmål, at han var lovlige forhindret i at møde. Derefter tilbød hf. sagsøgerens fuldmægtig opsættelse i 8 eller 14 dage, en måned eller 6 uger; men han svarede, at han ikke ønskede nogen opsættelse beskrevet, men endelig dom.

Dom: Efterdi med for:ne tv. bevises, at da C.H.s skudsmål er gjort, har hf. tilbudt H.D.s fuldmægtig opsættelse til en bestemt tid sagen at ville optage, og ikke han samme opsættelse ville have, da kunne vi ikke kende hf.s ulempe derudinden at være, emedens sam-

me tv. stander ved magt.

99v - 101r.

(52

27. apr. Genoptagelse af sag nr. 40. Borgmester og råd i Sæby mod Peder Munk til Sæbygaard ang. brugsretten til jord ved Sæby. Sagsøgerne krævede en række tv. af Sæbygård bt. 24. juni 1615, 27. marts 1613 og 1580 lørdag næst for quasimodogeniti kendt magtesløse.

Kendelse: Da efterdi ridemænd efter kgl. majestæts befaling på marken over samme markskelstrætte har været, og gives til kende, for:ne gode mænd endnu samme vidner, nu hidkaldet er, hos dem at skal have udi deres dom at inddrage, så de derfor ikke her kan fremlægges, da ved vi ikke nu på samme vidner at kende.

Stednavne: Engen norden Sæby, som kaldtes Strand Engj, jorden sønden Sæby mellem Strandhaffuen og Suolsbeck(s gårde), det holt mellem Stabek og Suolback, Strandkier, et dige fra Agerled og sønden til tofterne.

101r - 103 r.

(53

27. apr. Peder Munk (til Sæbygård) mod Laurids Jensen Nordengaard og Søren Christensen, der tjente hos rådmænd Peder Mikkelsen i Sæby, ang. et gårde og en grøft, de havde beskadiget ved at ride over dem. Peder Mikkelsen (ved Rasmus Lauridsen Skrædder) havde appelleret et sandemændstog af Sæbygård bt. 9. dec. 1615 og en høringsdele af samme ting, hvis dato ikke er opgivet.

Sandemændstoget byggede på et tv. af Sæbygård bt. 18. nov. 1615, ifølge hvilket Morten Christensen og Anne Lauridsdatter havde vidnet, at de var ved Sæbygaards

mølle den dag 14 dage sidst forleden, som var den (...) nov., og da så, at ...

Dom: Efterdi samme vidne ikke bemelder, hvilken enkende dag i for:ne måned samme gerning skulle være gjort, ej heller bevises samme gårde og grøft at have været ved magt holdt og L.J. dem først at skulle have brudt og nedertrækket, da finder vi samme vidne og for:ne sandemændsed, derefter svoret er, ingen magt at have, og efterdi samme delsbrev over S.C. ikke fremlægges, da bør det og magtesløst at være, indtil der stævnes på ny, og det fremkommer.

L.J. red over åen østen Sæbygårds mølle med to heste og over et gårde og en grøft, var omkring en have ved møllen.

1o3r - 1o4v.

(54

27. apr. Jens Hjulmand i Gandrup mod Thomas Smed sammesteds ang. æresfornærmelse. T.S.s husbond Stygge Hæg til Vang (ved Knud Pedersen i Brøndum) havde appelleret Kær ht.s dom af 12.marts 1616. T.S. havde erhvervet et tv. som indledning til kontrasøgsmål ligeledes for æresfornærmelse.

Forlig: Da efter flere ord, dem imellem var, bekendte og tilstod J.H. og T.S., at de ikke ved andet på enten sider med hverandre end det, som ærligt er og vel anstår, og dermed blev de med sammenlagte hænder venligen og vel forligt og fordraget, så de efter denne dag lovede at (lovede at tilføjet over linjen) skal gøre og tilføje hinanden al ære og godt. Alle hvis vidner, domme og breve, de på enten sider udi samme sag forhvervet

har, skal være kasseret og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måder.

104v - 106r.

(55

27. apr. Poul Pedersen i Vbesiø mod Oluf Vistisen i Jegibierig ang. resterende bondeskyld. P.P. havde appelleret en uendelig lt.sdom af 16. marts 1616, som kendte en høringsdele af Fjends ht. 27. febr. 1616 magtesløs.

Dom: Efterdi samme dom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længer magt at have, og efterdi der tvistes om, hvor meget bondeskyld O.V. til P.P. for hans anpart af samme gods skal udrede, og ikke de derom ved dom er adskilt, da finder vi O.V. af denne dele kvit at være og sagen til ht. at komme og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem derom ved dom at adskille, som det sig bør.

P.P. forlangte 7 byskæpper rug og 3 settingskæpper og $\frac{1}{2}$ fjerdingkar og $6\frac{1}{2}$ Viborg-pund og $1\frac{1}{2}$ mark smør, som restede af O.V.s hustrus anpart af Egebjerg bondeskyld fra 1600 til 1616 efter pantebrevs indhold.

106r - 108r.

(56

27. apr. Niels Nielsen i Maggaard mod Niels Nielsen i Kiølsinggaard samt Christen Nielsen og Søren Nielsen i Seiestrup ang. afkald, de ikke ville give for arv efter deres forældre. N.N. i Kiølsinggaard og S.N. havde appelleret Højslev bt.s dele af 3.apr. 1616.

Dom: Efterdi der tvistes om for:ne brødre deres gods findes endnu at være skiftet og delt, som det sig

bør, eller ej, så de burde at gøre afkald, og ikke de ved dom derom er adskilt, og S.N., C.N. og N.N. dog er delt blevet, da finder vi dem af denne dele kvit at være og sagen ved dom at ordeles, som det sig bør.

108r - 109r.

(57

Mandagen i lt., d.v.s. 29. apr. Genoptagelse af sag nr. 44.

Jørgen Wernich, som fordrede den udlagte vin omvurderet, blev tilspurgt, efterdi lt. nu næsten er afholdt, om han vidste nogen her til stede, der kunne have forstand samme vin at taksere. Da svarede han sig ingen at vide.

Kendelse: Da, efterdi her nu ikke findes uden ringe almuesfolk til stede, som ikke på samme vin kan have forstand, og J.W. ingen dertil ved at navngive, da ved vi ikke nu at kunne unde nogen vurdering til samme vin.

Ved udlægsforretningen blev der vurderet 7 stykker vin på henholdsvis $6\frac{1}{2}$ amme, 6 ammer, 4 kander ringere (a' 17 dlr. ammen = 99 dlr. $2\frac{1}{2}$ mk.), $7\frac{1}{2}$ amme, 7 ammer, $7\frac{1}{2}$ amme og 2 "fierindel" (a' 17 dlr. ammen = 129 dlr. 1 mk.), 4 ammer, $2\frac{1}{2}$ amme i den kælder i St. Mortensgade samt 1 bryggerkedel, som vejede 8 pund (marken 9 skilling, er 27 dlr.), 1 liden kedel, som vejede 16 mk., en stor gammel morter med støder, en beslagen vogn og 8 tdr. byg.

109v - 111r.

(58

11. maj Christen Jensen i Hiortils mod Knud Mik-
kelsen i Bradt Bierig ang. drabet på Peder Jensen i Brad-

bierig Gaard. K.M.s husbond Steen Brahe til Knudstrup (ved Hannø(?) Hansen, foged på Bradzschouff) Havde krævet et tv. af Han ht. 25. sept. 1615, med hvilket en af sandemændene afsagt fredløshedskendelse var begrundet, kendt magtesløst.

Dom: Efterdi samme vidne har været for sandemænd, og de derefter har gjort deres ed, og ikke de er stævnet eller kaldet, da ved vi ikke om samme vidne at dømme, førend de og lovlig stævnes og kaldes, og da gå derom, hvis ret er.

På Leyrup marked lørdag den 9. september var P.J., der havde en fork, kommet i slagsmål med K.M. og hans broder, der hver havde et væрге.

111v - 112v.

(59

11. maj. Axel Rosenkrantz mod Henrik Kock, borger i Ålborg, ang. gæld. H.K. krævede en af Ålborg rådstueret den 15. marts 1616 afsagt henvisningskendelse omstødt.

Ifølge hvad der betegnes som en seddel, havde borgmester og råd forlovet A.R.s fuldmægtig at tiltale H.K. til Ålborg byt. Magistratens fuldmægtig påstod, at denne seddel var en kendelse, hvorved magistraten havde henvist sagen til byt.

Dom: Efterdi H.K. giver til kende sig at have været uddraget med sine øksen, da for:ne seddel er udgangen, og den ikke findes forsegleet eller underskrevet, da kunne vi ikke kende den noksom, medens sagen for borgmester og råd i Ålborg at indkomme og der gå om, hvis ret er.

H.K. havde været ude på Elluen med sine øksen. Hans gæld var 65 rdlr., som han havde skyldt afdøde Gert Meyer i Holstebro.

. 113r - 114r.

(60

11. maj. Amelech von Ostede, borger i Flensborg, mod Staffen Nielsen, borgmester i Thisted, og Peder Nielsen, rådmænd sammesteds, ang. noget byg, de havde forpligtet sig til at levere. A.v.O. krævede Thisted byt.s uendelige dom af 9. marts 1616 stadfæstet.

To mænd bevidnede, at de sagsøgte havde lovligt forfald.

Opsættelse: Da efter sådant skudsmaal blev samme sag opsat til i dag 6 uger og da dem her at møde og gå derom så meget, som lov og ret kan findes.

114r - 114v.

(61

11. maj. Lensmanden på Vestervig Knud Gyldenstjerne mod Mikkel Christensen i Futtrup ang. lejermål begået med Dorte Nielsdatter, som havde tjent sammesteds. M.C. krævede et tv. af Revs ht. 9. marts 1616 kendt magtesløst.

Ifølge tv. af 9. marts havde D.N. på tinge aflagt ed på, at M.C. var hendes barns fader. At denne beskyldning var rigtig, vedgik hun under ed på lt. M.C. fremlagde imidlertid et tv. af Revs ht. 27. apr. 1616 ifølge hvilket D.N. 28. og 31. dec. havde bekendt for jordermoderen og andre, at en mand ved navn Anders Christensen var hendes barns fader.

Dom: Efterdi D.N. for ting og dom har sigtet og be-

skyldt M.C. at være hendes barnefader og endnu her i dag her for retten ham med helgens ed og opragte finger sigter og beskylder, da ved vi ikke imod samme sigtelse at sige eller magtesløs dømme, førend M.C. kan lovlige afværge sig ikke hendes barnefader at være, og efterdi for:ne vidner, M.C. nu frønlagt har, findes at være vundet efter sagn og ikke på fersk fod, medens lang tid efter sådanne ord for dem skulle være sagt, da kunne vi ikke kende samme vidner så noksomme, at de bør derimod nogen magt. at have:

Under D.N.s største smerter i hendes barnsnød spurgte jordemoderen hende om, hvem der var hendes barns fader.- Barnet blev født 28. dec. og døbt i kirken den 31. dec. Dengang jordemoderen tog barnet fra D.N. for at bære det til kirken, sagde hun, at A.C. var barnets fader og bad hende lade fadderne det vide, for at de med hende kunne bekende det for præsten, når han døbte barnet.- 30. jan. havde A.C. været hos D.N.s morbroder og værge og bedt ham om, at han ville give ham hende til ægte. Efterdi han tilforn havde gjort hende vanære, da ville han gøre hende ære igen, og han skulle så handle sig med hende, at alle hendes venner skulle takke ham godt.

115r - 118v.

(62

11. maj. Samme sag som nr. 62. Mikkel Christensen krævede et tv. af Revs ht. 20. apr. 1616 kendt magtesløst.

Dorte Nielsdatter havde bevidnet, at Anders Christensen havde sagt til hende, at M.C. havde lovet dem

2o dlr., hvis hun ville udlægge A.C. som hendes barns fader. M.C. aflagde for lt. ed på, at han ikke havde lovet noget sådant.

Dom: Efterdi D.N.s vidne, som hun om for:ne 2o dlr. vundet har, M.C. skulle have udlovet, ikke findes uden en persons vidne, og en persons kundskab regnes for ingen vidne, hun ikke heller har vundet på nogen vis dag eller tid, og M.C. sådant løfte ikke vil være beständig, da finder vi samme hendes enige vidne ingen magt at have.

118v - 119v.

(63

11. maj. Erik Kaas til Huidbieriggaard og hans tjenere Peder Christensen og Mikkel Nielsen i Rested mod Knud Gyldenstjerne til Aagaard, befalingsmand på Vestervig, og hans tjener Jens Christensen i Rested ang. ejendoms- og brugsretten til et stykke jord på Munkrøgel Agre i Rested mark. K.G. (ved ridefogeden Niels Rasmussen) havde appelleret Mors Sønder ht.s dom af 8. apr. 1616.

Ifølge dommen havde to mænd støvnet K.G. for dom E.K. ville forhverve ang. det omtvistede jordstykke. Den varselsseddél, K.G. havde fået, omtalte imidlertid slet ikke sagens genstand, men støvnede blot K.G. for dom, E.K. agtede at lade tage.

Dom: Efterdi samme varselsseddél, som K.G. for samme dom skal være støvnet med, findes på tinge at være læst, da samme dom er udganget, og ikke den findes udi dommen indført eller med deres hjemmel kommer overens, for:ne seddél ikke heller medfører, hvad sag K.G.

skulle gives, og hf. ikke selv sin stævning har udgivet, så K.G. kunne vide, hvortil han skulle svare, da finder vi denne dom at være, som den udømt var, og ikke komme K.G. til nogen forhindring.

120r - 121v.

(64

11. maj. Chresten Frost i Sønder Drobye mod Poul Jensen sammesteds ang. sår og skade, han havde tilføjet C.F.s hustru Karen Jensdatter. C.F. ønskede, at gode mænd til lt. skulle granske og kende om den tilføjede skade.

Dom: Efterdi det befindes C.F. og P.J. deres trætte på dannemænd at have voldgivet dem derom imellem at skulle sige, ved vi ikke vurdering til samme skade at stede, men finder sagen til samme tilbetroede voldgiftsmænd at komme og dem derom at sige og kende, eftersom de dertil betroet er.

121v - 122v.

(65

11. maj. Anne Jensdatter, barnefødt i Hemb, tjeneende på Eskier, havde indstævnet Søren Bondesen, i Ilbierig og krævet, at han skulle aflægge vidnesbyrd om, hvor vidt han havde haft legemlig omgangelse med hende, siden de kom i ægteskab tilsammen, eller siden han havde forladt hende. S.B. var ikke mødt.

123r.

(66

25. maj. Hans Dyre til Vlerupgaardt og Iver Dyre til Høndstedtgaardt (vist fejl for Huidstedtgaardt) mod Anders Nielsen i Langgaardt ang. en kast, han hav-

de været med til at lave i Brekiers fællede. A.N.s husbond fru Karen Gyldenstjerne til Thorp havde appelleret Hillerslev ht.s uendelige dom af 28. nov. 1615 og dele af 20. febr. 1616. Samme sag som nr. 45.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.

123v - 124r.

(67

8. juni Poul Christensen i Jegeris mod Søren Pedersen i Rouom ang. drabet på P.C.s broder Søren Christensen Grydermand i Tharstum, som S.P. havde forøvet.

Efter hvad fire vidner forklarede, var S.P. og S.C. kommet i håndgemæng med hinanden i S.C.s stue. Sidsel Sørensdatter fra Skive, der var kommet kørende med S.P., lagde sig imellem og tog en økse fra S.C., og idet tog S.P. en lille kniv ud og stak S.C. i hans venstre side til hans død.

Fjends hrd.s sandemænd svor S.P. manddød over og fra hans fred for S.C., han ihjelslog, eftersom de selv sanden derom har udspurgt.

124v - 126r.

(68

8. juni. Niels Poulsen i Sønnder Wraa mod Lars Lauridsen Glarmester (sammesteds) og lensmanden på Sejlstrup Jørgen Friis ang. retten til at bruge et stykke kirkejord. N.P.s husbond Trued Bryske til Eistrup (ved Jens Knudsen, foged på Eistrup) havde appelleret to domme af Børglum ht. begge af 7. juni 1608.

Sagen blev opsat, fordi J.F. var lovlig forhindret i kgl. majestæts forfald.

Af kirkejorden svaredes 1 pund byg til kirken. I stedsmål var der ydet en sorthjelmet stud.

126r - 127r.

(69

8. juni Otte Skeel, lensmand på Dueholm kloster, mod fru Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hyffueris og hendes tjenere Peder Madsen, Anders Christensen og Christen Mikkelsen i Liørsløff ang. ruser, de havde sat i Legin Vejle ud for Dueholm klostets enemærke. A.L. (ved Anders Poulsen, foged på Hyffueris) havde krævet to tv. af Morsø Sønder ht. af 22. apr. og 6. maj 1616 kendt magtesløse.

For begge vidner havde to mænd givet A.L. varsel for Hyffueris port.

Dom: Efterdi det ikke befindes A.L. med hendes lavvæge for samme klage og vidne at være givet varsel, da finder vi samme klage og vidnesbyrdsvidne ingen magt at have.

127r - 129v.

(70

8. juni. Jens Pedersen, foged på Dueholm kloster, mod Anders Poulsen, foged på Hiuffueris, ang. æresfor nærmelser fremsatte på tinge i henhold til tv. af Mors Sønder ht. 22. apr. 1616.

A.P. erklærede, at han havde sagt de pågældende ord i hastighed og uden at mene noget alvorligt dermed og derhos berettede, at han ikke vidste andet med J.P. end al ære og godt. Derefter afstod J.P. samme vidne, så det skal være, som det uvundet var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

129v - 130v.

(71)

8. juni. Mikkel Christensen i Futtrup beskyldtes for blodskam, fordi han havde stået i forhold til Dor-te Nielsdatter (jævnf. sag nr. 62), der skulle være hans kones næstsøskendebarn. M.C. krævede tv. af Revs ht. 9. marts 1616 og af Hassing ht. 21. marts 1616 kendt magtesløse.

Dom: Efterdi for:ne vidner ikke findes udtrykkeligen og endeligen, medens udi tvivl at være vundet, eftersom det for dem skulle være sagt, da finder vi samme vidner at være, som de uvundet var og ingen til hinder eller skade at komme.

130v - 132v.

(72)

8. juni. Villads Christensen i Vester Jølbye mod Maren Pedersdatter sammesteds ang. trolddom. V.C. havde indanket tolv kirkenævningers tog af Mors Nørre ht. 19. marts 1616 til stadfæstelse.

Dom: Efterdi af forbemeldte vidner forfares og bevises M.P. at have lovet folk ondt, og det dem derefter en part på deres helbred så og på deres kvæg at være vederfaret, desligeste efterdi V.C. nu her i dag har lagt sin hånd på M.P.s hoved og vedkendes hende for en åbenbarlig troldkone, det og med stokkenavn bevises hende udi langsommelig tid at have fulgt et ondt rygte for trolddom, hvilket og med præstens kundskab bekræftes, og ingen vidnesbyrd hun derimod fremlægger sig ærligen at skulle have skikket og forholdt, sammeledes efterdi loven formelder, at om nogen mand

vider anden, at han har forgjort ham med trolddom, og ganger han ej ved, der sigtet er, og den der sigter, alligevel gætter og tilmoder ham det på hånd, da værge sig den, der sag gives, med navn i kirkesogn, og efterdi for:ne nævninger har været opkrævet M.P. enten at skære eller skylde, og de, som bor i sognet og bedst hendes lejlighed ved, har hende ved deres ed kirkenavn oversvoret, da ved vi ikke imod for:ne vidner, ej heller for:ne nævningers ed at sige eller dem for samme deres ed og tog at kunne fælde.

M.P. havde sagt til en trolovet mand, at hvis han ville ægte den, hun rådede ham til, skulle det gå ham godt. Da han ikke ville føje hende, havde hun lovet ham, at han ikke skulle få noget godt af det, han fik med sin kone. Det var gået, som M.P. havde lovet. Både øg og fæmon, han fik til medgift, døde det ene efter det andet. Engang han ville pløje sin jord i den toft, hvor M.P. boede, kunne han ikke komme længere end norden til præstens. Så blev han så besvaret og forvirret, at han måtte vende om.- En morgen tidlig var M.P. kommet ind i Laurids Villadsens gård pirkende med en stav i sin hånd. Straks derefter blev hans bedste øg sygt og døde.- Thøger Pedersen, der var flyttet til Vester Jølby uden at rådføre sig med M.P., blev syg og måtte ligge i sengen i flere måneder.- Da en stud havde "stukket" M.P., blev hun vred og sagde, at den ikke skulle "stinge" flere. Hun skulle lade djævelen ridse den, som den havde ridset hende. Kort tid derefter, da studens ejer gænnede sit fæmon ad marken, styrtede studen

og brækkede det ene ben.- V.C.s søn, der var kørt ud for at hente nogle tørv, havde set M.P. tage en armfuld af en anden mands tørv og bære dem hen til sine egne og lastet hende derfor. Nogen tid derefter var han redet til mølle for sin fader. Da han på tilbagevejen kom til Drastrup Noer, stod han af hesten, men var ikke i stand til at gå. Efter at han omsider var kommet hjem, gik han ud i sin faders lade, hvor han lå i tre nætter. Derpå kom der tre grå katte ind til ham, og i det samme blev han meget underlig til mode. Lidt senere fandt han sig selv siddende på diget ved gårdsleddet, uden at han vidste, hvorledes han var kommet der. Siden lå han i sengen i ni uger, men var og blev en stympet.- Flere mænd fra Vester Jølby havde vidnet, at alt hvis gode, de havde, og M.P. var begærende af dem, nødtes de til hende at lade følge, for hun ikke skulle gøre dem ondt.- Johanne Clemensdatter i Klinggaardt havde vidnet, at om 24 år siden da havde hun noget ondt og svar pine i hendes fødder og ben, og imidlertid da kom M.P. til hende og sagde til hende: Ih, du har svarlig ondt i dine fødder. Vil du give mig 2 skæpper rugmel og fange mig så meget to som til et par hoser, da vil jeg hente det på søndag, og søndagen dernæstefter vil jeg bære dig samme hoser. Så skal du tage dem og tie kvar og drage i dem, så skal du fange bedre i dine fødder.

134r - 140v.

(73)

8. juni. Christen Ibsen i Elkier mod Christen Christensen i Wllis ang. to halskobler, som C.I. havde

sendt ham efter, og som Gorris Sværdfejer i Viborg påstod, han havde givet ham. C.C. (ved Anders Rolandsen, rådmænd og byfoged i Viborg) havde krævet et tv. af Viborg byt. 15. apr. 1616 kendt magtesløst. For C.I. førtes sagen af Morten Ibsen, borger i Viborg.

Dom: Efterdi sagen udi seks uger har været optaget, som er til i dag, at de nu på begge sider her skulle være mødt, og for:ne vidnesbyrd C.I. og M.I. ikke nu er fremkommet, som forskrevet står, da finder vi samme vidne ingen magt at have.

141r - 141v.

(74

8. juni. (a) Christen Sørensen (Bro)holm (i Veyrum sogn) mod Jens Jensen i Veyrum ang. vold, (b) J.J. mod C.S. ang. vold, (c) Christen Madsen i Weschom mod C.S. ang. en ejendom uden St. Mogens port, som C.S. havde købt af J.J., uagtet den var pantsat til C.M. (a) J.J. havde appelleret Viborg sandemænds tog, hvis dato ikke opgives, (b) C.S. havde krævet J.J.s klagevidne af Viborg byt. 6. maj 1616 og et synsvidne af samme ting og dato kendt magtesløse. (c) C.M. (ved Peder Snedker, borger i Viborg) havde appelleret en uendelig dom af Søn-derlyng ht., hvis dato ikke anføres.

Forlig: Da efter mange flere ord, dem imellem var, blev de om samme deres trøtte således forligt og fordraget, at C.S. afstod samme købebrev, og J.J. lovede og forpligtede sig inden onsdag aften førstkommande igen at give ham 60 rdlr., og de dlr., C.S. ham videre på samme køb givet har, skal han for samme sine sår og skade beholde, og dermed al den trøtte, dem til denne dag

imellem været har, aldeles nederlagt, og alle hvis voldsvidner, delsbreve, domme, vidner og andre breve, de på begge sider imod hverandre forhvervet har, skal være kasserede, døde og magtesløse og ingen til hinder eller skade komme i nogen måder.

Den dag J.J. var i slagsmål med C.S., havde han et livstykke på og derover en sort engelsk kjortel.

142r - 143v.

(75)

8. juni. Lensmanden på Dueholm kloster Otte Skeel (ved ridefogeden Jens Pedersen) mod Christen, Peder og Jens Jepsen i Hasing ang. bøder, de var idømt for krænkelser af husfreden.

Sagen blev opsat, fordi C.J. mødte og tilbød at betale.

143v - 144r.

(76)

8. juni. Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne mod Mette Pedersdatter Hvid, barnefødt i Schree, ang. børn, hun havde avlet først med Søren Nielsen i Schree og siden med Søren Christensen i Agerschouff, som var søskendebørn (jævnf. 1616 B nr. 124, 138 og 139). K.G. (ved slotsskriveren Niels Lassen) havde indanket nævningernes kendelse afsagt på Nørlyng ht. 1. juni 1616 til stadfæstelse.

Dom: Efterdi M.H. bekender og tilstår sig først at have avlet barn med S.N. i Schree, hun og vedgår sig siden at have haft legemlig omgangelse og avlet barn ved S.C. i Agerschouff, som skal være to søskendebørn, og S.C. såvel som hun tilforn at have vidst dem så at være

beslægtet såvel som også hendes forrige bedrift med S.N., førend S.C. belå hende, nu og med tv. gøres bevisligt S.N. og S.C. at være to søskendebørn, og for:ne nævninger efter sådan M.H.s egen bekendelse og for:ne vidnesbyrd har hende kætterisag oversvoret, ved vi ikke imod for:ne nævningers ed at sige.

144r - 146v.

(77)

8. juni. Genoptagelse af sagen nr. 67.

Sagen blev på ny opsat, fordi Hans Dyre var kaldt udi kgl. majestæts forfald til København.

146v - 147v.

(78)

22. juni. Anders Christensen i Stenn Vadt mod Lars Johansen i Fuordebye, Jens Pedersen, Peder Sørensen, Terkel Sørensen og Jens Mørk i Løngbye, Jens Lauridsen, som tjente Jens Brun i Fuorebye, J.M.s kone Mette Pedersdatter, P.S.s kone Maren Jensdatter og hans datter Else Pedersdatter ang. drabet på hans broder Jens Nielsen i Ossentherp.

Sandemændstog: Børglum hrd.s sandemænd udlagde J.M. i Liøngbye, som for sagen er bortrømt, at være J.N.s bane og ham sagesløs at have af dage taget og derfor svor ham fra hans fred.

J.N. blev dræbt på vejen hjem fra Fuorebye hvirring, som blev drukket søndag før pinsedag i Clemen Bertelsens lade.- De anklagede havde slået løs på J.N. med sten, hæketræer, jerntyve og stænger.

147v - 149r.

(79)

22. juni. Svend og Oluf Andersen i Sønderleff, Anne Andersdatter i Steilbore og hendes børn, Anders Christensen i Søndergaardt og Jens Poulsen i Steilbiere mod Mette Lauridsdatter i Moesbieregaardt ang. gæld. M.L.s husbond fru Anne Maltesdatter sl. Ove Lunges til Eskier (ved Christen Olufsen, foged sammesteds) havde appelleret Horns ht.s æskningsdomme af 3. juni 1616.

Dom: Efterdi samme dom ikke er endelig, bør den at være, som den udømt var, og sagen til ht. igen at komme og fogeden, når det for ham lovlige indstævnes, dem derom endelig imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

149r - 150r.

(80

22. juni. Sag mellem Henrik Thomsen, rådmand i Hjørring, og Manderup Parsberg, lensmand på Ålborg slot, samt Søren Skriver i Hjørring.

Sagen blev opsat, fordi S.S. stod frem og sagde, at han ikke vidste, han var stævnet for denne sag, og at han derfor ikke havde taget sine breve med sig.

150r - 150v.

(81

22. juni. Stygge Høeg til Wang mod fru Karen Hvas til Heseltt, Anders og Mogens Mogensen og jomfruerne Mette, Dorte og Margrete Mogensdatter ang. penge, K.H. og hendes afdøde mand Mogens Andersen (Vognsen) skyldte S.H. 30. apr. 1616 havde S.H. erhvervet Børglum ht.s gældsdom over de sagsøgte, og 4. juni fik han æskningsvidne over dem. Dette vidne havde han (ved Knud Pedersen i Brøndum) indanket til stadfæstelse ved lt.sæskning.

Æskning: Da ingen af de indstævnedede var mødt, da blev K.P. på S.H.s vegne undt samme æskning. Så æskede K.P. her i dag til Viborg lt. udi lige måder, som til ht. æsket er.

M.A. og K.H. skyldte S.H. henholdsvis 366 og 10 rdlr. i henhold til gældsbreve fra 1612 og 1613.

150v - 152r.

(82

22. juni. Niels Andersen i Houe mod Mikkel Pedersen i Stor Hellersløff ang. kiv, han havde yppet med Jep Sørensen i Malle, (som Christen Christensen i Nørregård i Hou havde dræbt, se sag nr. 47). M.P. havde krævet et tv. af Hillerslev ht. 19. marts 1616 og et klagevidne af samme ting 26. marts kendt magtesløse.

Dom: Efterdi ikke udi samme vidne navngives, udi hvis måde M.P. skulle have overfaldet J.S. eller at have gjort nogen håndgerning på ham, da finder vi samme vidne ikke at komme M.P. for hans person til hinder eller skade i nogen måde, og efterdi samme klagevidne ikke fremlægges, da bør det ingen magt at have, indtil hvem der har udi at sige stævner, på ny kommer her med samme klagevidne og vil være i rette.

152r - 153v.

(83

22. juni. Genoptagelse af sag nr. 61.

Dom: Efterdi samme dom ikke er endelig, da bør den at være, som den udømt var og sagen til bytinget igen at komme og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem endeligt imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

Staffen Nielsen og Peder Nielsen Gris havde lovet at levere Amelek van Osøde (eller Ausede) 3' læster byg. byg. Han havde til gengæld lovet at levere dem noget humle.

154r - 156r.

(84)

22. juni Anders Sørensen i Westergaard mod Peder Offersen i Henborig for det første ang. 12 dlr., han ikke havde holdt A.S. kvit for hos hans husbond, for det andet ang. betaling for nogle fisk og for det tredje ang. to sølvskeer, P.O. havde haft i pant og ikke ville tilbagelevere. A.S. havde appelløret to uendelige lt.s-domme af 2. apr. og 8. juni, der omstødte to fordelingskendelser af Hindborg ht. 26. juli 1613.

Dom: Efterdi samme lt.sdomme ikke lyder endeligt, da bør de ikke at komme A.S. til nogen forhindring, og efterdi det ikke bevises A.S. at have givet sin husbond for:ne 12 dlr., og der kives om for:ne fisk blev betalt med rede penge eller ej, og ikke gøres bevisligt samme tvende sølvskeer at være forplantet til P.O., og A.S. skal være P.O. gæld skyldig, for:ne delsbreve ikke heller lovligt årlig til tinge er læst og påskrevet, da finder vi P.O. af disse deler kvit at være og dem at komme til regnskab med hinanden, som det sig bør.

P.O. var blevet fordelt bl.a. for 2 mk. for 4 ol sild og for 12 skilling for småfisk.

156r - 157v.

(85)

22. juni. Chresten Lassen i Retrup mod Peder Offersen i Henbore ang. gæld. C.L. (ved Jens Jepsen i

Nørkier) havde appelleret to uendelige lt.sdomme af 2. apr. og 8. juni 1616, der mstødte en dele af Hundiborg (fejl for Hindborg) ht. 3. apr. 1615.

Dom: Efterdi samme tvende lt.sdomme ikke lyder endeligt, da bør de ikke at komme C.L. til nogen forhindring, og efterdi nu bevises med delsbrev C.L. at have været delt og lovforvundet, da han samme delsbrev over P.O. forhvervet har, og i så måde den tid selv været umyndig, da finder vi P.O. af denne dele kvit at være.

P.O. skyldte C.L. 2 mk. for en svøbe, der var bundet med lader.

158r - 158v.

(86

22. juni. De øvrige grander i Wium mod Laurids Nielsen ang. deres videbrev, som L.N. nægtede at forsegle. L.N. havde appelleret Harre ht.sdom af 6. juni 1616.

L.N. havde ganske vist fæstet en gård i Wium, men havde ikke været til stede og samtykket videbrevet, da de lod det skrive, "fordi han er født i et andet sogn og ikke har måttet fange at vide af det førend". Desuden havde han ikke drukket bryllup endnu, ligesom skiftet efter den tidligere fæster ikke var afsluttet.

Dom: Efterdi recessen formelder, at hvad vide, som almuen ligger på udi nogen by eller torp om hegnet og gårde, særhjord og anden byens nytte og tarv, det må ej en grande eller to kuldkaste, men skulle alle holde vide og vedtægt etc., og efterdi menige grander L.N. undtagen samme (fejl for har) gjort samme vide og vedtægt om deres hegnet og særhjord, og de har den forseglet, og hf. fordi har tilfundet L.N. den med at forsegle, da

ved vi ikke imod samme videbrev og dom at sige eller magtesløse dømme.

159r - 160r.

(87)

22. juni. Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne mod Niels Keldsen i Siøgaard i Fjends hrd. og hans søn Christen Nielsen ang. en stævning, de havde hjemlet, men som det påstodes, de ikke havde forkyndt.

Da for vor bønns og begærings skyld afstod K.G. samme tiltale til N.K. og C.N. for samme varsel dem derfor at skal kvit være.

. 160r - 161v.

(88)

22. juni. Laurids Nielsen i Vium mod Jens Olufsen sammesteds ang. en fure jord og 2 mk. brevpenge. J.O. havde appelleret Harre ht.s dele af 23. maj 1616 og lt.s dele, hvis dato ikke anføres.

J.O. betalte de 2 mk. brevpenge og beviste ved tv. af samme dato som fordelingskendelsen, at han og L.N. havde aftalt, at fire voldgiftsmænd skulle afgøre deres trætte.

Dom: Efterdi J.O. og L.N. samme deres trætte på dannemænd har voldgivet, eftersom tv. formelder, og L. N. at skulle have 2 mk. brevpenge igen, hvilke han nu annammede, da finder vi J.O. af samme dele kvit at være og sagen til for:ne tilbetroede voldgiftsmænd at komme og dem derom at sige, eftersom de er tilbetroet.

161v - 162v.

(89)

22. juni. Ville Mogensen i Resen mod Jens Lauridsen

i Høstrup ang. et afkald, han nægtede at give, uagtet han havde modtaget arven. J.L. havde appelleret en uendelig lt.sdom af 16. marts 1616, som omstødte en uendelig lt.sdom af 2. marts 1616, der kendte en fordelingskendelse af Fjends ht. 20. febr. 1616 magtesløs.

Dom: Efterdi samme lt.domme på begge sider ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør de ikke længere magt at have, og efterdi der tvistes, om J.L. har bekommet samme arv, så han derfor burde noget afkald at gøre, eller ej, og ikke nogen dom derom er udganget, ikke heller V.M. det beviser, og J.L. dog er delt blevet, da finder vi ham af denne dele kvit at være og sagen til ht. at ordeles, som det sig bør.

162v - 164r.

(90

22. juni. Hr. Frands Christoffersen, sognepræst i Vgild, mod Mikkel Mikkelsen i Main ang. penge, Morten Stig i Thaars havde hentet til F.C. i Sæby, men som M. M. havde vundet i dobbel eller stjålet fra ham. M.M. havde appelleret Vennebjerg ht.s dom af 18. marts 1616.

Hf. dømte M.M. til at betale F.C. pengene tilbage i henhold til stadsrettens kap. 54. M.M. boede ganske vist ikke i nogen købstad, men spillet foregik i Sæby.

Dom: Efterdi for:ne vidnēsbyrd ikke har vundet: på fersk fod, medēns et halvt år, efter gerningen skulle være sket, og ikke udi samme deres vidner at have specificeret eller navnlig båret kundskab om, hvor mange penge M.M. M.S. skulle have afvundet, de ej heller samme tid der udi Sæby at skal have tjent eller haft bopæl, så de kun-

ne da regnes for nogen borgersønner, da finder vi samme vidne magtesløst at være og for:ne ht.sdom, som derefter dømt er, ingen magt at have.

Den dag M.S. havde været i Sæby efter hr. F.C.s penge, traf han M.M. på gaden. De gik ind i et hus og doublede med hverandre med et kort om en kande øl. Så gik husbonden og hustruen til sengs, og de sad igen og doublede om penge, til det begyndte at dages.

164r - 166v.

(91

22. juni. Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne og slotsskriveren Niels Lassen mod Anders Knudsen Klejnsmed, borger i Viborg, ang. korn, han havde fået af den tidligere slotsskriver Just Jørgensen, men ikke betalt. A.K. havde appelleret en lt.sdele af 13. maj 1616.

A.K. påstod, at kornet var betaling for arbejde, han havde udført på Hald.

Dom: Efterdi A.K. findes udi restancebogen på Hald at være indskrevet for penge for kgl. majestats korn at have udlovet og ikke derfor at have rettet for sig, så han derover er delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme.

166v - 167v.

(92

22. juni. Frederik Munk til Krogsgaard (ved Anders Friis til Hungstrup) frasagde sig arv og gæld efter sin broder Hans Munk.

168r.

(93

6. juli. Niels Andersen Hedebo (i) mod Mogens

Krag til Glumstrup og Kjeld Brockenhuus til Leyerbech ang. penge, K.B.s afdøde søster Karen, der havde været gift med M.K.s afdøde søn Otte, skyldte ham. K.B. havde appelleret Mors Sønder ht.s dom af 31. okt. 1614.

K.B. var blevet dømt til at betale gælden, da den var stiftet før hans søsters ægteskab med O.K.

Dom: Efterdi samme dom udi første punkt ikke er endelig, finder vi den udi den artikel at være, som den udømt var, og sagen til ht. igen at komme og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem derom endeligt imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

Da K.B.s søster blev gift med O.K., havde han betalt ham 2000 dlr. til dækning af hendes gæld.

168v - 169v.

(94

6. juli. Samme sag som nr. 69. Trued Bryske havde krævet et tv. af Børglum ht. 30. apr. 1616 kendt magtesløst.

Hovedtv. sammenholdt med genpartstv.:

<u>Anders Jensen</u> i Sønder Vraa vidnede,	
at den tid <u>Mikkel Pedersen</u>	at den tid Mikkel Pedersen
boede i den gård, som <u>Chresten Pedersen</u> i Sønder Vraa	boede i den gård, som Chresten Pedersen i Sønder Vraa,
<u>da_iboede</u> , brugte han den	<u>ibor</u> , da brugte han den jord på
jord på Hollmen østen på	Holmen østen <u>for Threbens</u>
<u>Therpens Ager</u> , som <u>Niels</u>	<u>Ager</u> , som Niels Poulsen <u>nu</u>
<u>Poulsen</u> <u>da</u> <u>hayde</u> i brug og	<u>har</u> i brug, og som nu om-
omtrættes, <u>til samme gård</u> ,	trættes.
<u>som C.P. iboede</u> .	

Hans Jensen i Sønder Wraa vidnede,

at han mindedes, M.P. brugte samme jord til for:ne gård, som C.P. iboede; men hvis jorden var, vidste han ikke.

at det var ham vitterligt, det Niels Pedersen brugte og bjærgede samme jord til for:ne gård, han iboede; men hvis jorden var, vidste han ikke.

Dom: Efterdi at da vi samme hovedvidne med genparten har konfereret og efterlæst, kommer de udi adskillige steder ikke overens med hverandre, og efter sådan lejlighed finder vi samme vidne ingen magt at have.

17or - 17lv.

(95)

6. juli. Genoptagelse af sag nr. 69, angår altså samme sag som nr. 95.

I 1597 gav fogeden på Odden Niels Poulsen kvittering for en stud, han havde svaret i stedsmål af den kirkejord i Vraa, Jens Pedersen, havde haft i fæste, og som ifølge et tv. fra 1608 havde været brugt til hans gård i 40 år og mere. Desuagtet havde ridefogeden på Sejlstrup Jørgen Pedersen i 1607 fæstet den kirkejord, Jens Pedersen nu senest efter stiftets bog havde i fæste, til Lars Glarmester. Kvitteringen fra 1597 var ikke fremlagt for hf., da han fældede dom i sagen.

Dom: Efterdi med sl. Ove Lunges fuldmægtigs kvittans på stedsmål af samme kirkejord bevises N.P. det at have stedt og deraf en stud til stedsmål udgivet, og den kvittans ikke var for hf. fremlagt, da han samme domme dømt og udgivet har, da finder vi samme domme at være, som de udømt var, og efterdi med for:ne vidne gøres bevisligt samme kirkejord udi langsommelig tid både før og

efter for:ne kvittans på stedsmålet at have fulgt og været brugt til samme gård, N.P. ibor, for afgift til kirken, da bør Jørgen Pedersens fæstebrev derimod ingen magt at have.

171v - 174r.

(96

6. juli. Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hyffueriis mod Jens Christoffersen i Vedersløffgard ang. lejermaal med Anne Svendsdatter, født i Rackebye. (J.C. kaldes flere gange Jens Thomsen, men Christoffer var som anført 177r hans faders navn). A.L. (ved fogeden på Hyffueriis Anders Poulsen) havde indanket tv. af Mors Sønder ht. 27. maj og 24. juni 1616 og af Nykøbing byt. 29. juni 1616 samt et brev udstedt af provsten for Mors Sønder hrd. 21. juni 1616 til stadfæstelse eller omstødelse.

A.S. havde under fødselen og for sognepræsten i Weyersløff hr. Christen Christensen udlagt J.C. som sit barns fader, og efter hvad den præst, der hjemmedøbte barnet, erklærede, havde hun sagt det samme til den, som skulle bære barnet. Da sagen kom for retten, benægtede hun imidlertid, at hun havde stået i forhold til J.C. og udlagde i stedet Jens Jepsen, der tjente hos Peder Bødker i Nykøbing, som sin barnefader.

Dom: Efterdi for:ne fire kvinder har vundet A.S. udi hendes største nød og barnefødsel at have udlagt og beskyldt J.C. at være hendes barnefader, og samme deres vidne med præstens og andre dannemænds vidne og kundskab bestyrkes og bekræftes, A.S. og nu her i dag har været samme ord, som hun for hr. C.C. haft har, at J.C. skulle være hendes barnefader, bestandig, da ved vi ikke

imod for:ne fire kvinder og bemeldte præstens og danne-
mænds vidnesbyrd at sige eller magtesløse dømme, medens
J.C.s og A.S.s benægtelse såvel som og den udlæggelse,
hun J.J. udlagt har, derimod ingen magt at have.

Som grund til, at hun først havde udlagt J.C. som
barnefader, angav A.S., at de fire kvinder, der skulde
hjælpe hende under fødselen, gik to eller tre gange ud
fra hende og ville ikke hjælpe hende, førend de nødte
hende til i hendes barnefødselstid at beskyldte J.C.-En
snedker fra Nykøbing og hans dreng havde været til hr.
C.C. i Wedersløff præstegård og udi hans arbejde.- Prov-
sten havde forhørt hr. C.C. og den præst, der døbte bar-
net, i Weyersløff kirke.- I Høffueris ladegård ved det
nye kornhus, som står vesten i gården.

174v - 181r.

(97)

6. juli. Genoptagelse af sag nr. 67.

Hans Dyre for den gode mand ærlig og velbyrdig mand
Jacob Lykke til Thenderup, som og nu her til stede var,
hans skyld har overgivet samme dom og dele og derfor dem
ville afstå, og efter sådan lejlighed bør de ikke at kom-
me Anders Nielsen til nogen forhindring.

181r - 182r.

(98)

6. juli. Lensmanden på Dueholm Otte Skeel mod Anders
Mikkelsen i Sønnder Draaby ang. et falsk vidne, han hav-
de forseglet. O.S. (ved ridefogeden Jens Pedersen) havde
erhvervet to uendelige lt.sdomme af 27. apr. og 22. juni
1616 og krævede nu endelig dom i sagen.

Som det fremgår af dom nr. 39, var A.M. 2. marts 1616

blevet dømt til at stande til rette, med mindre han selv-
tolvte ved ed kunne afværge hans segl ikke for for:ne
vidner med hans vilje og vidskab at være kommet.

Dom: Efterdi A.M. findes tilforn tvende gange for
samme sag at være hidstævnet, og han da ikke er mødt el-
ler nogen på hans vegne ham lovlige undskyldning herimod
at gøre, og tvende uendelige domme derfor er udgangen,
hvorudi A.M. er fundet mindremand at være og straffes
som en falskner, indtil hvem der havde udi at sige, stæv-
nede på ny etc., og O.S. nu tredje gang for endelig dom
at have ladet hidkalde A.M., og ikke han endnu er mødt
eller nogen på hans vegne ham at undskylde eller nogen
modstand herimod at gøre, medens sig endnu såvel som til-
forn fra rettergang undholder, da finder vi A.M. mindre-
mand at være og straffes som en falskner.

183r - 184r.

(99

6. juli. Genoptagelse af sag nr. 81. Søren Skriver
i Hjørring mod Henrik Thomsen, rådmand sammesteds, ang.
sår og skade, H.T. havde tilføjjet ham. H.T. havde fra-
lagt sig sigtelsen ved sin og 11 mededsmænds lov af 28.
maj 1616, som han krævede godkendt af lt.

Dom: Ingen havde noget mod loven at indvende, og ef-
ter sådan lejlighed finder vi samme lov ved sin fulde
magt at være.

Ifølge tv. af 28. maj 1616 stod H.T. der den dag
for tingsdom lovtiddags selvtolvte med dannemænd og dan-
nesvende, som var, og med dem ædlet og drev sin lov,
eftersom han den der på tinge havde fæstet den 7. maj,
og som byf. havde ham tilstedt efter tv.s lydelse.

Så var da der den dag for:ne mænd og ungarle fremkommet ordentlig efter hverandre, og alle og enhver for sig bad dem så sandt(?) Gud til hjælp, at H.T. ikke slog S.S. noget af de sår, han var sigtet for. Da er fremkommet Oluf Thomsen og Laurids Lauridsen, rådmænd der sammesteds, som var H.T.s lovhøringer, og vandt og kundgjorde, det H.T. lovtiddags drev og ædlet sin lov, og brast ham ingen værn i nogen måder, hvorfor de og sagde ham lov af hænde og mælte hans lov stadig og fast at blive, indtil så længe at den bliver lovligen ryget efter lands lov.

184v - 185v.

(100

6. juli. Palle Rodsteen til Hørbyelund mod Oluf Pedersen i Vraagaardzmølle ang. kongetiende, han ikke havde svaret. O.P. havde appelleret Jerslev ht.s dele af 21. sept. 1615.

O.P. havde tilbudt penge og korn som betaling for sin part af tienden, men P.R. forlangte tienden i kærven.

Dom: Efterdi O.P. ikke beviser sig sin tiende at have ydet eller den tilbudt udi lovtide, medens endnu at have hos sig, som for:ne vidnesbyrd omvundet har, og for:ne dom og dele derfor er ham overganget, ved vi ikke imod samme vidne, dom og dele at sige eller magtesløse dømme.

185v - 187v.

(101

6. juli. Samme sag som nr. 17. Lensmanden på Skivehus Chresten Thott som den, der havde Breum præstegård i sit forsvar, mod Edel Nielsdatter i Breum og hendes husbond fru Dorte Krabbe ang. et stykke jord ved Bauenhøj

på Breum mark. C.T. (ved ridefogeden Mads Jørgensen) havde appelleret Salling Nørre ht.s dom af 23.apr.1616.

At den omtvistede jord havde ligget til E.N.s gård, bevidnede hun selv, hendes søn og hendes broder eller svoger samt en enkelt uvildig mand.

Dom: Efterdi det befindes E.N. tilforn at have vedkendt samme ager, og hendes vedkendelse da er underdømt, og hun nu på ny med sin søn og svoger har vundet om samme agers brug, og de findes vildige at være, da finder vi samme vidner og for:ne ht.sdom, derefter gået er ingen magt at have.

187v - 191v.

(102

6. juli. Lensmanden på Skivehus Chresten Thott mod Niels Jensen i Thorup, hans moder og medarvinger som ejere og Morten Andersen (i Boestrup) som fæster ang. to agre på Krap i Boestrup mark, som C.T. påstod var kirkejord. N.J. havde appelleret Salling Nørre ht.s dom af 14. maj 1616.

Ridefogeden Mads Jørgensen afstod fra de vidnesbyrd, der var aflagt i sagen, og støttede derefter alene sit krav på kirkebogen, i hvilken de to agre var indskrevet.

Dom: Efterdi M.J. samme vidner afstår, da bør de ingen magt at have, og efterdi hf. ikke noksom udi sin dom har underskedet, hvad og hvor meget der burde af samme tvende agre at udgives, da finder vi samme dom at være, som den udømt var, og sagen til ht. igen at komme og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem derom imellem at adskille, som det sig bør.

191v - 193r.

(103)

20. juli. Fru Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hiuffueris mod Laurids Christensen i Sendbierig, Anders Lauridsen i Emb, Knud Nielsen i Rested og hans medbrødre, kgl. majestæts tjenere og udskrevne krigsfolk, ang. kongetiende af deres gårde, som de ikke havde svaret A. L., der havde den i fæste. A.L. (ved Jens Nielsen i Rested) havde erhvervet to uendelige lt.sdomme af 8. juni og 6. juli 1616, der stadfæstede Mors Sønder ht.s dom af 18. marts 1616, og krævede nu endelig dom i sagen. (Jævnf. dom nr. 12).

Dom: Efterdi for:ne mænd tilforn tvende gange for samme sag at være hidstævnet, og de da ikke er mødt eller nogen på deres vegne samme dom at beskylde, og tvende uendelige domme derfor er udgangen hvorudi samme dom er fundet ved sin fulde magt at blive, indtil hvem der har udi at sige, stævne på ny etc., og fru A.L. nu tredje gang for endelig dom at have ladet hidkalde for:ne mænd, og ikke de endnu er mødt eller nogen på deres vegne samme dom at beskylde eller nogen modstand herimod (gøre), medens dem endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi for:ne ht.sdom ved sin fulde magt at blive.

193r - 194v.

(104)

20. juli - 17. aug. Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne mod Jens Grøn og Niels Sørensen i Sønder Drobye ang. et falsk vidne, de havde forseglet.

Som det fremgår af dom nr. 39. var J.G. og N.S. 2.

marts 1616 blevet dømt til at stande til rette, med mindre de selvtolvtte kunne afværge deres segl ikke for for:ne vidner med deres vilje og vidskab at være kommet.

Sagen blev opsat, fordi J.G. og N.S. gjorde gældende, at de var fordelt og derfor afskåret fra at aflægge ed.

194v . 195r.

(105

20. juli - 17. aug. Jens Juel til Kiældgaard (ved Hans Poulsen i Nørholm) mod bf. for Lundø birk Jens Jensen på Lunø ang. hans vægring ved på en tingdag at sætte 8 mænd og fremlægge tingbogen.

J.J. angav som grund, at der ikke var nogen svoren skriver tilstede den dag.

Dom: Efterdi nu bevises med fire mænds vidnesbyrd samme tingbog af J.J. at have været æsket og fordret, at han den skulle fra sig levere, at derudi kunne indtegnes, hvis samme dag til for:ne bt. kunne forhandles, og ikke han den ville fra sig levere, så tinget derefter blev splittet, og Anders Mortensen også her i dag bekendt har sig samme tingbog på Jens Juels vegne af J.J. at have været begærende at føre til tinge, hvilket J.J. ikke har kunnet benægte, og ikke bevises J.J. samme vidner at have benægtet til tinge, da de på ham vundet er, da kunne vi ikke andet derom kende, end J.J. har jo sig derudinden forset og gjort uret og bør derfor at stande til rette.

J.J. opstod af tingstokkene og fik Jens Christensen i Lundøgaard fat for på hans bryst med den venstre hånd. I den højre havde han en økse, hvormed han hødte J.C.

195v - 196v.

(106

20. juli - 17. aug. Lensmanden på Skivehus Chresten Thott (ved ridefogeden Mads Jørgensen) mod hf. i Harre hrd. Niels Sørensen i Harregaardt ang. en fordeling, han havde tilstedt i en sag, parterne havde aftalt skulle afgøres ved voldgift. Se nr. 89.

Dom: Efterdi med tv. bevises Jens Olufsen at have været delt blevet og høring over ham nævnt, førend han og Laurids Nielsen voldgav deres sag, og samme dele først udi tingbogen skal være indtegnet, da kunne vi ikke kende for:ne hf.s ulempe derudinden at være.

197r - 197v.

(107

20. juli - 17. aug. Lensmanden på Dueholm kloster Otte Skeel mod Chresten, Peder og Jens Jepsen i Hassing ang. bøder for krænkelse af husfreden. O.S. (ved Søren Jensen i Skierbeck) havde erhvervet to uendelige lt.s-domme af 2. marts og 27. apr. 1616 og krævede nu endelig dom i sagen.

Dom: Efterdi nu bevises med tv. C.J., P.J. og J.J. for lang tid siden at være husfred oversvoret, og de ikke inden seks ugers dag har rettet for dem eller samme nævningers ed ryget, medens endnu at stande ved sin fulde magt og ustævnet, og tvende uendelige domme findes P. J. og J.J. at være overganget, tilmed og sagen nu udi seks uger har været optaget, og de ikke er mødt dem at undskylde, ej heller C.J. beviser sig for samme sag at have rettet, som det sig bør, da ved vi ikke andet derom at sige end recessen derudinden at følge, C.J., P.J. og

J.J. at fare som andre fredløse mænd.

. 198r - 199v.

(108

20. juli - 17. aug. Lensmanden på Hald Knud Gyl-
denstierne mod Søren Christensen i Agerschou ang. blod-
skam. Se sag nr. 77. K.G. havde indanket nævningernes
kendelse afsagt på Nørlyng ht. 15. juni 1616 til stad-
fastelse. Han havde 22. juni og 6. juli erhvervet uen-
delige lt.sdomme i sagen og krævede nu endelig dom.

Dom: Efterdi Mette Hvids har udlagt S.C., at han
har brugt legemlig fællig med hende, siden Søren Niel-
sen i Schree havde hende beligget, og at de var to søs-
kendebørn, desligeste og at S.C. selv skal have vidst,
det S.N. tilforn skulle have haft lejerskab med hende,
og hun derpå er ganget til døde og for samme gerning
har standet sin ret, og S.C. er rømmet og bortvigt og
dermed gerningen vedgået, og nævninger fordi har ham
kættereri oversvoret, hvilken deres ed tvende gange til-
forn har været hidstævnet og da ved tvende uendelige
domme er ved magt fundet, og S.C. har haft noksom lang
respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, hvil-
ket ikke sket er, medens endnu stander ved deres fulde
magt, ikke heller S.C. endnu er mødt eller nogen på
hans vegne samme nævningers ed at beskyldte, medens sig
endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da fin-
der vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse samme næv-
ningers ed ved sin fulde magt at blive.

S.C. havde ikke turdet understå sig sin sognekirke,
siden M.H. først på Hald slot blev anholdt, at besøge.-
Peder Dyrevogter i Qualersted.

199v - 201v.

(109

20. juli - 17. aug. Christen Christensen i Stougaard i Lindom mod Byrial Christensen sammesteds ang. slag og skade, han havde tilføjet ham. C.C.s husbond Hilleborg Daa sl. Jørgen Skrams til Thielle (ved Anders Simonsen i Vamin) havde appelleret en uendelig lt.sdom af 3. aug. 1616, der kendte C.C.s klagevidne af Nørlyng ht. 15. juni 1616 magtesløst.

Ifølge tv. af 15. juni havde C.C. stået der for dom og givet sin husbond fru H.D. den sag (at forsvare).

Dom: Efterdi samme dom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi nu bevises samme sag at være givet fru H.D., og hun ikke er stævnet og kaldet, ved vi ikke om for:ne sigtelse at dømme, før end hun med hendes lavværge og dertil lovlige stævnes, som det sig bør.

202r - 202v.

(110

20. juli - 17. aug Lensmanden på Ørum slot Mogens Kaas mod Hans Jensen i Grøntofft ang. voldsbøder, han ikke havde betalt. M.K. (ved ridefogeden Mikkel Christensen) havde erhvervet to uendelige lt.sdomme af 20. juli og 3. aug. og krævede nu endelig dom i sagen.

H.J. var først blevet fordelt for ulydighed, fordi han ikke ville gøre ægt og arbejde, som han burde, og udvist af sin gård. Da han desuagtet blev boende, svor Ørum bt.s sandemænd ham et fuldt vold over.

Dom: Efterdi H.J. findes tilforn tvende gange for

samme sag at have været hidstævnet og kaldet, og han da ikke er mødt eller nogen på hans vegne hans lovlige undskyldning herimod at gøre, og tvende uendelige domme derfor er udganget, hvorudi H.J. er tilfundet at fare som andre fredløse mænd og samme vidner ved deres fulde magt at være, indtil hvem der havde i at sige, stavnede på ny etc., hvilke domme endnu stander ved deres fulde magt og findes til tinge at være læst og forkyndt, som opskriften derom bemelder, og H.J. har haft noksom tid og respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og det dog ikke sket er, så M.K. derfor har været forårsaget nu atter tredje sinde for endelig dom at lade stævne, og ikke H.J. endnu er mødt eller nogen på hans vegne nogen gensigelse herimod at gøre, medens sig endnu såvel som tilforn fra rettergang underholder, da ved vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse ikke andet derom at sige end recessen derudinden at følge for:ne H.J. at fare som andre fredløse mænd og samme vidner ved deres fulde magt at blive.

2o3r - 2o4v.

(111

31. aug. Gravers Madsen i Thømerbye mod Anders Pedersen i Meile Mølle sammesteds ang. drabet på G.M.s søn Mads Graversen.

A.P. havde siddet og holdt på G.M., som skændtes med en tredje mand om noget tiende. Så kom M.G. ind til dem med en sten i hånden, med hvilken han slog A.P. omkuld to gange. I det samme kom A.P. op igen og slog M.G. et slag med en kniv, så han fik sin bane.

Sandemændstog: Hannæs birks sandemæbd svor A.P. mand-

død over og til hans fred for M.G., han ihjelslog.

205r - 206r.

(112

31. aug. - 28. sept. Lensmanden på Vestervig Knud Gyldenstjerne på en af kongens tjeneres vegne mod Erik Kaas til Huibieriggaardt ang. jord på Restedt Hiede, som E.K. brugte til sin gård. K.G. (ved ridefogeden Niels Rasmussen) havde appelleret to kendelser, som hf. for Mors Sønder hrd. Laurids Poulsen i Asels havde afsagt 22. og 29. apr. 1616.

Den 22. apr. havde K.G. ønsket et forbudsvidne udstedt; men da E.K. ikke kunne møde på grund af sygdom, afsagde fogeden en kendelse om, at han ikke kunne stede K.G. noget vidne over E.K.. Den 29. apr. afsagde fogeden ligeledes en kendelse om, at der ikke kunne stedes vidner beskrevet over E.K., fordi han var stævnet for Huibieriggaardt ikke for Jølbyegaardt, som han selv erklærede var hans rette hovedgård. Heroverfor gjorde K.G. gældende for det første, at han ved adskillige vidner såvel som E.K.s egen varselsseddel kunne bevise, at Huibieriggaardt altid kaldtes E.K.s hovedgård, for det andet, at den omtvistede jord blev brugt til denne gård.

Dom: Efterdi at da for:ne skudsmål er gjort, har hf. L.P. ikke tiltaget sig sagen og den til en bestemt tid opsat, desligeste ikke har anset E.K. at holde hus på Huibieriggaard med fogeder og folk, dug og disk og der for samme forbud havde fanget varsel, og han dog ikke har vidst at stede K.G.s fuldmægtige samme forbud, da ved vi ikke andet derom at sige, end L.P. har jo sig derudinden udi begge samme domme forset og bør derfor

igen at give K.G. hvis skellig, billig kost og tæring, han derfor har ladet gøre og anvende.

206v - 208v.

(113

31. aug. - 28. sept. Fru Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hiufueriis mod Jens Christoffersen i Weder-sløffgaard ang. hor. A.L. (ved sin foged Anders Poulsen) havde indanket Mors Sønder hrd.s dom af 12. aug. 1616 til stadfæstelse.

J.C. havde uden for sit ægteskab fået børn såvel med Maren Peddersdatter født i Asils som med Anne Svendsdatter født i Rackebye. A.S. og J.C. havde ganske vist benægtet, at de havde stået i forhold til hinanden; men ved dom af 6. juli 1616 (nr. 97) havde lt. kendt deres benægtelser magtesløse, og 12. aug. havde A.S. på Mors Sønder ht. vedgået, at det var rigtigt, som hun oprindeligt sagde, at J.C. var hendes barns fader. I henhold her-til dømte hf. J.C. til at straffes på hans yderste gods og formue og ham at forvises landet.

Dom: Efterdi A.S. tilforn for præsten med flere så og for dannekvinder udi hendes barnefødselsnød har beskyldt J.C. for hendes barnefader at være, hvilke vidner findes tilforn at have været hidkaldt og er ved magt fundet efter de lejligheder, den dom medfører, og hun til ht. har ham derfor udlagt såvel som og nu i dag her for retten ham sigtet og beskyldt hendes barnefader at være, som forskrevet står, og hf. derefter og på recesen har sin for:ne dom funderet og udgivet, da ved vi ikke imod for:ne udlæggelsesvidne ej heller samme dom at sige eller magtesløse dømme.

I sin dom fastslår hf., at efterdi J.C. ikke på fersk fod ej heller til lt., der sagen er forhørt og pådømt, har tilbudt sig med lov og værn for samme sag, som han er beskyldt for og kunne erklære, og han stiller sit forsæt i hans beretning i tvivl, og efterdi hans benægtelse såvel som A.S.s, årsagelse for samme gerning er til lt. undersøgt, og ikke han har haft sine lov-mænd til stede eller dem navngivet, da vidste fogeden ikke efter den lejlighed, at han burde at finde ham til nogen lov.

208v - 210v.

(114)

31. aug. - 28. sept. Jens Jepsen i Nørkier på sit herskabs (d.v.s. Jacob Lykkes) vegne og Niels Svendsen i Huibierig mod lensmanden på Skivehus Chresten Thott og Mikkel Pedersen i Huibierig ang. ejendoms- og brugsretten til et stykke jord på Huibierig mark. J.J. havde krævet et tv. af Hindborg ht. 8. juli 1616 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi samme vidne og vedkendelse er ejendom anliggende, og C.T. på kgl. majestats vegne er en lods-ejer dertil, og han ikke derfor har fanget varsel, da finder vi samme vidne og vedkendelse ingen magt at have.

Et stykke jord sønden til Souen eller Sogne Vadt østen vejen ind til det nordligste gamle engdige.

210v - 212v.

(115)

31. aug. - 28. sept. Jacob Lykke (til bl.a. Tandrup og Estvadgaard) mod Mikkel Pedersen i Huibierig ang. nogle ord, han havde ladet falde om, at han havde træt-

tet med en god mand i 13 år, og nu ville han trætte med J.L. i andre 13 år. M.P. havde krævet et tv. af Hindborg ht. 8. juni 1616 og et brev, der angik hans udtalelser, kendt magtesløse.

Da afstod Peder Christensen (i Hinzels) på J.L.s vegne samme vidne og brev, og efter sådan lejlighed bør de at være, som de uvundet og uudgivet var og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

Huoldall på Huidbierig mark.- M.P. havde budt sig udi band med dem, der havde vidnet mod ham.

212v - 213v.

(116

31. aug. - 28. sept. Jeppe Eskesen i Gammelby mod Hans Lauridsen i Nykøbing. Sagens genstand anføres ikke, Lensmanden på Vestervig Knud Gyldenstjerne (antagelig J.E.s husbond) havde (ved ridefogeden Niels Rasmussen) krævet et brev, som var udstedt af de 8 mænd, der havde været tinghørere på Hassing ht. juli 1616, og angik noget, som tildrog sig på tinget den dag, kendt magtesløst.

Dom: Efterdi for:ne mænds brev ikke til tinge er vundet og lovligt varsel for givet, da finder vi samme brev ingen magt at have.

214r - 215r.

(117

31. aug. - 28. sept. Jacob Lykke til Tanderup (ved Peder Christensen i Hindtzels) og hans tjener Niels Svendsen i Huidbierig mod Christen Andersen født i Veyrsløff sogn på Mors ang. igæld og tvegæld og kongens ret for tyveran, N.S. havde ladet ham oversvære til Hind-

borg ht. 6. juni 1614.

Dom: Efterdi nu bevises med tv. C.A. for samme koster at være tyveran oversvoret, desligeste ogsaa gøres bevisligt igæld, tvegæld og kongens ret af ham at være æsket og fordret, og han derfor har fanget lovligt varsel, sammeledes ham 14 dage at være forlagt efter loven, og ikke han er mødt eller nogen på hans vegne til gensvar, medens sig forhårdner og retten undviger, da ved vi ikke andet derom at sige end loven derudinden at følge C.A. at være "formeldt" på hans hals, som han var taget ved tyvnet.

C.A. havde ranet et par støvler så gode som $1\frac{1}{2}$ rdlr, en hel rdlr. i penge af N.S.s kiste, en ny hørgarnsskjorte så god som 3 mk. og en hel hob andre klæder.

215r - 216v.

(118)

31. aug.- 28. sept. Lensmanden på Ørum Mogens Kaas mod Chresten Jensen Mandal, som sidst boede i Bodum, og Kirsten Jensdatter, som sidst boede sammesteds. De sagsøgte var borttrømt uden at byde ret eller sætte borgen for blodskam, hvori de var svoret skyldige af nævninger på Revs ht. 11. aug. 1616. M.K. havde erhvervet to uendelige lt.sdomme 2. marts og 27. apr. 1616 og krævede nu (ved Peder Bertelsen i Viborg) endelig dom i sagen.

Dom: Efterdi C.J. og K.J. findes tilforn tvende gange for samme sag at have været hidstævnet og kaldet, og de da ikke er mødt eller nogen på deres vegne deres lovlige undskyldning herimod at gøre, og tvende uendelige domme derfor er udganget, hvorudi C.J. og K.J. er tilfundet at fare som andre fredløse folk, indtil hvem der hav-

de udi at sige, stævnedes på ny etc., hvilke domme (...
Det blad, hvorpå resten af dommen er indført, mangler).

216v - 217v.

(119

31. aug. - 28. sept. Eske Jensen i Elsted og Jens Knudsen (hvis bopæl ikke opgives) mod Niels Wils hustru Margrete Christensdatter i Staxstrup ang. hekseri. Sagsøgerne havde indanket den kendelse, nævninger afsagde på Hassing ht. 5. sept. 1616, til stadfastelse. (De blade, på hvilke begyndelsen af denne dom er indført, mangler).

Dom: Efterdi af for:ne vidner forfares og bevises M.C. at have lovet folk ondt, og det dem derefter en part på liv så og på deres kvæg at være vederfaret, og E.J. nu her i dag har lagt sin hånd på M.C.s hoved og sigtet hende for en åbenbarlig troldkvinde, som J.K. hende og for beskyldt har, det og med stokkenavn bevises hende udi langsommelig tid at have fulgt et ondt rygte for trolddom, hvilket og med præstens kundskab bekræftes, og ingen vidnesbyrd hun derimod fremlægger sig ærligen at skulle have skikket og forholdt, og efterdi loven formelder, at om nogen mand vider anden, at han har forgjort ham med trolddom, og ganger han ej ved, der sigtet er, og den, der sigter, alligevel gætter og tilmoder ham det på hånd, da værge sig den, der sag gives, med navn i kirkesogn, desligeste efterdi for:ne nævninger har været opkrævet M.C. enten at skære eller skylde, og de, som bor i sognet og bedst hendes lejlighed ved, har hende ved deres ed kirkenavn oversvoret, da ved vi ikke imod for:ne vidner ej heller for:ne nævningers ed at sige eller dem for

samme deres ed og tog at kunne fælde.

Inge Lauridsdatter havde i tre år givet M.C. uld af sine får. Det fjerde år kom hun imidlertid, før fårene var klippet, og kunne således intet få. Så gik M.C. bort og sagde: I skal ikke få flere får at klippe i dag jammeling, end jeg har, og førend jammelsdag da mistede de 20 af deres 23 får.- Niels Christensen i Elstedt havde kørt et læs tørv hjem, som M.C. påstod, han og hans moder havde foræret hende. De havde søgt at stille hende tilfreds ved at tilbyde hende 2 eller 3 læs tørv; men hun ville ingen tørv have og sagde, at de skulle betale derfor. Og siden derefter var N.C. så bange og så underlig, indtil han fik hans sygdom og døde hastigt derefter.

218r - 22ov.

(120

31. aug. - 28. sept. Lensmanden på Dueholm kloster Otte Skeel mod Mourids Jensens hustru Elle Jensdatter i Staxstrup ang. hekseri. M.J. havde appelleret den kendelse, nævninger havde afsagt på Hassing ht. 5. sept. 1616.

Da samme mand både havde vidnet og svoret som en af nævningerne, og da en anden nævning var fordelt, afstod O.S. nævningernes ed. Da efterdi O.S. denne nævningers ed afstår, bør den at være, som den usvoret og (u)udgivet var, og efterdi han giver til kende sig på ny E.J. med nævning at ville lade forfølge, da ved vi ikke på samme vidner at dømme, førend nævninger derom svoret har, og hvem videre påskader, da at stævne og kalde, og gås derom, hvis ret er.

E.J. havde fremsat trusler mod Jens Christensen i Staxstrup, som var i trøtte med hendes mand om et dige.

Kort tid derefter havde han mistet to øg, hvert så godt som lo dlr.. Før han kom i trøtte med M.J., avlede han desuden på et år så meget korn som siden i fem år. Engang var E.J. kommet til ham for at låne en dreng til at køre møgvognen. Idet hun gik ud, blev en gås, som sad på 9 gæslinger, gal og slog de 8 ihjel med sine vinger. M.J. mente, det ikke var hans kones skyld, at J.C.s øg gik i bløde og døde eller døde af kværk eller omkom i andre måder.- Margrete Christensdatter (se dom nr. 120) havde sagt til E.J., at hun havde samlet 13 pund smør (sc. ved trolddom) fra 8 dage før jul og til St. Valborgs dag. - M.J. klagede over, at det ikke var blevet tilbudt ham at opkræve halvparten af nævningerne eller tre for sine uvenner at aftage.- Først i sommer, som folk satte kål.

221r - 224r.

(121

31. aug. - 28. sept. Lensmanden på Dueholm kloster Otte Skeel mod fru Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hyffris og hendes tjenere Anders Christensen, Jens Pedersen, Niels Møller og Christen Mikkelsen i Liørsleff samt Jens Laursen, fisker på Hyffris, ang. garn og ruser, de havde sat i fjorden imod Legind Veile. (Jævnf. sag nr. 70). A.L. (ved fogeden på Hyffris Anders Poulsen) havde krævet to tv. af Mors Sønder ht. 6. og 27. maj 1616 kendt magtesløse.

O.S. mødte og gav til kende, at han begge vidner ville afstå, og efter sådan lejlighed bør samme tvende vidner ingen magt at have.

224r - 225r.

(122

31. aug. - 28. sept. Chresten Poulsen i Stauadt mod Lars Lauridsen i Østrup og Niels Keldsen i Panderup ang. den selvejergård i Østrup, som L.L. havde pantsat til N. K., uagtet han var fordelt for penge, hans afdøde fader Lars Jensen i Østrup skyldte afdøde Poul Jensen i Stauadt, og hvorfor han havde sat ham sin gård i forvædspant. C.P. krævede N.K.s pantebrev, som var læst på Hvetbo ht. 4. maj 1616, kendt magtesløst.

C.P. havde ladet L.L. fordele på Hvetbo ht. 13. jan. 1616 og ved lt. 8. juni 1616. Den dag pantebrevet blev udstedt, var L.L. imidlertid ikke fordelt, for så vidt som ht.s dele var kendt magtesløs ved uendelig lt.sdom af 27. apr. 1616; men 8. juni blev denne dom omstødt ved ny uendelig dom.

Dom: Efterdi nu bevises med delsvidne L.L. at have hængt udi dele, da han samme pant gjort har, og den uendelige lt.sdom, N.K. nu fremlagt har, findes her nogen tid siden at være undersøgt, her og nu gives til kende L.L. ikke al samme gård at skulle tilhøre, som han forpantet har, da finder vi samme pantebrev, så vidt det er for:ne ejendom angældende, ingen magt at have.

L.L. skyldte N.K. 400 sldlr., af hvilke han skulle betale 24 dlr. årlig i rente. For denne gæld pantsatte han ham sin iboende bondegård med 2 boliger og et gadehus. Desuden skyldte han N.K. 50 sldlr. og tre års rente, for hvilke han havde pantsat en tredje bolig; som kaldtes Veislet.

225r - 227v.

(123

31. aug. - 28. sept. Lensmanden på Skivehus Chresten

Thott mod Laurids Pedersen og Jens Nielsen i Vollingh ang. indfæstning af kirkejord, de brugte. C.T. (ved ridefogeden Mads Jørgensen) havde appelleret en uendelig lt.s-dom af 31. aug. 1616, som omstødte en dom af Hindborg ht. 17. juni 1616.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev støvnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi nu bevises med for:ne kirkebøger Haasoum kirke at have samme jord, for:ne skyld afgår, på Volling mark, og L.P. og J.N. selv har bekendt dem for:ne afgift til kirkeværgerne at have udgivet, og ikke bevises dem samme jord af lensmanden at have fæstet, og hf. fordi og efter recessen har tilfundet dem det af ham på kgl. majestæts vegne for en kendelses skyld at stede og fæste, da ved vi ikke imod samme hans dom at sige eller magtesløs dømme.

L.P. og J.N. betalte 14 Sallingskapper byg af jorden, hvilket bekræftedes af Hoesom kirkebog påbegyndt 1575. Ifølge Hosom kirkebog år 1515 svarede der en "thindel" øre korn og 1 mark voks af jorden på Voling mark.

227v - 23or.

(124

31. aug. - 28. sept. Fru Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hyffueriis (ved sin foged Anders Poulsen) mod Laurids Poulsen i Wester Asels, hf. for Mors Sønder hrd., ang. erstatning for omkostninger, A.L. havde haft på grund af en dom, han havde afsagt 30. okt. 1615, men som lt. havde underkendt 20. jan. 1616 (dom nr. 12).

Dom: Efterdi for:ne ht.sdom findes her til lt. at være undersøgt efter de lejligheder, den dom medfører,

da ved vi ikke andet derom at sige, end L.P. har jo sig derudinden forset og bor derfor igen at give fru A.L. hvis skellig, billig kost og tæring, hun for samme hans dom har ladet lide og anvendt.

23or - 23lv.

(125)

31. aug. - 28. sept. Niels Thyresen i Aarup mod Mads Justesen sammesteds ang. ærerørige beskyldninger mod N.T.s hustru. M.J.s husbond lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne (ved Niels Jensen Krydtzholt i Amtofft) havde krævet et tv. af Hannæs bt. 13. juli 1616 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi M.J. ikke sådanne ord for ting og dom har haft, og da straks tv. efter taget, og det aleneste er vundet efter sagn, ikke heller findes uden en persons kundskab, som regnes for intet vidne, da finder vi samme vidne magtesløst at være.

M.J. havde sagt, at han havde hørt, N.T.s kone skulle kærne i Weldkierd. (Se Fejlberg: kjarne).

23lv - 232v.

(126)

31. aug.- 28. sept. Kirkeværgerne i Orup Søren Bjørnsen og Jens Grøn mod Niels Thyresen i Aarup ang. tienderestance. S.B. og J.G. (ved Niels Jensen i Krydtzholt i Amtofft) havde appelleret en uendelig lt.sdom af 18. jan. 1612, som kendte en fordelingskendelse, hvis dato ikke opgives, magtesløs, medens N.T. havde appelleret en dele af Hannæs bt. 16. marts 1616.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi ikke bevises

N.T. at have ydet sin tiende, som han skulle udgive efter recessen, og derfor for for:ne bagstand er delt blevet, ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

Ifølge et tinglæst register var N.T. sat og takseret for en vis årlig korntiende.- 10 tolvmandsskæpper og 2 købeskæpper byg.

232v - 234r.

(127

31. aug. - 28. sept. Peder Munk til Seebyegaardt mod Anne Christensdatter Fejekone, der var gift med Simon Simonsen i Bræmilshus wnder Biergitt i Wndestedt sogn, ang. hekseri. P.M. (ved sin ridefoged Eske Olufsen) havde indanket 12 nævningers kendelse af Børglum ht. 3. sept. 1616 til stadfæstelse.

Dom: Efterdi ikke noksom bevises A.C. at have lovet nogen ondt og det dem på liv, være, penge eller gods at være vederfare, medens for:ne vidnesbyrd - Anders Ibsen alene undtaget - har vundet om rygter og efter sagn og ikke endeligt, og for:ne nævninger dog har A.C. kirkenavn oversvoret, da ved vi ikke samme deres ed at følge, medens finder den ikke at komme A.C. til nogen forhindring etc.

A.C. havde taget gave for spøgeri og trolddom, hun skulle have brugt i Sæby, og fejlet lykke fra en til en anden.- Efter hvad der fortaltes, var A.C. en dag kommet ridende bagvendt på et nød.- A.C. havde sagt til en kone, der græd, fordi hendes fader var død: I tør ikke græde for eders sl. fader, eder ligger en større sorg på hjertet, som eder skal hælde, inden påske da kom.- Til en anden kone, hvis barn var indebrændt, medens hun var i kir-

ke, havde A.C. sagt: I har håndt en hjertesorg og påhænger endda en anden. Hvis hun ville give hende noget, ville hun imidlertid skikke hende en tingest, som hun skulle tage. Den, som tog samme tingest, ville ulykken ramme i stedet for hende. Straks efter kom A.C.s datter med en tingest knyttet i en liden linned klud; men da hendes mand ikke ville have, hun brugte den, kastede hun den i mølledammen.- En tredje kone, som ikke kunne forliges med sin mand, havde A. C. lovet råd dertil, om hun ville give hende noget og skaffe hende tre af hendes klædebon, som hun kun havde haft på én gang. Da A.C. en fredag straks derefter kom for at hente klæderne, havde hendes mand nyligen givet hende hug, hvorfor hun ikke ville antvorde hende klæderne.- En kone i Sæby, der havde købt en ko på landet, sagde til A.C., at den måtte være opdægget af en kælling, da den ikke gjorde andet end "røder och langis". A.C. havde givet hende det råd, at hun skulle læse sine trosartikler tre gange i dens ører.- En kone, hvis moder nylig var død, havde A.C. givet en knappenål. Den skulle hun lægge i sin sko og således borttræde sin sorg.- Præsten havde fra prædikestolen advaret menigheden mod A.C.- En mand havde set ondt komme farende over møllebroen, som ham syntes udi følge, og syntes en "paa seede" udi menneskelig lige.- Anders Ibsen i Honsbech, som A.C. havde lovet ondt, havde mistet sit fænon, så han måtte overgive sin gård og bjærging.- I fjor skulle A.C.s svoger have været på båd og i fiskeri med Søren Jensen i Asaas karle, og da det for nogen årsags skyld blev afslået, havde han lovet S.J. skam derfor og sagt, at han skulle snart få salt til de fisk, han skulle få.

Siden havde fiskeriet kun givet ham ringe udbytte.- Da en mand havde været i Sæby mølle med noget korn, kom en skade flyvende og fløj omkring ham. I det samme trådte A.C. ind ad døren og gik ind i stuen uden at sige noget. Da som han stod ved kvarnen, blev han besvimet og hastig syg og lå siden på sin sygeseng 8 uger.- En mand havde vidnet, at for 8 år siden var skrøbelighed ham påfaldet, at hans manddomslems kraft var ham frataget. Han rådførte sig med en gammel kvinde i Sæby, som sagde, han skulle bede A.C. komme ind til hende om morgenen, før solen stod op. A.C. svarede, at hun nok skulle komme; men hun havde ikke været med til at hjælpe nogen for sådant bræk. Var det derimod lykke at fly nogen eller deres fæmon at signe, det kunne hun med; og så nogle dage derefter fik han sin førlighed igen.

234r - 239r.

(128)

31. aug. - 28. sept. Christen Nielsen i Wttrup mod Jens Andersen og hans hustru Maren Jensdatter sammesteds ang. krænkelse af gårdfreden. J.A.s husbond Eske Bille (ved fogeden på Aasdall Mogens Nielsen) havde appelleret hrd.snævningernes kendelser afsagte på Kær ht. 27. aug. 1616. For C.N. mødte ridefogeden på Seebyegaardt Eske Olufsen.

Forlig: Dernæst gav M.N. og E.O. til kende, at begge parterne med deres husbonds bevilling er om samme sag forligt og fordraget, så J.A. skal give C.N. 8 sldr. og dem inden snapsting, først kommer, at betale, og dermed skal alle hvis vidner, nævningers eder og andre breve, udi samme sag og trætte på enten sider taget og for-

hvervet er, være aldeles kasserede, døde og magtesløse, og hvilken af for:ne deres tjenere samme sag og trätte igen ripper eller opbryder, skal være forpligtet at give sin husbond et par øksne.

J.A. og M.J. havde været i parlament med C.N. om "nogin muluett", hun havde skåret op.

239v - 240r.

(129

31. aug. - 28. sept. Lensmanden på Ålborg slot Mandrup Parsberg og hans tjener Chresten Jul i Giøstrup mod Helvig Kaas til Restrup og hendes tjener Knud Nielsen i Giøstrup ang. et forlig, der skulle være sluttet mellem dem om jord på Giøstrup mark. M.P. havde krævet to tv. af Han ht. 12. aug. 1616 og af Hannæs bt. 24. aug. 1616 kendt magtesløse.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd har vundet om skifte, de på for:ne jord imellem C.J. og K.N. skulle have gjort, og C.J. ikke sådant skifte er bestandig at have indgået, som de ham påvundet har, ikke heller bevises samme skifte med lensmandens eller han fuldmægtigs bevilling at være sket, samme deres vidner ikke heller på fersk fod er vundet, medens rum tid efter, samme skifte skulle være gjort, da finder vi samme vidner ingen magt at have.

Den nordre halve ager, som ligger på Sanden.- Efter at den omtvistede jord var skiftet mellem de to mænd, kom C.J. ind til K.N. og drak en god rus med ham og dem, der havde mæglet mellem dem.

240v - 242r.

(130

31. aug. - 28. sept. Lensmanden på Skivehus Chresten

Thott mod Jomfru Kirsten Skeel til Jungergaardt ang. gæld til Thorum kirke. C.T. (ved ridefogeden Mads Jørgensen) havde appelleret Salling Nørre ht.s dom af 6. aug. 1616.

Af Thorum kirkebog fremgik det, at K.S. skyldte kirken $13\frac{1}{2}$ dlr. Hun kunne ganske vist fremlægge en kvittering for 9 sldlr., hun havde betalt kirken; men kirkebogen viste, at de var brugt til dækning af anden gæld og derfor ikke skulle trækkes fra de $13\frac{1}{2}$ dlr., således som hf.s dom bestemte.

Dom: Efterdi kirkens bog indeholder jomfru K.S. alene at være blevet Thorum kirke samme $13\frac{1}{2}$ dlr. skyldig og dermed at reste og tilbagestående, og ikke bevises med kvittans samme $13\frac{1}{2}$ dlr. at være erlagt og betalt, og hf. dog har hende for tiltale for mesten part deraf kvit dømt, da ved vi ikke hans dom at følge, medens den ingen magt at have.

242r - 243v.

(131

31. aug. - 28. sept. Hans Dyre til Boller mod Peder Christensen Bonde i Vandtrang og hans søn Niels Pedersen Bonde i Thisted ang. tørv, N.P.B. havde gravet til sin fader. H.D. (ved Laurids Jensen, foged på Thuodbøll) havde krævet et tv. af Hillerslev ht. 13. aug. 1616 kendt magtesløst. Til gengæld krævede P.C.B.s husbond lensmanden på Ørum slot Mogens Kaas 3 tv. af Hillerslev ht. 2. juli 1616 og Thisted byt. 31. aug. 1616 underkendt.

P.C.B. havde på tinge hjemlet N.P.B. de tørv, han havde gravet til ham i Seels fællig. Jens Eriksen i Sel-lerupgaardt havde erklæret, at tørvene var gravet på hans

husbonds, d.v.s. H.D.s ejendom, men ikke dokumenteret sin påstand. Endelig havde Christen Lauridsen i Mumtofft bevidnet, at N.P.B. havde bedt ham gå til H.D. og aftingge sagen om tørvene med ham.

Dom: Efterdi P.B. er besiddende udi for:ne Vandtranh, og han har hjemlet hans søn N.P. samme tørv, han for ham udi for:ne mark har gravet til hans ildings behov, og ikke bevises samme tørv andetsteds at være bortført, da ved vi ikke imod samme hjemmel at sige, og efterdi J.E. ikke har gjort samme vedkærdelse endelig, medens har sagt samme tørv at være gravet på hans husbonds ejendom, og ingen bevis fremlægges det hans endelsejendom at være, sammeledes efterdi C.L.s vidne er ikkun en persons kundskab og tilmed vundet efter N.P.s ord, som han ikke er beständig, da bør samme vedkærdelse og for:ne vidne ingen magt at have.

243v - 246r.

(132

31. aug. - 28. sept. Niels Andersen i Hou mod Mikkel Pedersen og hans søster Inger Pedersdatter i Stuur Hillersleff ang. drabet på Jep Sørensen i Malde (jævnf. dom nr. 47), ved hvilket de hjalp til skade og ikke fra. M.P. havde 22. juni og 17. aug. erhvervet to uendelige lt.sdomme, som kendte N.A.s klagevidne af Hillerslev ht. 26. marts 1616 magtesløst, og krævede nu endelig dom i sagen.

Dom: Efterdi ikke udi samme klagevidne navngives, udi hvis måde M.P. og I.P. skulle have overfaldet J.S., ikke heller bevises dem nogen håndgerning på ham at have gjort, da finder vi samme klagevidne ikke at komme

M.P. og I.P. til hinder eller skade i nogen måde.

246v - 248r.

(133

31. aug. - 28. sept. Jesper Hech borger i Ålborg, mod Thomas Christensen, borger i Hjørring, ang. gæld. T.C. havde appelleret Hjørring byt.s dole af 13. aug. 1616.

30. juli havde T.C. på Hjørring byt. forpligtet sig til at betale sin gæld inden 8 dage eller lide de-le uden varsel og skudsmål.

Dom: Efterdi T.C. findes efter hans egen forpligt, han for ting og dom gjort har, at være delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

En ko så god som 5 dlr. og 2 væddere for $5\frac{1}{2}$ mk.

248r - 249r.

(134

12. okt. Anders Poulsen i Giettrup mod Laurids Nielsen, Niels Pedersens søn i Høringgaard ang. drabet på Anders Pedersen i Høring, som han havde forøvet.

Vidner havde set, at A.P. bar op med en økse og bar hug til L.N.

Sandemændstog: Hassing hrd.s sandemænd svor L.N. manddød over og til sin fred for A.P., han ihjelslog.

L.N. havde et livstykke og en ulden skjorte på.

249r - 250r.

(135

12. okt. Hr. Rasmus Nielsen i Thisted mod Christen Høeg til Thuodbøll ang. et vindue, han havde slå-et ind, og en kirkekalk, han havde beskadiget. C.H. (ved

sin foged Laurids Jensen) havde appelleret Thisted sandemands ed af 28. sept. 1616.

Dom: Efterdi for:ne synsvidne ikke medfører C.H. noget varsel for det at have fået, når eller hvilken tid synsmændene skulle være på åstederne, da finder vi samme synsvidne magtesløst at være, og efterdi sandemænd og har funderet deres ed på for:ne synsvidne, som nu er undersøgt, da bør samme deres ed ikke at komme C. H. til hinder eller skade i nogen måde.

Synsmændene havde set et vindue i R.N.s hus i storstuen til gaden, i hvilket 8 ruder var slået sønder, "knelit" (senere "knelit") på det og stangen og blyet var veget indad.

25ov - 253v.

(136

12. okt. Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne mod Jens Madsen, rådmænd i Nykøbing, Jens Knudsen Vester, Niels Andersen Snedker og Hans Lauridsen Krammer, borgere sammesteds, ang. udredelse af borgen, de havde sat for Jens Sørensen Skriver, rådmænd i Nykøbing, som bortrømte, før terminen for den stillede borgen var udløbet. K.G. (ved Jens Madsen, foged på Jerup) havde indanket Nykøbing byt.s dom af 20. eller 21. sept. 1616 til stadfastelse. Sagen mod J.S.S. angik udstedelsen af falske tv. og har forbindelse med sagerne nr. 1 og 39.

Bl. a. Anders Pedersen, borgmester i Nykøbing, og Oluf Jensen, byfoged sammesteds, havde 27. juli bevidnet på byt., at J.M. i borgmesterens hus havde krævet J.S.S. anholdt og taget i forvaring, hvis der ikke stilledes borgen for hans tilstedeblivelse. De sagsøgte havde der-

efter sat borgen for ham.

Dom: Efterdi A.P. borgmester og O.J. nu er mødt på deres egne og deres medbrødres vegne og med højeste ed været samme deres vidne bestændige J.M. rådmand, J.K., N.A. og H.L. samme borgen at have stået, desligeste gøres bevisligt H.L. på sine egne og sine medbrødres vegne siden at have opsagt samme borgen og så søgt, ledt og ransaget efter J.S. ham at ville have påtaget, så samme vidne dermed kræftes dem samme borgen at have stået, og intet vidnesbyrd derimod fremlægges, med hvilket det tilbagedrives kan ikke sanddru at være, da ved vi ikke imod samme vidne at sige, og efterdi for:ne sættefoged efter samme vidne har funderet sin dom, ved vi ikke hans dom magtesløs at dømme.

De sagsøgte tog J.M. i hånden og satte borgen for J.S.S.- H.L.K. stod for tingsdom og begærede lyd af byf., som han da fik. - Da de sagsøgte blev bange for, at J.S. S. var borttrømt, henvendte de sig til byf. O.J. for at få adgang til at ransage efter ham i hans hus. Øjenvidner havde set, at H.L.K. udlagde 3 mk. på J.S.S.s brosten, hvilke Chresten Graversen bekendte, han optog og fik O.J., og han da befalede bysvenden at lade samme dør op, siden O.J. først havde slået et slag på den. Da de var kommet ind i huset, gik H.L.K. hen til sengen, hvori J.S.S.s hustru lå, og bad, at hun skulle sidde af sengen, hvorefter han kastede klæderne om i sengen og ledte og ransagede efter J.S.S. til allernederst i sengen.-
Per Huehoffuit.-

12. okt. Gregers Andersen i Klim mod Ingvar Chri - stensen, Anders Speger, Niels Mikkelsen, Peder Pedersen, Mikkel Andersen, Jens Christensen, Niels Jespersen og Jacob Andersen sammesteds ang. pligten til at vedligeholde sidedige for Midschiffth Engj i Klim kær. G.A.s husbond Erik Rantzau til Aggersborriggaardt havde appelleret Hannas bt.s dom af 22. juni 1616 samt krævet et tv. af samme ting og dato kendt magtesløst.

De sagsøgte havde bevidnet, at G.A. altid havde holdt det pågældende dige ved lige.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd har vundet i deres egen sag og dermed deres egen fordel at villo søge, da kunne vi ikke kende samme vidne så noksomt og uvildigt, at det bør nogen magt at have, og efterdi loven formelder alle grander at skal gærde sidegærde, som dem tilfalder etc., og nu bevises med synsvidne samme lukkelse at være sidelukkelse, og loven ikke tilholder lodsejerne for sådant sidegærde og lukke at skulle stævnes eller kaldes, og fogeden dog ikke har vidst derudinden at dømme, førend lodsejerne blev der tilstævnet, da finder vi samme hans dom at være, som den udømt var, og sagen til ham igen at komme og derudi at dømme og kende, hvis ret er.

Diget var holdt ved magt med digestænger og "grob".

257v - 259v.

(138

12. okt. Jens Jensen Thybo i Vester Hasing mod Jens Nielsen i Hasinglundt ang. krænkelse af gårdfreden. J.N. havde appelleret en kendelse afsagt af herredsnævningerne i Kær hrd. 1. okt. 1616.

Dom: Efterdi samme vidne er ikkun en persons kundskab, som regnes for intet vidne, og ikke med noget syn bestyrkes gerningen at være gjort, da finder vi samme enige vidne og for:ne nævningers ed, derefter svoret er, ingen magt at have.

Efter en udlægsforretning hos J.J.T. bad han dem, der havde gjort udlæg hos ham, ind med sig. Ligemed bad han Lars Svenningsen ind, og han der fik en kande øl for sine penge.

259v - 260v.

(139

12. okt. Jens Nielsen i Lunden i Hasing sogn mod Maren Jørgensdatter i Gaaser ang. penge, hun skyldte for soldatertjeneste, han skulle gøre for hende. M.J. havde appelleret Hals bt.s fordelingskendelse af 6. sept. 1616.

Dom: Efterdi samme vidne er ikkun en persons kundskab, som regnes for intet vidne, og ikke M.J. sådan gæld er bestandig eller fra sig med sit brev og segl har bebrevet, da finder vi samme vidne og for:ne dele, derefter drevet er, ingen magt at have.

261r - 262r.

(140

12. okt. Didrik Grube i Ålborg mod Agnete Gertsdatter, Gregers Jespersens enke, sammesteds ang. et ikke indløst pant, han ville have ejendomsdom på. A.G. havde appelleret Ålborg byt.s dom af 1. juli 1616.

Ifølge tv. af Ålborg byt. 7. juni 1613 havde G.J. pantsat D.G. og Jens Pedersen Skriver to ejendomme i Ålborg for 1600 sldlr., han skyldte dem, eller for hvil-

ke de var gået i kaution for ham. 4. apr. 1614 havde J.P. S. opladt sin part af pantet til D.G.

Dom: Efterdi sl. G.J. samme ejendomme til D.G. og J.S. til Ålborg byt. for for:ne summa penge 1600 sldr. til en forsagt tid og termin har i pant sat, og J.S. sin anpart til D.G. har opladt, så samme pant ham alene tilhører, og G.J. eller hans arvinger ikke samme ejendomme efter for:ne pantebrev har indløst eller pengene betalt, medens den tid og termin langt siden er forganget, og byf. fordi efter pantebrevets lydelse har D.G. samme ejendomme tildømt, da ved vi ikke imod samme pantebrev og byf.s dom at sige eller magtesløse dømme.

262r - 265v.

(141

26. okt. Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne (ved Niels Jensen i Ambtofft) ang. årsagen til Dorte Lauridsdatter i Aarups død.

D.L., som var datter af Laurids Møller i Aarup vejrmølle, var klemt ihjel mellem møllehjulet og bingen.

Sandemændstog: Hannæs birks sandemænd udlagde D.L. af våde og ulykke at være omkommet imellem Aarup vejrmølles hjul og bing.

Til en kone, der gjorde møllerens kone opmærksom på, at møllen stod, sagde hun, at det som regel skyldtes, at den sæk, der var på kværnen, var gået af.

266r - 267r.

(142

26. okt. - 9. nov. Christen Christensen i Hørsted mod Niels Ibsen sammesteds ang. ærekrænkende beskyldnin-

ger fremsatte på tinge. C.C.s husbond Sten Brahe til Knudstrup (ved Hans Hansen, foged på Baridzschou) havappelleret en uendelig lt.sdom af 31. aug. 1616, der kendte et af C.C. erhvervet tv. af Hassing ht. 2. maj 1616 magtesløst.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi Niels Christensen på sin egen og sine medbrødre otte mænd tinghøres vegne nu er mødt og været samme deres vidne bestandige, og for:ne vidner ikke medfører N.I. at have talt til andre end C.C., da samme ord er faldet, medens N.I. samme ord for ting og dom har haft, og da straks tv. er efter taget, og loven bemelder tv. at være så stærkt, at der ej må lov imod gives, da ved vi ikke imod samme vidner at sige eller magtesløse dømme.

C.C. havde på tinget klaget over, at der var kastet "grobe" over en vej. N.I. havde sagt, det var løgn, og til gengæld beskyldt C.C. for at opløje skelsten.

267r - 268v.

(143

26. okt. - 9. nov. Lensmanden på Skivehus Christen Thott (ved sin ridefoged Mads Jørgensen) mod Just Jensen i Ganstrup, hf. i Salling Nørrehrd., ang. erstatning for de udgifter, der var påført C.T. ved en af J.J. afsagt dom, som lt. havde underkendt 28. sept. 1616 (dom nr. 131).

Dom: Efterdi J.J.s dom tilforn har været hidstævnet, og den da findes at være undersøgt efter de lejligheder, den dom medfører, og ikke bevises J.J. for vild eller ven-

skab, gunst eller gave samme dom at have udgivet, medens undskylder sig den af sin misforstand at have dømt, da ved vi ikke andet derom at sige, end J.J. har jo sig derudinden forset og bør derfor igen at give C.T.s fuldmægtig hvis skellig, billig kost og tæring, han derfor lidt har.

268v - 27or.

(144

26. okt. - 9. nov. Lensmanden på Lund Hans Dyre (ved Peder Skriver i Sillersleff) mod Jens Pedersen i Øster Alstedt og Dorte Andersdatter (hvis bopæl ikke opgives) ang. et falsk vidnesbyrd, J.P. havde betalt D.A. for at aflægge.

Jacob Lykke til Thandrup gjorde ved sin fuldmægtig Peder Christensen i Hindzels gældende, at samme sag var faldet i hans tid, da han med Lund var forlenet, og mente, at det tilhørte ham at gøre regnskab, for hvis da faldet var. I øvrigt havde J.L. tidligere indledt forfølgning i sagen.

Dom: Efterdi J.P. benægter sig samme vidne ikke at have vundet eller forhvervet, og ikke samme vidne fremlægges, medens P.C. giver til kende samme sag udi J.L.s tid, da han havde Lund udi forbed, at være faldet, da ved vi ikke udi samme sag at dømme.

27or - 271r.

(145

26. okt. - 9. nov. Kirsten Christensdatter, enke efter Peder Bering i Viborg, mod Peder Christensen Pallesen i Biering ang. penge, afdøde Christen Jensen i Bering skyldte hendes mand. P.C.P. havde appelleret Viborg byt.s

fordelingskendelse af 22. apr. 1616.

Dom: Efterdi P.P. eller hans hustru ikke overbevises at have annammet eller fanget noget af Kirsten Bering eller hendes afgangne husbond her udi købing, og han dog for samme gæld her til Viborg byt. og ikke til hans værneting er delt blevet, da finder vi ham af denne dele kvit at være.

271r - 271v.

(146

26. okt. - 9. nov. Dr. Peder Iversen, kannik i Viborg, mod Jacob Christensen Visti, borger sammesteds, ang. ulovlig skovhugst. J.C.V. havde appelleret Viborg byt.s sandemændstog af 22. sept. 1616.

Synsmænd, der havde set de fældede træer i J.C.V.s gård og stubbene i P.I.s skov, erklærede, at stammer og stubbe passede til hinanden. J.C.V. påstod, han havde købt træerne; men sælgeren ville ikke hjemle ham dem.

Dom: Efterdi J.V. selv bekender og vedgår sig samme træer at have bekommet, og ikke han beviser sig nogen hjemmel eller tilstand til dem at have, medens dr. Peder gør bevisligt dem udi hans skov at være hugget og afført, og sandemænd derfor har ham vold oversvoret, da ved vi ikke imod deres ed at sige eller magtesløs dømme.

272r - 274v.

(147

26. okt. - 9. nov. Jens Mikkelsen og Oluf Christensen i Jengstrup mod fru Dorte Munk til Siødall ang. brugsret til hedejord. J.M. og O.C. havde appelleret en uendelig lt.sdom af 14. sept. 1616, som kendte et tv. af Nørlyng ht. 17. juni 1616 magtesløst.

Ifølge tv. af 17. juni havde J.M. og O.C. på deres husbonds vegne vedkendt sig ret til at bruge en hede, som D.M. havde forbudt dem at befatte sig med.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi for:ne bønder selv har gjort samme vedkendelse, og ikke bevises dem deres herskabs fuldmagt dertil at have haft, ikke heller noget varsel findes for det at være givet, da finder vi samme vedkendelsesvidne ingen magt at have.

274v - 275v.

(148

26. okt. - 9. nov. Ulrik Sandberg til Quelstrup mod Gert Bryske ang. pant, han ønskede ejendomsdom på.U.S (ved Peder Bertelsen i Viborg) havde erhvervet to uendelige lt.sdomme af 3. og 17. aug. 1616, som stadfæstede Horns ht.s dom af 29. apr. 1616, og krævede nu endelig lt.sdom i sagen.

Dom: Efterdi G.B. findes tilforn tvende gange for samme sag at have været hidstævnet og kaldet, og han da ikke er mødt samme dom at beskylde eller nogen på hans vegne hans lovlige undskyldning herimod at gøre, og tven- de uendelige domme derfor er udganget, hvorudi samme hf.s dom er fundet ved sin fulde magt at blive og samme gods efter G.B.s brev og forpligts lydelse U.S. og hans ar- ving for evindelig ejendom at efterfølge, indtil hvem der havde udi at sige, kom her samme dom at beskylde, hvilke domme endnu stander ved deres fulde magt og findes til tinge lovligt at være last og forkyndt, som opskriften derom bemelder, sagen og derefter findes udi seks uger

at være optaget, så G.B. har haft noksom tid og respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og det dog ikke sket er, så U.S. derfor har været forårsaget nu atter tredje sinde for endelig dom at lade stævne, og ikke G.B. endnu er mødt samme dom at beskyldte eller nogen på hans vegne nogen gensigelse eller modstand herimod at gøre, medens sig endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da ved vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse for:ne hf.s dom ved sin fulde magt at blive og samme gods efter G.B.s brev og forpligts lydelse U.S. og hans arving for evindeligt ejendom at efterfølge.

U.S. havde med andre gode mænd kautioneret for 7000 dlr., som G.B. skyldte Henrik van der Wisch til Glad-sou. Til sikkerhed havde G.B. pantsat noget gods i Horns hrd. - U.S. havde overtaget det pantsatte gods straks efter pantsættelsen.

276r - 278r.

(149

23. nov. Hans Dyre til Boller, lensmand på Lund, mod Niels Pedersen Bonde i Thisted ang. tørv, han havde gravet i Seels fællig (se sag nr. 132). H.D. havde krævet et tv. af Hillerslev ht. 13. aug. 1616 kendt magtesløst.

På tingmødet den 13. aug. havde Jesper Christensen i Seels bevidnet, at han og flere andre havde hørt Peder Christensen Bonde i Vandtrang erklære, at Laurids Ibsen i Kamstrup havde truet med at sætte ham ud af hans hus, hvis han ikke hjemlede sin søn N.P.B. de tørv, han havde gravet. Såvel P.C.B. som L.I. havde imidlertid på tinge bestridt rigtigheden af dette vidnesbyrd. Da H.D. var interesseret i at anfægte N.P.B.s hjemmel (se sag nr.

132), må det være de to mænds benægtelser, H.D. ville have kendt magtesløse.

Dom: Efterdi P.C.B. ikke slige ord for ting og dom har haft, og da straks tv. efter taget, ikke heller han vil være dem beständig, medens dem til tinge hårdelig benægtede, da samme vidne imod ham vundet er, da finder vi samme vidne ingen magt at have.

278v - 279v.

(150

23. nov. Niels Thomsen, forhenvarende borgmester i Skagen og Karen Nielsdatter, Niels Lunds enke, mod Anne Lunds i Skagen eller Høffuen ang. hekseri. Lensmanden på Ålborg slot Manderup Parsberg (ved Chresten Schøning i Bønderup (?)) havde indanket et kirkenævns kendelse af Skagens byt. 30. sept. 1616 til stadfæstelse.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd mesten part har vundet efter for:ne besatte menneske og efter sagn, og ingen af dem udtrykkeligen på fersk fod har vundet A.L. at have lovet nogen ondt på liv eller velfærd, og det dem skulle være vederfaret, ikke heller bevises nogen til tinge at have A.L. sigtet for trolddom, som det sig burde, her ikke heller nogen er fremkommet hende derfor åbenbarlig at sigte og beskyldte, og nævninger dog har hende kirkenavn oversvoret, da finder vi samme nævningers ed ikke at komme hende til hinder eller skade i nogen måde, førend det anderledes bevises kan.

Kirsten Skolemesters datter, der var besat af en ond ånd, lå på sengen og "røffde" og sled omkring sig og så meget ilde ud. Hun gjorde sine øjne store og vrængede munden, som stundom var forskrækkelig vid og stor og

stundom så smal som en pibe. Hun talte med en klinger og hul røst og gentog alt, hvad hun sagde, tre gange.- Den besatte gav A.L. skylden for hendes tilstand og påstod, at den onde ånd skulle have været i en anden kvinde, som havde nægtet at give A.L. en liden brokke på stranden. Så kom det asen i vejen for hende ved den store stolpe med de to søm udi, som står udi Christen Sonnesens planke, og måtte så i hende.- En kone havde gjort kors på den besatte piges bryst. Så for det ned i hendes bug som en levende kat, og hendes bug blev så forfærdelig og meget høj og stor. Så gjorde hun kors på hendes bug. Så for det op under hendes bryst og opløftede hendes bryst så højt, at det var grueligt at se. - En mand havde sendt bud efter en evangeliebog og læst det evangelium: Så elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn i døden, for den besatte. Da stoppede hun lagenet i hendes øre og svøbte sig udi klæderne og ville ikke høre det.- En kone havde skåret et stykke brød korsvis og stjålet sig til at lægge det under den besattes sengeklæder, uden at hun så det. Så sprang hun straks op i sengen og rev omkring sig og sagde, der var kors under hende, og rev det ud ad gulvet.- Da den besatte blev spurgt om den færd, Anders Grøn og hans selskab da for en kort tid forleden for der på revlen, svarede hun, at hun var tre gange under kølen og ville have kastet båden omkuld med dem; men hun kunde ikke, fordi de råbte så meget på den store mand. A.L. havde tvunget hende til at gøre det, fordi et medlem af A.G.s selskab havde været i skænderi med hende.- Hun tilstod desuden, at hun havde kastet Ebbe og hans selskab omkuld, og at A.L. havde tvunget hende dertil, fordi

Ebbe ikke havde villet give hende en småtorsk på stranden. En mand havde gennem en dør, der stod åben, set A.L. tage en "oens dør" (= ovndør) og satte den tre gange på gulvet, og da ville den ikke stå. Så tog hun den og lagde den ned på gulvet og krøb så tre gange avet omkring den.- A.L. havde en dag bedt sin tjenestepige gå ud og kaste sand til hendes "knegaard" og ikke grave for nær ved nogle gamle pæle, som der stod; og som hun kom ud at kaste sand, da så hun, at der sad en lede tudse udi et hul i samme "knegaard" og så på hende. Hun tog tudsen på en skovl og bar den ind til A.L., som befalede hende strak at bære den ud igen. Næsten på samme tid fik hun ondt i en af hendes fingre, så det ene ledemod gik slet af.- For nogle år siden havde N.T.s skude ligget klar til at sejle til Norge. En dag, da hans folk bar sand i en båd og førte det ud til skuden, hvor det skulle bruges til ballast, kom A.L. ned fra det hus, hvori hun boede, og bar sand sammen med N.T.s folk, og gik hun tre gange op til hendes hus og ned til stranden igen, og ikke hun stod desimellem. N.T. sendte bysvenden og to mænd ned til hende for at spørge hende, i hvad mening hun gjorde det, og lade hende vide, at hvis der timedes ham, hans folk eller gods noget ondt, ville han sage og skylde hende derfor. Siden den dag havde han ikke haft sit helbred og ikke heller lykke og fremgang i noget.- Dengang K.N. tjente hos Niels Laursen på bakken, ville en af byens unge karle have hende til ægte. Af vrede herover og avind havde A.L. flere gange lovet hende, at hun skulle få en djævel derfor. En nat K.N. lå i sin seng, kom der ondt til hende, og først kom det på hendes hånd. Da var det trindt og

hvast. Så rakte det sig, at det blev langt som armen, og gav sig op til hendes mund og ville have været i hendes mund. Så tænkte hun på Gud i himlen og kom til at råbe og gjorde kors. N.L. vågnede ved hendes råb, tændte et lys og så efter alle vegne i huset, men fandt intet. Om morgenen klagede K.N. sig for folk og sagde, at A.L. havde kommet det til hende. I det samme kom A.L. ind og spurgte, hvorledes det var fat. Straks samme tid fik hun ondt i samme hendes arm, så den blev hoven og stor, så der rådnede to eller tre sener i armen, så at den ene finger var deraf slet død og lå tvært i hendes hånd.

279v - 286r.

(151

23. nov. Frands Due til Oxhollom og Geske Hermansdatter, afdøde foged på Oxhollom Henrik Pedersens enke, mod Kirsten Thomasdatter, Thomas Skomager i Østerbyes hustru, ang. hekseri. F.D. (ved Niels Jensen, foged på Worde) havde indanket et kirkenævns kendelse afsagt på Oksholm bt. 5. okt. 1616 til stadfæstelse.

Robert Thomsen, der havde tjent hos F.D.s fader, havde under sin sygdom beskyldt K.T. og hendes datter for, at de havde forgivet ham. Efter hans død havde F.D. derfor befalet H.P., at han skulle forvise datteren og hendes mand af landet.

Dom: Efterdi af for:ne vidner forfares R.T. tilforn udi sin sygdom og skrøbelighed at have klaget på K.T., det og bevise hende siden at have lovet H.P. ondt, for han havde forvist hendes datter Øland, og det ham at være vederfaret, så han derefter er faldet udi en underlig og sælsom sygdom og er derudi jo længer og varre "heden-

tuendis", til han døde, og han derfor har klaget på K.T. hende med trolddom derudi skyldig at være, hvilket og med præstens kundskab bestyrkes og bekræftes, desligeste efterdi G.H. nu her i dag har lagt sin hånd på K.T.s hoved og vedkendes hende for en åbenbarlig troldkvinde, som hun og hende til tinge ved sin ed for sigtet og beskyldt har, og ingen vidnesbyrd hun derimod fremlægger sig ærligen at skulle have skikket og forholdt, sammeledes efterdi loven formelder, at om nogen mand vider anden, at han har forgjort ham med trolddom, og ganger han ej ved, der sigtet er, og den, der sigter, alligevel "gatter" og tilmoder ham det på hånd, da værge sig den, der sag gives, med navn i kirkesogn, og efterdi for:ne nævninger har været opkrævet K.T. enten at skære eller skyldes, og de, som bor i sognet og bedst hendes lejlighed ved, har hende ved deres ed kirkenavn oversvoret, da ved vi ikke imod samme deres ed at sige eller magtesløs dømme etc.

R.T. havde under sin sygdom klaget over, at K.T. og hendes datter stod for hans seng både nat og dag, den ene ved hans hoved, den anden ved hans fødder.- H.P. var død af en underlig sygdom, der måtte skyldes forgørelse. Når han skulle af sin seng, måtte han således bæres på en dyne, og når han satte sine fødder på jorden, havde han haft stor pine i dem; men når han havde dem fra jorden, havde han tålmodighed i dem.

287r - 291v.

(152

23. nov. Lensmanden på Dueholm kloster Otte Skeel mod Mourids Jensens hustru Elle Jensdatter i Staxstrup

ang. hekseri. O.S. (ved sin ridefoged Jens Pedersen) havde indanket en kendelse afsagt af et kirkenavn på Hassing ht. 24. okt. 1616 til stadfæstelse, medens M. J. krævede den underkendt. Fortsættelse af sag nr. 121.

Mads Nielsen og fire andre mænd fra Elsted havde bevidnet, at E.J. havde truet dem, og at et af vidnerne og to andre mænd i Elsted derefter havde mistet deres bedste heste, så de næsten enhver havde mistet af deres kvæg, siden E.J. havde lovet dem ondt. Desuden havde Jens Christensen i Staxstrup og Eske Jensen i Elsted vidnet om ondt, der var timedes dem, efter at de var kommet i trøtte med E.J. og hendes mand.

Dom: Efterdi for:ne vidne, M.N. og hans medbrødre vundet har, at de skulle have mistet nogen deres øg, såvel som J.C.s og E.J.s vidne findes udi deres egen sag at være vundet og ikke med andre nøjagtige vidner bekræftes, og de andre for:ne vidnesbyrd ikke er vundet endeligt, medens mesten part efter sagn, rygte og tidende og ikke nogen vitterlighed, ikke heller noksom gøres bevisligt E.J. at have lovet nogen ondt og det dem på liv eller velfærd at være vederfaret, da kunne vi ikke kende samme vidner ej heller for:ne nævningers ed, derefter svoret er, så nøjagtige, at de må komme E.J. til hinder eller skade i nogen måde, uden det anderledes bevises kan.

Nu i år, da folk satte kål, var E.J. kommet i skænderi med Margrete Christensdatter i Staxstrup (se sag nr. 120). M.C. havde sagt, at E.J. havde mange mænds lykke af deres ager, og E.J. svarede, at M.C. havde mange mænds mælk og lykke at volde. Så sagde E.J. til M.C., at hun havde været hendes "almoder", og da var hun bedre

lært end hun. Til gengæld påstod M.C., at E.J. havde samlet 13 pund smør fra otte dage før jul og til St. Valborgs dag af en ko.- J.C. i Staxstrup havde bevidnet, at han havde været i trætte med M.J. om et skel, og at E.J. havde truet ham. Straks derefter havde han mistet en plag så god som 10 dlr. og et øg så godt som 10 dlr. Desuden havde han siden den tid kun avlet tidsler og "koder", medens hans naboer, der ikke dyrkede og gødede jorden bedre end han, fik godt korn. Tilbagegangen havde været så stor, at han på fem år ikke avlede mere korn end før på et. En dag, da E.J. var kommet ind til ham, havde han haft en gås, som lå på sine unger. E.J. havde sagt, at det "pibit" meget hos ham, det "pibit" intet hos hende, og spurgt, om han ville låne hende en dreng til at køre møgvognen. Da han sagde nej, gik hun sin vej; men straks blev gåsen gal og slog sine unger ihjel med vingerne.- E.J. i Elstedt havde hørt, at E.J. havde lovet ham ondt, og siden havde han mistet sit bedste øg.- M.N. og fire andre mænd i Elstedt bevidnede, at E.J. var kommet til dem en dag, da de stod og skar tørv i Engkier. Hun havde lovet dem, at de skulle få tre gange så megen skade, som de skulle tjene der, og kort tid efter mistede en af de Elsted mænd et øg, som var 16 dlr. værd, en anden mistede sit bedste øg, og en tredje mistede et øg, som var med føl, og væltede med sin vogn.

292r - 296v.

(153

23. nov. Anders Poulsen, foged på Hyffris, mod Oluf Andersen, færgemand ved Sallingsundt ang. æresfornærmelse. O.A. havde krævet et tv. af Hillerslev ht. 15. okt.

1616 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi O.A. ikke sådanne ord for ting og dom har haft, og da straks tv. efter taget, ej heller fra sig med sit brev og segl bebrevet, han ikke heller dem vil være beständig, medens nu her for retten dem højlig benæjer, samme vidne ikke heller navnlig formelder, om hvem sådanne ord skulle være faldet, da finder vi samme vidne ingen magt at have.

En dag fru Karen Gyldenstjerne til Thorp var på vej til Viborg og passerede Salling, havde O.A. stået ved hendes vogn ret østen ved færgehuset og sagt, at fru Anne Lykke (til Højris) havde den i sit brød, som havde gjort hende skade for 300 dlr.

296v - 297v.

(154

23. nov. Oluf Børgesen i Boller og hr. Bertel i Resen mod Chresten Bollesen i Sønderhaegaardt ang. restance med landgilde m.m., han skulle have svaret afdøde Jørgen Christoffersen i Boller. C.B. havde appelleret en uendelig lt.sdom af 28. sept. 1616, som kendte en af J.C. 16. jan. 1612 udstedt kvittering magtesløs.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev støvnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længer magt at have, og efterdi samme kvittans nu er fremlagt med J.C.s egen hånd skrevet, og ingen den vider for falsk eller uret, da ved vi ikke imod samme kvittans at sige eller magtesløs dømme.

297v - 299r.

(155

23. nov. Jacob Ousterin i København (ved dr. Lucas

Paludanus, kannik i Viborg) havde indstævnet Gert Bryske ang. en guldkæde, han havde pantsat til ham, og som J.O. krævede indløst eller vurderet.

Da G.B. ikke mødte, lod retten den forseglede æske, hvori kæden lå, åbne og udmeldte 6 mænd, som skulle vurdere den. Vurderingsmændene annammede kæden til sig, udgik og straks her for retten igen indkom og sagde, at kæden vejede $1\text{lo} \frac{1}{2}$ lod 1 kvintin a' 7 rdlr. = 775 rdlr. 1 mk.

299r - 299v.

(156

23. nov. Chresten Pedersen Smed i Nykøbing mod Karen Pedersdatter Sortkone i Fredtzø ang. trolddomskunster, hvorved hun havde ombragt hans kone Karen Jensdatter og Morten Nielsen Klog (i Nykøbing). C.P.S. havde krævet et kirkenavn af Nykøbing byt. 26. okt. 1616 stadfæstet.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd har vundet om sagn og efter andre deres mundheld, som en part er ved døden afganget, og ikke om nogen vitterlighed dem selv at skulle have hørt hende lovet nogen ondt, og det dem på liv eller velfærd skulle være vederfaret, ikke heller lovlig bevises M.K. eller K.J. udi deres sygdom og skrøbelighed for præsten at have klaget på K.P.S. for nogen trolddom, da kunne vi ikke kende samme vidner, nu hidkaldet er, noksomme ej heller for:ne nævningers ed, derefter er svoret, at komme K.P. til nogen forhindring, indtil anderledes bevises kan.

K.P.S. havde bedt en anden kone advare hende, dersom de troldkvinder, som sad på Dueholm kloster, råbte noget på hende.- For 23 år siden havde M.N.K. lejet K. P.S. til at bøde hans bundgarn, som lå i Porshaffue. Da

hun i stedet for gav sig til at bøde en anden mands garn, blev M.N.K. vred og skældte hende ud. Hun svarede med at love ham, at han efter den dag ikke skulle lade mange garn bøde. Samme dag gik M.N.K. til sengs og stod ikke siden op.- C.P.S.s hustru var død af en mærkelig sygdom. Kom hun til at sidde eller ligge ned, kunne hun ikke rejse sig ved egen hjælp.- K.P.S. havde flere år i træk bedt Per Ubbesens hustru i Storupgaardt om noget sæderug (?). Et år, det var blevet hende nægtet, fløj ti læs rug bort fra hans ager, og hans korn blev meget "woger" end hans granders, som lå ren om ren med hans. Det korn, de havde givet K.P.S., gav de hende, for at hun ikke skulle gøre dem ondt.- K.P.S. havde bedt en mand sejle hende fra Mors; men han måtte ikke føre hende til de sunde, som de troldkvinde var kommet over, som sad fanget i Dueholm kloster.- C.P.S. havde lagt sin hånd på K.P.S.s hoved og sigtet hende for at være en vitterlig troldkone.- Maren Jensdatter på Grøndige i Solbierig og K.P.S. var til hobe og dansede omkring en liden, grøn kilde på Vilkiel mark og ville have Poul Nielsens sild og lykke af hans garn og i en anden mands.- Margrete Christensdatter Vilis i Staustrup bekendte, at hun og hendes selskab dansede ved Sundbye bæk i Thy og der forgjorde Svend Færgemand ved Wellsund hans ene øje. Da var der en sværladen kvinde hos dem og havde noget ondt i hendes øjne. De andre kvinder havde sagt hende, at hun hed K.P.S. og boede i Nykøbing.

300r - 306v.

(157

12. okt. Lensmanden på Børglum kloster (Godslev Bud-

de) mod Peder Christensen på Gøl ang. 14 ol stadesild, han ikke havde ydet. P.C. havde appelleret Ålborg byt.s fordelingskendelse af 10. juni 1616.

P.C. påstod, at han ikke det pågældende år havde haft de stader, han tidligere havde givet stadesild af. Ridefogeden på Børglum kloster Anders Sørensen berettede imidlertid, at P.C. skulle findes udi jordebogen for samme stadesild indskrevet, og ikke han skulle have dem ydet.

Dom: Efterdi P.C. selv bekender og vedgår sig ikke samme stadesild at have betalt og derfor er delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

308r - 308v.

(158

12. okt. Christen Andersen, borger i Hjørring, mod Thomas Christensen sammesteds ang. gæld. T.C. havde erhvervet to uendelige lt.sdomme af 8. juni og 20. juli 1616, som kendte Hjørring byt.s dele af 16. apr. 1616 og den påfølgende namsforretning magtesløse, og krævede nu endelig dom i sagen.

Dom: Så er C.A. og for:ne mænd (d.v.s. byf. Hans Thidemand og de, der havde afsagt fordelingskendelsen) ikke nu mødt eller nogen på deres vegne deres lovlige undskyldning herimod at gøre, og tvende uendelige domme derfor er udganget, hvorudi samme dele, nam og tag er fundet magtesløse at være og ikke bør T.C. til hinder eller skade i nogen måder, indtil hvem der havde udi at sige, stævnedes på ny etc., hvilke domme endnu stander ved deres fulde magt og findes til tinge lovlig at være

læst og forkyndt, som opskriften derom bemelder, så T. C. nu tredje sinde har været forårsaget for endelig dom at lade stævne og kalde, så C.A. har haft noksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og det dog ikke sket er, og C.A. og for:ne mænd ikke endnu er mødt eller nogen på deres vegne nogen gensigelse eller modstand herimod at gøre, medens dem endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse samme dele, nam og tag magtesløse at være og ikke komme T.C. til nogen forhindring.

3o8v - 3lor.

(159

7. dec. Lensmanden på Sejlstrup Jørgen Friis mod skipper Jens Nielsen i Sæby ang. drabet på bådsmand Erik Andersen. J.F. (ved sin ridefoged Erik Iversen) havde appelleret Sæby sandemands tog af 13. nov. 1616.

Dom: Efterdi for:ne vidner, nu hidstævnet er, medfører E.A. at have først påslaget og overfaldet skipper J.N. udi hans eget skib, og samme vidner med syn til hans klæder såvel som og andre vidner bestyrkes og bekræftes, og ingen vidnesbyrd derimod fremlægges, med hvilke det tilbagedrives kan ikke så at være tilganget, loven og formelder enhver at være forlovet med al lov at værge sig selv, og for:ne sandemand efter samme vidner, og eftersom de selv sandhed har udspurgt, har J.N. manddød oversvoret og til sin fred, da ved vi ikke imod for:ne vidner, nu hidkaldet er, ej heller for:ne sandemands ed at sige eller magtesløse dømme.

Den 2. okt., da J.N.s skib lå for Lübeck, havde han

bedt E.A. fly til rette i skibet, førend købmændene kom ned. Skibet var ladet med humlestænger, og dem sled og kastede E.A. af skibet til skade og en part sønderslog og lastede skipperens kost og fetalje.- J.N. havde dræbt E.A. med en kniv.- Liget beholdt de om bord, så længe de lå for Lübeck, og da de ikke længere kunne have det for stank, lagde de det i et vinfad og slog bunden tæt til, på det det bedre kunne inddrive i land, og siden løftede de det i søen.- Synsmænd havde besigtiget J.N.s krave, som blev frembåren for dem og var blodig forpå.

310r - 312v.

(160

7. dec. Knud Jensen, borger i Sæby, mod sin hustru Maren Bruns ang. forargeligt levned med Rasmus Sadelmager sammesteds. Lensmanden på Sejlstrup Jørgen Friis (ved sin ridefoged Erik Iversen) havde appelleret en uendelig lt.s dom af 5. juli 1616, der havde kendt en forpligt til at undgå hinandens selskab, som M.B. og R.S. havde indgået for borgmester og råd, magtesløs.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stavnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længer magt at have, og efterdi M.B. samme forpligt for borgmester og råd indgået og gjort har, da ved vi ikke imod den at sige eller magtesløs dømme.

312v - 313v.

(161

7. dec. Jens Poulsen i Siøgardt mod Poul Nielsen i Harre ang. 6 får og 2 lam, han havde taget på Siøgaardtz mark. Lensmanden på Skivehus Chresten Thott (ved sin ridefoged Mads Jørgensen) havde appelleret det sandemands-

tog, hvorved Åsted birks sandemænd den 25. okt. 1616 havde svoret P.N. vold over.

J.P. havde haft fårene og lammene på græs for Søren Pedersen i Kier. De tilhørte imidlertid ikke ham alene, men også P.N. og hans svigermoder.

Dom: Efterdi J.P. vedgår sig for:ne får at have haft til græsning for S.P. i Kier, og ikke han beviser S.P. at have gjort eller givet nogen klage på P.N. for samme får eller dertil givet ham nogen fuldmagt, (og) P. N. giver til (ken)de sig og sin hustrumoder med S.P. i for:ne får at have lod og del, og sandemænd dog har ham vold oversvoret, da finder vi samme vidner og sandemænd ikke at komme P.N. til hinder eller skade i nogen måde. J.P. havde fået græspenge og vogtepenge for fårene.

314r - 315v.

(162

7. dec. To sager, der vedrører skeltrætte mellem grænderne i Jelstrup og i Gølstrup.

Begge sager blev opsat, fordi lensmanden på Ålborg slot Manderup Parsberg, der havde sagernes akter i forvaring, var i kgl. majestæts forfald forhindret.

315v - 316r.

(163

316r - 317r.

(164

21. dec. Axel Rosenkrantz til Kølschegaardt mod Henrik Kok, borger i Ålborg, ang. penge, han skyldte sl. Gert Meyer i Holstebro. A.R. havde appelleret en dom afsagt af Ålborg rådstueret. (Samme sag som nr. 60).

Da for nogen lejlighed, sig herudinden begiver, blev samme sag opsat til snapslt. førstkommende.

317r - 318r.

(166)

21. dec. Hans Jensen i Sermerck mod Las Troelsen i Hyffløff ang. plovredskaber, vognredskaber m.m., han ikke havde afleveret, da han forlod sin tjeneste hos H.J. L.T.s husbond Albret Rostrup til Storupgaard (ved sin foged Thomas Andersen) havde appelleret Ørslev bt.s dele af 29. nov. 1616.

Dom: Efterdi ikke bevises L.T. sig at have tiltaget noget gods udi regnskab eller haft noget under hender, som han skulle gøre H.J. regnskab for, ikke heller ham noget af H.J.s gods at have forrykket eller med sig bortført, da han ad rette fardag er kommet af sin tjeneste, og han dog er delt blevet, da finder vi L.T. af samme dele kvit at være.

318r - 319r.

(167)

21. dec. Borgmester Christen Sørensen Hegelund i Viborg mod borgmester Niels Christensen Wiborg i Mariager ang. svin, han påstod var kommet ind i hans abildhave gennem et plankeværk til en gård tilhørende N.C.W. N.C.W. (ved byfogeden i Mariager Rasmus Mikkelsen) havde bl.a. indstævnet to snedkere i Viborg, som skulle bevidne, at de for et år siden havde sat hans plankeværk i forsvarlig stand.

Kendelse: Efterdi ikke bevises for:ne vidnesbyrd (deres vidner) til deres varneting at have været bekendt, "e(scher)" vi dem did at komme og der under deres fal(ds-mål) at vinde, hvis dem udi samme sag vitterligt er, når de did lovlig stævnes og kaldes og bliver lovligt varsel

for givet.

De to snedkere havde repareret plankeværket mellem den gård, Niels Mouridsen ibor, og C.S.H.s abildhave og derudi satte de egestolper og lagde 11 nye lejder og fodstykker og det så alt sammen med lejder under tillukkede og med savdaler og egefjæl færdigede, så at svin og fæmon ikke kunne komme derigennem.

319r - 320r.

(167

21. dec. Johan Wibnitz i Amsterdam mod Peder Andersen Hestbek i Nykøbing ang. gæld. J.W. (ved Pitter Zittmann) havde appelleret Nykøbing rådstuerets dom (hvis dato ikke anføres).

P.H. gjorde gældende, at tredjemand, der havde købt varerne på hans vegne, hæftede for betalingen.

Dom: Efterdi P.A.H. ikke har kunnet benægte sig jo samme gods at have bekommet, og samme borgmestre og råds dom ikke er endelig, da finder vi den at være, som den udømt var, og sagen til borgmestre og råd i Nykøbing igen at komme og dem P.Z. og P.A.H. endelig derom imellem at dømme og adskille, som det sig bør, når det for dem bliver lovligt indstævnet, og da udi deres dom at lade inddrage hovedmeningen af hvis breve, for dem bliver i rette lagt samme sag anrørende.

320r - 321v.

(168

21. dec. Peder Munk til Sæbygård mod Peder Jensen i Føgelhiede (fejl for Røgelhiede (?)), Niels Andersen i Kiersgaard, Jens Andersen i Vestergaard i Lemb, Jens Pedersen i Kraghiedegaard, Las Schiøtt i Aagaard, Matz

Pedersen i Hellum og Niels Nielsen i Nakeborre ang. et kaldsbrev, de havde udstedt 17. nov. 1616 sammen med hr. Claus Clausen i Tholstrup, der var tilforordnet i herredsprovstens sted.

Det blev med et af 24 mænd udstedt brev bevist, at en stor part af sognemændene havde givet deres samtykke til det af de syv mænd udstedte kaldsbrev.

Dom: Efterdi provstens og samme syv mænds kaldsbrev med for:ne 24 mænds brev bestyrkes og bekræftes, og det ikke er stævnet eller kaldet, da ved vi ikke på for:ne kaldsbrev, nu hidstævnet er, at dømme, førend for:ne 24 mænds brev og lovligt stævnes og kaldes, og da gå derom, hvis ret er.

Da sognepræsten for Helleuad, Ørumb og Hellum sogne hr. Jens Jensen i Brekier var død, havde sognemændene bedt lensmanden og biskoppen om en ny præst. Lensmanden havde sendt kapellan ved Frue kirke i Ålborg hr. Christen Gertsen til dem, og da menigheden var tilfreds med hans prøveprædiken og gudstjeneste, fik han kaldsbrev på det ledige embede.

321v - 323r

(169

20. jan. (a) Hr. Rasmus Mikkelsen, (rektor) i Grenå, mod Peder Jensen, rådmænd sammesteds, ang. æresfornærmelse, og (b) P.J. mod R.M. ligeledes ang. æresfornærmelse. R.M. havde appelleret (a) Grenå byt.s dom af 6. marts 1615 og (b) en høringsdele af 17. april 1615.

P.J. havde på Grenå byt. sagt om R.M., at han selv havde levet i horeri. R.M. havde derefter sagsøgt P.J. for æresfornærmelse; men da han kunne bevise sin påstand med et tv., som dengang var ustævnet og stod ved magt, havde byf. frifundet ham ved dom af 6. marts 1615. Lt. havde vistnok i mellemtiden kendt det pågældende tv. magtesløst, hvorfor R.M. umiddelbart efter domsafsigelsen beskyldte P.J. for at være en løgner. P.J. tog tv. på den fremsatte beskyldning og anlagde sag mod R.M., som 3. apr. blev kendt skyldig i æresfornærmelse. I henhold til denne dom blev han 17. april fordelt som løgner.

Dom: Efterdi nu bevises med tv. hr. R. pludselig for ting og dom at have sigtet P.J. for en løgner, efter at han for hr. R.s tiltale var kvit dømt, som hr. R. nu selv her i dag bekendt og tilstået har, og for:ne byf. derfor har tildømt hr. R.M. for slige ord at lide tiltale, da ved vi ikke imod for:ne vidne, dom eller dele, derefter drevet er, at sige eller magtesløse dømme. (Om den appellerede dom af 6. marts 1615 udtalte lt. sig slet ikke. Måske er datoen 6. marts i saggivelsen fejl for 3. apr.).

1r - 4r.

(1

20. jan. Lysgård hrd.s sandemænd havde næste lt.

før jul gjort deres tog ang. Poul Mikkelsen, som blev dræbt i Iller skov af en bøgestavn.

To af sandemændene, som havde haft forfald den dag, udlagde P.M. af hans egen vanlykke af for:ne bøgestavn at være omkommet og det ham til bane at være lagt, eftersom deres medbrødre sandemænd i lige måde tyget har.

4v.

(2

20. jan. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck, (ridefogeden sammesteds) Jacob Skriver, Mads Vistisen i Allinggaardt og Laurids Pedersen i Frausing mod hr. Niels Pedersen Vrager i Skorup ang. æresfornærmelse. C.H. havde appelleret en uendelig lt.sdom (dato ikke opgivet), der kendte en høringsdele (dato ikke opgivet), han havde erhvervet over N.P.V., magtesløs.

N.P.V. havde kaldt et tv., som J.S. havde erhvervet på C.H.s vegne, og som M.V. og L.P. havde aflagt, for et bagvidne, købevidne og løgnevidne. Tv. var erhvervet i en sag vedrørende tienden af Tvilum Ladegård.

Forlig: Så mødte hr. N.P. og begærede, det C.H. ville for Guds skyld efterlade ham hvis trætte og uenighed, som dem om tiende eller i andre måder imellem været har. Han erbød sig efter denne dag udi al lydighed og uden al urolighed og trætte sig imod ham at ville lade befinde og derhos begærede, at vi og ville tilhjelpe, at bemeldte trætte måtte blive nederlagt, og han måtte komme en gunstig og god lensmand, som han tilforn haft har. Da formedelst lang underhandling og vor samt flere gode mands flittige forbøns skyld afstod C.H. denne trætte, så at alle hvis domme, vidner eller deler, som

enten om for:ne tiende, de udi langsommelig tid har omtrættet, eller og udi hvis andre bisager, derudinden kan være indfaldet om for:ne ord eller udi andre måder, skulle være kasseret, døde og magtesløse og aldrig efter denne dag omtales eller nogen udi nogen måde til hinder eller skade at komme. Og bevilgede C.H. hr. N.V. herefter årlig til tiende af Tvillum Ladegård at skulle ydes og bekomme 6 tællelæs korn, to læs rug, 2 læs byg, 2 læs havre, hvilket hr. N. og samtykte sig dermed at ville lade nøje og lovede og tilforpligtede sig herefter ikke at skulle være bemeldte sin husbond enten udi sin egen eller andre deres sager vederulyden, medens udi al lydighed og hørsomhed sig imod ham som sin gunstige lensmand lade finde, og derhos takkede hr. N.V. bemeldte J.S. så og M.V. og L.P. al ære og godt, så han dem ikke ved at beskyldte udi nogen måde, og dermed er de med sammenlagte hænder venlig og vel fordraget.

4v - 6r.

(3

20. jan. Mourids Sørensen i Vorning mod Anders Christensen og Søren Jensen sammesteds ang. kränkelse af gårdfreden. A.C. havde appelleret Sønderlyng hrd.s herredsnævningers kendelser af 5. og 12. dec. 1615.

Dom: Efterdi samme vidne, nu hidstævnet er, med en adelsmands kundskab og andre vidnesbyrd bestyrkes og bekræftes, ved vi ikke imod det at sige eller magtesløst dømme, og efterdi for:ne nævninger deres ed og tog efter for:ne vidnesbyrd gjort og svoret har, kunne vi ikke kende nogen årsag eller tilfald dem for samme deres ed og tog at kunne fælde.

For M.S.s gård var der et led, og på gårdspladsen stod en tørvestak og en lyngstak, ligesom møddingen lå der.- Da S.J. og A.C. kom kørende, gik en brystøl i stykker, som S.J. bødede med et sort bånd.- Sognepræsten, herredsfogeden og en adelsmand, Jens Vognsen i Huiding var kommet til M.S.s gård i anledning af et skifte.- A.C. stod i M.S.s gård med en vognkæp i den ene hånd og en kniv i den anden og bød ud. Han sagde, han ikke ville hjem, før han fik nogen ud, og forsikrede, han ville våge dem ud i djævelens navn.

6v - lov.

(4)

20. jan. Ridefogeden i Ålborg slot Jacob Vognsen eller færgemandene i Aggersund mod Niels Tolesen og Niels Christensen i Schremby ang. Aggersund færge, som de havde løst fra dens fortøjning. N.T. og N.C. havde appelleret Slet ht.s dom af 19. okt. 1615.

Dommen var afsagt i henhold til vidnesbyrd aflagt af Anders Sørensen og Inge Christensdatter i Aggersund 11 uger senere.

Dom: Efterdi A.S. er selv færgemand og I.C. den anden færgemands hustru og i så måde vildige, og ikke de på fersk fod samme vidne vundet har, da finder vi for:ne vidne magtesløst at være og for:ne dom, derefter gået er, ingen magt at have.

lov - 12r.

(5)

20. jan. Iver Juul til Villestrup mod mændene i Thisted ang. jord, de havde opbrudt. I.J. havde krævet et tv. af Hindsted ht. 23. nov. 1615 kendt magtesløst.

De 4 mænd, der havde aflagt deres vidnesbyrd, boede alle i Thisted.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd har vidnet i deres egen sag og i så måde vildige, og ikke de har vidnet med oprakte fingre, da finder vi samme vidne magtesløst at være.

12r - 13v.

(6

20. jan. Kirsten Juul til Kiersholmb mod Thomas Lassen i Vertrup ang. lejermål, han havde begået med Karen, Anders Tuesens datter i Haffue. Peder Poulsen, født i Herup, havde appelleret to uendelige lt.sdomme, der kendte et tv. af Lysgård ht. 6. febr. 1615, ifølge hvilket han havde tilstået at være K.A.s barnefader, magtesløst.

Dom: Efterdi samme domme ikke lyder længere eller ydermere, end til sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør de ikke længere magt at have, og efterdi P.P. ikke samme vidne og bekendelse med helgens ed og oprakt finger har gjort og bekendt, da finder vi samme vidne og bekendelse ingen magt at have.

P.P. Humlemand havde nogle gange ligget til herberge hos K.A.s fader. En eftermiddag, da han kom kørende med humle og brændevin på sin vogn, havde han truffet hende ude i heden.

13v - 15v.

(7

20. jan. Kapellan i Hobro Christen Lambertsen mod borgmester Christen Lauridsen og rådmand Peder Christensen sammesteds ang. fængsling uden lovlig hjemmel. C.L.

(ved Niels Lassen, ridefoged på Hald) havde appelleret Hobro byt.s dom af 27. nov. 1615.

C.L.s svoger Mikkel Kirketorp hævdede, at han havde undsagt ham, og havde for byens rådstueret æsket borgen af ham. Da han nægtede at stille borgen, lod de sagsøgte ham fængsle i henhold til stadsrettens kap. 71.- De sagsøgte mente ikke C.L. var en gejstlig person, der var unddraget deres og byt.s jurisdiktion. Han var nemlig kun personel kapellan uden kaldsbrev og fast løn. Desuden drev han borgerlig næring med ølsalg og køb og svarede kongen ægter af sin gård på lige fod med andre borgere. Biskoppen i Århus Laurids Bertelsen havde imidlertid i 1573 givet ham kollats som kapellan, og både før og efter sin fængsling havde han prædikeret og uddelt alterets sakramente.

Dom: Efterdi nu bevises med mester L.B.s, da superintendent i Århus¹, brev hr. C.L. til præsteembede at være viet og ordineret, også gøres bevisligt ham at have gjort tjeneste udi Hobro kirke, både før og siden han udi fængsel var indsat, og ikke levises ham nogen gjort gerning på M.K. at have gjort, medens M.K. med helgens ed og oprækt finger at have vundet og bekendt, at han ikke begærede stok eller jern til hr. C.L., og Anders Jensen byfoged dog ikke har kunnet kende Christen Lauridsen og P.C. uret at have gjort, at de ham udi fængsel lod indsatte, da ved vi ikke samme hans dom at følge.

15v -- 21v.

(8

20. jan. Stygge Høeg til Vong mod Falk Lykke til Schø (u)gaard. ang. betalingen af hans afdøde broder

Erik Lykkes gæld til S.H. F.L. (ved Mikkel Rasmussen Fugl) havde appelleret Sønderhald ht.s uendelige dom af 13. nov. 1615.

Laurids (?) Jensen i Albøge, der mødte for S.H., erklærede sig utilfreds med ht.s dom, fordi den ikke var endelig.

Dom: Efterdi M.R. og L.J. begge beskylder samme dom, og den ikke findes at være endelig, da finder vi samme dom at være, som den udømt var, og sagen til ht. igen at komme, og fogeden, når det for ham lovlig indstævnes, dem endelig imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

22r - 23r.

(9

20. jan. (a) Rasmus Amdisen i Glattuedt mod Christen Rasmussen i Siøbye og hans søster Tyra Rasmusdatter ang. bondeskyld af hans anpart i den af C.R. beboede selvejergård. (b) C.R. og T.R. mod R.A. ang. omfanget af hans rettigheder i den pågældende gård. C.R. havde (a) appelleret Djurs Sønder Hrd.s fordelingskendelse af 9. jan. 1616 og (b) krævet samme ht.s tv. af 31. aug. 1602, 4. okt. 1614 og 11. juli 1615 og et tv. af Feldballe bt. 12. dec. 1615 kendt magtesløse.

(a) I 1602 havde R.A.s fader Amdi Pallesen pantsat sine rettigheder i gården i Siøbye til C.R. og T.R. I pantevidnet af 31. aug. 1602 stod der, at A.P. plejede at få $3\frac{1}{2}$ ørtug hårdt korn i bondeskyld, og tv. af 12. dec. 1615 fastslog, at hans bondeskyld for 20 og 30 år siden var $3\frac{1}{2}$ ørtug korn og 2 stobe smør. Da C.R., efter at R.A. havde betalt sin faders lån tilbage og således

indløst pantet, ikke ville svare ham denne bondeskyld, lod han C.R. fordele ved fordelingskendelsen af 9. jan. 1616. (b) Efter pantets indløsning erklærede C.R.s og T.R.s stedfader og værge i henhold til opladelsesvidnet af 4. okt. 1614, at de hidtidige panthavere ikke havde nogen rettighed i gården, "saa vit samme pantt er anlangendis". Da R.A., hvad den i pantebrevet nævnte store bondeskyld også berettigede ham til, gik ud fra, at C.R. og T.R. ikke havde haft anden adkomst end hans faders pantebrev til anpart i gårdens bondeej, opfattede han opladelsesvidnets erklæring som en tilståelse af, at de slet ingen rettigheder havde i gården. Han lod derfor, således som det fremgår af synsvidnet af 11. juli 1615, gårdens skove syne, som om han var dens største eller eneste ejer. (b) C.R. dokumenterede med skøder, ældre pantebreve og domme, at største delen af gårdens bondeej tilhørte ham og hans søster før pantsættelsen i 1602. (a) Den i pantevidnet 1602 omtalte bondeskyld var herefter ganske urimelig og langt større, end gården kunne bære (jævnf. recessen 1558, paragraf 40).

Dom: Efterdi C.R. nu beviser med pantebreve, skøder og domme sig og sin søster at have lod og part i for:ne ejendom, og for:ne vidner og pantebrev, som R.A. nu fremlagt har, findes om samme ejendom siden at være udganget, da finder vi samme opladelsesvidne og for:ne sidste pantebrev, desligeste for:ne vidne, som ikke er vundet på fersk fod, og syn og dele, derefter drevet er, ingen magt at have og ikke at komme C.R. og hans søster imod deres for:ne breve til hinder eller skade i nogen måde.

23v - 27r.

(10)

20. jan. Las Jellesen i Århus mod Gert Kappelmand (også kaldet Kackelmand), kandestøber i Århus, ang. æresfornærmelse. G.K. havde krævet et tv. af Århus byt. 16. nov. 1615 kendt magtesløst.

Ifølge tv. havde G.K. sagt, at hvis L.J. har kaldt ham en skælm og en tyv, ville han ikke agte ham bedre end en skælm, uden han kan bevise ham nogen uærlig sag over.

Dom: Efterdi samme vidner bemelder, for:ne ord at være sagt om vilkår og ikke endeligen, da finder vi samme vidne at være, som det uudgået var og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

27r - 28r.

(11)

20. jan. Laurids Terkelsen i Torlund mod Anders Graversen i Eistrup ang. krænkelse af gårdfreden. L.T. havde appelleret en uendelig lt.sdom af 12. dec. 1615, der omstødte en nævningekendelse afsagt på Vrads ht. 27. nov. 1615.

L.T. mente samme vidner og nævningsed lovlig og ret at være. Dog afstod han samme vidne, klage og nævningsed, at de skal være, som de uvundet og usvoret var, og ingen til hinder eller skade komme i nogen måde.

28v - 30r.

(12)

20. jan. Anders Graversen i Eistrup mod Lauris Terkelsen i Thorlundt ang. voldeligt overfald.

Dom: Efterdi samme klage ikke til L.T.s værneting

er drevet og gjort, da finder vi den magtesløs at være.

30r - 31r.

(13)

20. jan. Christen Pedersen i Nibe mod Christen Madsen i Klestrup ang. nogle tv., C.P. havde erhvervet, og som C.M. (der havde siddet i dommers sted på Nibe bt.) havde nægtet at forsegle. C.P. havde krævet en uendelig lt.sdom af 2. dec. 1615, som omstødte 2 uendelige domme og en fordelingskendelse, han havde erhvervet over C.M., underkendt.

Dom: Efterdi for:ne dom ikke lyder ydermere, end : til sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi C.P. siger sig intet delsvidne eller dom i samme sag at have, da, dersom han har noget delsbrev og dom udi samme sag, bør de ingen magt at have.

31v - 32r.

(14)

20. jan. Christen Pedersen i Nibe mod Chresten Erik-
sen sammesteds ang. nogle heste, han havde tøjret i Giel-
strup mark, som C.P. havde fæstet. C.P. havde appelleret
Nibe bt.s dom af 16. sept. 1616.

Dom: Efterdi C.P. ikke for Christen Madsen, som den tid var i dommers sted, har bevist C.E.s heste nogen skade ham at have gjort på eng eller korn, og C.M. fordi ikke har vidst at stede høring over C.E., kunne vi ikke kende hans ulempe derudinden at være.

32r - 32v.

(15)

20. jan. Jens Christensen Ans, borger i Århus, mod

Las Thostrup, borger sammesteds ang. gæld. J.C. havde krævet 3 uendelige lt.sdomme af 4. nov., 2. dec. og 16. dec. 1615, som godkendte byt.s og lt.s fordelingskenderer over L.T. af henholdsvis 1. febr. og 7. okt. 1615, stadfastet.

Dom: Efterdi L.T. trende sinde tilforn findes hidstævnet og kaldet at være og ikke er mødt til gensvar, så samme domme findes ham at være overganget, og han har haft nøksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og ikke han eller nogen på hans vegne det gjort har, medens sig nu såvel som tilforn fra rettergang undholder, dog samme domme findes til byt. at være læst og påskrevet, som forskrevet står, finder vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse samme dele ved magt at være.

33r - 33v.

(16

20. jan. Knud Gabriel (Akeleye) til Krengirup mod bf. i Nørholm birk Erik Thomsen ang. en bøde, han havde tildømt Jens Juel, uagtet lovovertraderen var K.G.s tjener, og han lige så fuldt som J.J. havde anpart i den (Viborg) domkapitel tilkommende birkeret til Nørholm birk.

Sagen blev udsat uden nærmere begrundelse.

33v - 34r.

(17

3. febr. Stygge Høeg til Vang mod Falk Lykke til Schoffgordt ang. penge, S.H. havde kautioneret for, og som F.L. ikke havde betalt rettidigt til kreditor fru Mette Høeg til Sonnerup. S.H. havde appelleret Sønder-

hald ht.s dom af 16. okt. 1615.

Sagen blev opsat, fordi hf., der havde afsagt dommen, ikke var mødt.

34v. (18)

3. febr. Lauge Sørensen i Klittrup mod Søren Jensen, (byfoged) i Randers, ang. afdøde Jørgen Soes gods. S.J. havde krævet lt.s uendelige dom af 18. nov. 1615 omstødt.

S.J. påstod, at der ikke var stævnet lovformeligt for den pågældende dom, og havde derfor indstævnet stævningsmændene, men ikke ved navn.

Dom: Efterdi for:ne stævningsmænd ikke er stævnet ved deres navne, ved vi ikke udi samme sag at dømme, før end de og lovlige stævnes og kaldes, og da gå derom så meget, som lov og ret kan findes.

35r. (19)

3. febr. Jørgen Skeel til Soustrup mod Johan Worm i Århus ang. penge, han skyldte for stude, han havde købt af J.S.

Sagen blev opsat, fordi gods, J.W. havde tilbudt som betaling, endnu ikke var blevet vurderet.

35v - 36r. (20)

3. febr. Rasmus Mikkelsen i Mariager mod Jep Jensen i Randers ang. husleje, opgæld og skadegæld af 70 dlr., hvormed han havde været indlagt i den gård, J.J. m.fl. havde arvet efter Niels Bang. R.M. havde appelleret Randers byt.s uendelige dom af 18. sept. 1615.

Dom: Efterdi samme dom ikke er endelig, bør den at

være, som den udømt var, og sagen til byt. igen at komme, og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem endeligt imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

36r - 37v.

(21

3. febr. Søren Nielsen i Farsøe mod sognepræsten i Farsøe sogn Børge Pedersen i Thorup og kirkeværgerne Poul Jensen og Søren Nielsen ang. udstedelsen af et brev af 6. febr. 1615, hvorved de egenmægtigt anviste Peder Mikkelsens hustru Mette Sørensdatter stolestade i den kvindestol, der var alteret nærmest.

Dom: Efterdi det tilhører provsten, sognepræsten og 7 bedste sognemænd at udlægge og forvise enhver sin stolestand i kirken, og hr. B.P., P.J. og S.N. dog alligevel uden provsts og 7 sognemænds samtykke har udvist M.S. samme stolestand, da kan vi ikke kende hr. B.P.s, P.J.s og S.N.s udgivne brev så nøjagtigt, at det bør nogen magt at have.

P.M.s gård havde stået øde en tid lang efter den svare pestilens og folkedød.

37v - 38r.

(22

3. febr. Niels Skriver, borger i Århus, mod den afdøde lensmand på Århusgård Karl Bryskes enke Else Bille og arvinger Gert og Trued Bryske ang. bestillingen som rådmand, fra hvilken K.B. havde afsat N.S. uden rettergang og lovlig proces.

Dom: Efterdi T.B. ikke til hans hovedgård findes at være lovligt stævnet og kaldet, ved vi ikke udi samme sag at dømme, førend han og lovligt stævnes og kaldes,

og da gå derom så meget, som lov og ret kan findes.

K.B. havde ham af hans rådmandsbestilling degrade-
ret og afsat og et hynde af rådhuset ladet udbære hans
gode navn og rygte til forklejning.

38v - 39r.

(23

3. febr. Niels Sørensen og Søren Sørensen i Thorup
mod Christen Nielsen sammesteds ang. sår og skade, han
havde tilføjjet dem. C.N. havde krævet et tv. af Rinds
ht. 14. aug. 1615, som Christen Christensen i Thorup
havde aflagt, et tv. af samme ht. 30. okt. 1615, som
Christen Markvordsen og Anne Sørensdatter i Thorup havde
aflagt, N.S.s klagevidne af samme ht. 7. aug. 1615, S.S.s
klagevidne, hvis dato ikke er opgivet, samt en fordelings-
kendelse, som Jep Nielsen i Giedsted havde erhvervet på
N.S.s vegne, kendt magtesløse.

Dom: Efterdi C.C.s vidne er ikkun en persons kund-
skab, og en persons vidne regnes for intet vidne, bør
det ingen magt at have. Og efterdi C.M. og A.S. ikke har
vundet på fersk fod, medens hos 13 uger, siden gernin-
gen skulle være sket, og ikke straks den tid nogen kund-
skab derom båret, da finder vi samme vidne, syn og kla-
ge, som ikke med noget lovligt vidnesbyrd bestyrkes, mag-
tesløse at være. Desligeste efterdi S.S. og J.N. ikke er
mødt med samme klage og dele, og sagen udi 6 uger har væ-
ret opsat, da finder vi og S.S.s klage og (J.N.s) dele
ingen magt at have.

39r - 41r.

(24

3. febr. Stygge Høeg til Vanngh mod Mourids Ander-

sen, som tjente hos Ingvar Mikkelsen i Nibe ang. afførsel af jord og grønning, der tilhørte S.H. S.H. havde appelleret Nibe sandemænds tog af 21. okt. 1615.

S.H. fremsatte ikke blot saglige indvendinger mod sandemændenes tog, men gjorde også gældende, at byskriveren i Nibe Jens Nielsen ikke havde indført alle S.H.s vidner i sandemændseden.

Dom: Efterdi samme sag findes udi 6 uger at have været opsat, og J.N. ikke nu er mødt eller nogen på hans vegne samme sandemændsede at i rette lægge, finder vi samme sandemændsede magtesløs at være.

41r - 42r.

(25)

17. febr. Lensmanden på Mariager kloster Eske Bille mod Rasmus Nielsen Bager i Mariager og Jens Sael sammesteds ang. noget af klosterets jord og ejendom, som R.N. B. uretmæssig havde givet J.S. købebrev på. E.B. havde krævet to uendelige lt.sdomme af 20. jan. og 3. febr. 1616 stadfæstet ved endelig dom.

Dom: Efterdi J.S. og R.N. tvende sinde tilforn findes hidstævnet og kaldet at være, og ikke de er mødt til gensvar, så samme domme findes dem at være overgange, og de har haft noksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og ikke de eller nogen på deres vegne det gjort har, medens sig nu såvel som tilforn fra rettergang undholder, dog samme dom findes til byt. at være læst og påskrevet, som forskrevet står, finder vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse samme købebrev og adkomst ikke så lovlige og nøjagtige at være, at de bør at komme E.B. på kgl. majestæts jorder og ejendom at hen-

fæste, til hvem ham lyster, til forhindring i nogen måder, men magtesløst at være.

42v - 43v.

(26

17. febr. Sag ang. årsagen til Erik Pedersen i Kraglundtts død.

Under en bryllupsfest, der holdtes i præstegården, var E.P. kommet ind i det sengekammer, hvor præsten hr. Steffens senere afdøde kone Anne Rasmusdatter (eller Raskdatter) lå syg. Døddrukken, som han var, var han antagelig snublet og havde slået sig ihjel på en kiste, der stod i kammeret. Der havde været fjendskab mellem A.R. og E.P.; men hun havde gjort sit skriftemål for præsten i godtfolks nærværelse og døde på, at hun var uskyldig i hans død. Desuden var hun på det tidspunkt så svag, at hun ikke selv kunne tage sine klæder på eller stå på sine ben.

Sandemændstog: Hids hrd.s sandemænd gjorde deres ed, at efterdi ikke bevises nogen håndgerning at være gjort på E.P., udlagde de ham af hastighed og drukken-skab at være død blevet, og det ham til bane og livs at være lagt.

Om aftenen blev brud og brudgom fulgt til sengs.- En mand havde våget over E.P.

43v - 47r.

(27

17. febr. Jacob Skriver, ridefoged på Silkeborg, mod Niels Christensen og Christen Jespersen i Ebstrup ang. et gadehus med jordtilliggende, som de brugte til deres gård uden at svare stedsmål og skat og uden at gø-

re hoveri deraf. N.C. og C.J. havde appelleret Hids ht.s dom af 7. nov. 1615. Under sagen opgav J.S. sin fordring på de ubetalte skatter og krævede alene C.J. dømt til at svare stedsmål.

Af flere vidners samstemmende udtalelser og af stedsmålsbøgerne og jordebøgerne fremgik det, at der var tale om sammenlægning af to selvstændige ejendomme, af hvilke der havde været svaret skatter og stedsmål.

Dom: Efterdi for:ne gadehus og jord skal være en særdeles ejendom, som for:ne stedsmålsbøger og jordebøger indeholder, og for:ne vidnesbyrd "nesten" er mødt og med helgens ed og opragt finger været samme deres vidner bestandige, og intet derimod fremlægges, med hvilket det (?) ryges kan ikke sandru at være, da ved vi ikke imod samme vidne, så vidt det med for:ne stedsmålsbøger og jordebøger bekræftes, at sige eller magtesløst dømme, og efterdi J.S. har afstået, hvis dommen ydermere, end om samme ejendoms fæste er anlangende, ombemelder, da finder vi samme dom at være, som den udømt var og sagen til ht. igen at komme, og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem endeligt imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

Brugeren af et af kongens bol i Sejling havde opladt Jens Sørensen 2 agre, som lå i Ebstrup mark øst for Ebstrup bondegård, og på hvilke J.S. opførte et gadehus. Samme år oplod brugeren af en anden ejendom i Sejling J. S. 3 blokke, der lå øst for toften til Peder Hjorts gård i Ebstrup. Endelig afmindede J.S. Peder Hjort en fjerdedel af hans gård, og da han havde haft trøtte med bondegårdens beboere, som søgte at formene ham adgang til

at drive sine kreaturer på græs, flyttede han huset til denne gårds grund. 1581 oplod han huset til Peder Madsen, som 1591 oplod det til den daværende bruger af Peder Hjorts gård N.C., der dyrkede dets jordtilliggende sammen med gårdens. Det samme gjorde N.C.s svigersøn C.J., som havde overtaget gården og huset efter ham. N.C. svarede kun skat af gården, ikke af huset, og han forrettede ikke ugedagsganggering og løb af huset som andre indsiddere og gadehusmænd. Nogle blokke, der lå ved tofterne, brugtes til hør, når de var besåede, og var ellers udlagt til fæled.

47r - 51r.

(28)

17. febr. Niels Jørgensen i Ålborg mod Hans Nielsen Vaben i Århus ang. drabet på Rasmus Jørgensen Sadelmager, som han havde forøvet. N.J. og byfogeden i Århus Christen Ibsen havde appelleret Århus bys sandemands tog af 26. okt. 1615.

I henhold til bl.a. Poul Sørensens og Hans Hermansens vidneudsagn, af hvilke det fremgik, at H.N. havde handlet i selvforsvar, havde sandemændene svoret ham til sin fred og bod for drabet.

Dom: Efterdi P.S. og H.H. nu er mødt og med helgens ed og oprakt finger været deres vidner bestandige, og samme deres og deres medbrødres vidner med synsvidne bestyrkes og bekræftes, og intet vidnesbyrd derimod fremlægges, med hvilket de ryges og tilbagedrives kan ikke sanddru at være, da ved vi ikke imod for:ne vidner eller sandemandsed, derefter svoret er, at sige eller magtesløse dømme.

Ifølge vidnernes beretning havde H.N. og Hans Bundt-magersvend stået uden for Brobjerg, hver med et draget rapier (d.v.s. en stødkårde) og var for hånden redelig med hver andre. H.B. havde imidlertid en pundert (d.v.s. en dolk) i den venstre hånd, og da han ikke ville lægge den fra sig, kastede en tilskuer en sten efter ham. Da sagde H.N.: Det slog du som en skælm. I det samme kom R. J. løbende med et spyd og sagde: Er I to, da vil vi og være to, og så slog han H.N. med samme spyd i hans hoved. H.N. havde derefter dræbt R.J. med sin kårde.

51v - 55r.

(29

17. febr. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod kronens tjenere i Hids hrd. ang. deres pengeydelse i stedet for brændsvin, når der ingen olden var. Bønderne havde appelleret Hids ht.s fordelingskendelse, hvis dato ikke er opgivet.

Sagen blev opsat af grunde, der ikke anføres.

55r - 55v.

(30

17. febr. Jens Svendsen i Thostrup mod Peder Lauridsen Thorup i Nibe ang. manddrab. P.L.T.s herskab Birgitte Brok til Turrebygaardt (ved Christen Madsen i Klestrup) havde indanket to uendelige lt.sdomme, som kendte Nibe bt.s sandemandstog magtesløst, til stadfæstelse ved endelig dom. Hverken dommenes eller sandemandstogets dato er opgivet.

Sagen blev opsat af grunde, der ikke anføres.

55v - 56r.

(31

17. febr. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Jens Nielsen, der havde tjent hos Rasmus Skriver i Giernn, ang. voldsbøder, han skulle betale i henhold til Gern hrd.s sandemands tog af 25. sept. 1615, som lt. havde stadfæstet 7. okt. samme år. C.H., som havde erhvervet to uendelige lt.sdomme over J.N. henholdsvis 2. dec. 1615 og 20. jan. 1616, havde krævet ham dømt fredløs ved endelig lt.sdom.

Dom: Efterdi J.N. tvende sinde tilforn findes hidstævnet og kaldet at være, og ikke han er mødt til gensvar, så samme dom findes ham at være overgange, og han har haft noksom lang respit samme dom at kunne have ladet igenkalde, og ikke han eller nogen på hans vegne det gjort har, medens sig nu såvel som tilforn fra rettergang undholder, dog samme dom findes til bt. og ht. at være læst og påskrevet, finder vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse J.N. efter recessen at fare som andre fredløse mænd.

56r - 57v.

(32

17. febr. Just Rasmussen i Følle mod Søren Pedersen sammesteds ang. uretmæssig indhegning af jord. S.P. havde krævet et tv. af Øster Lisbjerg ht. 12. aug. 1615 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi nu fremlægges synsvidne, voldgiftsvidne og afsigelse, med hvilke for:ne vidne bestyrkes, og samme syn, voldgift og afsigelse ikke og er stævnet, da ved vi ikke på for:ne vidne, nu hidkaldet er, at dømme, førend for:ne synsvidne, voldgift og afsigelse og lovlige stævnes og kaldes, og da gå om så meget, som lov og

ret kan findes.

Stednavn: Diur Kiers May

57v - 58v

(33

17. febr. Søren Sørensen i Wolstrup mod Lasse Brun sammesteds ang. bondeskyld af hans anpart af en selvejergård og arvepenge, i alt 80 sldlr., som L.B., der havde været hans værge, skyldte ham. L.B. havde appelleret Hornum ht.s dom af 26. juni 1615 og en fordelingskendelse, hvis dato ikke opgives.

Dom: Efterdi for:ne hf. har tilfundet L.B. at gøre S.S. rede og regnskab såvel for hans anpart i for:ne bondegård, hvis hans anpart deri kunne skylde, imidlertid han har været hans værge, som for andre hans arvepenge, når den af samfrønder bliver sat for bondeskyld, da ved vi ikke imod hans dom derudinden at sige, og efterdi S.S. siger sig ingen dele at have L.B. udi, da, dersom det befindes ham at have ladet L.B. fordele, bør han for samme dele kvit at være.

Af hensyn til bekostningerne havde arvingerne tøvet med at æske de samfrønders kendelse, som skulle fastsætte bondeskyldens størrelse.

59r - 60r.

(34

17. febr. Steffen Nielsen, rådmand i Horsens, mod Terkel Pedersen, borger sammesteds, ang. gæld.

Dom: Efterdi nu bevises med tv. T.P. at have stået til vedermålsting med S.N., da han er delt blevet, og S. N. da tilforn at have tilbudt, hvis han af ham havde kommet, at ville afkorte, og T.P. ikke derpå at have gi-

vet ham noget svar, og han fordi er delt blevet, ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

T.P. skyldte S.N. 665 sldlr. ifølge hans regnskabsbog. Desuden havde han fået 946 sldlr. af S.N., for hvilke han havde købt bøsser og værger i Lübeck og Hamborg.- I dommen omtales to byens tjenerer i Horsens.

60r - 62v.

(35)

17. febr. Knud Nielsen i Nørholm mod Mads Mortensen sammesteds ang. skærn, han havde smurt på ham. M.M. havde krævet to uendelige lt.sdomme af 2. dec. 1615 og 20. jan. 1616, som kendte K.N.s sigtelsesvidne af Nørholm bt. 13. okt. 1615 magtesløst, stadfæstede ved endelig lt.sdom.

Dom: Efterdi K.N. tvende sinde tilforn findes hidstævnet og kaldet at være, og ikke han er mødt til gensvar, så samme domme findes ham overgænet at være, og han har haft noksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og ikke han eller nogen på hans vegne det gjort har, medens sig nu såvel som tilforn fra rettergang undholder, dog samme domme findes til bt. at være læst og påskrevet, finder vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse samme sigtelsesvidne magtesløst at være og ikke komme M.M. på hans gode rygte og navn til hinder eller skade i nogen måde.

62v - 63r.

(36)

63v - 64r se dom nr. 48.

2. marts Anders Jensen Købmand i Horsens og hans

hustru mod Niels og Poul Lassen samt Johanne og Kirsten Assersdatter ang. voldeligt overfald og ang. deres gods, de havde kastet ud på gaden. Lensmanden på Bygholm Ernst Nordmand samt borgmester og råd i Horsens (ved Jens Sørensen i Horsens) havde appelleret Horsens sandemands tog af 14. nov. 1615.

Dom: Efterdi ikke bevises N.L. og P.L. at have gjort nogen uførm i for:ne hus, og sandemand derfor har dem kvit svoret, ved vi ikke imod den deres ed at sige; men efterdi for:ne sandemænd har været opkrævet og tilfyldt at tyge om J.A. og K.A., og de dog intet over dem enten til eller fra har svoret, da har de dermed gjort uret og bør derfor at stande til rette.

Stoer Smed gadt i Horsens.

64r - 67r.

(37)

2. marts. Ridefogeden på Silkeborg Jacob Skriver mod Bertel Mikkelsen Skrædder i Knudstrup og Niels Lassen sammesteds ang. ulovlig skovhugst. B.M. og N.L. havde krævet to tv. af Lysgård ht. 8. og 15. jan. 1616 kendt magtesløse.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd nu er mødt og med helgens ed og opragte fingre været deres vidner bestandige, og det ene vidne med det andet bestyrkes og bekræftes, og B.M. og N.L. ikke beviser dem for:ne dag og tid, omvundet er, at have været på andre åsteder, end som for:ne vidner ombemelder, da ved vi ikke imod for:ne vidner at sige eller magtesløse dømme.

Stednavne: Haff Skoff og Vindisløff Balle.- Den 13. nov. havde et af vidnernes fader, der var skovbetjent,

været i kgl. majestæts jagt.- B.M. og N.L. havde hugget 3 hasler på roden, og derefter havde B.M. været i toppen af en eg og hugget en gren af den.- En mand gik i skoven og ledte om nogle lam.- Af to karle var den ene i sorte klæder og den anden i et læderlivstykke med to røde ærmer ved.

67r - 68v.

(38

2. marts. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Jens Mikkelsen, Anders Pedersen, Jens Sørensen, Peder Jensen og Tøger Pedersen i Vedersløv ang. nogle engstykker, de havde mageskiftet bort uden lensmandens tilladelse. C.H. (ved ridefogeden Jacob Skriver) havde appelleret Vejerslev bt.s dom af 30. nov. 1615.

Dom: Efterdi samme vidne er ejendom angældende og findes om lån og magelæg at være vundet, og ikke samme lån og magelæg med lensmandens vilje og samtykke skal være sket, da finder vi samme vidne ingen magt at have, og efterdi samme dom efter for:ne vidne, som nu er undersøgt, er udgivet, bør for:ne dom at være, som den udømt var.

Mageskiftet drejede sig om en eng på Vedersløv mark, som var overladt brugeren af en gård i Bore til vederlag for en(jord)bro over til Buorschov, som skulle ligge på denne gårds engskifte.

69r - 70r.

(39

2. marts. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod kronens tjenere i Lysgård hrd. ang. deres pengeydelse i stedet for brøndsvin, når der ingen olden var. Bønderne havde appelleret Lysgård ht.s dom af 13. 1615 og

fordelingskendelse af 18. dec. 1615.

Bønderne gjorde gældende, at de af arilds tid aldrig havde betalt mere end 2 mk., og at de ved kongens brev af 19. okt. 1590, på hvilket de fremlagde et vidisse af Hids ht. 22. dec. 1590, var fritaget for at svare mere. Lensmanden forlangte derimod 1 dlr. eller 2 mk. mere, end bønderne ville give, og bogrundede sit krav med et af statholderen udstedt brev, som ikke er gengivet. Det bemærkes udtrykkeligt, at vidisset efter kongens brev ikke var indført i ht.s dom.

Dom: Efterdi samme ht.s dom ikke medfører for:ne vidisse efter højbemeldte kgl. majestæts brev for fогeden at have været fremlagt, da finder vi samme dom at være, som den udømt var, og for:ne mænd, som efter for:ne dom er delt blevet, af samme dele kvit at være.

7or - 72v.

(40

2. marts. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Rasmus Nielsen i Schorup og kronens øvrige tjenere i Tvillum birk ang. deres pengeydelse i stedet for brændsvin, når der ingen olden var. Bønderne havde appelleret Tvillum bt.s fordelingskendelse af 20. nov. 1615.

De to parters bevisførelse er den samme som i sag nr. 40. Fordelingskendelsen var afsagt på trods af bf.s dom af 20. febr. 1615, som henviste sagen til kongens og rigsrådets afgørelse, fordi brev stod mod brev.

Dom: Efterdi nu bevises med for:ne vidisse af højbemeldte kgl. majestæts og hans regerende råds brev for:ne mænd med 2 mk. for hvert brændsvin nådigst at være forskånet, og de dog derimod er delt blevet, da finder

vi R.N. og hans medbrødre af samme dele kvit at være.

72v - 75r.

(41

2. marts. Genoptagelse af sag nr. 30. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Søren Pedersen i Sindingh, Chresten Esbensen i Ebstrup, Mikkel Pedersen i Balle og kronens øvrige tjenere i Hids hrd. ang. deres pengeydelse for brændsvin, når der ingen olden var. Bønderne havde appelleret Hids ht.s fordelingskendelse af 12. dec. 1615.

Parternes bevisførelse er den samme som i sag nr. 40. Hf. havde 31. jan. 1615 afsagt en dom, der havde samme konklusion som den i dom nr. 41 anførte bt.sdom.

Dom: Efterdi nu bevises med for:ne vidisse af høj-bemeldte kgl. majestæts og hans regerende råds brev for:ne mænd med 2 mk. for hvert brændsvin nådigst at være forskånet, og de dog derimod er delt blevet, da finder vi S.P., C.E., M.P. og deres medbrødre af samme dele kvit at være.

75r - 78r.

(42

2. marts. Stygge Høeg (til Vang) mod Mikkel Nielsen (Tornekrans) til Østerfalde, ang. Store Astrup sogns kirketienende, som han, dengang han var ejer af Kye, havde oppebåret, uagtet han hverken havde jus patronatus til sognet eller anvendte tienden til kirkens vedligeholdelse. M.N. havde appelleret Års ht.s dom af 12. dec. 1615 og samme tings æskningsvidne af 6. febr. 1616, medens S.H. (ved Henrik Pedersen i Astrup) havde krævet æskningen stadfæstet ved lt.sæskning. H.P. fremlagde til

støtte for S.H.s påstand et tv. af Års ht. 15. aug. 1615.

Dom: Efterdi for:ne vidne ikke udtrykkeligt bemelder, hvor mange åringer samme tiende skulle være ydet M.N., eller hvor meget korn ham blev ydet, desligeste efterdi for:ne domme og æskningsvidne ikke klarligen indeholder nogen vis sum, eller hvor meget M.N. skulle betale til kirken, og for:ne M.N. siger sig overbødig at være at ville udgive og betale, hvis han til kirken over ret regnskab kan pligtig blive, da finder vi samme vidne, domme og æskningsvidne ikke at komme for:ne M.N. til nogen forhindring.

Store Astrup kirkes indtægter bestod bl.a. af korn-tiende, kvægtiende og sjælegaver.

78v - 82v.

(43

2. marts. Elle Jensdatter i Suostrup mod Simon Nielsen Skomager sammesteds ang. voldeligt overfald. S. N. havde krævet hendes to klagevidner af Hids ht. 28. nov. 1615 og 13. febr. 1616 kendt magtesløse.

E.J. fremlagde de to klagevidner og et synsvidne af 28. nov. 1615, der dokumenterede, at hun havde en lille blå plet på den ene hånd.

Dom: Vidste vi ikke andet derom at sige, end så vidt samme klager med for:ne synsvidne bestyrkes og bekræftes, bør (de) jo ved magt at være.

82v - 84v.

(44

2. marts. Mads Mortensen i Nørholm mod Knud Nielsen sammesteds ang. æresfornærmende beskyldninger. K.N.

(ved Hans Poulsen i Nørholm) havde appelleret Nørholm bt.s fordelingskendelse af 12. jan. 1616.

Dom: Efterdi varselsmændene ikke har forkyndt, hvor de gjorde K.N. varsel for samme dele, enten til hans sognekirke, bopæl eller mundtligt, og han dog efter det varsel er delt blevet, da finder vi ham af den dele kvit at være.

K.N. havde påstået, at M.M. havde smurt det skarn på K.N., som synsmænd havde omhjemlet, og ville gøre ham blå, for Lars Christensen skulle give ham noget. (Jævnf. dom nr. 36).

84v - 85v.

(45)

2. marts. Christen Jensen Bang, barnefødt i Randers, mod Kirsten Jensdatter sammesteds ang. penge, han havde udlagt for hendes afdøde mand Niels Christensen Bay. K. J. havde appelleret en uendelig lt.sdom, der underkendte en uendelig dom, hun havde erhvervet, og som på sin side underkendte en af Randers rådstueret afsagt dom. (Dommenes datoer anføres ikke).

Forlig: Da efter mange ord, dem imellem var, blev K.J. og Peder Nielsen på C.J.B.s vegne om samme udlæg og bekostning således forenet og fordraget, at K.J. skal give P.N. på C.B.s vegne 26 sldlr. inden påske førstkommande at betale, og dermed skal den trøtte være nederlagt og aftalt.

85v - 86v.

(46)

2. marts. Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne mod Mogens Storm, forhenværende ting- og rådstueskriver i Ho-

bro, ang. et rådstuevidne, der ikke var indført i rådstuebogen.

Dom: Efterdi samme sag ikke til M.S.s værneting er ordelt, finder vi den did at komme og der gå om så meget, som lov og ret kan findes.

M.S. erklærede, at han slet ikke havde nogen rådstuebog, og at han aldrig havde modtaget en sådan.

86v - 87r.

(47

2. marts. Sten Brahe til Knudstrup, Breide Rantzau til Thandskoffholmb og Margrete Lange sl. Knud Brahes til Engelstholmb mod Iver Juul til Vellestrup ang. jord, hans bønder i Tisted havde opbrudt og lagt til deres mark. S.B. (ved Hans Hansen, foged på Bradschou), B.R. (ved Hans Andersen, foged på Nis) og M.L. (ved Hans Pedersen, foged på Gudinglundt) havde krævet et synsvidne af Hindsted ht. 23. nov. 1615 kendt magtesløst.

Sagen blev opsat efter begge parternes bevilling.

Noget af den opbrudte jord var taget under plov for lang tid, noget for kort tid siden, og somt var under træerne og somt ikke, og var vratte på, som støder på jorden under træerne. Desligeste så de inden for løkkelset 19 grønne bøge og en gammel grimebøg, som skulle være i velb. Iver Juels skovpart.

87r - 88r. (Referatet af stævningen er tillige indført fol. 63v - 64r, men atter overstreget). (48

2. marts. Ejeren af Sødering mod Lave Jensen i Kuorning ang. restance. L.J.s nuværende herskab Dorte Munk til Sisdall (ved Laurids Jensen i Vammen) havde appelle-

ret Synderlyng ht.s fordelingskendelse.

Kun stævning og saggivelse er indført i dombogen.

Gården var ikke god for den skyld, der tilforn havde gået af den.

88v.

(49

(Da kun en del af dom nr. 49 er indført i dombogen, da dom nr. 50 udtrykkeligt er dateret 16. marts, og da den overskrift, der plejer at stå over en ny tingdags første dom, mangler for tingdagen den 16. marts' vedkommende, regnes der med, at et læg, som hørte hjemme mellem det læg, der slutter med fol. 88, og det, der begynder med fol. 89, er gået tabt, og at indførelserne af de domme, som blev afsagt den 16. marts, er påbegyndt på et af dette lægs blade. Overskriften 30. marts mangler ligeledes, men dette skyldes, at denne dag var påskelørdag og derfor ikke tingdag).

(16. marts). Niels Friis, rådmand i Århus, mod sergent Christoffer Jensen Stenhugger sammesteds ang. gæld. N.F. havde krævet nogle tv. af Århus byt. 29. febr. 1616 kendt magtesløse.

Sagen blev opsat, fordi C.J.S. var udi kgl. majestats bestilling forhindret og ikke kunne møde.

89r - 89v.

(50

(16. marts). Just Høeg til Biørnholm mod Søren Rasmussen, Anders Jensen, Peder Olesen, Søren Jensen Bakmand og Rasmus Olesen i Fulsløv ang. ulovlig skovhugst. J.H. (ved Daniel Bloch, foged på Biørnholm) havde kræ-

vet en række tv. af Hassens bt. 28. febr. 1616 kendt magtesløse.

Sagen blev opsat, fordi nogle af de indstævnedede var så lovlig i deres husbonds bestilling, at de ikke kunne møde.

9or - 9ov.

(51)

(16.marts). Jens Christensen Bering i Randers mod Mads Olufsen Kjeldsens enke og arvinger, af hvilke en datter var gift med Niels Christensen i Randers, ang. gæld i henhold til et af M.O.K. udstedt brev. Enken og arvingerne (ved ovennævnte N.C.) havde krævet dette galdsbrev kendt magtesløst.

Dom: Efterdi samme brev findes at være besejlet, og der anden M.O.s håndskrift er fremlagt, lignes den ved for:ne åbne brev, og N.C. ikke samme brev og segl vil sigte eller beskyldte for noget uretfærdigt brev og segl at være, da ved vi ikke imod for:ne brev at sige eller magtesløst dømme.

91r - 92r.

(52)

(16. marts). Else Pedersdatter i Kallsbøll mod Jørgen Pedersen i Kleis ang. brudt ægteskabsløfte. J.P. havde krævet et tv. af Bjerre ht. 1. juni 1615 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi det er E.P.s egen moder, søskende og morbroder, som for:ne vidner vundet har og i så måder vildige, og ikke de har vundet på nogen enkende dag eller på fersk fod, da kunne vi ikke kende samme vidner så noksomme og uvildige, at de bør nogen magt at have.

Få dage efter, at E.P.s broder var død, havde J.P., efter hvad hendes moder påstod, henvendt sig til hende og begærede af hende, hun ville tilstede, at han måtte bekomme Kalsbyll til stedsmål, og give ham E.P. til ægte, da skulle han handle og skikke sig vel imod dem begge.

92v - 93v.

(53)

13. april. Ridefogeden på Skanderborg Niels Grøn i Burup mod Anders Jensen Sole, forhenværende foged på Vrup, ang. drabet på Peder Hansen i Purup, som han havde forøvet.

A.J. havde dræbt P.H. i en tvekamp, hvortil P.H. havde udæsket ham. P.H. var gledet på noget is og faldet omkuld, hvorefter A.J. havde stukket ham ihjel. Sandemændstog: Hatting hrd.s sandemænd svor A.J. manddød over og til hans fred for P.H., han ihjelslog, efter vidnesbyrd, og som de selv sandingen har udspurgt.

Om aftenen, der de kom ind og havde røgtet.- På vejen fra Gammelsole til Merring passerede man Haffuem (fejl for Haffrum) balle broff.- P.H. drog sit væрге og æskede A.J. to gange og kastede hans balg på jorden, og A.J. tog den op og fik ham den igen og sagde: Broder lille, giv dig tilfreds, jeg vil dig intet ondt, og stik dit væрге i balgen. Så kasted P.H. balgen på jorden igen. Så huggede de sammen, og da fik P.H. hans banesår.- P.H. var iført en skjorte, en ulden skjorte, et livstykke og en kjortel.

94r - 96v.

(54)

13. april. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Niels Jensen og Christen Nielsen i Thol-
lund ang. hærværk.

Ved Vrads ht.s dom af 19. april 1615 var N.J. og C.N. blevet fradømt deres gårde, fordi de havde siddet lensmanden og hans fogeder overhørigt. 17. maj 1615 havde lensmanden for tredje gang på Vrads ht. nedlagt forbud mod, at de befattede sig med de to gårde og deres tilliggender. Ikke desto mindre havde de fortsat dyrket gårdenes agre og havde holdt ild og arnested ved magt, lukket og opladt i samme to gårde.

Sandemændstog: Vrads hrd.s sandemand svor C.N. og N.J. hærværk over.

96v - 97v.

(55)

13. april. Lensmanden på Mariager kloster Eske Bille mod Jørgen Jensen i Argeskov og Jens Christensen i Siøgaard ang. ulovlig skovhugst. E.B. (ved ridefogeden Peder Pedersen) havde appelleret en dom af Vrads ht., hvis dato ikke anføres.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var tilstede.

97v - 98r.

(56)

13. april. Lensmanden på Gudumkloster Iver Juul mod Jens Rimmer i Veyerby ang. hans fæstegårds bygfældighed og vurderingen af gods, der var frataget ham ved nam. I.J. havde krævet en uendelig lt.sdom, hvis dato ikke anføres, underkendt.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til

stede.

98r - 98v.

(57)

13. april. Sognepræsten til Frue kirke i Århus mag. Christen Stub mod (Tising kirkes værgar) Jens Sørensen og Thomas Jespersen i Ingisløff ang. jord, der lå til en gård, C.S. havde i forsvar, og som J.S. og T.J. påstod tilhørte Tising kirke. C.S. havde appelleret Ning ht.s uendelige dom af 14. febr.1615.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.

98v - 99r.

(58)

13. april. Genoptagelse af sag nr. 31.

Sagen blev på ny opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.

99r - 99v.

(59)

13. april. Axel Rosenkrantz til Kølskyegaard (ved Knud Pedersen i Brøndum) mod Mikkel Nielsen i Hiøbere, bf. for Katholm birk, ang. ulovlig opsættelse af A.R.s sag mod Gert Bryske.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.

99v - loor.

(60)

13. april. Just Høeg til Biørnholm mod Gert Bryske ang. gæld. J.H. (ved Daniel Bloch, foged på Biørnholm) havde appelleret Katholm bt.s dom af 2. marts 1616.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til-

stede.

loor - lolv.

(61

13. april. Christen Hæg til Thuodbøll mod Hans Skram til Regstrup ang. ejendomsretten til fjerdeparten af et hus i Hjordzs Vangh. C.H. (ved Laurids Jensen på Thuodbøll) havde appelleret Vrads ht.s dom af 16. aug. 1615.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var tilstede.

lo1v - lo2r.

(62

13. april. Erik Rantzau til Giesingholmb (ved Knud Pedersen i Brøndum) mød Mikkel Nielsen i Hiøbierigh, bf. for Katholm birk, ang. ulovlige opsættelser af E.R.s sag mod Gert Bryske.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var tilstede.

lo2v - lo3r.

(63

13. april. Fru Maren Skram og hendes foged Christen Pedersen mod Peder Jensen i Sønder Begh ang. opsætsighed og æresfornærmelser mod fogeden. P.J. havde appelleret en uendelig dom af Sønderlyng ht., hvis dato ikke anføres.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var tilstede.

lo3r - lo3v.

(64

27. april. Stygge Hæg til Vang (ved Knud Pedersen

i Brynndum) mod Mikkel Nielsen i Hjøberg, bf. for Kat-
holm birk, ang. ulovlig opsættelse af S.H.s sag mod Gert
Bryske.

Dom: Efterdi M.N. først har opsat samme sag udi 14
dage og siden atter igen udi andre 14 dage, ligevel der
ingen mødte til gensvar, og i så måder S.H.s sag forha-
let, da ved vi ikke andet derom at sige, end M.N. har jo
sig derudinden forset og bør derfor igen at give S.H.
hvis skellig, billig kost og taring, han derfor har la-
det anvende.

S.H. havde alene eller sammen med andre kautioneret
for 500 dlr., G.B. skyldte Poul Pop i Ålborg, for 2000
dlr., han skyldte Karen Banner, for 2000 dlr., han blev
skyldig på omslaget i Kiel, og for 1000 dlr., han skyld-
te ikke opgivne kreditorer.

104r - 105v.

(65

27. april. Genoptagelse af sagen nr. 60.

Dom: Efterdi M.N. først har opsat samme sag udi 14
dage og siden atter igen udi andre 14 dage, ligevel der
ingen mødte til gensvar, og i så måde A.R.s sag forha-
let, da ved vi ikke andet derom at sige, end M.N. har jo
sig derudinden forset og bør derfor igen at give A.R.
hvis skellig, billig kost og taring, han derfor har la-
det anvende.

G.B. skyldte A.R. 400 rigsdlr.

106r - 107v.

(66

27. april. Stygge Høeg til Vangh mod Falk Lykke til
Schougaard ang. penge F.L.s afdøde broder og arvelader

Erik Lykke skyldte ham. S.H. (ved Rasmus Lauridsen i Fiellerup) havde appelleret Sønderhald ht.s dom af 11. marts 1616. (Jævnf. dommen nr. 9).

E.L. skyldte S.H. 278 $\frac{1}{2}$ rdlr. og havde til sikkerhed sat ham sin broder F.L.s gælds brev på 511 rdlr. i pant. I henhold til E.L.s pantebrev havde S.H. sagsøgt F.L. til betaling af broderens gæld; men kongens retterting havde 22. marts 1615 frifundet ham, fordi han med kvittering kunne godtgøre, at han havde betalt sin gæld til E.L. S.H. sagsøgte derefter F.L. til betaling af E.L.s gæld i hans egenskab af dennes broder og arving. F.L. gjorde gældende, at da han intet havde arvet efter sin broder, skulle han i henhold til recessen 1558, kap. 53, heller ikke betale hans gæld. (Han fortolkede altså dette kapitel, der blot bestemmer, at gælden skulle fordeles på arvingerne efter de samme regler som arven, som om det gjorde modtagelse af arv til en forudsætning for arvingens pligt til at betale arveladerens gæld).

Dom: Efterdi F.L. hos kgl. majestæt og Danmarks riges råd aleneste er kvit dømt for S.H.s stævning anlangende det 500 dlr.s brev, som han var i pant sat og med kvittanser blev afbevist at være betalt, og ikke kvit fundet for hans anpart, han på hans broders E.L.s vegne kunne tilkomme udi den gæld, han S.H. skyldig var at udgive, som nu omtvistes, og for:ne hf. fordi har tildømt F.L. hans anpart af hans broders gæld, som med brev og segl bevises, til S.H. at erlægge og betale, efterdi han ikke havde afsagt arv og gæld efter sin broder, da ved vi ikke imod for:ne ht.sdom at sige eller magtes-

løs dømme.

1o7v - llor.

(67

27. april. Lensmanden på Mariager kloster Eske Bille mod Jørgen Jonsen i Areskov ang. træer, han havde faldet i sin gårds skov, men uden lensmandens eller hans fogeds tilladelse. E.B. (ved ridefogeden Peder Pedersen) havde appelleret Vrads ht.s dom af 14. febr. 1616.

26. aug. 1615 havde J.J. på tinge lovet at stille lensmanden tilfreds for den af ham begåede ulovlige skovhugst. Utvivlsomt fordi han ikke holdt sit løfte, havde E.B. sagsøgt ham og krævet ham dømt som for andet tyveri. Sættefogeden på Vrads ht. Niels Nielsen i Fovgstrup havde imidlertid kun dømt ham til at opfylde sin indgåede forpligtelse.

Dom: Efterdi E.B.s fuldmægtig for N.N., som sad i fogedens sted, har sat i rette, om J.J. ikke burde at straffes og stå til rette for for:ne skovhugst som for andet tyveri og uhjemmelsgods, og befindes J.J. for tingsdom at have sagt P.P. sigelse for hvis træer, som han ulovende, uden hjemmel og minde havde hugget i for:ne skov, og N.N. dog ikke har dømt i samme sag, efter som for ham var indstævnet og i rette sat, da finder vi samme hans dom ingen magt at have og sagen til N.N. igen at komme og ham dem endelig at adskille, som det sig bør.

llov - lllv.

(68

27. april (a) Granderne i Hadbiergh mod Iver Nielsen sammesteds ang. ulovlig tøjring i deres mark og

(b) oldermanden i Hadbiergh Jens Christensen mod samme ang. æresfornærmelse. I.N. (ved ridefogeden på Dronningborg Poul Baltersen) havde appelleret (a) Galten ht.s dom af 8. aug. 1615 og fordelingskendelse af samme dato samt (b) Galten ht.s fordelingskendelse af 3. okt. 1615.

(b) I.N. havde ikke fornærmet J.C. på anden måde, end at han på tinge havde svoret på, at han havde krævet vide af ham for dyr, der gik på hans egen jord.

Dom: (a) Efterdi samme vidner er vide og vedtaget angældende, og I.N. dem ikke endelig har benægtet, da ved vi ikke imod samme vidner, dom og dele, derefter gået er, at sige eller magtesløse dømme; (b) efterdi I. N. ikke har tilsagt oldermanden nogen ord, det(?) hans ære og lempe kunne være for nær, og dog for en løgner er delt blevet, da finder vi ham af denne dele kvit at være.

I.N. havde haft flere tøjrr, end ham var tiljævnet af granderne at have på andre steder end i hans gårdsted og stuv, Prestehaalle.- I.N. havde tøjret sine kalve på andre steder, end som han holder for sit gårdsted at være, siden det forgangen sommer blev bestemt, at han og flere andre kun skulle have 4 tøjrr i havren.- Nogle af I.N.s øg gik i hilde på Flode i den fælles rugvang, og derfor blev han skrevet på sin tallie for 1 skæppe byg.

112r - 114r.

(69

27. april. Lensmanden på Dronningborg Eske Brok (ved Poul Baltersen, ridefoged sammesteds) mod Anders Christensen og Søren Jensen i Vorningh ang. bøder for krænkelse af gårdfreden, som de ikke havde betalt. De

var dømt skyldige ved Sønderlyng ht.s nævningekendelse af 5.dec. 1615, som var stadfæstet ved lt.s dom af 20. jan.1616 (dom nr. 4).

Dom: Efterdi nu bevises med tv. A.C. og S.J. at være gårdfred oversvoret, som findes 40 mk.s sag at være, og samme nævningsed findes her til lt. at være ved magt fundet, og 6 ugers dag og mere siden forløbet er, og ikke de har bødet og sættet for dem eller borgen sat, da ved vi ikke andet derom at sige end recessen derudinden at følge, for:ne A.C. og S.J. at fare som andre fredløse mænd.

114r - 115v.

(70

27. april. Lensmanden på Dronningborg Eske Brok mod Palle Lassen i Gulløff ang. en anden mands restance, som han havde kautioneret for. E.B. (ved ridefogeden Poul Baltersen) påstod, at P.L.s genpart af det tv. af Houlbjerg ht. 15. dec. 1614, hvorved kautionsforpligtelsen blev indgået, var forkert og burde kendes magtesløs.

Dom: Efterdi for:ne vidne, P.L. nu fremlagt har, ikke aldeles kommer overens med hovedvidnet og tingbogen, men $1\frac{1}{2}$ ørtug rug findes mere udi for:ne hovedvidne og tingbog at være inddraget, end udi P.L.s tv. findes indført, da finder vi samme vidne, P.L. nu har i rette lagt, magtesløst at være.

115v - 116v.

(71

27. april. Genoptagelse af sag nr. 62.

H.S. havde for ht. fremlagt adkomstbrev på den omtvistede huspart, men brevene var ikke indført eller re-

fereret i ht.sdommen.

Dom: Efterdi der ingen breve i samme dom findes indført, efter hvilke den skal være dømt og udgivet, da finder vi samme dom ingen magt at have.

116v - 118v.

(72

27. april. Ellen Rostrup til Vedøe imod Jeppe Jensen og Niels Andersen i Agrj og Christoffer Pedersen i Bagtrup (fejl for Begtrup) ang. deres vægring ved at gøre ægt og arbejde til Isgaardt. Hans Skram til Rigstrup, som ligeledes tilholdt sig ejendomsretten til de tre mænds gårde, havde appelleret Mols ht.s fordelingskendelse af 13. april 1616.

Ved købebrev af 20.dec. 1615 havde Gert Bryske solgt sin hustru Kirsten Sandbergs fædrene gård Isgaardt til sin svigermoder E.R. 7. febr. 1616 var H.S. imidlertid i henhold til G.B.s skadesløsbrev af 2. juni 1615 blevet indført i en del af det gods, G.B. havde skødet til E.R. E.R. havde derefter indstævnet H.S. for Mols ht. og krævet hans indførselsbrev omstødt, medens H.S. havde indstævnet E.R. for kongens retterting og krævet hendes skøde kendt magtesløst.

Dom: Efterdi fru E.R. har ladet indstille samme sag til ht., om for:ne bønder og gods burde hende at følge, eftersom opsættelse derom er udganget og i så måde tvistes udi sagen, og for:ne tjenere dog, før dom er gået, er delt blevet, da finder vi dem af denne dele kvit at være.

118v - 123v.

(73

27. april. Jens Remer og hans søn Søren Jensen Remer i Vegerbye mod Peder Jensen, Søren Vognsen, Lars Lauridsen og Lars Ludvigsen i Byrdstedt ang. en ulovlig udlægs- og vurderingsforretning, de havde foretaget og afhjernet på Hornum ht. 22. aug. 1614. (Lensmanden på Pandum) Iver Juul, som havde ladet udlægsforretningen foretage, havde krævet en uendelig lt.sdom, hvis dato ikke opgives, kendt magtesløs.

I.J. fremlagde bl.a. et synsvidne af 6. sept. 1613, Hornum ht.sdom af snapsting 1614, ovennævnte udlægsvidne og et tv. af 15. nov. 1614, hvori S.R. forpligtede sig til at være i husbondens minde.

Dom: Efterdi nu fremlægges synsvidne, dom, J.R.s (fejl for S.R.s) forpligt med flere breve, og de ikke er stævnet, da ved vi ikke om for:ne vurdering at dømme, førend for:ne breve og lovlige stævnes og kaldes, og da at gå om så meget, som lov og ret kan findes.

Ifølge synsvidnet stod der 2 jordhuse i J.R.s gård, og findes ingen "lede"(d.v.s. læjd)i samme gård. Af korn, hø og brændsel fandtes der ikke andet end en høstak og en lyngstak, der stod i en høgård, samt noget rug, der lå i landing af (d.v.s. langs) isterralingen iten (ved) vester ende og den øster ende. På et øde byggested vest for gården stod der derimod 5 kornstakke af adskilligt korn med rivefoder og halm i en høgård, og stod en tørvestak halvsjette favne lang til lukkelse for kornet, og var der pløjet noget jord og ført møg på og så igen vendt, og noget møg blandet i en mødding.

123v - 126v.

(74

27. april. Anne Friis, enke efter Gert Rosenkrantz til Stensballegaard, mod Birgitte Rosenkrantz, Claus Glambeks enke, ang. et stykke jord ved Halmstad-by, som G.R.s arvinger B.R. og hendes nu afdødede søstre havde skænket bort, uagtet G.R. havde testamenteret A.F. brugsretten til denne jord. A.F. (ved Hans Madsen, foged på Stensballegaard) havde appelleret Stensballe bt.s dom af 6. april 1616.

De for retten fremlagte dokumenter bestod af G.R.s testamente, ved hvilket han gav sin hustru brugsretten til sit efterladte gods, så længe hun levede i enkestand, en lodseddel, der viste, at G.R. havde arvet et stykke jord i købstaden Halmstads mark, B.R. og hendes søstres gavebrev samt et sendebrev, hvori gavens modtager vedgik, at det jordstykke, han havde fået, havde ligget under Stensballegaard. De jordstykker, der omtales i lodseddelen og i sendebrevet, lå begge i Halmstad mark og var lige store, ligesom landgilden af disse jordstykker var den samme.

Dom: Efterdi nu fremlægges adelspersoners breve på begge sider, samme ejendom anlangende, og fogeden fordi ikke har vidst derpå at dømme, medens det for sin tilbørlige dommer indstillet, ved vi ikke imod hans dom at sige, og efterdi for:ne sendebrev med for:ne breve og lod bestyrkes og bekræftes, ved vi ikke den at underdømme.

127r - 130r.

(75

27. april. Ellen Rostrup (til Vedø) mod Jens Lauridsen Smed og Peder Sørensen Helgesen i Thorup, Søren

Andersen i Thiellerup og Jens Sørensen i Landbuorup ang. deres vægring ved at gøre ægt og arbejde (til Isgård).

Ulrik Sandberg til Quellstrup, lensmand på Lundenas, (ved ridefogeden på Lundenas Christen Kær) havde appelleret Mols ht.s fordelingskendelse af 9. marts 1616.

Ved købebrev af 20. dec. 1615 havde Gert Bryske (solgt sin hustru Kirsten Sandbergs fædrene gård) Isgård til (sin svigermoder) E.R. 1. febr. 1616 havde U.S. imidlertid i henhold til G.B.s skadesløsbrev af 25. jan. 1614 overtaget nogle af de gårde, G.B. havde skødet til E.R. E.R. havde derefter indstævnet U.S. for Mols ht. og krævet hans overtagelse kendt ugyldig, medens han på sin side havde indstævnet hende for kongens retterting og krævet hendes skøde omstødt. (Jævnf. dom nr. 73).

Dom: Efterdi E.R. har ladet indstille samme sag til ht., om for:ne bønder og gods burde hende at følge, eftersom opsættelse derom udgået er, og udi så måde tvistes udi sagen, og for:ne tjenere dog, førend dom er gået, er delt blevet, så finder vi dem af denne dele kvit at være.

To adelsmænd havde efter U.S.s begæring været til sted på Quellstrup og erklærede, at hans overtagelse af de pantsatte ejendomme forgik på følgende måde. U.S. havde tilkaldt de pågældende bønder og lod G.B.s skadesløsbrev læse for dem. Derefter fremlagde han et skriftligt forbud mod, at de svarede andre end ham deres afgifter m.m.

13ov - 13lv.

(76

27. april. Mogens Lykke til Hesell mod Trued Bryske

ang. retten til gods i Olls Rode. M.L. havde 2. marts 1616 erhvervet 3 uendelige lt.sdomme, som (a) stadfæstede Djurs Sønderhrd.s dom af 13. febr. 1616 og tilkendte M.L. panteretten til de pågældende ejendomme, (b) stadfæstede to tv. af samme ht. 30. jan. 1616, der angik M.L.s overtagelse af de omtvistede ejendomme, og (c) kendte et tv. magtesløst, som angik et forbud, T.B. havde nedlagt mod, at ejendommenes fastere ydede andre end ham landgilde og hoveri. M.L. (ved Peder Jensen, foged på Hesell) og T.B. (ved Søren Jensen i Randers) havde krævet disse domme henholdsvis stadfæstet og underkendt.

Ved skadesløsbrev af 28. jan. 1614 havde Gert Bryske givet sin kautionist M.L. ret til at tage så meget af hans gods, som kunne dække hans tilgodehavende, i pant, hvis G.B. ikke betalte sin gæld til snapsting 1615. I henhold til dette brev lod M.L. 22. jan. 1615 sin foged indtage en række ejendomme i Olds Rode. På et senere, ikke nærmere angivet tidspunkt solgte G.B. imidlertid disse ejendomme til sin broder T.B. - Djurs Sønderhrd.s dom af 13. febr. 1616 (a) motiveredes med, at T.B. ikke mødte til gensvar. T.B. havde imidlertid i en skrivelse, der var læst og påskrevet på ht., krævet sagen afvist, fordi Katholm bt. var hans værneting, og fordi det omtvistede gods i Katholm birk.

Dom: Efterdi samme lt.sdomme ikke lyder længere eller ydermere, end til sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør de ikke længer magt at have, og (a) efterdi udi for:ne ht.sdom konkluderes og beslattes ikke T.B. eller G.B. eller nogen på deres vegne at være mødt til gensvar, da for:ne dom er udganget, og dog

befindes T.B.s forsæt samme dag til tinget at have været, som med tingsopskrift gøres bevisligt, da finder vi samme ht.sdom ingen magt at have, og (b) efterdi Rasmus Pedersen, Jens Madsen og Søren Hansen tilforn her (til) lt. er mødt og været deres vidner bestandige, og ingen vidnesbyrd derimod fremlægges, med hvilke det ryges og tilbage drives kan ikke sanddru at være, da ved vi ikke imod samme deres vidne at sige eller magtesløst dømme, men (c) efterdi de andre vidnesbyrd ikke er mødt eller nogen på deres vegne det at undskylde, da bør deres vidne ingen magt at have, indtil hvem der har udi at sige stævne, på ny lovligt kommer her og vil være i rette.

Den gæld, M.L. havde kautioneret for, beløb sig til 1350 rdlr. hovedstol.- M.L.s foged var den 22. jan. i ovennævnte Jens Madsens gård og indtog den efter G.B.s brev, og J.M. samme tid tog fogeden i hånden og sagde ham på M.L.s vegne sin tro tjeneste, at svare den gode mand med skyld og landgilde. Hf. og 3 andre mænd var til stede ved indtagelsen.

132r - 137r.

(77

27. april Knud Lauridsen i Horsens som værge for sine umyndige søskende og Peder Lauridsen sammesteds på egne vegne mod fru Margrete Lange til Engelsthalm ang. udbetalingen af arvepenge, der henstod under hendes tilsyn. K.L. og P.L. havde appelleret Horsens byt.s dom af 15. eller 5. marts 1616. For M.L. mødte fogeden på engelsthalm Christen Thomsen.

Forlig: Så var ærlig og fornumstig mand Niels Grøn i Buorup, som er en udaf for:ne umyndige børns næste for-

vandter, her til stede, og han med C.T. samtlige berettede, at de mente, det K.L. ikke var vederhæftig samme umyndige børns gods til sig at annamme, så han derfor ikke skulle kunne være værge for dem. Dertil svarede K.L. og erbød at ville gøre sig vederhæftig med hans konefader Christen Assersen i Hiordberigh, at han skal love og visse for ham, og derhos formente K.L., det hans broder P.L., som nu er hans egen værge, burde hans arv at bekomme. Og efter sådan K.L.s tilbud, som formelder, at hans hustrus fader skulle sætte nøjagtig loven og visen for hans umyndige søskendes arvepart, førend han den til sig annammer, at det skulle blive bemeldte børn nu og udi fremtiden skadesløst holdt, døsligeste at P.L. skulle gøre nøjagtig afkald og forvaring på sin anpart, når han pengene, som ham såvel som de andre hans medsøskende til fremtarv på rente er udsat og til snapsting bedaget, annammer, da har C.T. for:ne dom med de vilkår, som forrørt er, afstandet.

137v - 139v.

(78)

27. april. Lensmanden på Skanderborg Laurids Ebbesen mod Knud Christoffersen i Dybuadt ang. krybskytteri. K.C. havde krævet et tv. af Hads ht. 11. dec. 1615 og et synsvidne af samme ting 17. dec. 1615 kendt magtesløse.

11. dec. 1615 havde Peder Rasmussen i Ørting og hans søster bevidnet, at de om morgenen d. 29. oktober havde set et stort dyr ligge mellem vejen og K.C.s kålgård. To timer senere, da P.R. passerede samme sted, var dyret borte. Synsmændene, som P.R. havde vist stedet, hvor dyret lå, havde ikke fundet blod på stedet el. lign.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd ikke har vidnet dem at have set K.C. sådant for:ne dyr at have skudt eller sig med befattet, ikke heller vidnet, at det var levende eller dødt eller at være set blod på stedet, som det skulle have ligget, desligeste efterdi for:ne vidne findes at være vidnet 6 uger efter gerningen skulle være set, og i så måde ikke på fersk fod, da kunne vi ikke kende samme vidne og for:ne syn, derefter gået er, så nøksomme, at de må komme K.C. til hinder eller skade i nogen måde.

Næste søndag efter St. Søren's dag kørte P.R., og hans søster fra Ørting i dagningen til Gylling til deres søsters velkom (Ifølge Fejlberg et gilde, nygifte gjorde for deres nærmeste slægt søndagen efter brylluppet, når de gik unge folk i kirke). Et par timer senere kørte P. R. tilbage til Ørting.- Der de kom til Dybuadz vad, da skilte de deres vogn ad. Så drog de den op på slet jord og samlede den til hobe igen.- P.R. slog på hestene først med den lille ende af sit svøbeskæft og siden med den store ende.- K.C.s kålgårdsgærde var ikke sat med staver, torn eller ris, som et dyr kunne blive såret på, når det sprang over gærdet.

140r - 142r.

(79

27. april. (Albert Skeel til Fussingø)(ved fogeden på Fussing Jens Sørensen) mod Christen Jensen i Ollum ang. et læs hasselris, han havde hugget i den skov, der hørte til Peder Vestergaards gård. C.J. havde appelleret Fussing birks sandemændstog af 30. marts 1616.

En mand, der havde været med C.J., bevidnede, at han til ham havde sagt, at det ikke var i hans egen, men i

P.V.s skov, hasselrisene blev hugget. Desuden vedgik vidnet, at tømmen var blevet taget af deres heste, medens vognen holdt i skoven. To synsmænd havde set et læs hasselris i P.V.s skov og sporene af en vogn ved risene. Endelig havde (skovfogedens) datter set de to mænd hugge i P.V.s skov og havde taget tømmen af deres heste.

Dom: Efterdi for:ne vidner med syn, gjort gerning og pant bestyrkes, og det ene med det andet bekræftes, og ingen vidnesbyrd derimod fremlægges, med hvilke det rygges og tilbagedrives kan ikke sanddru at være, da ved vi ikke imod samme vidner eller sandemændsed, derefter svoret er, at sige eller magtesløse dømme.

142r - 144r.

(80

27. april. Mogens Kaas til Støffringgaardt mod Christen Sørensen i Bieregaard i Huerestrup ang. hans gårds bygfæld. C.S. havde appelleret Rinds ht.s fordelingskendelse af ikke opgivet dato.

M.K. beviste ved tv. af samme ht. 23. okt. 1616, at C.S. var fordelt for en anden sag, for hvilken der ikke var stævnet til lt.

Dom: Efterdi nu bevises med delsvidne C.S. udi andre måder at være delt og lovforvundet, end som han nu stævnet har, da ved vi nu ikke for ham at dømme.

144v - 145r.

(81

27. april. Villum Worm, rådmænd i Århus (ved Christen Pedersen Harboe, borger sammesteds) mod Jens Andersen Molbo og hans moder Maren Anders' i Ebeltoft ang.

ejendomme i Ebeltoft, som de havde pantsat på skrømt, for at deres kreditorer ikke skulle gøre udlæg i dem. Tilmed havde de pantsat ejendomme, der tilhørte et uskiftet dødsbo.

Sagen blev opsat, fordi to af de indstævnedede havde lovligt forfald.

145v - 146r. (82)

27. april. Christen Lambertsen, kapellan i Hobro, mod borgmester Christen Lauridsen og rådmand Peder Christensen sammesteds ang. ulovlig fængsling. C.L. (ved Niels Lassen, ridefoged på Hald) havde appelleret Hobro byt.s dom af 15. april 1616 til stadfæstelse, medens de sagsøgte havde appelleret den til underkendelse.

Denne sag vedr. se dom nr. 8.

Dom: Efterdi befindes Mikkel Kirketorp ikke selv at have begæret stok og jern til C.L., eftersom tv. derom bemelder, og han dog ligevel er blevet indsat, og for:ne byfoged fordi har tilfundet Christen Lauridsen og P.C. at have forset dem imod hr. C.L., ved vi ikke imod hans dom at sige eller magtesløs dømme.

147r - 148v. (83)

27. april. Ifølge tv. af Rinds ht. 7. aug. 1615 havde Anne Gjordsdatter, den dag hun blev dømt og henrettet, bekendt, at hun havde haft legemlig omgangelse med Niels Christensen i Bystrup. N.C. havde krævet dette vidne, der var erhvervet af Thomas Pedersen i Spanngaardtt, kendt magtesløst. (Jævnf. dom nr. 97).

Dom: Efterdi samme sag udi 6 uger findes at være op-

sat og T.P. ikke nu er fremkommet eller nogen på hans vegne nogen modstand herimod at gøre, da finder vi samme bekendelsesvidne magtesløst at være og ikke at komme N.C. til nogen forhindring.

148v - 149r.

(84

27. april. Maren Skram og hendes foged på Forup Christen Pedersen mod Peder Jonsen i Sønderbegh ang. landgilderestance samt æresfornærmelser mod og overfald på P.J. Genoptagelse af sag nr. 64.

To mænd havde bevidnet, at de havde været til stede i P.J.s hus og hørt, at C.P. krævede kornlandgilde af ham. P.J. havde slået C.P. i hovedet, truet ham med en økse og sagt, at han havde handlet mod ham som en tyv og en skælm. P.J. havde imidlertid for retten benægtet, at han havde gjort det, han blev beskyldt for, og påstået, at de to mænd havde vidnet af had og avind.

Dom: Vidste vi ikke andet derom at sige, end så vidt samme vidne vundet er om de ord, P.J. skulle have kaldt C.P. tyv og skælm, og han ikke slige ord er bestandig, ej heller for tingsdom skal have haft, og da straks tv. efter taget, bør samme vidne og klage i den artikel ikke at komme P.J. til nogen forhindring; men så vidt som for:ne vidne om bardagen vundet er, som ikke bevises jo at være sket, ved vi ikke imod for:ne vidne og klage derudinden at sige. Desligeste efterdi for:ne ht.s dom ikke er endelig, men formelder, indtil den blev igen indkommet til ht., da hvem påskader samme dom, da indstævne sig den til ht. igen og da gå om så meget, som lov og ret kan findes.

149v - 151r.

(85)

27. april. Niels Sørensen i Kiersgaard mod Mads Sørensen i Thange ang. løn, han havde til gode. M.S. havde appelleret Lysgård ht.s fordelingskendelse af 15. april 1616.

Dom: Efterdi der kives om gæld, og for:ne mænd på begge sider skal have regnskab imod hinanden, og ikke M.S. var i sognet, da han skulle være givet varsel, men at have været udtaget udi kongens bestilling, da finder vi ham af samme dele kvit at være.

151v - 152r.

(86)

27. april. Jep Christensen i Mammen mod Christen Hamner sammesteds ang. gæld. C.H. havde appelleret Middelsom ht.s fordelingskendelse af 11. april 1616.

Dom: Efterdi C.H. har fået lovligt varsel for for:ne dele, og ikke han har rettet for sig inden fjerde ting ej heller benægtet gælden og derfor er delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, før han retter for sig, som det sig bør.

152r - 152v.

(87)

27. april. Mag. Christen Stub, sognepræst til Vor Frue kirke i Århus (ved Christen Pedersen Harboe sammesteds) mod Niels Mikkelsen (i Hørret), hf.i Ning hrd. ang. en stævning, han havde nægtet at forsegle.

Dom: Efterdi ikke bevises mester C.S. eller nogen på hans vegne at have omfordret eller begæret nogen stævnings forsegling af N.M., og han det ham skulle ha-

ve vægret og nægtet, da kunne vi ikke kende N.M. hf.s ulempe derudinden at være.

153r - 153v.

(88

27. april. Jens Madsen i Liltorup mod Peder Mikkelsen i Vldbierigh ang. sår og slag, han havde tilføjet ham. P.M. havde krævet et klagevidne af Rinds ht. ll. aug. 1611 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi ingen bevisning fremlægges, med hvilken J.M.s klage kan bestyrkes, og ikke noget lovmål på fersk fod efter samme klage findes at være drevet, da finder vi samme klage magtesløs at være.

153v - 154r.

(89

27. april. Trued Bryske mod Mikkel Smed, Søren Mikkelsen, Jens Madsen, Erik Rasmussen og Søren Hansen i Olsrode ang. deres vægring ved at gøre hoveri til Katt-
holmb. Mogens Lykke til Hesell, som i henhold til et af Gert Bryske udstedt skadesløsbrev gjorde krav på de fem fasteres ejendomme, havde (ved fogeden på Hesell Peder Jensen) appelleret Katholm bt.s fordelingskendelse, hvis dato ikke opgives.

Frafald: Så mødte Christen Pedersen i Århus på T.B.s vegne og afstod samme dele, M.S., S.M., J.M., E.R. og S.H. derfor at skulle kvit være.

De fem mænd var ikke mødt med deres folk, heste og vogne på Katholm og udaget mæg af gården og gødet gårdens jord, som dem skal have været tilskiftet, som de foran-
gen høst skulle gjort.

154v.

(90

27. apr. Jens Jensen i Simb mod Rasmus Jonsen sammesteds ang. brugsretten til to agre. J.J. havde krævet et tv. af Ry bt. 4. maj 1615 kendt magtesløst.

De to agre havde tilhørt menige Semb mænd; men ifølge det indankede tv. havde den tidligere lensmand på Skanderborg Claus Glambek og grandelaget overladt dem til den daværende bruger af R.J.s bol. (C.G. var lensmand til 1589 og døde i 1591).

Dom: Efterdi samme vidne ikke på fersk fod, men efter en død mand og ikke udi hans levende live findes at være vundet, og det er ejendom anlangende, da finder vi samme vidne magtesløst at være.

De to agre var hovedsagre, som lå ved byens fægyde. J.J. fordrede den anpart af de to agre, han såvel som menige Semb mænd kan have for hver deres agerender. Når granderne afstod de to agre, skyldtes det, at bolets bruger ikke var tilfreds med sin lod i bymarken (og antagelig havde krævet den omrebet).

155r - 155v.

(91

27. april. Stygge Høeg til Vong mod Jørgen Lykke til Viig ang. penge, hans afdøde broder og arvelader Erik Lykke skyldte S.H. S.H. (ved Knud Pedersen i Brøndum) havde appelleret Sønderhald hrd.s dom af 5. febr. 1616 til stadfæstelse.

Forlig: Så mødte J.L. og efter ord og tale, dem på både sider imellem var, blev sagen således fordraget, at J.L. til Mauritiis førstkommande skal give S.H. 120 rdlr., og dermed afstod K.P. hvis domme og forfølgning, udi den sag udganget er.

155v - 156r.

(92

27. april. (Lensmanden på Århusgård) Carl Bryskes enke Else Bille til Markgaard og hans sønner Gert Bryske og Trued Bryske til Estrup mod Jens Mikkelsen Loft i Østerbøj og Niels Skriver i Århus ang. en klage over C.B., som J.M.L. havde sendt kongen på N.S.s opfordring og med hans bistand. (Jævnf. Kancelliets Brevbøger 18. febr. 1609). N.S. havde krævet et tv. af Ning ht. 28. marts 1609 kendt magtesløst.

Ifølge tv. havde J.M.L. skriftligt bevidnet, at N.S. havde skrivet et udkast til klagen, og at den uden hans og hans hustrus tilskyndelse aldrig var blevet indsendt. N.S. havde været til vedermålsting og havde ikke i nogen måde benægtet J.M.L.s vidnesbyrd. Ifølge et tv. af samme dato, som N.S. fremlagde, havde han dog benægtet J.M.L.s mundtligt aflagte vidnesbyrd, men ikke med helgens ed.

Dom: Efterdi samme vidne, J.L. vundet har, formelder N.S. den tid at have været til vedermålsting og ikke det benægtet i nogen måde, da ved vi ikke imod samme vidne at sige eller magtesløst dømme.

156r - 157v.

(93

27. april. Mag. Mads Huas, sognepræst i Wong, mod Jens Biering, rådmænd i Viborg, og hans medarvinger efter afdøde mag. Peder Renboldsen, kannik og sognepræst i Viborg, ang. sagsøgtes pligt til at fremlægge alle breve og regnskaber, som reducerede eller kasserede en fordring, på hvilken de havde sagsøgerens brev af 28. sept. 1598.

Dom: Efterdi M.H. samme brev udgivet og forseglet har, da ved vi ikke imod for:ne brev at sige eller magtesløst dømme, men hvis anden regnskab, M.H. og J.B. kan være imellem, der at gå om til værneting så meget, som lov og ret kan findes.

En borger i Viborg havde to regnskabsbøger, en tegnebog eller klakbog og hans anden regnskabsbog. - 1 læst = 24 tdr. havre.

157v - 158v. (94)

27. april. Dorte Block, enke efter mag. Peder Remboldsen, mod Christen Pedersen i Thindbeck mølle ang. resterende mølleskyld af Schaber (eller Scauer) mølle, han havde haft i fæste. C.P. havde appelleret Hornum ht.s fordelingskendelse af 11. marts 1616.

Dom: Efterdi C.P. ikke benejer samme skyld, han jo med det at reste og tilbagestå, og han derfor er delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

158v - 159v. (95)

27. april. Christen Lambertsen, kapellan i Hobro mod borgmester Christen Lauridsen og rådmand Peder Christensen sammesteds vist ang. bøder for ulovlig fængling (jævnf. dommene nr. 8 og 83). Sagsøgeren havde appelleret Hobro byt.s fordelingskendelse af 15. april 1616 til stadfæstelse, medens de sagsøgte havde appelleret den til underkendelse.

Kendelse: På det sagen her forinden ved billig middel og afsoning kunne blive afstillet, har vi denne sag

udi 6 uger opsat, og dersom den herudinden ikke kunne blive bilagt, da om for:ne dele at gå, hvis lov og ret er, og samme dele imidlertid ikke at komme C.L. og P.C. til nogen forhindring.

159v - 160v.

(96

27. april. Iver Juul til Villestrup, lensmand på Gudumkloster, mod Christen Christensen Brock i Byestrup ang. blodskam. I.J. havde erhvervet to uendelige lt.sdomme af 20. jan. og 2. marts 1616, som godkendte 12 kirkenævningers kendelse på Rinds ht. 10. juli 1615, og krævede nu endelig dom i sagen.

Anne Gjordsdatter i Byestrup havde tilstået, at hun havde stået i forhold både til C.C.B. og til hans fader. (Jævnf. dom nr. 84).

Dom: Så er C.C.B. ikke nu mødt til gensvar eller nogen på hans vegne ham at undskylde eller nogen gensigelse herimod at gøre. Da efter sådan lejlighed, og efterdi det er lang tid siden, samme domme er udganget, og C.C. har haft noksom lang respit dem at kunne have ladet igenkalde, og ikke han eller nogen på hans vegne det gjort har, men sig nu såvel som tilforn fra rettergang undholder, dog samme domme findes til ht. at være læst og påskrevet, som forskrevet står, finder vi efter for:ne dommes lydelse samme nævningers ed, kundskab og vidner ved fuld magt at være.

160v - 162v.

(97

11. maj. Jørgen Kaas til Gielschouff og hans tjene-
re i Glesborigh mod Niels Pedersen, Jens Andersen Mov

og Lave Sørensen, selvejerbønder i Glesborigh, ang. opdyrkningen af jorden Thuedt, som sagsøgerne påstod var fællede. J.K. havde appelleret Djurs Nørre ht.s dom af 7. sept. 1615.

Med parternes tilladelse blev sagen opsat i 8 uger.

Den omtvistede jord lå mellem selvejernes skove østen for de store skelsten.

163r - 165v.

(98

11. maj. Sag ang. årsagen til drengen Jens Andersen i Jegebierighs død.

J.A. var fundet død under nedstyrtet sand i en sandgrav ved Jegeberigh mølle.

Sandemændstog: Voer hrd.s sandemænd udlagde J.A. af sin egen våde og ulykke at være omkommet og det ham til bane lagt, eftersom de selv skal have udspurgt.

165v - 166r.

(99

11. maj. Jytte Gyldenstjerne mod Jep Madsen i Suinding og Jens Torbensen i Ollum ang. mangelfuldt tilsyn med og ulovlig hugst i skov, der tilhørte hende. J.G. (ved Christen Hansen i Bigum) havde krævet to tv. af Sønderlyng ht. 8. april 1616 kendt magtesløse.

Ifølge de to tv. havde J.M. og J.T. påstået, at Christen Hansen i Bigum havde sat den første fra sin bestilling som skovfoged og givet den anden tilladelse til at fælde de træer, han skulle bruge til sin gårds reparation.

Dom: Efterdi C.H.s navn udi for:ne første vidne er benævnt, så det i så måde ham er anlangende, og

ikke han for for:ne vidne har fået varsel, desligeste efterdi C.H. ikke er bestandig de ord, J.T. ham påvidnet har, tilmed befindes J.T. den tid at have været delt og lovforvundet, da finder vi begge samme vidner magtesløse at være.

C.H. førte regnskab over de træer, han lod udvise og foretog udvisningerne personligt.- J.T. havde ladet band gange for fire ege, der var hugget i hans gårds tilliggende skov.

166v - 168r.

(100

11. maj. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod kronens tjenerne i Hids hrd. ang. penge, de skulle betale i stedet for at yde brændsvin (jævnf. dom nr. 42). C.H. (ved ridefogeden Jacob Skriver) havde krævet et tv. af Hids ht. 30. apr. 1616, ifølge hvilket bønderne havde tilbudt at betale 2 mk. for hvert svin, kendt magtesløst.

Der var kun givet C.H. 14 dages varsel for tv., uagtet Silkeborg ikke lå i Hids hrd. J.S. gjorde derfor gældende, at hf. Laurids Jepsen i Resendall ikke burde have udstedt tv. Varslet var givet af Chresten Jespersen i Ebstrup og Jens Hansen i Leming.

Dom: Efterdi C.J. og J.H. varselsmænd nu er mødt og med helgens ed og opragt finger været bestandig dem 14 dages varsel for for:ne vidne at have givet, som vidnet i sig selv pålyder, og hf. efter sligt varsel har for:ne tilbudsvidne udstedt, kunne vi ikke kende hans ulempe derudinden at være eller imod for:ne vidne at sige.

168r - 169r.

(101

11. maj. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod afdøde Jacob Bertelsen i Løghagers hustru og børn Peder, Bertel og Anders Jacobsen, muligvis også mod Peder Christensen i Huidsell ang. ulovlig skovhugst. De sagsøgte havde krævet et tv. af Vrads ht. 24. april 1616 kendt magtesløst.

Sagen blev opsat af grunde, som ikke anføres.

169v - 171 r.

(102

11. maj. Afdøde Peder Jensen Loye i Meelbyes børn, Tøste Pedersen, Anne og Karen Pedersdatter (af hvilke den ene datter var gift med Niels Thomsen i Meielby) mod Niels Olufsen i Horup, Rasmus Pedersen i Biugballe og Oluf Pedersen sammesteds ang. deres fædrene arv, som deres stedfader og de sagsøgtes arvelader afdøde Jesper Olufsen havde taget til sig. Sagsøgerne havde appelleret Øster Lisbjerg ht.s uendelige dom af 6. dec. 1615.

Ved tv. af Øster Lisbjerg ht. 5. nov. 1594 var det bevist, at J.O. havde modtaget arven. Ikke desto mindre havde hf. frifundet de sagsøgte, fordi J.O. ikke var sagsøgernes værge, og loven bestemmer, at børnenes lavværge skulle gemme deres arv.

Dom: Efterdi for fogeden har været bevist J.O. samme gods til sig at have taget, og han dog har kvit fundet N.O., R.P. og O.P. for tiltale, tilmed samme hans dom ikke at være endelig, da finder vi den at være, som den udømt var og sagen til ht. igen at komme, og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem efter hvis lovligt bevis, for ham i rette lægges, endeligt imellem

at dømme og adskille, som det sig bør.

I dommen er indført skiftevidnet fra 1594 med en specifikation af arvegodsset og en del vurderingspriser.

171r - 172v. (103

11. maj. Byfogeden i Grenå Anders Rasmussen (ved Jørgen Skriver, ridefoged på Kalø) mod Hans Jensen i Olsrode ang. udeblivelse fra et lt., hvortil han havde indstævnet A.R.

Dom: Efterdi denne sag ikke til H.J.s værneting er ordelt, finder vi den did at komme og der gå om så meget, som lov og ret kan findes.

173r. (104

11. maj. Niels Munk til Seridzløffgaardtt mod Niels Munk til Mølgaardt og hans broder Søren Munk. Sagens genstand er ikke oplyst. De sagsøgte havde indanket sagsøgerens klagevidne af Horsens byt. 27. febr. 1616.

Sagen blev opsat, fordi sagsøgeren var syg og ikke kunne møde.

173v - 174r. (105

11. maj. Søren Christensen i Steffnstrup, Thomas Mogensen og Ellen Thomaskone sammesteds, Christen Sørensen i Helstrup samt Laurids Hansen, skriver i Hovlbjerg hrd., mod Palle Lassen i Guløff ang. gæld. P.L. havde appelleret Velling bt.s fordelingskendelser af 27. maj 1606 og 1. juli 1616 og Hovlbjerg ht.s forde-

lingskendelser af 7. marts og 11. april 1616.

Dom: Efterdi for:ne delsbreve på bemeldte 6 mk. lydende ikke findes årligen til tinge at være læst og påskrevet, da finder vi dem magtesløse at være, og efterdi L.H. ikke beviser P.L. at være ham nogen brevpenge pligtig eller navngiver, hvad breve han af ham ubetalt skulle have bekommet, da finder vi P.L. af samme dele kvit at være.

174r - 175r.

(106

11. maj. Palle Lassen i Guløf mod Thomas Mogensen, Ellen Thomaskone og Søren Christensen i Steffnstrup samt Christen Sørensen i Helstrup ang. forligt voldsag, som de søgte at genoptage.

8. juli 1605 svor sandemænd P.L. et fuldt vold over for sår og skade, han havde tilføjet T.M.s kone. 26. okt. 1606 blev sagen forligt, og T.M. udstedte en erklæring om, at P.L. havde stillet ham tilfreds, og at alle domme og vidner, han havde erhvervet, skulle være døde og magtesløse. Denne erklæring var underskrevet med T.M.s mærke og af ridefogeden på Dronningborg Peder Jensen samt af Niels Andersen Skriver i Viborg til vit-terlighed.

Dom: Efterdi lensmandens ridefoged Peder Jensen og Niels Overskriver samme forligelsesbrev har underskrevet hos T.M.s mærke, og T.M. ikke vil benægte, at han jo samme tid oppebar 2 dlr. af P.L. på forbemeldte forligelsesmål, desligeste og erfares samme forligelsesmål at have haft gænge, efterdi voldsbrevet ikke årligen er læst og påskrevet, da ved vi ikke imod for:ne brev at

sige, men finder samme vold derimod ikke at komme P. L. til nogen forhindring.

175v - 177r.

(107

25. maj. Morten Jessen i Løngbierregaard og Jes Bus(e) i Hersom mod Søren Svendsen og de andre mænd i Estrup ang. pligten til at vedligeholde den bro og vase mellem Estrup og Hersom. Niels Krabbe til Thorstedlund havde på sin tjener S.S.s vegne appelleret Hornum ht.s dom af 28. aug. 1615 og samme tings fordelingskendelser af ikke opgivet dato.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var tilstede.

177v og 180r.

(108

25. maj. Sag ang. årsagen til Gies Jensdatters død.

G.J. blev fundet liggende død på Sunstrup gade mellem byen og færgehuset.

Sandemændstog: Rinds hrd.s sandemænd udlagde Giise Jensdatter at være af hendes egen skrøbelighed død blevet og det hende til bane at være lagt.

Stednavn: Dallmarcken i Sunstrup.

178r - 179v.

(109

8. juni. Sag ang. Jens Pedersen i Joungydes død.

J.P. var fundet død i et egetræ i Jaffngyde skov. En gren var faldet ned og havde knust hans hoved.

Sandemændstog: Gern hrd.s sandemænd udlagde J.P. af ulykke og "vangave" at være omkommet og det ham til

bane at være lagt.

18ov.

(110

8. juni. Jens Mikkelsen i Agdrup mod Anne Ruses, hvis hjemsted ikke opgives, ang. drabet på Anders Jensen i Aader, som hun havde forøvet.

A.R. havde uden nogen foranledning slået A.J. i ryggen, og da han vendte sig om, skar hun halsen over på ham, medens en anden holdt hans arme.

Sandemændstog: Hads hrd.s sandemænd udlagde A.R. at være A.J.s bane, og hun ham sagesløs at have af dage taget, og derfor svor hende fra hendes fred.

Anne Pouls stod på armen.

181r - 181v.

(111

8. juni. Sag ang. Anders Jensen på Allerøes død.

A.J. blev fundet død ved vadegrunden mellem gyl- dingnes og Allerøe land.

Sandemændstog: Hads hrd.s sandemænd udlagde A.J. af hans egen våde og ulykke at være druknet og det ham til bane lagt.

Mændene på Alrø havde været på Åkar i plidsgerning. Da de skulle hjem, var der en stor tør udfald, så de ikke kunne få deres båd fri af dyndet. De gik derfor hjem gennem skoven og over deres vadegrund.

182r - 183r.

(112

8. juni 1616. Christen Christensen i Bigum mod Jens Nielsen, sognepræst i Hersom ang. afdøde Jens Jensen i Vo(r)ninghs gæld, som (J.N.s svigerfader)hr. An-

ders Madsen i Hersomb for 14 år siden havde fragået på sin datters vegne. C.C. havde appelleret Rinds ht.s dom af 19. febr. 1616.

Sagen blev opsat, fordi tingbogen, hvori fragåelsen var indført, ikke var indkaldt.

Da A.M. fragik arv og gald efter J.J., kastede han tre nøgler på tinget.

183r - 183v. (113)

8. juni. Peder Nielsen i Hobro mod Lille Niels Andersen i Sønder Vogensildt ang. betalingen af 40 mk. ud over ret landebod. N.A.s husbond, lensmanden på Maria-ger kloster, havde ved sin ridefoged Hans Jensen appelleret Onsild ht.s dom af 24. juni 1615.

N.A. havde - 13 år efter sagens afgørelse - betalt P.N. den landebod, han skulle udlægge for sine børn (som var svoret fredløse for drab). P.N. havde derefter sagsøgt ham og krævet ham dømt til yderligere at betale ham 40 mk. Ifølge ht.s dom skulde N.A. "udlægge på sine børns vegne og stå P.N. til rette efter loven".

Dom: Efterdi for:ne hf. ikke har påkendt, om der burde videre og ydermere bøder at udlægges end rette landebod, da finder vi hans dom at være, som den udømt var, og sagen til ht. igen at komme og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem endeligt imellem at dømme og adskille, om N.A. bør videre end bemeldte rette landebod at udlægge eller ej.

184r - 184v. (114)

8. juni. Just Rasmussen i Føllø mod Søren Pedersen

sammesteds ang. afpløjning samt indhegning af andre gårdes jord og af gadejord og grandejord, som har ligget under horn og klove. S.P. havde appelleret Øster Lisbjerg ht.s dom af 27. sept. 1615 og et voldgiftsvidne af 7. febr. 1616.

Såvel Ht.s dom som voldgiftskendelsen var for det første begrundet med vidnesbyrd aflagte af J.R.s brødre Anders Rasmussen i Føllø og Thomas Rasmussen i Wgelbølle, af hans svigersøn Laurids Espensen i Føllø, af Rasmus Espensen sammesteds, som i tv. fejlagtigt kaldes Rasmus Lauridsen, og af Peder Rasmussen i Agri, der kun kendte forholdene i Følle, som de var for 32 år siden. For det andet var de begrundet med et synsvidne, af hvilket det fremgik, at de to stævningmænd kun havde givet S.P. varsel for synsmændenes afhjemling og tv.s beskrivelse.

Dom: Efterdi A.R., T.R. og L.E. er J.R.s brødre og svoger og i så måde vildige, og R.E.s navn ikke findes ret udi vidnet at være indskrevet, tilmed P.R.s vidne ikke på fersk fod er vidnet, da kunne vi ikke kende samme vidne så noksoomt og uvildigt, at det bør nogen magt at have, og efterdi der ikke findes at være givet varsel for for:ne synsvidne, når synsmændene skulle være på åstederne, da finder vi samme synsvidne, klage og dom, derefter gået er, ingen magt at have. Desligeste efterdi for:ne voldgiftsmænd har funderet deres sigelse på for:ne vidne og synsvidne, imedens de stod ved magt, og de nu er undersøgt, bør samme afsigelsevidne magtesløs at være.

Stednavne: Dyrkiers Maije, Thornnhødtz Maye, Thuorr-

høffsmaije, Lille Thuor Høff.- Et garde sat af staver og torne omtales.

185r - 188v.

(115

8. juni. Sognepræsten i Barret Laurids Rasmussen og fogeden på Baredskov Christoffer Luleff mod Johan Nielsen Murmand i Horsens ang. 6 ørtug af Bared kirkes tiendekorn, som han havde modtaget, men ikke betalt. J.N. havde appelleret Horsens byt.s dom af 16. april og samme tings fordelingskendelse af 14. maj 1616.

J.N. havde fået kornet af den tidligere forvalter på Baredskov Laurids Pedersen, men påstod, han havde betalt det med rede penge på 3 mk. nær.

Dom: Efterdi J.N. bekender og tilstår sig for:ne kirkens korn af L.P. at have bekommet, og ikke han beviser med kvittans eller i andre måder samme korn aflagt og betalt at være, da ved vi ikke imod for:ne vidne, dom og dele, derefter gået er, at sige eller magtesløse dømme.

188v - 19or.

(116

8. juni. Peder Nielsen Koldbek i Weirum mod Niels Pedersen, Niels Christensen, Anders Christensen og Christen Mikkelsen sammesteds ang. videpenge, han havde skrevet dem for, men som de ikke ville betale. De sagsøgte havde appelleret Sønderlyng ht.s fordelingskendelse af 14. maj 1616.

P.N.K. fremlagde byens forseglede videbog, i hvilken der stod, at hvo som ikke vil betale sin vide, når fire af granderne ham derom tilsiger, da skal den, som

skriver det år, have fuldmagt at drage til ht. og der lade ham fordele både for hovedgæld og faldsmål uden al forfølgning og uden varsel og skudsmål.

Dom: Efterdi for:ne videbrev bemelder, at dersom enhver ikke betalte sin vide, som var forbrudt, da skulle de tiltales til ht., og efterdi for:ne mænd findes i så måde efter for:ne brev at være for samme deres vidpenge delt blevet, ved vi ikke dem af samme dele at kvit dømme, førend de retter for dem, som det sig bør.

190v - 191r.

(117

8. juni. Christen Pallesen i Bigum mod Anne Andersdatter, der var gift med sognepræsten i Hersom Jens Nielsen ang. gods, hun havde unddraget skiftet efter hendes første mand Jens Jensen i Vorningh. J.N. havde krævet et tv. af Sønderlyng ht. 7. maj 1616 kendt magtesløst. (Jævnf. sag nr. 113).

Ifølge tv. havde 2 mænd på søndag 14 dage stævnet J.N. og A.A. did til tinget den dag for det vidne den dag at tage beskrevet.

Dom: Efterdi varselsmændene ikke har navngivet, hvor de gjorde J.N. og hans hustru varsel for for:ne vidne enten til deres sognekirke, bopæl eller mundtligt, da finder vi samme vidne, efter for:ne varsel udgivet er, ingen magt at have.

191v - 192r.

(118

8. juni. Kirsten Sørensdatter i Gierne mod Niels Nielsen sammesteds ang. sæd, han havde ført i jord, som tilhørte hende. N.N. havde appelleret et sandemændstog

af Tvilum bt., datoen ikke opgivet, hvorved han var svorét vold over.

N.N. gjorde gældende, at sandemænd ikke burde sværge i en sådan sag. I øvrigt påstod han, at han havde handlet af våde, og tilbød at miste sin frugtæld og sit arbejde efter lovens anden bog, 72. kap.

Forlig: Så mødte K.S. og berettede, at N.N. har sået hendes jord, som hun mente at være imod loven. Dertil svarede N.N., at det skete af våde, han lod så samme jord, og derfor ville fratræde sæden og sit arbejde. Da efter sådan lejlighed afstod K.S. samme klage og vold N.N. derfor at må kvit være.

192r - 192v.

(119

8. juni. Genoptagelse af sag nr. 96, jævnf. nr. 8 og 83.

De sagsøgte havde tidligere erklæret, at de ville betale deres bøder, hvis byfogeden ville fastsætte deres størrelse. Sagsøgeren gjorde derimod gældende, at det i denne sag ikke tilkom byfogeden at bestemme bødernes størrelse; men de skulle stille den person, som de havde forurettet, tilfreds og aftinge sagen med ham. Christen Lauridsen havde begæret sagen udsat, da han var rejst til København kgl. majestat at besøge (jævnf. Kancelliets Brevbøger 1616-20, s. 676(?)).

Dom: Da efterdi samme sag udi seks uger har været optaget, på det den kunne have blevet afsonet, som nu for os ikke bevises sket at være, og Niels Lassen derudinden ikke nogen videre opsættelse at ville bevilge, det og ikke for os gøres bevisligt, Christen Lauridsen udi

kongens syssel eller forhindring at være, turde vi os ikke understå for:ne sag længere at forhale. Så efterdi byfogeden Anders Jensen har tildømt Christen Lauridsen og Peder Christensen at have forset dem imod hr. Christen Lambertsen, for de ham udi fængsel har ladet hæfte og anholde, hvilken dom her til lt. er ved magt dømt, og Christen Lauridsen og Peder Christensen efter samme dom er delt blevet, ved vi ikke imod for:ne dele at sige.

193r - 196r.

(120

22. juni. Anders Espensen i Ener mod Laurids Jensen i Malgier ang. drabet på Søren Pedersen i Malgier, som han havde forøvet.

Vidner havde set L.J. udæske S.P. og slå ham i hovedet med en vognkæp. Synsmænd havde set et sår i S.P.s hoved, som de mente var fremkommet ved det slag, der dræbte ham.

Sandemændstog: Nim hrd.s sandemænd svor L.J. manddød over og fra hans fred for S.P., han ihjelslog.

Et vidne, som ved et gilde, der holdtes om aftenen pinsedag, havde siddet mellem L.J. og S.P., så, at, S. P. spildte noget øl af sit bager i L.J.s krave. L.J. var sprunget ud på gulvet og havde bedt S.P. komme ud til ham, om han var en ærlig karl.- En mand kom frem ved nødsdøren med et øksendræt.

196v - 197v.

(121

(Den næste tingdag efter den 22. juni, som anføres i en overskrift, er den 17. aug., der anføres fol.

23or. Da en del af de i retten fremlagte dokumenter, der citeres i de fol. 196v-229v indførte domme, er dateret efter 22. juni, må nogle af disse domme være afsagt på tingdagene 6. juli, 20. juli og 3. aug. Datoen for dommene nr. 122-140 er derfor opgivet som 22. juni (- 3. aug.)).

22. juni (-3. aug.). Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Peder Christensen og hans søn Christen Pedersen i Hendsels (?). Sagens genstand er ikke oplyst, men da P.C. havde krævet et tv. af Vrads ht. 24. april 1616 kendt magtesløst, har den utvivlsomt forbindelse med sag nr. 123.

Sagen blev opsat, fordi C.H. ikke var vendt hjem fra herredagen.

198r - 198v. (122

22. juni (-3. aug.). Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Peder Christensen i Hendsels(?), hans søn Christen Pedersen, Peder Christensen, Peder Jacobsen i Løager, hans moder Birgitte Pedersdatter og Anders Jacobsen, født i Løager, ang. skovhugst og ulovlige kulmiler. De sagsøgte havde krævet Vrads ht.s og Viborg lt.s fordelingskendelser, hvis datoer ikke er opgivet, kendt magtesløse. Jævnf. sagen nr. 122.

Sagen blev opsat, fordi C.H. ikke var vendt hjem fra herredagen.

199r - 199v. (123

22. juni (-3. aug.). Lensmanden på Hald Knud Gyl-

denstierne mod Laurids Christensen og Erik Pedersen i Egelundtt samt Maren Christensdatter og Christen Poulsen i Feldborigh ang. den af Hald tårn udbrudte fange Mette Huid, som de havde huset og ført først til Ginding ht., siden til Karup bt. og derpå igen til Ginding ht. for at fremskaffe et tv., hvorved hun rensede Søren Christensen i Agerschou for beskyldninger, hun tidligere havde fremsat mod ham. K.G. havde indanket en række tv. af Karup bt. og Nørlyng ht. til stadfæstelse. (Jævnf. 1616A nr. 77).

Sagen, som øjensynligt var en udløber af en sag mod S.C., blev opsat i 6 uger af grunde, som ikke anføres.

En kirkegårdsrist og en kirkegårdsstente omtales.- L.C. havde stoppet tingskriveren op, da han var på vej til tinget, kaldt ham til side og spurgt ham, om han vilde unde ham det ønskede tv.- Skriveren på Hald, en kornmåler og en anden karl fra Hald var sendt ud for at finde den undvegne M.H.- Han talte ikke anderledes til tingskriveren end bad Guds fred til ham.

200r - 203r.

(124

22. juni (-3. aug.). Peder Schou i Randers på sin hustru Sidsel Lasdatters vegne og Niels Lassen i Randers mod borgmesteren i Randers Jens Andersen Karde ang. udbetaling af deres fædrene arv, som J.K. havde bestyret. J.K. (ved byfogeden i Randers Søren Jensen) havde appelleret Randers byt.s fordelingskendelse af 10. juni 1616.

Dom: Efterdi nu bevises med tv. J.K.s skudsmål at være gjort den dag, han er delt blevet, at han lå på hans sygeseng, og S.J. på bemeldte J.K.s vegne tilbyder ham

at vil være til rede og regnskab med P.S. og N.L., da finder vi J.K. af denne dele kvit at være og dem på begge sider med hinanden til rede og regnskab at komme, som det sig bør.

2o3v - 2o5r.

(125

22. juni - (3. aug.). Anders Kjeldsen i Handerup mod Niels Lauridsen i Huerestrup eller Støttrup ang. tiende, han ikke ville svare af jord i Huilsum mark. N.L. havde appelleret Rinds ht.s fordelingskendelse af 25. marts 1616.

Dom: Efterdi N.L. siger sig ikke noget korn på Huelsom mark at have sået eller avlet, og det nu ikke ham overbevises, og han dog for tiende er delt blevet, da finder vi N.L. af samme dele kvit at være.

N.L. havde ikke fået varsel for delen; "thi han skal være udskrevet i kongens bog og mønstring og derpå at skal tage vare, når han tilsiges".

2o5v - 2o6r.

(126

22. juni -(3. aug.).(Byfogeden i Mariager) Rasmus Mikkelsen mod Jens Sael, borger sammesteds, ang. protest han havde nedlagt i en han uvedkommende sag. J.S. havde krævet et tv. af Mariager byt. 29. naj 1616 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi nu bevises med delsvidne den første af for:ne otte mænd tinghørere ved navn Christen Lauridsen Smed at have været delt og lovforvundet, da han og hans medbrødre vidnede for:ne vidne, da finder vi samme vidne magtesløst at være.

En mand i Mariager havde tilnavnet Krudtmager.-
Lensmanden havde befalet, at der skulle være lyd, medens kongens sager blev forhandlet på tinge.

206v - 208v.

(127

22. juni (-3. aug.). Morten Jensen i Mariager mod Børge Jensen sammesteds ang. sår, han havde tilføjet ham. B.J. havde appelleret Mariager sandemands tog af 12. juni 1616.

Dom: Efterdi nu bevises med delsvidne, den ene varselmand for:ne Hans Lauridsen at have været delt og lovforsvundet, da han og hans nedbroder gjorde varsel for for:ne vidner og sandemandsed, da finder vi samme vidner og for:ne Sandemandsed, derefter svoret er, ingen magt at have.

208v - 210v.

(128

22. juni (-3. aug.). Karen Jensdatter på Bjørnshollum mod Christen Nielsen i Offuerlade ang. æresforbarmelse. C.N. havde krævet et tv. af Ål bt. 24. maj 1616 kendt magtesløst.

Ifølge tv. havde 2 præster og en anden mand bevidnet, at C.N. i sognets præstegård havde sagt, at K.J. havde taget 3 sække med flæsk og kød på Bjørnsholm og bragt dem til sin søster i Grynerup. C.N. benægtede med højeste helgens ed, at han havde fremsat disse beskyldninger, og fremlagde et tv. ligeledes af Ål bt. 24. maj 1616, som beviste, at han på tinge og under ed havde bestridt de to vidners udsagn og erklæret, at han ikke havde andet end ærligt og godt at sige om K.J.

Dom: Efterdi C.N. ikke for:ne ord for ting og dom har haft, og da straks tv. efter taget, og ikke han vil være dem bestandig eller fra sig med sit brev og segl bebrevet, medens til bt. dem benejet, såvel som han det og nu her i dag ved hans højeste helgens ed gjort har, da finder vi samme vidne at være, som det uvidnet var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

21ov - 212r. (129

22. juni (-3. aug.). Jens Nielsen i Strette mod bf. i Ål birk Jens Christensen i Suenstrup ang. et tv., han havde nægtet at forsegle.

J.C. gjorde gældende, at forsegling ikke var forlangt straks efter, at tv. var udgået, og at han derfor først ville forhøre sig, om "det kunne formelde således, som det var vundet og udgivet".

Dom: Efterdi J.N. nu beviser med (det ubesegelede) tv. samme otte mænds vidne inden tinge at være ganget, som J.C. ikke har forseglet, da finder vi J.C. forpligtet at være samme vidne at forsegle eller derfor at lide tiltale.

212r -213r. (130

22. juni (-3. aug.). Byf. i Hobro Anders Jensen mod byskriveren sammesteds Laurids Nielsen Holmgaard eller Høffgaardt ang. lejermål, han havde bogået med Mette Mikkelssdatter Velling. L.N. havde krævet 2 klagevidner og et tv. af Hobro byt. 26. febr. 1616 kendt nægtesløse.

Den sidste del af referatet af proceduren og doms-

sentensen er ikke indført i dombogen).

L.N. beskyldtes bl.a. for at have opsøgt M.M. om natten kl.10, da alle i huset var i seng. M.M.s morbroder vidnede, at han den nat hørte, døren kom op. Da rejste han sig og tændte et stykke lys. Så så han ind i stuen, og stod hans tøfler i forstuen. Da så han det ene ben på endefjælen på foldbænken (M.M.s seng).

213r -214v. (131

22. juni (-3. aug.). Byf. i Århus Christen Ibsen oplyste en forspændt vogn, som var fundet på gaden.

En fogedsvend omtales.- Byf. oplyste 2 grå heste og en gammel beslagen vogn med seler, tomme og en sort hollandsk kuffert deri.

215r. (132

22. juni (- 3. aug.). Jens Madsen Skriver, borger i Viborg, mod Jens Pedersen, ladegårdsfoged på Lønderupgaardtt, Mogens Pedersen og Niels Pedersen i Lønderup og deres moder samt Søren Mortensen i Rind ang. gæld. De sagsøgte husbond Verner Parsberg til Sandbyegaardtt (ved ridefogeden på Lynderupgaardtt Jens Lauridsen) havde appelleret Rinds ht.s fordelingskendelse af 8. juli 1616.

Sagen blev opsat, fordi de sagsøgte ikke var mødt.

Rug målt i byskapper omtales.

215r - 215v. (133

22. juni (-3. aug.). Ridefogeden på Silkeborg Hans Nielsen mod Mads Madsen i Trust ang. skovhugst i Thui-

lum Norskou, som han havde haft i befaling. M.M. havde appelleret Tvillum bt.s dom af 27. maj 1616 og samme tings fordelingskendelse af ikke opgivet dato.

Sagen blev opsat, fordi M.M. ikke selv var tilstede.

Nogle træer var savskåret på stedet og siden bortført.- Et træ var hugget i klov.

216r - 217r.

(134

22. juni (-3. aug.). Niels Thomsen i Meielbye på sin hustru Karen Pedersdatters vegne mod Niels Olufsen i Horup og hans søsters børn Oluf Pedersen og Rasmus Pedersen (i Biugballe) og Maren Pedersdatter ang. hendes fædrone arv, som de sagsøgte arvelader havde taget til sig under vægemål og ikke udbetalt i levende live. N. T. havde appelleret Øster Lisbjerg ht.s dom af 17. juli 1616, hvorved der nægtedes ham høringsdele over de sagsøgte.

I overensstemmelse med lt.s dom af 11. maj 1616 (dom nr. 103) havde hf. Niels Olufsen i Schiødstrup dømt de sagsøgte pligtige til at betale, men nægtet sagsøgerne høringsdele over dem, fordi de havde sagt, at de før tredje ting havde indstævnet hans dom for lt.

Dom: Efterdi N.T. havde høringsdele til N.O. i Horup og hans søsterbørn, og ikke bevises nogen lt.sstævning den dag i samme sag til for:ne ting at være læst, og ikke (hf.) N.O. har sig sagen tiltaget og til bestemt tid opsat, men pludselig dømt N.T. fra høringer, da finder vi samme dom ingen magt at have og for:ne hf. sig derudinden at have forset og bør derfor igen at give N.

T. hvis skellig, billig kost og tæring, han derfor lidt og anvendt har.

217r - 218r.

(135

22. juni (-3. aug.). Jacob Jensen i Føulum mod Anders Christensen sammesteds ang. æresfornærmelse og trusler. A.C.s husbond fru Hilleborg Daae sl. Jørgen Skrams til Thielle (ved Anders Simonsen i Vamen) havde krævet to tv. af Sønderlyng ht. 16. juli 1616 kendt magtesløse.

Af tv. fremgik det, at A.C. havde truet med, at J. J. skulle få en djævel, og sagt, at J.J. havde taget hans penge med løgn og skalkhed. Sidstnævnte beskyldning havde A.C. vedgået på tinge.

Dom: Efterdi nu bevises med tv. A.C. for ting og dom at have vedgået nogle af for:ne ord, bemeldte vidne indeholder, da ved vi ikke imod for:ne vidne, nu hidstævnet er, så vidt det med for:ne tv. efter A.C.s egen bekendelse bestyrkes, at sige eller magtesløst dømme.

Føulum grandestævne blev åbenbart holdt ved kirken i forbindelse med gudstjenesten.

218r - 219v.

(136

22. juni (-3. aug.). Søren Ibsen i Findstrup mod Christen Smed i Suenstrup ang. kautionsforpligtelse, han havde påtaget sig for sin afdøde broder.

Sagen blev af ikke angivne grunde opsat.

219v.

(137

22. juni (-3. aug.). Genoptagelse af sag nr. 124. Knud Gyldenstjerne havde krævet 6 tv. af Karup bt. lo.

maj 1616 og 1 tv. af Nørlyng ht. 11. maj 1616 stadfæstet.

Bf. i Karup birk Lars Pedersen i Gradschou havde bevidnet, at to mænd fra Ginding hrd. havde været hos ham og bedt ham unde dem et tv. beskrevet efter Mette Pedersdatter Hvids mund.- Tingskriveren i Karup birk Peder Thomsen i Thuorning havde bevidnet, at to mænd havde henvendt sig til ham, da han var på vej til tinget, og spurgt ham, om han ville skrive dem et tv. efter M.H.s mund.- Jens Iversen, Mikkel Lassen, Anders Madsen, Peder Mikkelsen og Christen Nielsen i Karup samt Niels Lassen i Orestrup havde bevidnet, at de havde set de to mænd tale med tingskriveren.- Ovennævnte vidner havde været deres vidnesbyrd bestandige på lt.- M.H. havde bekendt, at hun bl.a. efter Laurids Christensens ønske skulle have været på Karup bt. og undskyldt Søren Christensen.- Endelig havde Laurids Christensen indrømmet, at han havde været på Karup bt. og truffet tingskriveren. Han havde imidlertid ikke sagt andet til ham end ønsket ham Guds fred.

Dom: Efterdi L.P.s vidne er kun er persons vidne, og en persons kundskab regnes for intet vidne, og ikke det med noget andet vidne bekræftes, kunne vi ikke kende samme hans enige vidne nøjagtigt, og efterdi P.T., J.I., M.L., A.M., P.M., C.N. og N.L. her til lt. har været og med helgens ed og oprakt finger været deres vidner bestandige, og ingen vidner derimod fremlægges, med hvilke de ryges og tilbagedrives kan ikke sanddru at være, men L.C. selv bekender og tilstår sig samme dag at have talt med P.T., så samme vidner i så måde med L.

C.s egne ord bestyrkes og bekræftes, da ved vi ikke imod for:ne vidner ej eller M.H.s bekendelse, så vidt det lyder på L.C. og med vidnerne befastes, at sige eller magtesløs dømme.

M.H. stod i vognen til L.C. ved åen og agede så over åen med ham.

22or - 224v.

(138)

22. juni (-3. aug.). Genoptagelse af sag nr. 124. Sagsøgeren og de sagsøgte havde krævet et tv. af Nørlyng ht. 11. maj 1616, en erklæring af 1. juli 1616, som præsten, der havde berettet Mette Hvid, havde tilstillet provsten, et tv. af Fjends ht. 2. juli 1616 og tre tv. af Nørlyng ht. 1. og 15. juni 1616 henholdsvis stadfæstet og kendt magtesløse.

Christen Pedersen, der tjente på Hald, Niels Lassen, som var skriver på Hald, og Peder Kornmåler på Hald havde bevidnet, at de havde været udsendt for at fange M.H., som de havde truffet i nærheden af Ginding ht. gående med to mænd, de ikke kendte.- Mikkel Vistisen i Thorp havde set Erik Pedersen og Christen Poulsen komme gående med M.H. ad vejen, der førte til Ginding ht.- Da ovennævnte vidne C.P. så E.P., som var til stede på lt., svor han på, at han var den ene af de to mænd, der fulgtes med M.H.- Alle vidnerne havde været deres vidnesbyrd bestandige på lt.- M.H. havde bekendt, at hun den dag hun blev pågrebet, havde været på vej til Ginding ht. sammen med E.P. og C.P.

Dom: Efterdi C.P., N.L. og P.K. har vundet to karle at være kommet med M.H., og M.V. udtrykkeligt og

navnligt har båret kundskab E.P. den ene af samme tvende personer at have været, C.P. og nu her i dag med oprakt finger og højeste helgens ed har tilstået, at (det er den samme person rettet til) han noksom kender ham, det er for sin person, at være, som M.V. har båret kundskab om, der var hos M.H., da han kom til dem, så deres vidnesbyrd i så måde med hinanden bestyrkes, ved vi ikke imod for:ne vidne ej heller M.H.s bekendelse, hun for for:ne mænd gjort har, så vidt det dermed om E.P.s person bestyrkes, at sige, og eftordi M.V. alene har vidnet om C.P. at skulle have hos været, og ikke hans kundskab med andre vidner befastes (misdæderen M. H.s bekendelse lades ude af betragtning), kunne vi ikke kende samme hans enige vidne derudinden så noksomt at være, at det må komme C.P. til nogen forhindring.

225r - 229v.

(139

17. aug. Sag ang. årsagen til Karin Pallisdatters død i Saxild skov.

K.P. gik ved siden af en vogn med et læs hør, da vognen væltede og kastede hende ned i nogle "tornn stoffnn" ved vejen.

Sandemændstog: Hads hrd.s sandemænd udlagde K.P. af hendes egen ulykke og for:ne læs hør vælten at være omkommet og det hende til bane og livs lagt.

Stednavn: Thou Balle.- Karlen, der kørte vognen med høet, gik på den nærmer, K.P., der var med at hente høet, gik på den fjærmer side af vognen.

230r - 231v.

(140

17. aug. Jens Andersen Bay, borger i Mariager mod borgmester Niels Christensen Viborg sammesteds ang. 1 skippund stål, han for 13 år siden havde fået af J.B. (men ikke betalt). N.C.V. havde krævet et tv. af Mariager byt. 19. juni 1616 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi samme vidne ikke findes på fersk fod, men om det, som hos 13 år siden skulle være sket, at være vundet tilmed ikke endeligt, da finder vi samme vidne magtesløst at være.

232r - 233r.

(141)

17. aug. Mogens Mouridsen, borger i Randers mod Mikkel Jessen i Slette og hans medarvinger ang. den lod i selvejergården i Slette, som M.M. havde arvet efter sin fader, og som afdøde Rasmus Lassen, der havde været M. M.s værge og indirekte var M.J.s arvelader, havde pantsat, skont Jyske Lov I, 30 forbyder værgen at afhænde den unyndiges jord. M.M. havde erhvervet 3 uendelige lt.s-domme og krævede nu endelig dom i sagen.

Sagen blev opsat, fordi panthaveren begærede "stævning over samme uendelige domme".

233r - 233v.

(142)

17. aug. Eske Brok til Estrup mod Trued Bryske til Estrup ang. gæld. E.B. havde krævet Estrup bt.s æskningskendelse af 13. aug. 1616 stadfæstet.

Gælden var en fordring på 600 dlr., som Gert Bryske havde haft på sin broder, og som var blevet udlagt til E.B.

Forlig: Da efter mange ord, dem imellem var, blev

E.B. og T.B. således forenet og fordraget, at bemeldte T.B. skal afstå og til E.B. levere det pantebrev, han har på de 3 gårde i Fausingh, som for 800 dlr. til ham er pantsat af hans broder Gert Bryske, og efterdi nogen undersked findes på, hvilke af de gårde i Fausingh, enten de, pantebrevet omformelder, eller de andre tre bedst er, skal derpå dem imellem lod gå, hvilke af gårdene enhver skal efterfølge. Derimod skal E.B. fra sig levere T.B.s brev på de 600 dlr. til hans broder G.B. udgivet og derhos kvittere hvis rente, skade, interesse, derpå kunne æskes, og dermed skulle alle hvis breve, domme og æskning udi den sag allerede tagne og forhvervede være kasserede, døde og magtesløse og ingen efter denne dag til hinder eller skade komme, og eftersom dem herforuden nogen tvist imellem er om udlæg, som T. B. skulle gøre sin broder G.B. i Estrup skove efter lodernes indhold, som E.B. sig har af G.B. tilforhandlet, da er de udi lige måde således derom forenet, at T.B. samme udlæg skal gøre E.B. udi den anpart, han har i Giesing skove og "resønn" (fejl for resten) i Verum og Schiern skove, så vidt billigt eragtes kan efter uvildige dannemands sigelse, som nu på mandag førstkommande sligt at fuldgøre til Sønderhald ht. skal optages, og det syn, tilforn er forhvervet på samme skove, dem herudinden ikke at forhindre, og dermed er de om alle hvis tvist og uenigheder, dem om for:ne tvende sager imellem været har, endeligen og venlig forligt og fordraget.

17. aug. (a) Jens Jensen i Romdrup, Morten Pedersen i Dokedall, Søren Pedersen sammesteds og Clemen Nielsen i Wtrup mod Mette Christensdatter afdøde Christen Palle-
sens enke i Hobro ang. et arveafkald, hendes værge hav-
 de givet i hendes og deres navn, uagtet de ikke havde
 modtaget de arveparter, der tilkom dem. Sagsøgerne (ved
Jens Mikkelsen i Segelfloed) havde krævet dette afkald
 kendt magtesløst. (b) M.C. mod J.J., M.P., S.P. og C.N.
 ang. noget gods, de havde taget i hendes hus og "udski-
 bet neder til stranden". De sagsøgte havde appelleret
 Hobro byt.s fordelingskendelse af 9. marts 1614, som
 borgmester Chresten Laursen i Hobro havde erhvervet på
 M.C.s vegne. To uendelige lt.sdomme af 20. jan. og 16.
 marts 1616 havde taget (a) sagsøgernes og (b) appellan-
 ternes påstande til følge.

Dom: Efterdi M.C. og C.L. tvende sinde tilforn fin-
 des hidstævnet og kaldet at være og ikke er mødt til
 gensvar, så samme dom(me) findes at være udganget, des-
 ligeste og sagen siden udi 6 uger, som er til i dag, at
 have været opsat, så M.C. og C.L. har haft noksom lang
 respit bemeldte domme at kunne have ladet igenkalde, og
 ikke de eller nogen på deres vegne det gjort har, men
 dem nu såvel som tilforn fra rettergang undholder, dog
 dommene og opsættelsen findes til byting at være last
 og forkyndt, som forskrevet står, finder vi efter for-
 ne dommes lydelse bemeldte afkald og dele magtesløse at
 være og ikke at komme J.J., M.P., S.P. og C.N. til no-
 gen forhindring.

235v - 236r.

(144

17. aug. Jens Jensen, Christen Jørgensen og Jens Sørensen i Remerslund mod Frands Ibsen og hans kone Kirsten Frands' sammesteds ang. skældsord og trusler, stenkast og næveslag. F.I. havde krævet sagsøgernes klagevidner af Hatting ht. 17. og 29. juli 1616 kendt magtesløse.

Dom: Efterdi samme klagevidner ikke med noget lovligt vidnesbyrd eller syn bestyrkes, da finder vi samme klager magtesløse at være.

Næsten hver søndag, når de holdt grandestævne, overfaldt F.I. dem med skældsord og trusler, så de ikke kunne få ro til at skrive, hvad der opregnedes på ham efter hans brøde. Desuden ville han slå dem, der skulle pante ham for hans vide.- 20. juli sad J.J.s datter hos hans gæs.

236v -237v.

(145

17. aug. Christen Christensen i Tholstrup mod Anders Nielsen og Jens Nielsen i Nørgaardt ang. sår og slag, den første havde tilføjet ham, medens den anden holdt ham. C.C.s husbond fru Lene Juel til Halkierdzholtm (ved Jens Pedersen i Liere) havde appelleret Slet ht.s dom af ikke opgivet dato. For A.N. og J.N. mødte deres fader Niels Pedersen i Nørgaard.

Forlig: Da efter flere ord og tale, dem på både sider imellem var, blev det så forligt og fordraget, at N.P. på hans søn A.N.s vegne lovede at give C.C., som og nu her var til stede, lo sldlr. til badskarlon for den skade, han ham gjort har. Og dermed blev de om samme deres trætte venlig og vel forligt, så den på begge

sider skal være nederlagt og ikke af enten (af) dem at oppripes efter denne dag i nogen måde, medens dem at skal være hinanden ubevaret med ord og gerning, og hvis enten af parterne skelligt og lovligen overbevises kan hinanden uden billig årsag med slagsmål at overfalde, da skulle den, hvis brøden i så måde hos findes, 100 dlr. og 20 øksne til sit herskab erlægge og udgive. Og hvis klager, vidner, breve og domme i denne trätte taget og forhvervet er, aldeles skal være kasserede, døde og magtesløse og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde. Hvilket N.P. på sin søns vegne og C.C. på sine egne vegne lovede at skal holdes og efterkommes under den pen og straf, som forskrevet står.

C.C. kom kørende af marken med hans mogvogn hans rette hjemvej til hans gård.

238r - 239r.

(146

17. aug. Niels Jensen i Hobro mod bartskær Christen Klimp ang. en kur, der ikke havde givet de resultater, bartskæren havde lovet. C.K. havde appelleret en uendelig dom af Hobro byt. 8. juli 1616 og 1. aug. erhvervet lt.s uendelige dom i sagen. Denne dom havde N.J. krævet omstødt.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, end til sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længer magt at have, og efterdi for:ne byt.sdom ikke er endelig eller formelder længer, end til sagen kom igen for fogden til byt., da af hvem samme byt.sdom påskader, for byf. igen at indstævnes. Desligeste efterdi for:ne vidnesbyrd ikke er til stede,

opsætter vi sagen med dem til i dag 14 dage og da dem i egen person her at møde og gå derom så meget, som lov og ret kan findes.

C.K. havde lovet N.J., at han inden 14 dage ville stille det værk og ømmelse, han havde i sit lår og sit ben, for det andet, at han skulle komme hans sener til deres rette gang igen, for det tredje, at han skulle sætte sin hæl såvel til jorden som den anden, for det fjerde, at han med sine salver skulle komme skødet til at vokse lige så stort som det andet lår.

239v - 240v.

(147

17. aug. (Lensmanden på Silkeborg) mod (skovfoged) Mads Madsen i Thrust vist ang. undladelse af udvisning og modtagelse af betaling for udvisning af vogntømmer. M.M. havde appelleret Tvillum bt.s dom hvis dato ikke er opgivet. Jævnf. sag nr. 134.

Sagen blev opsat, fordi ridefogeden, som havde sagens akter i forvaring, var forhindret i kongens og sit herskabs forfald.

240v - 242r.

(148

31. aug. Hr. Niels Eskesen i Hornum mod Anders Poulsen i Hersom ang. drabet på hans søn Anders Nielson i Estrup, som A.P. havde forøvet.

A.N. havde stået uden for A.P.s gård med et draget vænge og æskede ud og kaldte tyve og skælmer. A.P. var da gået ud til ham, og da han ikke kunne få ham til at gå hjem, tog han en ålegor, som lå på taget over hans dør og stødte ham bort med den. Da A.N. derefter gik løs

på ham med sit værge, stødte han på ny til ham med ålegeren og ramte ham under hagen, så han faldt bag over og var død på stedet.

Sandemændstog: Hornum hrd.s sandemænd svor A.P. manddød over og til hans fred for A.N., han ihjelslog.

A.N. stod ved nogle sten uden for A.P.s gård og huggede i nogle nælder med sit værge.- A.N. kom gående gennem en dør med et barn i sin arm og et værge ved siden.- Den aften A.N. blev dræbt, var både han og de andre grander i Estrup til Jens Kærgårds i Estrup og drak 4 kander øl, og de var lo karle.- Hr. N.E. mente, at A.P. kunne være blevet i sit hus hans ære uforkrænket, da han hverken var hovsinde, hovmand eller krigsmand.

242r - 245v.

(149

31. aug. Hans Christoffersen i Vesterby mod Jørgen Mikkelsen i Sønder Aldum ang. drabet på Peder Rasmussen i Aldum, som han havde forøvet.

Nogle vidner havde været sammen med P.R. og J.M. og hørt, at den første sagde til den sidste: Du skal gøre ret med dit øl. Da svarede J.M.: Skal jeg det? Så talte P.R. efter ham og gjorde vidunder af ham. Skænderiet gik over til håndgemæng; men de tilstedeværende fik dem skilt ad, før den ene fik tilføjet den anden virkelig skade. J.M. forlod derefter stuen og gik ud i gården. Da P.R. fulgte efter, kastede en tredje mand en sten efter ham, og da han fortsatte forfølgelsen, kastede først den anden mand og derpå J.M. en sten efter ham. Sidstnævnte sten blev hans bane.

Sandemændstog: Efter for:ne vidnesbyrd, og som de selv sanden om samme drab har udspurgt, svor Hatting hrd.s sandemænd J.M. manddød over og fra hans fred for P.R., han ihjelslog.

Søndag for Marie Magdalene dag, næste lørdag for St. Olsdag.

246r - 247r.

(150)

31. aug. Lars Mikkelsen i Rudgaardtt mod Jens Rasmussen, der tjente i Kan, ang. drabet på Rasmus Mikkelsen i Onsted, som han havde forøvet.

Efter hvad øjenvidner berettede, var J.R. sammen med en anden mand gået ind til R.M. og havde uden videre dræbt ham med et knivstik i hans liv og bug.

Sandemændstog: Hads hrd.s sandemænd svor J.R. manddød over og fra hans fred for R.M., han ihjelslog.

247r - 248r.

(151)

31. aug. Jens Jensen i Guldtenntorup mod Peder Lauridsen Sned i Sederup ang. drabet på Jens Jensen i Vesse, som han havde forøvet.

Øjenvidner havde set J.J. gå ud med tre hynder, han ville bære i sin vogn. I det samme kom P.L. løbende efter J.J., og da han vendte sig om, stak han ham en kniv i brystet.

Sandemændstog: Fleskum hrd.s sandemænd svor P.L.S. manddød over og fra hans fred for J.J., han ihjelslog.

248r - 248v.

(152)

31. aug. Peder Frandsen i Gieduad mod Christen

Graversen i Fruergaard ang. sår og skade, han havde tilføjet ham. C.G.s husbond, lensmanden på Silkeborg Christian Holck, (ved ridefogeden Hans Nielsen) havde krævet et tv. af Horsens byt. 6. aug. 1616 kendt magtesløst.

Dom: Efterdi samme sag findes til sandemænd at være indkommet, og de opkrævet derom at tyge, da ved vi ikke på for:ne vidner at dømme, førend sagen formedelst sandemænd bliver ordelet, og hvem siden påskader, da gå om så meget, som lov og ret kan findes.

249r - 249v.

(153)

31. aug. Eske Brok, lensmand på Dronningborg mod Søren Christensen Uldis i Hobro ang. nogle stude han havde købt ved forprang på landsbyerne. E.B. (ved ridefogeden Poul Baltersen) havde appelleret Onsild ht.s dom af 3. aug. 1616.

Hf. Anders Keldsen i Nørre Onsild havde frifundet S.C.U., fordi han kun havde fået 8 dages - ikke 14 dagesvarsel, uagtet han ikke boede i Onsild hrd., men i købstaden Hobro. Peder Nielsen i Hornum havde ført sagen for E.B. på ht.

Dom: Efterdi det befindes Hobro udi Onsild hrd. at være liggende, og S.U. otte dages varsel for samme klage og vidner har fanget, og A.K. dog ikke har villet stede P.N. samme vidner og klage, men ham derfra fundet, da ved vi ikke andet derom at sige, end A.K. jo derudinden har gjort uret og bør derfor at stande til rette og samme hans dom magtesløs at være.

249v - 250v.

(154)

31. aug. Christian Holck, lensmand på Silkeborg, mod Niels Vinter og Niels Nielsen i Huindingdall ang. et ellekær i kongens vildtbane, som de havde ryddet. C. H. (ved ridefogeden Hans Nielsen) havde appelleret Hids ht.s uendelige dom af 7. aug. 1616.

Dom: Efterdi samme dom ikke er endelig, bør den at være, som den udømt var, og sagen til ht. igen at komme, og fogeden, når det for ham lovlig indstævnes, dem endelig imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

N.V. og N.N. gjorde gældende, at de kun havde hugget noget elleris til deres gårdsol på deres gårdes ongskifte Pouels Kierdt, hvad de altid havde gjort uforment.

25ov - 25lv.

(155

31. aug. Børge Jensen i Mariager ved Jens Saell, borger i samme by, mod Karen Skomagers, Jens Clausen, unge Christen Lauridsen Smed, Peder Ridefoged, Peder Rasmussen, Mads Saumand(?), Las Bonde, Niels Remsnider, Kirsten Oves, Niels Olsen, Christoffer Kock, Christen Schott, Las Guldsmid, Peder Jacobsen, Thomas Kock, Hans Skrædder, Søren Hodstrup, Niels Møller, Henrik Sm(ed), Anne Poulsdatter, Karen Pedersdatter, Anders Mikkelsen, Jens Bonde, Anders Back, Kirsten Sim(en)s, Jens Ebeltoft, Christen Ibsen, Peder Lund, Peder Høg, Oluf Skrædders hustru, Boel Tyboes, Niels Danker, Niels Bødker, Peder Hvas, Mikkel Hjulmand, Jens Christensen og Hans Væver, alle i Mariager, ang. restancer med skat til hyldingen (jævnf. Kancelliets Brevbøger 1609-

15, s.182). Borgmester Niels Viborg og Rasmus Mikkelsen, begge i Mariager, (ved Jørgen Pedersen sammesteds) havde appelleret Mariager byt. s dele af 24. okt. 1610. (De to mænd havde antaget sig denne dem uvedkommende sag, fordi en af de sagsøgte fordeling gjorde et vidnesbyrd, han havde aflagt til fordel for dem, ugyldigt, se dom nr. 157).

Ifølge delsvidnet havde to mænd den dag 14 dage givet de sagsøgte varsel for kirkedøren.

Dom: Efterdi ikke bevises Peder Ridefoged, Christen Lauridsen Smed, Peder Rasmussen, Jens Clausen og deres medbrødre at have fået varsel til deres bopæl, ej heller mundtligt eller udi deres sognekirke for for:ne dele, og de dog efter det varsel er delt blevet, da finder vi dem af denne dele kvit at være.

251v - 252v.

(156

31. aug. Rasmus Mikkelsen i Mariager mod Jens Saell, borger i samme by, ang. indblanding i en retssag, som ikke vedkom ham. J.S. havde appelleret Mariager byt.s dom af 14. aug. 1616.

Byt.s dom byggede på et tv. af 3. juli 1616, som var de samme vidners gentagelse af vidnesbyrd, de havde aflagt den 29. maj, og som lt. havde kendt magtesløst, fordi et af vidnerne var fordelt (se dom nr. 127). For vedkommende fordeling havde de sagsøgte imidlertid ikke fået lovligt varsel, (hvorfor de da også var dømt kvit af delen ved lt.s dom nr. 156. Denne dom er dog først afsagt et par måneder efter, at de sidst havde aflagt deres vidnesbyrd).

Dom: Efterdi nu bevises med delsbrev, den første af første af for:ne vidnesmand ved navn Christen Lauridsen Smed at have været delt og lovforvunden, da han og og hans medbrødre vandt for:ne vidne, da finder vi samme vidne og for:ne dom, derefter dømt er, ingen magt at have.

Det bemærkes udtrykkeligt, at delsvignet var last til tinge hvert år siden dets udstedelse.

252v - 254v.

(157

31. aug. Anne Mortensdatter, født i Horsens, mod sin stedfader Mads Pedersen, borger i Horsens, og sin stedbroder Gøde Terkildsen ang. afkald, som G.T. uberettiget havde givet M.P. på hendes vegne for arv efter hendes moder.

De sagsøgte fremlagde et brev, hvori A.M. tilstod, at hun havde fået sin arv udbetalt og gav G.T. fuldmagt til at give M.P. arveafkald på hendes vegne. Brevet sluttede med, at hun bad G.T. underskrive det for hende med hans sædvanlige mærke.

Dom: Efterdi A.M. ikke samme brev for tingsdom har indgået og da straks tingsvidne efter taget, ej heller hun det har forseglet eller vil være bestandig, da finder vi for:ne brev og afkald, derefter gjort er, ikke at komme A.M. til hinder eller skade i nogen måde.

254v - 256r.

(158

31. aug. Christen Christensen i Schygge mod Peder Nielsen sammesteds ang. krænkelse af plovfreden, idet P.N. havde slået ham, taget hans plov af furen og

brudt den. P.N.s husbond Ove Ugerup til Ouissholmb (ved Anders Jensen i Binderup) havde appelleret en kendelse afsagt af Hids ht.s hrd.snavninger 16. juli 1616.

Dom: Efterdi samme stævning bemelder på forbemeldte O.U. ham samme sag at skulle have ladet stævne, og ikke A.J. beviser sig nogen fuldmagt at have af bemeldte O.U. at gå i rette, da ved vi ikke for A.J. i denne sag at domme.

256r - 257r.

(159

31. aug. Fru Lisbet Bryske til Thisbek (ved Peder Hansen, foged på samme gård) mod Svend Rasmussen i Daugaardt ang. skovhugst. Såvel sagsøger som sagsøgte havde krævet tv., deres modpart havde erhvervet på Hatting ht. 12. og 19. aug. 1616, kendt magtesløse.

(1) Rasmus Svendsen, Anne Andersdatter og Karen Jørgensdatter i Daugaardt havde bevidnet, at S.R. den dag, han sagsøgte for at have fældet en eg i Daugaard skov, ikke havde forladt sin faders gård. (2) Jens Olufsen og Sidsel Svends havde imidlertid set, at han samme dag fældede en eg i Daugaard skov, og (3) Rasmus Brok havde set S.R. gå ud af sin faders gård med en økse og noget egetræ og nogle egegrene blive kørt ind i gården. (4) Jens Sørensen endelig havde mødt S.R. med en økse på vej fra skoven. (5) S.R. påstod selv, at han ikke fældede egen, men ville ikke benægte, at den var bragt til hans faders gård. (6) Synsmænd havde konstateret, at der nylig var fældet en eg i Daugaard skov. Vidnerne (2) og (3) mødte og bekræftede deres vidnesbyrds rigtighed.

Dom: Efterdi J.O., S.S. (2) og R.B. (3) nu er mødt og været deres vidne bestandig, og de med J.S.s vidne (4) desligeste S.R.s egen bekendelse (5) så og syn, træet at være hugget og bortført (6), bekræftes, da ved vi ikke imod J.O., S.S. og R.B.s vidner (2 og 3) at sige eller magtesløse dømme, medens finder R.S., A.A. og K.J. deres vidne (1) derimod ingen magt at have.

Den hjulmand, der den pågældende dag havde været i S.R.s faders gård for at "sloffue"(?) nogle hjul, påstod, at S.R. ikke, således som nogle vidner hævdede, havde stået og hugget med ham dagen til ende; men da han havde fået frokost om morgenen, havde S.R. taget en buløkse i sin hånd og var gået ud af gården.-
Stednavne: Grepperkolle, Greperkolle el. Kreperkolle i Daugaard fællesskov. Ildkier Flod(?) og Thorsberig(?)
257r - 259v. (160

31. aug. Peder Nielsen i Nepgaard mod Anders Keldsen i Pabsøehus ang. tienderestance, gæld og et skab, han ikke ville aflevere. A.K. havde appelleret Hids ht.s fordelingskendelser af 29. marts 1613, 27. sept. 1613 og 27. maj 1616.

Dom: Efterdi A.K. ikke benejer samme tiende, penge og skab, og ikke han for fogeden eller høring har rettet for sig, og han fordi er delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

1 Skæppe havre = 9 skilling og $\frac{1}{2}$ skæppe salt = 12 skilling i 1616.

26or - 261r.

(161

31. aug. Anders Keldsen i Pabsøehus mod Peder Nielsen i Nepgaard ang. et tv. på et af A.K. til tredjemand afgivet tilsagn, som P.N. havde tilegnet sig og udnyttet A.K. til skade.

1o. maj 16o2 havde A.K. og hans hustru på tinge lovet, at de ikke ville stjæle småfa fra præsten i Hinge hr. Hans Sørensen, malke hans køer eller true ham med brand og anden ulykke. Holdt de ikke deres løfte, skulle de stå til rette derfor og straffes som vitterlige tyve. Det var tv. på dette tilsagn, P.N. havde tilegnet sig.- A.K. fremlagde hr. Hans Sørensen brev af 27. aug. 1616, i hvilket han attesterede, at A.K. havde tjent ham tro og ærlig, og at han ikke siden havde hørt noget uærligt om ham.

Dom: Efterdi for:ne forpligt ikke formelder til P. N., men til hr. Hans Sørensen at være udgivet, og ikke P.N. fremlægger nogen fuldmagt af hr. Hans samme forpligtsvidne at frembare, medens hr. Hans Sørensen udi sit brev bekender A.K. at have tjent ham ærlig og vel, da ved vi ikke P.N. samme forpligt, han fremlagt har, at må nyde, eller den at komme A.K. til nogen forhindring.

261r - 262v.

(162

31. aug. Anders Keldsen i Pabsøehus mod Peder Nielsen i Nepgaard ang. æresfornærmelse. P.N. havde krævet et tv. af Lysgård ht. 12. aug. 1616 kendt magtesløst.

To vidner påstod, at de havde hørt P.N. kalde A.K.

en tyv og en skælm; men P.N. havde på tinge erklæret, at han ikke havde brugt de ord om A.K.

Dom: Efterdi P.N. ikke for:ne ord for ting og dom har haft og da straks tingsvidne efter taget, og ikke han vil være dem bestandig eller fra sig med sit brev og segl bebrevet, medens dem til tinge, da vidnet imod ham vundet er, at have benægtet, da finder vi samme vidne magtesløst at være og ikke komme P.N. til nogen forhindring.

262v - 263v.

(163

31. aug. Christen Christensen Skriver i Thostrup mod Jens Lauridsen Øemark i Rørbech Hougaard ang. misligholdelse af indgået aftale om, at J.L. skulle overtage Thostrup, som C.C. havde i fæste. J.L.s husbond fru Anne Lykke sl. Claus Maltesens til Hyffuens (fejl for Hyffriis el. lign., d.v.s. Højris i Lørslev sogn) (ved Tyge Sørensen i Buschow) havde appelleret Gislum ht.s uendelige dom af 29. juni 1616 og en fordelingskendelse, hvis dato ikke opgives.

Flere vidner havde hørt J.L. sige, at han og C.C. var blevet enige om, at C.C. skulle oplade ham Thostrup, og at han skulle fæste gården af ejeren Johan Brockenhuus til Buderupholm. Derimod havde de ikke været til stede, da aftalen blev truffet. C.C.s hustru bevidnede, at de to mænd havde givet hinanden hånden på, at J.L. skulle overtage Thostrup og give C.C. 100 (rigs)daler som vederlag for opladelsen. J.L., som imidlertid havde fæstet Rørbech Hougaard, nægtede, at han havde udtalt sig, som vidnerne påstod.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd, nu hidstævnet er, har vundet om de ord og forligelsesmål, som C.C.S. og J.L. skulle have haft og gjort, og ikke J.L. er sådanne ord og forligelse bestandig eller for tingsdom indgået og da straks tingsvidne efter taget, tilmed samme vidner ikke bemelder om noget endeligt forligelsesmål, C.C.S. og J.L. at være imellem ganget, og C.C.S.s hustru findes vildig, da finder vi samme vidner, klage og dom og dele, derefter gået er, ingen magt at have.

J.L., som fæstede Rørbæk Hovgård og havde ønsket at fæste Tostrup, (to tidligere adelige sædegårde), boede, før han flyttede til Rørbæk, i Hobro.- J.L. m.fl. skulle køre i slæde fra Hobro til Buderupholm.- "Schyggade" i Hobro.

263v - 268v.

(164

31. aug. Vagn Nielsen i Schringstrup mod Poul Nielsen i Thollestrup ang. gæld. P.N. havde appelleret Rinds ht.s fordelingskendelser af 8. og 29. april 1616.

V.N. begrundede sin fordring med et af P.N. i 1600 udstedt gælds brev.

Dom: Efterdi samme brev på linjerne udi adskillige steder, og som penge, det omformelder, er antegnet, findes skrabt og makuleret, da kunne vi ikke kende det noksom, men finder P.N., som efter det delt er, af samme dele kvit at være.

269r - 270r.

(165

31. aug. Anders Mikkelsen, borger i Grenå, mod Mikkel Ibsen og Christen Thomsen (i Grenå) ang. erstatning

for A.M.s skude, som de havde lejet, og med hvilken de var forlist. A.M. havde appelleret en uendelig dom, som var afsagt på Grenå byt. 25. marts 1616 af 5 af byfogeden udmeldte mænd.

M.I. og C.T. samt Mikkøl Sørensen i Vlstrup havde lejet A.M.s skude til en rejse til Norge og derfra til Lübeck i "Mekend". Der var ikke fastsat nogen bestemt tid, inden hvilken de skulle være tilbage, og de befandt sig på deres rette hjemvej, da de forliste ved Langeland. En præsts erklæring og et tv. beviste, at der den pågældende dag havde raset et uvejr og været stormflod.

Dom: Efterdi for:ne mænd har funderet deres dom og sentens på for:ne brev og vidne, som står ved sin fulde magt, da ved vi ikke imod for:ne dom og afsigelse at sige, imedens for:ne brev og vidne findes uryget.

Lejerne var hver for sin anpart skipper, og hver havde sin anpart i godset og førte skuden samtlige til hobe.- I stormen var de redet fra deres ene anker og drev i land for det andet.- Under stormfloden helligtrekongersdag 1616 slog vandet op i skoven på Langeland, og stormen, der varede i fire dage, valtede mange hundrede træer. Foruden skibet fra Grenå forliste to store skibe ved Langeland den dag. Kulden havde været så stærk, at alt om bord blev tiliset, og intet kunne reddes.

27or - 27lv.

(166

31. aug. (1) Anders Bure i Siridtzløff på fru Birgitte Rosenkrantz' vegne mod Jens Laursen Bødker i Hal-lerup ang. afførsel af møg fra en gård, der tilhørte B.

R., og som han tidligere havde haft i fæste. (2) Bf. i Stensballe birk Knud Sørensen i Stiensballe på J.L.B.s vegne mod A.B. ang. fremsættelse af løgnagtige og ærekrænkende påstande. A.B.s husbond Mogens Pachs til Thorup (ved Søren Thomsen i Skeibye) havde appelleret (1) Stensballe bt.s dom af 11. maj 1616, hvorved der nægtedes A.B. høringsdele over J.L.B., og (2) Voer ht.s fordelingskendelse af 21. aug. 1616.

(1) 13. april 1616 havde A.B. ifølge et tv. lyst J. L.B. et fuldt ran til for afførselen af møget. Alderede d. 6. april havde J.L.B. inidldertid på tinge tilstået, at han havde ført møget fra B.R.s gård og lovet at tåle den gode frues minde. Det var da heller ikke bevist med tv., at A.B. havde opkrævet nævninger eller bundet bogsed på sin beskyldning (jævnf. Chr. Ostensen Veiles Glossarium juridicum, s. 650), og 11. maj havde han på tinge benægtet, at han havde foretaget nogen ranstillysning. Af tv. af Stensballe bt. 11. maj 1616 fremgår det, at fogeden desuagtet havde nægtet A.B. høringsdele over J.L.B. med den motivering, at der var indledt ransforfølgning i sagen. I henhold til tv. var det bf. K.S., der havde afsagt denne dom. Fol. 273v og 274r oplyses det derimod, at den, der havde dømt A.B. fra høringer, hed Rasmus Pedersen. (2) Ifølge Voer ht.s delsvide af 21. aug. 1616 havde K.S. på sin husbonde fru Anne Friis' og egne vegne "for hovedgæld" ladet fordele A.B. "sagendes ham for, han selv har taget sig lov til på Stensballe bt. og lyste J.L.B. ran til". (For hovedgæld synes at være et udtryk, der indgik i en stående formel, som anvendtes ved alle høringsdele, uanset om fordelingsgenstand

var gæld eller som her ubeviste, ærekrænkende beskyldninger).

Dom: (1) Efterdi nu bevises med tv. J.L.B. at have vedgået gerningen otte dage, førend A.B. efter for:ne tv.s lydelse skulle have lyst ran, og ikke gøres bevisligt A.B. at have opkrævet nævninger eller bogsed bundet, desligeste efterdi Rasmus Pedersen ikke har udgivet samme sin sentens og dom under hans eget brev og segl, medens det ved et tv. ladet udgå, da kunne vi ikke kende samme vidner noksom at være, og (2) efterdi for:ne ord ikke er nogen mands ære eller lempe anrørende, og A.B. dog for dem for en løgner er delt blevet, da finder vi ham af denne dele kvit at være.

271v - 274r.

(167

31. aug. Genoptagelse af sag nr. 133.

Jens Madsen Skriver begrundede sit krav med et makuleret, ikke underskrevet og udateret register på penge, han havde til gode, samt en 21 år gammel indførelse i hans regnskabsbog.

Dom: Efterdi det register, J.M. fremlægger findes makuleret og ikke med nogen datering eller underskrivelse antegnet ej heller benævnt, hvad korn det skulle være, og eftersom det udi regnskabsbogen findes indskrevet, skal det være ved 21 år siden, gælden skulle være faldet, og mændene, som det skulle have været pligtige, ved døden er afganget, og ikke J.M. beviser samme gæld af for:ne mænd udi deres levende liv at være krævet og ved dom omfordret eller brev og segl derpå taget ej heller efter deres død ad trænningsdag ønsket, og for:ne mænd

og folk dog for for:ne korn'er delt blevet, da finder vi dem af denne dele kvit at være.

274v - 276r.

(168

31. aug. Ulrik Sandberg til Quellstrup, lensmand på Lundenes, mod Gert Bryske til Vedøe ang. kaution for penge, G.B. skyldte bort og ikke havde betalt rettidigt. U.S. (ved Christian Kierdt, ridefoged på Lundenes) havde indanket Lysgård ht.s æskningsvidne af 25. aug. 1616 til stadfæstelse.

Ingen mødte til gensvar på G.B.s vegne.

Kendelse og æskningsvidne: Da efter sådan lejlighed blev C.K. undt samme æskning. Så æsket C.K. på bemeldte U.S.s vegne af G.B. her i dag til Viborg lt. i lige måde, som til ht. æsket er.

Peder Munk m.fl. havde kautioneret for G.B. for 4000 dlr. hovedstol med sin rente, som han skyldte Claus van Bothhold (eller Boehhold) i Holsten. U.S. havde mod pant i G.B.s jordegods lovet at hæfte for P. M.s kautionsforpligtelse.

276v - 278r.

(169

14. sept. Laurids Ebbesen, lensmand på Skanderborg, (ved Peder Andersen i F(r)ersløff) ang. Poul Thomsen i Biartrup (Biertrup) hans bane.

Af øjenvidners og synsmænds oplysninger fremgik det, at P.T. var faldet af sin vogn og havde brækket hal-sen.

Sandemændstog: Sandemændene i Hjelmlev hrd. udlagde P.T. af våde og vanlykke at være faldet af samme

vogn, og det ham til bane og livs lagt.

Et vidne havde set, at P.T.s tjenestepige fik ham noget rug op på vognen, og så kørte P.T. af det fald jord til et andet, og der tog pigen noget rivefoder og fik P.T. på vognen, og så satte P.T. sig på kornet og kørte hjem, medens pigen gik hos vognen.

278v - 279r.

(170

14. sept. Jens Tordsen i Søby mod Poul Lauridsen i Oustrup ang. drabet på Jens Nielsen i Hamell.

J.N. var løbet ind i en gård forfulgt af P.L., som havde en kniv i hånden. I forstuen lagde tredje-mand sig imellem dem, så J.N. slap ind i stuen. Der tog han et spyd og stak det ud gennem døren efter P.L. Så kastede han spydet og greb en pundert (d.v.s. en dolk), med hvilken han "slog" P.L. "et slag" i hovedet og "et slag" gennem armen. P.L. bad J.N. lade ham være i fred, men dræbte ham derefter med et knivstik i siden.

Sandemændstog: Eftersom de (d.v.s. sandemændene i Gern hrd.) har ledt og spurgt "aff sand" mand og kvinde, P.L. at have gjort nødværge, svor de ham manddød over og til sin fred for J.N., han ihjelslog.

279v - 280v.

(171

14. sept. Jens Christensen, foged på Tuilum, mod Anders Nielsen i Horn ang. æresfornærmelse. A.N. havde appelleret Tvilum bt.s dom (dommens dato er ikke opgivet) og fordelingskendelse af 16. juli 1616.

Hverken J.C. eller bf., der ligeledes var indstæv-

net, mødte.

Dom: Efterdi samme sag findes udi 6 uger, som er til i dag, at være optaget, og ikke for:ne mænd nu er mødt med samme vidne, dom og dele eller nogen på deres vegne dem at undskylde efter opsættelsens lydelse, som forskrevet står, finder vi samme vidne, dom og dele magtesløse at være.

28ov - 28lv.

(172

14. sept. Axel Ahrenfeldt (til Lysholt) og hans tjener Jens Andersen i Flemming mod Morten Pachs til Kindholm (og Bjerre) og hans tjener Laurids Lassen i Flemming ang. skel mellem skovlodder. M.P. havde krævet nogle tv. af Nim ht. 12. juni 1616 kendt magtesløse.

Sagen blev opsat, fordi nogle af de indstævnedede var i deres husbonds forfald.

282r - 283r.

(173

14. sept. Samme sag som nr. 173. Morten Pachs fremlagde nogle tv., der skulle dokumentere hans ret til de omtvistede jorder.

Sagen blev opsat, fordi nogle af de indstævnedede var i deres husbonds forfald.

I skoven blev der hugget bøger, der skulle bruges til bundgarnspåle ved Palsgård. Desuden blev der udvist bøgetræer og afstyvet bøgeris.- Skellene, af hvilke nogle var trebundne, var afmærket med stenlæg og "the store stierne (= hestepander(?)), som i flintt schall side".

283v - 285r.

(174

14. sept. Rasmus Nielsen Heegaardtt, borger i Århus, mod Jon Jensen Tunglund, borger sammesteds, ang. gald. J.J. havde appelleret Århus byt.s fordelingskendelse, hvis dato ikke opgives, og en udlagsforretning.

R.N.H. mødte ikke.

Dom: Efterdi samme sag findes udi seks uger, som er til i dag, at være optaget, og ikke for:ne mænd nu er mødt med samme vidne, dom og dele eller nogen på deres vegne dem at undskylde efter opsættelsens lydelse, som forskrevet står, finder vi samme dele og vurdering magtesløse at være.

285r - 286r.

(175

14. sept. Jens Vognsen i Giørup mod Søren Christensen i Slistrup ang. korn og hø, han havde bortført fra den halve gård, han havde fæstet af J.V., samt et fæhus, han havde nedbrudt. S.C. havde krævet J.V.s klagevidne af Rinds ht. 19. aug. 1616 samt et forbud, han havde nedlagt mod, at S.C. befattede sig med gårdens avl, kendt magtesløse.

S.C. fremlagde sit fæstebrev af 15. jan. 1613, hvorimod J.V. ikke førte noget bevis for sin klages rigtighed.

Dom: Efterdi S.C. beviser med fæstebrev sig at have stedt for:ne halve gård, og ikke bevises ham den at have forbrudt eller derfra være dømt og udvist, desli-geste ej heller gøres bevisligt ham hø og korn fra for:ne halve gård at have ført eller for:ne fæhus nedbrudt, da finder vi samme forbudsvidne og klage ingen magt at have.

Der lå over 40 læs korn og hø i gårdens huse.

286r - 287v.

(176)

14. sept. Peder Kurrii eller Kierii i Westerris mod Christen Voynsen eller Jørgensen og Anders Jensen i Mariager ang. et forskud, de havde modtaget, men ikke trukket fra ved den endelige afregning. P.K. havde appelleret Mariager byt.s uendelige dom af 24. april 1616.

Dom: Efterdi samme byt.sdom ikke er endelig, finder vi den at være, som den udømt var, og sagen til byt. igen at komme, og fogeden, når det for ham lovligt indstævnes, dem endelig imellem at dømme og adskille, som det sig bør.

De sagsøgte havde sejlet to skuder kalk til Helsingborg og modtaget et forskud på 24 $\frac{1}{2}$ rdlr.

288r - 288v.

(177)

14. sept. Maren Poulsdatter i Nyegaardt(?) mod Thomas Poulsen i Kielstrup ang. gæld T.P. havde krævet en uendelig lt.sdom af 26. juli 1616 omstødt.

T.P. fremlagde en endelig lt.sdom af 23. sept. 1615, der stadfæstede et tv. samt en ht.sdom, som underkendte M.P.s fordring på ham.

Dom: Efterdi samme dom, nu hidkaldet er, ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, og T.P. beviser med endelig lt.sdom tilforn udgangen samme vidne og ht.sdom at være ved magt dømt, bør for:ne uendelige lt.sdom derimod ingen magt at have.

289r - 289v.

(178

14. sept. Christen Andersen i Wegerbye og hans søn Anders Christensen mod Soren Jensen sammesteds ang. gæld. S.J. havde appelleret Hornum ht.s fordelingskendelser af 24. juni 1616 og af ikke opgivet dato.

Dom: Efterdi ikke bevises med S.J.s brev og segl sig C.A. bemeldte gæld pligtig at være, og ikke han slig gæld for ting og dom har indgået eller vil være bestandig, medens benægter sig intet at være C.A. skyldig, da finder vi S.J. af denne dele kvit at være, og efterdi C.A. siger sin søn ingen delsbreve at have på S.J., ja, dersom han på ham nogen dele har, bør den ikke at komme S.J. til nogen forhindring.

29or - 29ov.

(179

14. sept. Niels Terkelsen i Vetten mod Troels Pedersen og hans hustru (Kirsten Troelsdatter) sammesteds ang. tyveri. T.P. (ved Niels Pedersen i Longaae) havde krævet et tv. af Sabro ht. 6. juli 1616 kendt magtesløst.

Beskyllningerne mod T.P. var fremsat af Christen Svendsen i Vetten, der selv sad fængslet for tyveri, og som senere brød ud og bortrømte. T.P. havde straks på tinge svoret på, at han ikke havde gjort det, han beskyldtes for.

Dom: Efterdi recessen formeller, ingen udædiske mennesker eller nogen anden, som forvunden er for nogen uærlig sag, tyve, forrædere, troldkarle og trold-

kvinder, står til troende enten udi vidnesbyrd eller udi anden måde, ihvad de vil sige eller vinde på nogen, og efterdi C.S. findes en tyv og udædsk og derfor anhægtet og af fængsel udbrudt og bortrømt, da bør samme hans bekendelse ingen magt at have eller komme T.P. og hans hustru til forhindring.

C.S. havde siddet fængslet i N.T.s hus.

291r - 291v.

(180

14. sept. Niels Terkelsen i Veten mod Troels Pedersen og hans hustru Kirsten Troelsdatter sammesteds ang. tyveri. T.P. (vel Niels Pedersen i Lønge) havde krævet to tv. af Sabro ht. 31. maj og 6. juni 1616 kendt magtesløse.

Beskyldningerne mod T.P. var fremsat af Mette Albrektsdatter i Weten, som var gift med tyven Christen Svendsen og selv dømt for tyveri. T.P. havde på tinge svoret på, at han ikke havde gjort, hvad han beskyldtes for.

Dom: Efterdi recessen formelder, ingen udædskke mennesker eller nogen andre, som forvundet er for nogen uarlig sag, tyve, forrædere, troldkarle eller troldkvinder, står til troende enten udi vidnesbyrd eller anden måde, hvad de vil sige eller vinde på nogen, og efterdi M.A. findes en tyv og udædskke og derfor anhægtet og standet sin ret, da bør samme hendes bekendelse ingen magt at have eller komme T.P. og hans hustru til nogen forhindring.

M.A. gik over N.T.s kålgårdsgærde og ind ad hans kålgårdslør.- N.T.s penge lå i nogle poser i et skrin.-

T.P.s kone havde et forklæde på.- M.A. gik hen til T. P., rykkede i hans arme og sagde ... - Da T.P. aflagde sin benægtelsesed, faldt han på knæ og svor med oprakt finger og helgens ed.

292r - 293v.

(181

14. sept. Anne Tygesdatter, afdøde Splid Sørensens enke, i Randers mod Thomas Ibsen Krammer, borger i Ti-
sted, ang. gæld. A.T. havde krævet en uendelig lt.sdom af 3. aug. 1616 omstødt.

A.T. dokumenterede sit krav med et af T.P. udstedt gælds-brev, som dog ikke var underskrevet med T.I.s sædvanlige mærke. T.I. ville ganske vist ikke fragå, at han skyldte S.S. penge; men han ville kun vedgå et mindre beløb, der var indført i S.S.s regnskabsbog. På gælds-brevet, der blev fremlagt i retten, var det noteret, at T.I. havde betalt 22 sldlr. af sin gæld, og flere vidner havde set ham udbetale denne pengesum til S.S.

Dom: Efterdi samme brev nu fremlægges og findes på det skrevet 22 dlr. at være betalt, hvilket med for:ne vidnesbyrd bestyrkes, og T.I. vedgår penge at have været S.S. skyldig, og ikke han beviser dem til fulde at have erlagt og betalt, da ved vi ikke imod for:ne brev at sige, undtagen T.I. sig selv tolvte kan lovværge samme gæld ikke pligtig at være.

T.I.s bomærke stod i hans signet, i hans regnskabs-bog og på hans gods i hans hus.- T.I., som skyldte S.S. penge for kramvarer, han havde købt af ham, kom til Holstebro midfastemarked i 1616 med nogle heste, han ville sælge. S.S. var også kommet til dette marked, men lå

syg i sit herberge.- T.I. gav 2o sldlr. i mønt og 2 rdlr., som han skulle tage for 2 sldlr., da de ikke var fuldgo-
de.

293v - 297r.

(182

28. sept. Rasmus Pedersen i Loien Kier, Mikkel Niel-
sen i Snerildt og Jens Madsen i Solbierig mod Rasmus Erik-
sen Pilegaard i Huilstedt ang. jord på Huilstedt mark,
som R.E.s fader Erik Mikkelsen havde givet en mand, som
sagsøgernes hustruer havde arvet, brev på. Sagsøgerne hav-
de appelleret en uendelig lt.sdom, hvis dato ikke opgives,
og som omstødte to uendelige domme af Hads ht..

Sagen blev opsat, fordi sagsøgte, som den dag var
med til at rebe Vitvedt mark, ikke kunne møde.

297v - 298r.

(183

28. sept. Jens Sørensen, kammner i Horsens, mod Jo-
han Murmands søn Niels Johansen og Christen Christensen
i Horsens ang. bardag, under hvilken de havde tilføjet
hinanden sår og skade. J.M. havde appelleret Horsens san-
demænds tog af 2o. aug. 1616.

Dom: Efterdi N.J. og C.C., som siges at have været
i bardag med hinanden, er ikke uden to liden umyndige
drenge, og ikke bevises med synsvidne N.J. at skulle ha-
ve gjort C.C. sår eller skade eller dem på hinanden for
nogen bardag til tinge at have klaget, og N.J. dog er
vold oversvoret, da finder vi ham af denne vold kvit at
være.

N.J. og C.C. gik i skole under ferle og ris.

298v - 299v.

(184

28. sept. Peder Frandsen i Giedued mod Chresten Graversen i Fruergaard ang. sår og skade, han havde tilføjet ham i Søren Ørbaks hus i Horsens. P.F.s husbond, lensmanden på Skanderborg Laurids Ebbesen (ved ridefogeden Niels Grøn i Buorup) havde appelleret Horsens sandemands ed af 10. sept. 1616.

(De blade på hvilke denne dom er indført, er så beskadiget af fugt, at dele af dommen ikke kan læses).- P.F. havde beskyldt C.G. for, at han havde tilføjet ham et sår, han vitterligt havde fået, og tilbudt ham loven, om han ville værge sig derfor, og ikke han det har villet gøre. Sandemændene havde imidlertid frifundet C.G., fordi ingen vidner havde set ham såre P.F., og fordi han aflagde ed på sin uskyldighed.

Dom: Efterdi P.F. har haft sår og skade, og han derfor udtrykkeligt har sigtet og beskyldt C.G. ham det at have gjort, og sandemænd dog det uanset har C.G. for vold kvit svoret, da ved vi ikke samme deres ed at følge, men magtesløs at være.

299v - 302v.

(185

28. sept. Jens Andersen i Koutrup og hans hustru Ane Christensdatter mod Jacob Eriksen i Dauding, Mikkel Ibsen i Koutrup og hans hustru Karen Eriksdatter ang. sår og skade, de havde tilføjet dem. J.A.s husbond Christen Høegh til Thuodbøll havde appelleret en uendelig lt.sdom af 31. aug. 1616.

Efter den fremstilling, J.A., og hans hustru og hans to sønner havde givet af sagen, havde J.E. uden grund overfaldet ham i hans egen gård, hvorefter M.I. og K.E.

var kommet løbende og havde tilføjet J.A. og hans hustru mange slag og sår. Jens Jensen, Else Jensdatter og Jens Ibsen i Koutrup havde derimod forklaret, at J.E. havde gået på forten, og at J.A. var løbet ud til ham og havde udæsket ham til at slås med sig. Som J.E. selv havde tilstået, var det ham, der gav J.A. og hans hustru alle de sår og slag, de havde fået. M.I. og K.E. havde ikke gjort J.A. og hans hustru nogen fortrød, men blot søgt at skille de stridende.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder længere eller ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu er sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi J.J., E.J. og J.I. nu er mødt og med helgens ed og oprakt finger været deres vidne bestandige samme bardag at være sket på forten uden gården, som J.E. selv bekendt og tilstået har, ved vi ikke imod samme deres vidne at sige, medens finder J.A., hans hustru og børns klage, sigtelse, syn og vidner, så vidt de bemelder, gerningen i gården at skulle være sket eller og M.I. og hans hustru påvundet, derimod ikke at komme dem til nogen forhindring.

J.A. stod uden for sin ladedør og ville lægge to jern i en vognrede.- M.I. slog J.A. i hovedet med en hel-lebard og stak ham derefter i siden.- J.E. kom gående med et værge under sin arm.- J.A. og hans hustru tilbød M.I. og K.E. deres hænder, om de ville tage deri enten at vedgå eller lovværge dem efter loven. Da ville M.I. eller K.E. ikke tage deres hånd i nogen måde.

3o2v - 3o7r.

(186

28. sept. Jens Hansen Baj, borger i Randers, mod

Splid Sørensens enke Ane Tygesdatter sammesteds ang. 100 sldlr., S.S. skyldte J.H.B. A.T. (ved Peder Nielsen Hiermandt) havde krævet J.H.B.s krav kendt uberettiget.

Da de i fire dannemænds overvarelse havde aflagt regnskab med hinanden, havde de aftalt, at Magnus Gardener i Hamborg ved sit vidnesbyrd skulle afgøre, om S.S. skyldte J.H.B. de 100 dlr. M.G. havde erklæret, at han på sidste Viborg snapsting havde lånt J.H.B. 100 dlr., som S.S. havde modtaget på hans vegne.

Dom: Efterdi A.T. og J.H.B. over deres regnskab har veltaget samme 100 dlr. at skulle blive bestandende på M.G.s beretning og ed, og efterdi han derom siden har båret sin kundskab, som han også nu her i dag ved sin ed har været bestandig, det han antvordede S.S. bemeldte 100 dlr. på J.H.B.s vegne, da ved vi ikke imod M.G.s ed og kundskab at sige eller magtesløs dømme.

M.G. ville udbetale de 100 dlr. i markstykker; men den mand, J.H.B. først havde sendt for at hente pengene, ville have dem i fireskillingsstykker.

307r - 308v.

(187

28. sept. Jens Hansen Baj, borger i Randers, mod Splid Sørensens enke Ane Tygesdatter sammesteds ang. 500 dlr., som han havde Rudolf og Arnold Ambsing af Hamborgs kvittering for, at han havde betalt på S.S.s vegne i henhold til en i Amsterdam afsagt dom.

Dom: Efterdi R. og A.A. er bosiddende i Hamborg og der sammesteds deres kvittans udgivet, ved vi os ikke dommere over bemeldte deres udgivne kvittans at være.

309r - 310r.

(188

28. sept. Christen Andersen i Giesing mod Jens Frandsen sammesteds ang. skade, han havde tilføjet sagsøgerens broder Peder Andersen ligeledes i Giesing, og hvoraf denne senere var død. J.F. havde appelleret Randers sandemands ed af 29. juli 1616.

Den 20. april 1616 var P.A. og J.F. kørt hjem fra Randers i samme vogn. I byporten skulle de imidlertid være kommet op at trættes, og J.F. skulle have tilføjet P.A. det slag, der blev årsagen til hans død. J.F. havde derefter spændt sin hest fra vognen og var redet hjem. — Kapellanen ved St. Mortens kirke i Randers Thomas Hansen, der havde berettet P.A., bevidnede, at han på sit dødsleje havde sagt, at dersom han ville skyldte J.F., da var han skyldig i hans død. Et andet vidne, der havde været til stede ved den lejlighed, erklærede, at P.A. havde sagt, at han ingen anden beskyldte for samme skade end J. F. Et tredje vidne endelig havde hørt ham sige, at dersom han ville skyldte J.F. derfor, da var han skyldig i hans bane, og da han blev spurgt, om han klagede på J.F., havde han svaret: Alt klager jeg. — Flere vidner, der havde talt med P. A. i Randers, efter at J.F. var redet hjem, forsikrede, at der ikke var noget sår eller anden skade at se på ham, og at han ikke klagede over, at J.F. havde gjort ham fortræd. — J.F. havde forgæves tilbudt at aflægge båreprøve den dag, P.A. blev begravet. Et par uger senere havde man gravet liget op, og J.F. havde aflagt prøven uden, at der var sket noget jærtegn.

Dom: Efterdi hr. T.H. og for:ne vidnesbyrd, nu hidkaldet er, deres kundskab og vidner om de ord, P.A. for præsten skulle have haft, ikke stemmer over et, deslige-

ste efterdi ikke bevises P.A. til tinge i hans levende live at have klaget på J.F. for sår eller skade i nogen måde, medens bevises, at da P.A. gav sig af byen, skal han ingen sår eller skade have haft, og ikke gøres bevisligt dem med hinanden at have været udi nogen bardag, men J.F. straks efter P.A.s død, førend han er blevet begravet, skal have begæret at lægge sin hånd på ham, og ikke det måtte ham tilstedes, dog siden, der han udi godtfolks forsamling af jorden er optaget, har J.F. lagt sin hånd på P.A. og gjort bøn til Gud, om han var skyldig, der da måtte ske jærtegn, og intet jærtegn da sket at være, da finder vi samme vidner, syn og sandemandsed, nu hidstævnet er, ikke at komme J.F. på hans fredløsmål til nogen forhindring.

Den 20. april havde mændene fra Lem og Ginning været på Dronningborg og annammet det byg, som de skulle male i gryn til kgl. majestats behov. P.A. og J.F. havde gjort vogntfællig med hinanden; men J.F. havde taget sin hest fra vognen og var redet hjem, fordi P.A.s hest var ang.- P.A. kom ridende til Ginning med en økse i sin højre hånd og var meget drukken, og hesten var blodig. Straks da han kom hjem, blev han ført tilbage til Randers til badskær Søren Hansens hus, hvor han døde, efter at han i længere tid havde ligget til behandling.- P.A. havde en skade i sit højre knæled inden på knæet, som da lå et lidet plaster på.- J.F. tog en stob for sin mund med øl og bad, der skulle fare så mange djævle i ham, som han drak øldråber af samme stob, om han havde gjort P.A. nogen skade.- Den søndag P.A. skulle begravnes, havde J.F. sendt to mænd ind i hans hus for at spørge, om J.F. måtte lægge hånden på

ham, som da stod lig i kirken. P.A.s nærmeste turde ikke opbryde kisten og efterkomme J.F.s begæring uden deres husbonds tilladelse.- I nærværelse af hf. og mange andre var P.A.s grav blevet åbnet et par uger senere. Da faldt J.F. på knæ og med de andre godtfolks forbønner til Gud, at han ville lade et jærtegn ske, hvis J.F. var skyldig i P. A.s død, lagde J.F. sin hånd på P.A.s blotte og bare legeme, og intet jærtegn der skete, eller for:ne lig gav sig i nogen måder.

3lor - 315r.

(189)

28. sept. Præsten i Thorsager Hans Poulsen mod mændene i Thorsager ang. nogle agre, de havde udlagt til præstegården, og som han ikke var tilfreds med. H.P. havde krævet et tv. af Thorsager bt. 8. juni 1616 kendt magtesløst.

Tv. angik udlægsforretningen, men anførte ikke, hvornår den fandt sted. To mænd havde givet H.P. otte dages varsel for tv. på Thorsager sognestavne.

Dom: Efterdi samme vidne ikke bemelder på noget enkende år, dag eller tid, når slig ejendoms udlæg skulle være gjort, ej heller lovligt varsel derfor at være givet, da finder vi samme vidne magtesløst at være.

Ifølge tv. var der udlagt to stykker jord i Østervang ved Byledhøjen for den brøst og bræk, der var på den jord, som var udlagt tilforn, og da lod sl. hr. Poul sig dermed fornøje.

315r - 316r.

(190)

28. sept. Søren Rasmussen i Worde mod Rasmus Niel-

sen i Korxager (fejl for Kroxager) ang. værgemålet for Rasmus Thorsen i Biugballe, som han havde fået overdraget ved en kontrakt, der ikke var tiltrådt af S.R., uagtet han var lige så nær beslægtet med R.T. som kontrahenderne. S.R. (ved Rasmus Poulsen i Kranistrup) havde krævet et tv. af Øster Lisbjerg ht. 22. maj 1616 kendt magtesløst

Tv. omhandlede tinglasningen af ovennævnte kontrakt om værgemålet. Ved et på lt. den 20. juli sidst forleden indgået forlig havde R.N. imidlertid afstået samme kontrakt, den ikke nogen magt at skulle have.

Dom: Efterdi samme vidne findes at være vundet efter for:ne kontrakt, som her til lt. tilforn er afstandet og underkendt, da kunne vi ikke kende for:ne vidne så noksomt, at det bør nogen magt at have.

316v - 317v.

(191

28. sept. Lensmanden på Dronningborg Eske Brok mod Christen Nielsen, der tjente hos Lars Christensen i Stangerum, ang. bøder for sår og skade, han havde tilføjet Claus Sørensen i Kastbierig. E.B. havde krævet to uendelige lt.sdomme af 20. juli og 31. aug. 1616 stadfæstet ved endelig fredløshedsdom.

Dom: Efterdi C.N. to gange tilforn findes hidstævnet og kaldet at være og ikke er mødt til gensvar, så samme dom han er overgaaet, og han har haft noksom lang respit samme dom at kunne have ladet igenkalde, og ikke han eller nogen på hans vegne det gjort har, og E.B. nu tredje gang har ladet C.N. for endelig dom hidstævne og kalde, og ikke han endnu er fremkommet eller nogen på hans vegne ham at

undskyldte, medens sig nu såvel som tilforn fra rettergang undholder, ved vi ikke andet derom at sige end recessen derudinden at følge for:ne C.N. at fare som andre fredløse mænd.

318r - 318v.

(192

28. sept. Jens Saal, borger i Mariager mod Rasmus Mikkelsen, (byf.) sammesteds. Sagens genstand oplyses ikke. J.S. havde krævet en uendelig lt.sdom af 14. sept. 1616 omstødt.

Sagen blev opsat, fordi en af de indstævnedede ikke var mødt.

319r - 319v.

(193

28. sept. Rasmus Poulsen i Kranistrup som værge for Rasmus Tordsen i Biugballe mod Anne Grosdatter i Biugballe, Tord Rasmussens enke, som nu var gift med Søren Jensen, ang. hendes stedsøns fædrene og mødrene arv, som hun ikke ville gøre rede og regnskab for. R.P. havde appelleret Øster Lisbjerg ht.s dom af 14. aug. 1616.

Det bevistes med tv., at R.P. m.fl. af R.T.s slægtninge havde været i Biugballe og udvurderet hans arv, og før der var gået dom i sagen om, hvem der skulle være R. T.s værge, havde de bestemt at Rasmus Nielsen i Krogager skulle tage arven til sig og bestyre den bortset fra noget gods, A.G. fik lov til at beholde til mikkelsdag. Jævnf. dom nr. 191.

Dom: Efterdi R.N. er blevet tilforordnet at være R. T.s værge og hans gods annamme, og ikke bevises A.G. videre hos sig deraf at have, end hvis hende til Michaeli var

var bevilget, og for:ne hf. fordi ikke har vidst A.G. burde til R.T.s gods at svare videre, end hvis hun havde hos sig og var bedaget, som forskrevet står, da ved vi ikke imod samme hans dom derudinden at sige eller magtesløs dømme.

32or - 321r.

(194

28. sept. Jørgen Arenfeldt til Vorgaard mod Villum Worm, borger i Århus, ang. penge, han havde til gode for stude, han havde solgt til V.W. og hans søn Johan Worm. J.A. (ved Christen Sørensen Ørup) havde appelleret Århus byt.s dom af 11. april 1616.

Ifølge et af V.W. og J.W. udstedt gældsbrev af 3. okt. 1614 havde de købt 60 staldøksne af J.A., som skulde staldes på Ruegaardt, og skal give ham for hvert par 22 dlr. og derhos lover at betale J.A. 200 rdlr., til jul nu førstkommende og den anden rest til Maurittii førstkommende. V.W. havde betalt 330 dlr. af denne gæld, og da han kun havde modtaget halvdelen af studene, ville han ikke betale mere.

Dom: Efterdi V.W.s og J.W.s brev ikke bemelder en for dem begge for:ne penge for for:ne øksne at skulle erlægge og betale, og efterdi V.W. sin anpart for bemeldte øksne, han bekommet har, har aflagt og betalt, og byf. derfor ikke har vidst at stede C.S. nogen tiltale til V.W. for J.W.s anpart af for:ne summa penge, da ved vi ikke imod samme hans dom at sige eller magtesløs dømme.

321r - 323r.

(195

28. sept. Mads Pedersen i Dall mod Helvig Kaas til

Restrup ang. den erstatning for bygfæld på hans afdøde fader Peder Madsens gård i Sønderholmb, som med urette var udlagt til H.K. på skiftet efter P.M. M.P.s husbond, lensmanden på Ålborg slot Manderup Parsberg (ved Peder Bertelsen i Viborg) havde krævet et synsvidne af Hornum ht. 27. maj 1616 og et skiftevidne af samme ht. 2. juli 1616 kendt magtesløse.

Dom: Efterdi for:ne synsmænd og vurderingsmand ikke navnlig er stævnet og kaldet, ved vi ikke på for:ne synsvidne og vurdering at dømme, forend for:ne synsmænd og vurderingsmand og lovligt stævnes og kaldes, og da gå om så meget, som lov og ret kan findes.

323r - 324r.

(196

12. okt. Samme sag som nr. 196, der på ny indbragtes for lt.

Dom: Efterdi samme syn og vurdering ikke udi Peder Madsens levende live, der han kunne have vidst dertil at svare, medens efter hans død og afgang findes at være taget og forhvervet, da kunne vi ikke kende samme syn, vurdering og udlag, derefter ganget er, så noksomme og nøjagtige, at de må komme P.M.s arvinger, så vidt de om gårdens brøstfældighed formelder, til nogen forhindring.

I dommen er indført et synsvidne af Hornum ht. 27. maj 1616, som beskriver brøstfældigheden på P.M.s gård, og et vurderings-og udlagsvidne af samme ht. 2. juli 1616, som indeholder oplysninger om den mængde korn, der antagelig kunne høstes i gårdens agerjord, om de forskellige falds navne og plads i sædskiftet, om besætningen på gården, om vurderingspriserne på korn og husdyr, om badskæ-

rens løn og om øl, der blev drukket til begravelsen og på skiftet.

324r - 326r.

(197

12. okt. Lars Pedersen i Ø(rum) mod præsten "Styge" Andersen i Hyusloff eller Hyffleff ang. drabet på hans broder Niels Pedersen Harbo i Molderup.

Ifølge N.P.s og hans ledsagers forklaringer havde S.A.s vogn påkørt N.P., da han gik på vejen fra Ørumb til Molderup. Da han bebrejdede ham og hans kusk, at de ikke havde advaret ham, drog S.A. sit væge og tilføjede ham det hug i hovedet, af hvilket han senere døde. S.A. fremlagde imidlertid et brev, hvori den karl, der havde kørt hans vogn, vedgik, at der var ham, der havde dræbt N.P. Han havde gjort det for at forsvare sin husbond og sig selv mod N.P. og hans ledsager, der slog løs på dem med to svøber.

Sandemændstog: Eftersom de havde udspurgt i sandhed, svor Sønderlyng hrd.s sandemand hr. S.A. manddød over og fra hans fred for N.P., han ihjelslog.

S.A. drog et stakket væge og huggede til(N.P.) bag ved det højre sæde noget tilbage over vognkurven(?).- N. P. havde ikke andet i sin hånd end en hårsvøbe.- Præstens karl erklærede, at han havde tilføjet N.P. hans banesår, ligervis som det og over hans grav blev tilkendegivet.

326v - 327v.

(198

12. okt. Ove Clemensen i Spørring mod Jens Jensen sammesteds ang. misligholdelse af en kontrakt, hvorefter O.C. havde givet J.J. en tredjedel af sin selvejer-

gård i fæste.

Dom: Efterdi O.C. og J.J. bekender på begge sider samme kontrakt at være gået og den sandtligen at have forseglet, ved vi ikke imod for:ne kontrakt at sige, medens dersom O.C. mener sig derimod at være sket forkort, da derom til ht. at gå så meget, som lov og ret kan findes.

Fæstemålet gjaldt kun så længe O.C. og hans hustru levede.- Al kgl. tyngge af en selvejergård med sandemands-
tog, navningetog, ægt og arbejde, med garder at lukke og
al anden herlighed, som bør med rette at gange af samme
gård.

328r - 329r.

(199

12. okt. Mads Pedersen Brøndum i Hobro mod hr. Jens Nielsen Glenstrup ang. jord, han havde lejet ud til M.P.s søn Peder Madsen, uagtet M.P. havde lejet den og havde den i sin besiddelse. M.P. havde krævet lejemålet, som ifølge tv. var indgået på Hobro byt. 1. juli 1616, kendt magtesløst.

Dom: Efterdi M.P.B. har haft samme jord udi hævd og brug, og ikke bevises det udi nogen måde ham at være fra-
kommet, og P.M. dog har indgået kontrakt med hr. Jens om
samme jords leje M.P. dertil uadvaret og ukaldet, da finder vi samme kontraktsvidne ikke at komme M.P.B. på for:ne
jords brug til nogen forhindring.

Stednavne: Hoffbroff Vester Marck, Hobrouff Øster-
marck, en ager, kaldes Østerlund Ende, di brede ager, som
vender paa thend stuor muose, en ager, kaldes Sonder Schib-
bache, en ager, kaldes Norder Schib Backe, en ager, kaldes
Stolbesig.

329r - 330v.

(200

12. okt. Frands Juul til Reckegaardt mod Gert Bryske ang. kautionsforpligtelser, F.J. og hans svigerfader havde indgået for penge, G.B. havde lånt eller kautioneret for, og som ikke var blevet betalt til de respektive kreditorer. F.J. (ved Jens Sorensen Knudslund) havde krævet Lysgård ht.s æskningskendelse af 9. sept. 1616 stadfæstet ved lt.sæskning.

G.B. var ikke modt.

Kendelse og æskningsvidne: Da efter sådan lejlighed blev J.K. på F.J.s vegne undt samme æskning. Så æskede J. K. her i dag til Viborg lt. af G.B. udi lige måde, som til ht. æsket er.

331r - 332v.

(201

12. okt. Anders Keldsen (i Pabsøehus) mod Peder (Nielsen i) Nepgaardt ang. æresfornærmende udtalelser. Ved dom nr. 163 var de vidnesbyrd, der var afgivet på Lysgård ht. 12. aug. 1616 vedrørende P.N.s beskyldninger, kendt magtesløse, fordi P.N. ikke ville være dem bestandig, men havde fragået dem på tinge. A.K.s husbond lensmanden på Silkeborg Christian Holck (ved ridefogeden Hans Nielsen) ville anfægte rigtigheden af P.N.s benægtelsesvidne og havde indstævnet de mænd, der den pågældende dag havde været 8 mænd på lysgård ht.

Dom: Efterdi ikke bevises for:ne mænd deres sanden til deres værneting at have bekendt, finder vi dem did at komme og der efter recessen under deres faldsmål at vidne, hvis de kan lovligt og med rette, når de did lovstav-

nes og kaldes og bliver lovligt varsel for givet.

332v - 333r.

(202

26. okt. Genoptagelse af sag nr. 173. Sagen angik også ulovlig skovhugst.

Dom: Efterdi Jens Pedersen findes hos Laurids Lassen udi gården at være besiddende, og ikke han for for: ne vidne og syn har fået varsel, da finder vi samme vidne og synsvidne magtesløse at være.

Synsmandene havde målt Jens Andersens skovlod og konstateret, at den var 4 reb bred, hvert reb 20 favne.- Stednavne: Vgelbierre Kier.

333r - 336r.

(203

26. Okt. Genoptagelse af sag nr. 174. Morten Pachs havde krævet forskellige tv., som Lysholts fogeder havde erhvervet, kendt magtesløse.

Lysholts nuværende foged Søren Madsen gjorde galdende, at hans forgænger Peder Nielsen, som havde erhvervet en del af tv., burde være stævnet. M.P. svarede, at S.M., som var stævnet til at møde med de pågældende tv., havde overtaget P.N.s tjeneste og frembåret og brugt tv. på tinge. S.M. fremlagde desuagtet ikke tv.

Dom: Efterdi P.N. er afskilt med samme hans bestilling, han udi var, da han samme vidner forhvervet har, og S.M. siden samme vidner til tinge har brugt, og han med dem findes at være hidstævnet, og sagen udi 6 uger er opsat, og ikke S.M. nu vil bemeldte vidner i rette lægge, da finder vi samme vidner magtesløse at være.

336r - 337r.

(204

26. okt. Hans Skran til Restrup mod Gert Bryske ang. kautionsforpligtelser, H.S. havde indgået for penge, G.B. havde lånt og ikke betalt sine kreditorer rettidigt. H.S. (ved Christen Christensen i (....)) havde krævet Sønderhald ht.s æskningskendelse af 23. sept. 1616 stadfæstet ved lt.sækning.

G.B. var ikke mødt.

Kendelse og æskning: Efter sådan lejlighed blev C.C. undt samme æskning. Så ønskede C.C. på H.S. vegne af G.B. her i dag til Viborg lt. udi lige måder, som til ht. ønsket er.

H.S. havde m.fl. andre kautioneret for to lån på henholdsvis 2000 og 3000 dlr.

337r - 338v.

(205

26. okt. Peder Sørensen Stør i Veirom mod Jens Jensen sammesteds ang. en beskyldning, J.J. havde fremsat mod P.S. for, at han havde tiendet til kongen som en skælm. J.J. havde appelleret en uendelig lt.sdom af 3. aug. 1616, som kendte hans sigtelsesvidne af Sønderlyng ht. 2. juli 1616 magtesløst.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder længere eller ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi ikke gøres bevisligt P.S. uretfærdeligen at have tiendet, da finder vi samme sigtelsesvidne ingen magt at have.

338v - 339v.

(206

26. okt. Rasmus Eriksen Pilgaard i Huilstedt mod

Rasmus Pedersen i Løyenkier, Mikkel Nielsen i Snerild og Jens Mikkelsen i Solberig ang. jorder, som de havde tilegnet sig under foregivende af, at hans fader havde afhændet dem til mænd i Balle og Drammelstrup, efter hvem de havde overtaget dem. R.P., M.N. og J.M. havde krævet et tv. af Hads ht. 9. sept. 1616, som R.E. havde erhvervet, kendt magtesløst.

R.P. beviste ved delsbrev af Århus byt. 21. marts 1616, at en af R.E.s varselsmænd Poul Jensen i Huilstedt var fordelt.

Dom: Efterdi nu bevises med delsbrev den ene varselsmand P.J. at have været delt og lovforvundet, da han og hans medbroder gjorde varselsfor for:ne vidne, da finder vi samme varsel og for:ne vidne, derefter gået er, ingen magt at have.

339v - 341r

(207

26. okt. Samme sag som nr. 207. R.P., M.N. og J. M. havde appelleret en uendelig lt.sdom af 31. aug. 1616, hvori to uendelige domme og et synsvidne, de havde erhvervet på Hads ht., kendtes magtesløse.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder længere eller ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have medens om for:ne ejendom bør R.P. og hans medbrødre at efterfølge eller ej, indsætter vi til ht. at kende, og fogeden, når det for ham lovlig indstævnes, dem derom imellem at domme og adskille, som det sig bør.

341r - 342r.

(208

26. okt. Anders Jensen i Glerup mod Vo:n Jensen sammesteds ang. gæld. V.J. havde krævet et brev af 14. sept. 1616, hvori to mænd bevidnede, at de havde opsagt et lån, A.J. havde ydet V.J., og for hvilket han havde fået pant i hans rettigheder i en selvejergård i Klotrup, kendt magtesløst.

Dom: Efterdi samme brev er ejendom angældende, og ikke det til tinge er vundet og varsel for givet, da finder vi samme brev ingen magt at have.

V.J. påstod, at grunden til, at A.J. havde opsagt lånet, var den, at han skulle holde en soldat af det pantsatte bondeejere.

342v - 343r.

(209

26. okt. Søren Christensen i Schamris mod Keld Byrialsen (hans bopæl er ikke opgivet) ang. æresfornærmende beskyldninger. S.C. havde krævet et brev, otte mænd fra Roum sogn havde givet K.B., kendt magtesløst.

Dom: Efterdi for:ne mænd bekender dem ingen brev til K.B. at have udgivet, da, dersom det befindes dem noget sligt brev K.B. at have givet, bør det ingen magt at have.

343r - 343v.

(210

26. okt. Rasmus Mikkelsen, byf. i Mariager, mod Jens Saell, borger sammesteds, ang. beskyldninger for modtagelse af bestikkelse, han havde fremsat mod R.M., og ang. 10 dlr., han havde tilbudt en mand for, at han skulle tilstå, at han havde bestukket R.M. Sagens parter havde krævet hinandens tv., som var erhvervet på

Mariager byt. 28. aug. og 18. sept. 1616, kendt magtesløse.

Vidnesbyrdene vedrører kun udtalelser, og de var aflagt indtil 27 uger efter, at udtalelserne var faldet. J.S. benægtede, at han havde tilbudt den mand, der skulle have bestukket R.M., 10 dlr. og bestred rigtigheden af vidnernes referat af det, han havde sagt, og den mand, der skulle have bestukket byf., nægtede, at han havde gjort det.

Dom: Efterdi samme vidner på begge sider findes efter sagn at være vundet og kundgjort og en part ikke på fersk fod taget og forhvervet eller slige ord, bemeldte vidner pålyder, for ting og dom at være faldet, da finder vi samme vidner at være, som de uvundet og uudgivet var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

Borgmesteren i Mariager havde været i byens kirke med flere dannemand om nogle af Mariagers bymand, som J.S. havde fordelt for noget skat.

344r - 348v.

(211

9. nov. Laurids Ebbesen, lensmand på Skanderborg, mod Knud Sørensen og Johanne Lasdatter i Galten ang. uskikkeligt levned, de lå i med hinanden. K.S. havde krævet to tv. af Framlev ht. 20. dec. 1615 kendt magtesløse.

Sagen blev opsat, fordi ingen af landsdommerne var til stede.

348v - 349r.

(212

9. nov. Jens Nielsen i Borum mod Frederik Christoffersen, født i Nim, ang. årsagen til Peder Nielsen i Borums død.

Af flere samstemmende vidneudsagn fremgik det, at P.N. havde bekendt, at han af vanvare havde stukket sig på F.C.s kniv.

Sandemændstog: Franlev hrd.s sandemænd svor F.C. manddød over og til hans fred for P.N.s død, som skete af våde.

P.N. og F.C. og nogle andre skolebørn havde loget på Borum kirkegård, da ulykken skete.

349r - 350r.

(213)

9. nov. Manderup Parsberg til Hagishollumb (ved Peder Andersen i Thursbye) mod Oluf Nielsen i Munckgaardt, født i Offuer Bye, ang. drabet på Simon Pedersen i Hiusbye, som han havde forøvet.

O.N. som var klatret op i et æbletræ i Peder Andersens abildgård for at stjæle æbler, blev overrasket af P.A.s husmand S.P. Han sprang ned af træet og dræbte S.P. med to knivstik.

Sandemændstog: Bjerre hrd.s sandemænd svor O.N. manddød over og fra hans fred for sagesløs mand, S.P., han ihjelslog.

350r - 351r.

(214)

9. nov. Søren Mikkelsen in Nørtranders mod Jens Pedersen, der tjente hos Peder Smed i Miels, ang. udebliivelse fra sin tjeneste hos S.M., af hvem han havde modtaget fastepenge. J.P. (ved Niels Pedersen i Mjels) hav-

de appelleret Fleskum ht.s fordelingskendelse.

Sagen blev opsat, fordi ingen af landsdommerne var til stede.

351r - 351v. (215)

23. nov. Laurids Ebbesen, lensmand på Skanderborg, (ved ridefogeden Peder Pedersen i Fuolbye) mod Rasmus Pedersen i Vitenn ang. årsagen til Christen Lassen i Vitenns død.

C.L. havde til præsten, som berettede ham, bekendt, at han ikke gav noget menneske skylden for sin sygdom.

Sandemændstog: Sabro hrd.s sandemænd svor efter C. L.s egen bekendelse, og som de selv havde udspurgt sandheden, R.P. kvit for samme beskyldning.

En søndag, da de havde skrevet deres vide, stod en del af Vitenn mænd ved deres østre kirkegavl.- C.L., som var kommet i skænderi med R.P., tog ham i ærmet og bad ham komme med uden for kirkegården.- Præsten havde bevidnet, at den tid han havde begravet C.L., fremstod Christen Pedersen og klagede manddød over graven, at hans slægt og byrd var dræbt, som han formente, R.P. i Vitenn havde dræbt.

352r - 352v. (216)

23. nov. Genoptagelse af sag nr. 202.

Peder Nielsen fremlagde et tv. af Lysgård ht. 4. nov. 1616, ifølge hvilket de mænd, der havde været 8 mænd på tingmødet den 12. aug., bevidnede rigtigheden af P.N.s benægtelsesvidne. De pågældende mænd var mødt på lt. og bekræftede deres vidnesbyrd med ed.

353r - 354r.

(217)

23. nov. Genoptagelse af sag nr. 212.

Af tv. fremgik det, at K.S. og J.L. var i rygte og tidende for at fore et uskikkeligt levned med hinanden. De søgte desuden dug og disk med hinanden og havde deres fænon, korn, fetalje og avling og alt andet fælles ligesom to ægtefolk, og når K.S. var nogetsteds borte og kom hjem, tog J.L. imod ham, som en dannekvinde tager imod sin ægtemand.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd har vundet om rygte og tidende og ikke om nogen gjort gerning dem selv at skulle være vitterlig, da kunne vi ikke kende samme vidner så noksom og nøjagtig, at de må komme K.S. til nogen forhindring.

K.S. havde stået for tingsdom på Framlev ht. og bedt menige hrd.smænd, som til stede var, at de ville bede Gud om, at han ville gøre sandt jærtegn, at dersom han havde haft nogen legemlig handel med J.L., at der skulle fare så mange djævle i ham, som der var sandkorn på jorden og aldrig af ham afkomme, før døden skilte dem ad.

354r - 355v.

(218)

23. nov. Anders Christensen i Thulstrup mod Hans Pedersen i Karup ang. misligholdelse af indgået forlig. H.P. havde krævet to tv. af Karup bt. 18. okt. 1616 kendt magtesløse.

Ridefogeden på Silkeborg Hans Nielsen, som havde erhvervet tv., mødte og afstod samme vidner, så de skal

være, som de uvundne var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

355v - 356v.

(219

23. nov. Peder Lassen i Ilder mod Niels Jensen, Kirsten Madsdatter og Ellen Ris sammesteds ang. noget korn, de havde høstet og kørt bort fra jord tilhørende P.L. N.J. havde appelleret to kendelser, Lysgård hrd.s ransnavninger havde afsagt 16. og 23. sept. 1616.

26. juni 1615 havde hf. tildømt P.L. den omtvistede jord. 1. juli 1616 havde han lovbudt den sæd, der var sået i hans jord, 26. aug. havde hans to steddøtre bevidnet, at de havde set de sagsøgte høste og binde noget rug på den pågældende jord og køre det bort. 9. sept. havde P.L. bundet bogsed på dem, og 16. og 23. sept. havde ransnavningerne svoret dem et fuldt ran over.

Dom: Efterdi samme vidne med gjort gerning bestyrkes, og intet vidne derimod fremlægges, med hvilket det rygtes og tilbagedrives kan ikke sanddru at være, ved vi ikke imod for:ne vidne at sige, og efterdi nu bevises med endelig ht.sdom jorden P.L. at være tildømt, desligeste og med tv. afgrøden at være lovbudt, og for:ne folk dog derimod for:ne korn har høstet og afført, og bogsed dem derfor påbundet at være, og navninger fordi har dem ran oversvoret, da ved vi ikke imod samme bogsed og navningetog at sige eller magtesløse domme.

356v - 359r.

(220

23. nov. Lensmanden på Dronningborg Eske Brok mod Peder Nielsen og Peder Sørensen i Asferj ang. krænk-

se af husfreden og gårdsfreden. E.B. (ved ridefogeden Poul Baltersen) havde appelleret 12 gårdfredsnævningers og 7 husfredsnævningers kendelser, som var afsagt på Sonderhald ht. 20. aug. 1616, og hvorved P.S. blev frikendt.

P.N. og P.S. havde en lørdag slået hør for Christen Pedersen i Asferj. Dagen derefter havde de været i slagsmål med hinanden både inde i C.P.s hus og i hans gård. Da ingen af dem på den tid var i hans tjeneste, og han selv havde været i kirke på det tidspunkt, ville C.P. ikke bestå dem huset (d.v.s. påklage kränkelsen af husfreden). To vidner havde set, og P.N. havde selv tilstået, at han slog P.S. i C.P.s hus og gård, hvorimod ingen havde set P.S. slå P.N. 13. aug. havde 12 nævninger svoret P.N. husfred over. Desuden havde 12 nævninger svoret ham gårdfred over, medens 5 nævninger havde svoret P.S. husfred over. 20. aug. havde 7 nævninger svoret P. S. kvit for husfred, og 12 nævninger havde svoret ham kvit for gårdfred.

Dom: Efterdi ikke bevises P.S. at have påslaget P.N. eller ham af husbonden til huset C.P. for nogen gårdfred eller husfred at være påklaget, og for:ne 12 og 7 nævninger fordi har P.S. for gårdfred og husfred kvit svoret, ved vi ikke imod samme deres ed og tog at sige, medens finder for:ne 5 nævninger, som derimod har P.S. husfred oversvoret, deres ed ingen magt at have, og efterdi de andre 24 nævninger efter P.N.s bekendelse har ham for:ne gårdfred og husfred oversvoret, kunne vi ikke kende nogen årsag eller tilfald den for samme deres ed og tog at kunne fælde.

359r - 361v.

(221

23. nov. Kronen ved lensmanden på Dronningborg (Esge Brok) og de øvrige lodsejere til Skiernne mod Rasmus Christensen i Løffschaldt ang. en åleruse, han havde sat i Schiernn frihed. R.C.s husbond Truel Bryske til Estrup (ved R.C.) havde appelleret Skern birks sandemændstog af 22. okt. 1616, hvorved R.C. var svoret vold over.

Fire mænd havde bevidnet, at de havde taget en åleruse, som stod på et sted, der efter mange mands samstemmende vidnesbyrd hørte til Skern frihed. R.C. havde på tinge indrømmet, at halvdelen af denne ruse tilhørte ham.

Dom: Efterdi R.C. har selv bekendt og vedkendes halvparten af for:ne ruse, og bevises den at have været sat udi Schiernne grund, og ikke R.C. har nogen hjemmel eller tilstand der nogen ruse at sætte, da ved vi ikke imod for:ne vidne ej heller sandemændsed, derefter svoret er, at sige eller magtesløse dømme.

361v - 363v.

(222

23. nov. Hans Pedersen, der tjente på Astrup i Salting mod Oluf Jespersen, hvis hjemsted ikke opgives, ang. 4 eller 5 nød, han havde taget fra H.P.s afdøde moder Valborg Hans'. H.P. havde appelleret Lysgård ht.s dom af 16. okt. 1615.

Dom: Efterdi ikke bevises samme udlæg med nogen uretfærdighed at være gjort, og ikke det på fersk fod findes at være påtalt og beskyldt eller gøres bevisligt det 0.

J. til nogen fordel at være kommet, og fogeden forli ikke har vidst at tildømme O.J. for samme udlæg at stande H.P. til rette, ved vi ikke imod samme hans dom at sige eller magtesløs dømme.

De 4 eller 5 nød var frataget V.H. det år, pestilensen grasserede.

363v - 364v.

(223

23. nov. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck (ved ridefogeden Hans Nielsen) mod Erik Pedersen i Hindbierig, tingskriver i Lysgård hrd., ang. et tv., der ikke var indført i tingbogen, men på en løs seddel, der lå i tingbogen. Uagtet H.N. havde forbudt det, havde E.P. senere indført dette tv. i tingbogen uden at afvente lensmandens nærmere ordre.

Tv. var Peder Nielsen i Nøpgaards benægtelsesvidne. Se dommene nr. 202 og nr. 217.- H.N. havde indstævnet en række mænd til at møde på lt. og vidne i sagen.

Døm: Efterdi ikke bevises for:ne vidnesmand deres sanden til deres værneting at have bekendt, finder vi dem did at komme og der at vilne, hvis de kan gøre lovligt og med rette, når de did lovligt stævnes og kaldes og bliver lovligt varsel for givet.

366r - 367r.

(224

23. nov. Niels Andersen, borger i Horsens, på sin hustru Karen Christensdatters vegne mod hendes moder Karen Mikkelsdatter og hendes stedfader hr. Jens Christensen i Alling ang. hendes arv efter hendes fader hr. Christen Jensen i Alling, som de forholdt hende, og mod hen-

des broder eller stedbroder Mikkel Christensen i Alling ang. det arveafkald, han uberettiget havde givet hr. J.C. også på hendes vegne.

Sagen blev opsat, fordi hr. J.C. på grund af embedsforretninger ikke kunne give møde.

Skiftet efter hr. C.J. var holdt for 15 år siden.

366r - 367r.

(225

23. nov. Christian Holck (til Bustrup, Christen Høegh til) Thuodbøll, Henrik Holck til Høygaardt, Christen Thomsen til Thanddrup, Margrete Lange til Endelstholumb, Ide Lykke til Bunderup, Ellen Marsvin til Lundgaardt, Kirsten Hardenberg til Mattrup, Kirsten Munk til Nørlundt, Inger Stygge til Viskum, lensmanden på Bygholm Ernst Normand, hr. Christen Pedersen i Huiring samt granderne i Ølholum, Heselballe, Vullum, Tøring, Olle og Breyenholom og Linderup sognemænd mod Morten Pachs til Kindhollumb (gift med Sidsel Glambek, der havde part i Bjerre i Åle sogn), Mogens Pachs til Thorup (gift med Sofie Glambek, der ligeledes havde part i Bjerre) og Birgitte Rosenkrantz til Veierholum, der var enke efter Claus Glambek (til Bjerre) ang. en dæmning, de havde lagt over åen ved Aastedt Broff. Morten Pachs havde på egne og de øvrige sagsøgtes vegne krævet et tv. af Nim ht. 17. aug. 1608 kendt magtesløst.

Sagsøgerne afstod samme synsvidne, det ikke nogen magt at skal have.

367r - 368r.

(226

23. nov. Samme sag som nr. 226.

De sagsøgte havde krævet et tv., synsvidne og klagevidne af Vrads ht. 19. okt. 1614 kendt magtesløse.

Dømmingen var bygget for 34 år siden. De sagsøgte havde altså de 20 års hævd på dømmingen, som recessen krævede, før de pågældende tv. blev erhvervet.

Dom: (En del af dommen kan ikke læses, fordi det blad, på hvilket den er indført, er beskadiget af fugt). Efterdi for:ne vidne og syn, nu hidstævnet er, ikke lyder eller ombemelder for:ne dømning og kast, de omvundet har, forinden 20 år (.....) skulle være kastet og gjort (.....) fru Birgitte Rosenkrantz og hendes børns og medarvingers hævd efter recessen dem dermed kan forhindres, da kunne vi ikke kende samme vidne, syn og klage, derefter gjort er, så noksom, at de bør nogen magt at have.

368v - 37ov.

(227

23. nov. Samme sag som nr. 226 og nr. 227. De sagsøgte havde krævet tre tv. af Vrads ht. 8. juni, 29. juni og 17. aug. 1608 kendt magtesløse.

Kun vidnet af 8. juni blev fremlagt, og af dette fremgik, at der var givet Birgitte Rosenkrantz, men ikke Sidsel og Sofie Glambek varsel, uagtet sidstnævnte også havde part i Bjerre og Bjerre mølle.

Dom: Efterdi samme vandstøvning, greft og dømning findes at være fru Sofie og fru Sidsel Glambek og deres fædrene arv og gods anlangende, og ikke de eller deres lovvarge for for:ne synsvidne har fået noget varsel, da finder vi samme synsvidne magtesløst at være, og efterdi bemeldte 7 mænds vidne og klage ikke fremlægges, bør de ingen magt at have, indtil hvem der har udi at

sige stævne, på ny lovligt kommer her med samme 7 mands vidne og klage og vil være i rette.

Synsmand havde set, at "norden Adstedbrou der (er) en å-gravet og lagt af sin rette arildsrende og lob og lagt nær på til Bierigs mølle, og er en damning lagt med træ, pæl, sten og jord fra Adstedbrou og til et riværk, den (eller det) er på længelse seks snese alen og mere, som noget vand går igennem af samme riværk af nogle stignordhuller. Da målte de, hvor dybt vandet var oven riværket og neden; da var vandet 5 kvarter forovret oven riværket mere end neden."

371r - 373r.

(228

23. nov. Samme sag som nr. 226, nr. 227 og nr. 228. De sagsøgte havde appelleret Vrads ht.s uendelige domme af 19. apr. og 27. maj og samme ht.s endelige dom af 10. juli 1616.

Dommene byggede bl.a. på et synsvidne og et af 24 mænd aflagt vidne, begge af Nim ht. 2. nov. 1614.

Dom: Efterdi ikke bevises at være givet varsel for, hvilken dag og tid synsmændene skulle være på åstederne, da kunne vi ikke kende samme synsvidne så noksom, at det bør nogen magt at have, og efterdi for:ne ht.sdomme findes efter for:ne synsvidne så og andre vidner, som her i dag er underkendt at være udgivet, da bør for:ne ht.sdomme ikke at komme Morten Pachs, Mogens Pachs og Birgitte Rosenkrantz til nogen forhindring. Deslige-
ste efterdi bemeldte 24 mands vidne ikke fremlægges, finder vi det magtesløst at være, indtil hvem der har udi at sige stævne, på ny lovligt kommer her med samme

24 mands vidne (og vil være i rette).

373r - 376r.

(229

23. nov. Samme sag som nr. 226-229. De sagsøgte havde appelleret Vrads ht.s dom af 25. sept. 1616.

Ligesom i dom nr. 227 motiveredes appellen med den hævde, der gjorde det vidne og syn, hvorpå dommen byggede, magtesløse.

Dom: Efterdi for:ne vidne og syn, nu hidstævnet er, ikke lyder eller ombemelder samme å at skulle være faldet af sin arildsrende eller for:ne dæmning (at) skulle være gjort og forhøjet forinden 20 år, så fru Birgitte Rosenkrantz og hendes børn og medarvingers hævde efter recessen dem dermed kan forhindres, da kunne vi ikke kende samme vidne og syn noksomme, medens (finder) for:ne ht.sdom, som derefter (ganget) og udgivet (er), ingen magt (at) have.

376v - 379r.

(230

23. nov. Christen Nielsen, borger i Randers, mod Reinhold Surlennder, borger sammesteds ang. penge, som C.N. havde kautioneret for, og som R.S. ikke havde betalt. R.S. havde appelleret Randers byt.s fordelingskendelse af 7. okt. 1616.

På Randers byt. havde R.S. den 30. sept. lovet at betale C.N. de penge, han skyldte, inden den dag 8 dage eller lide dele uden varsel eller skudsmål. I henhold til dette løfte var han blevet fordelt.

Dom: Efterdi R.S. findes for for:ne penge efter sin egen forpligts lydelse at være delt blevet, da ved

vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

C.N. havde kautioneret for 1225 hollandske gylden, som R.S. skyldte købmænd i Amsterdam.- Gylden omregnes til sldlr. efter kursen 1 gylden = $\frac{1}{2}$ sldlr.

379v - 380v. (231)

23. nov. Mads Jensen i Vrandum mod Jacob Jensen i Almind eller Vrandum ang. gæld. J.J. havde appelleret Lysgård ht.s fordelingskendelse af 25. maj 1616.

M.J. påstod, at J.J. skyldte ham 6 mk. for et svin, han havde købt af ham. J.J. gjorde gældende, at han købte svinet af M.J.s søn, men beviste det ikke.

Dom: Efterdi J.J. bekender sig samme svin at have bekommet og ikke beviser sig det at have betalt og fordi for for:ne penge er delt blevet, da ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, for end han retter for sig, som det sig bør.

381r - 381v. (232)

23. nov. Christen Pedersen Dyrby i Helstrup mod arvingerne efter "Offued" Jensdatter sammesteds, Peder Jensen i Mogi(n)sgaardt i Løld Torup, Christen Jensen i Thorup og Maren Jensdatter (i) Lange ang. faldsmålsbøder, de skulle betale i henhold til fordelingskendelse for gæld. De sagsøgte havde appelleret Velling bt.s fordelingskendelse af 15. okt. 1616.

Fordelingskendelsen for gæld havde været appelleret til lt., som underkendte den ved uendelig dom af 12. okt. 1616.

Dom: Efterdi nu bevises med lt.sdom P.J. og hans medarvinger at være kvit fundet af for:ne dele for hovedgæld, og de dog efter samme hovedsagsdele i (for:ne) fald siden er delt blevet, da finder vi samme dele og faldsmål, nu hidstævnet er, ingen magt at have.

381v - 382r.

(233

7. dec. Peder Thomsen i Asendrup mod Søren Nielsen i Kreykier ang. drabet på P.T.s søn Jørgen Pedersen, som han havde forøvet.

Da J.P. blev begravet, havde S.N.s moder Elle Niels' i Asendrup på sønnens vegne vedkendt sig drabet over graven.

Sandemændstog: Hads hrd.s sandemænd svor S.N. manddød over og fra hans fred for J.P., han ihjelslog.

Nogle mænd havde en aften været forsamlet i Peder Paaskes hus og stod og drak en kande øl, da S.N. kom ind til dem med en økse på sin arm og satte sig på P.P.s kiste. Så drak de ham til en gang eller to. Siden lagde de hver en skilling ud til øl.

382v - 383r.

(234

7. dec. Lensmanden på Ålborg slot Manderup Parsberg (ved Christen Thomsen i Vindblas) mod Peder Jensen Ladekarl i Stuur Astrup ang. årsagen til, at Hans Smed, som boede i Borup, men flyttede til Viborg, var afgået ved døden.

Synsmænd havde set nogle sår på H.S., som han påstod, P.J. havde tilføjet ham. De øvrige vidner kunne kun bevidne, at H.S. til dem havde klaget over, at P.J.

havde slået ham således, at han ikke ville forvinde det.

Sandemandstog: Slet hrd.s sandemand svor P.J. manddod over og til hans fred for H.S., han ihjelslog, eftersom de selv sanden derom har udspurgt.

Efter H.S.s og hans kones begæring forskrev doktor Peder Iversen i Viborg ham noget på apoteket.- P.J. havde slået H.S. med en plovstryge.

383v - 386r.

(235

7. dec. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Jens Pedersen i Sinding ang. ulovlig skovhugst. J. P. havde appelleret Hids ht.s fordelingskendelse af 10. sept. 1616.

Synsmænd havde konstateret, at der var fældet en eg så stor som til et hjulnav på J.P.s skovskifte.

Dom: Efterdi ikke bevises J.P. noget af samme træ at have hugget eller afført eller ham samme skov at have haft i varetægt, da finder vi J.P. af samme dele kvit at være.

Ingen havde befalet J.P. at være på hans gårds skovskifte, og ingen andre havde taget vare derpå uden alene den, som der i byen budfoged har været.

386r - 387r.

(236

7. dec. Stygge Høeg til Vang (ved Knud Pedersen i Brøndumb) mod Gert Bryske ang. penge, G.B., hans afdøde mormoder Karen Banner og hans afdøde faster Christence Bryske havde lånt, og som deres kautionist S.H. havde måttet betale. S.H. havde krævet Sønder(hald (jævnf.nr. 205)) ht.s æskningskendelse af 19. nov. 1616 stadfæstet

ved lt.sæskning.

Ingen var mødt på G.B.s vegne.

Kendelse og æskning: Da efter sådan lejlighed blev K.P. undt samme æskning. Så æskede K.P. på S.H.s vegne af G.B. her i dag til Viborg lt. udi lige måde, som til ht. (æsket) er.

Talrige galdsbreve udstedte af G.B. og K.B. omtales i dommen.

387r - 39or.

(237

21. dec. Lensmanden på Mariager kloster Eske Bille mod Jens Sall borger i Mariager ang. en fordelingskendelse over nogle skatterestanter, han havde erhvervet uden at være bemyndiget dertil, og ang. kongens sag, som han havde forspildt med det pågældende delsvidne, der senere var kendt magtesløst af lt.

Da den daværende kærner skulle sejle med sit skib til Lübeck, havde han bedt J.S. opkræve skatten for ham. Skatten var i øvrigt pålagt for at skaffe dækning for udgifterne til de 8 mænds rejse til Viborg, som på Mariagers vegne skulle deltage i hyldingen i 1610, og da J. S. var en af de 8 mænd, havde han interesse i skattens betaling. Delsvidnet, som var kendt magtesløst på grund af fejl i stævningen (se dom nr. 156), havde J.S. brugt i en sag, byfoged Rasmus Mikkelsen havde anlagt mod ham, fordi han havde grebet forstyrrende ind i en af kongens sager (se dommene nr. 127 og nr. 157). Nogle af de fordelte bl.a. Christen Lauridsen Smed påstod, de havde betalt deres skat, før de blev fordelt; men kærneren hævdede, at de først havde betalt efter fordelingen.

Dom: Efterdi ingen bevisning fremlægges C.L.S. og hans medbrødre deres anpart af for:ne skatpenning at have betalt, førend de derfor er delt blevet, eller J.S. samme delsbrev at have brugt, siden det her til lt. er underdømt, medens tilforn udi en privat sag imellem ham selv og R.M., da kunne vi ikke kende J.S.s ulempe derudinden at være.

390v - 393r.

(238

21. dec. Byfogeden i Mariager Rasmus Mikkelsen mod Jens Sael, borger sammesteds ang. beskyldninger for modtagelse af bestikkelse, han havde fremsat mod R.M. Lensmanden på Mariager kloster Eske Bille havde antaget sig R.M.s sag og ladet J.S. indstævne.

J.S. erklærede, at han ikke vidste andet mod R.M. end som med en ærlig dannemand og fremlagde en lt.sdom af 26. okt. 1616, der kendte de tv., der var erhvervet denne sag vedrørende, mægtesløse (dom nr. 211).

Dom: Efterdi J.S. undskylder R.M., at han ikke ved andet ned ham end som med en ærlig dannemand, og hvis ord, dem skulle være imellem faldet, skal være sket efter sagn, og bevises de vidner, derom er udganget, her til lt. at være fundet, som de uvundet og uudgivet var, og ingen til hinder eller skade at komme, da ved vi ikke andet derom at dømme, end som tilforn dømt er, samme vidner og ord R.M. såvel som J.S. ikke til hinder eller skade at komme i nogen måde.

393v - 395r.

(239

21. dec. Byfogeden i Mariager Rasmus Mikkelsen

mod Jens Saell, borger sammesteds, ang. uskikkelighed for retten ved at nedlægge en protest i en sag, som ikke vedkom ham. R.M. havde krævet en uendelig lt.sdom af 23. nov. 1616, som underkendte Mariager byt.sdom af 30. okt. 1616, omstødt.

Denne sag havde to gange tidligere været indbragt for lt.; men begge gange var R.M.s tv. blevet kendt magtesløse, fordi et af vidnerne havde været fordelt (dommene nr. 127 og nr. 157). Da den pågældende fordeling imidlertid var hævet ved dom nr. 156, havde vidnerne gentaget deres forklaring på Mariager byt. den 23. okt., hvorefter J.S. blev kendt skyldig ved ovennævnte dom af 30. okt.- Ifølge tv. havde J.S. protesteret mod, at en skipper, der var sejlet til Norge, kun havde fået 8 dages varsel. Da R.M. derpå spurgte ham, om han havde nogen fuldmagt til at gå i rette på vedkommende skippers vegne, svarede han, at han ikke kunne løbe til Norge og hente fuldmagt, og at han ville svare for skipperen, medens der var varmt blod i ham, efterdi han var af hans slægt og byrd, m.m. mundhuggeri dem imellem. Episoden fik ingen indflydelse på proceduren i den foreliggende sag, der var rejst efter lensmandens ordre.

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder længere eller ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længere magt at have, og efterdi samme ord, for:ne vidner omformelder, ikke er nogen deres ære og lempe angældende, eller gøres bevisligt kgl. majestats sag formedelst slige ord at være blevet forspildt, da kunne vi ikke kende for:ne vidner og for:ne dom, derefter dømt er, så noksom og nøjagtig,

at de bør enten af parterne til hinder eller skade at komme i nogen måde.

395r - 397r.

(240

21. dec. Knud Lauridsen i Horsens mod fru Margrete Lange til Engelsthalm ang. udbetaling af hans umyndige søskendes arv.

Ved et tidligere indgået forlig var det aftalt, at arven skulle udbetales til K.L., hvis hans svigerfader Christen Assersen ville kautionere for ham (se sag nr. 78). Han havde imidlertid undslået sig, fordi han var gået på aftægt, og anden acceptabel sikkerhed havde K. L. ikke kunnet stille.

Dom: Efterdi K.L. her til lt. har erbudt sig at forskaffe sin hustrufader C.A. for sig til vissen og loven for samme børnegods, og ikke han det gjort har, ej heller forskaffet en anden vederhæftig mand i hans sted, som fru M.L. kunne være med forsikret, da ved vi ikke imod K.L.s erbydelse, som han selv gjort har, at sige, førend han med nøjagtig loven og vissen kan gøre sig vederhæftig, og hvem siden påskader (.....) godset bør at følge, derom til Horsens byt., som arven faldet er, at gå så meget, som lov og ret kan findes.

397r - 400r.

(241

21. dec. Lensmanden på Silkeborg Christian Holck mod Rasmus Findsen i Gern ang. lejermål med Mette Nielsdatter sammesteds. R.F. havde krævet et tv. af Tvillum bt. 14. okt. 1616 kendt magtesløst.

Ifølge tv. havde M.N. udlagt R.F. som sin barne-

fader. Sognepræsten havde imidlertid attesteret, at hun havde levet løsagtigt og haft enhver lige kær, og jordemoderen, som bar hendes barn til dåben, havde efter hendes befaling svaret præsten, at den var fader til barnet, som var fader til de sidste af de børn, hun havde fået.

Dom: Efterdi nu bevises M.N. at være berygtet for adskillige karls personer hende at have beligget, og ikke hun samme hendes vidne og sigtelse på R.F. med helgens ed og oprakt finger efter recessen gjort har, da finder vi M.N.s vidne og sigtelse ingen magt at have.

Den tidligere sognepræst havde tit og ofte formånet M.N. af prædikestolen og tid efter anden sat hende i band, og den nuværende havde forment nogen at huse hende, men fraskilles fra Guds børn, at hun ingen skulle være til forargelse og forkaste både sin og deres evige salighed.

400v - 402v.

(242

21. dec. Mourids Mouridsen, borger i Randers, mod Peder Saxe, borger i Århus ang. en lod i en selvejergård i Slette, som M.M. havde arvet efter sin fader Mourids Lassen, men som hans værge Rasmus Lassen i hans umyndige år havde pantsat til Oluf Rasmussen i Århus, af hvem P.S. havde erhvervet pantebrevet. P.S. havde appelleret tre uendelige lt.sdomme af 16. jan. 1608, 20. juli 1616 og 3. aug. 1616. Jævnf. sag nr. 142.

Dom: Efterdi for:ne trende lt.sdomme, nu hidstævnet er, ikke lyder længere eller ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør de ikke længe-

re magt at have, og efterdi P.S.s børn efter deres afgangne moder havde lod og part i samme gård, og ikke de er stævnet og kaldet, ved vi ikke på for:ne samfrænders brev, pante- og følgebrev at dømme, førend de og lovligt stævnes og kaldes, og da gå om så meget, som lov og ret kan (findes).

4o2v - 4o4r.

(243

21. dec. Birgitte Rosenkrantz til Verholm mod Sejr Pedersen, født i Thestrup, ang. hans tjeneste som foged på Verholm, af hvilken han var bortdraget uden hendes minde og i hendes fraværelse. S.P. havde krævet et tv. af Vrads ht. 8. nov. 1615 kendt magtesløst.

B.R. fremlagde tv., (der imidlertid er indført på et stykke af en side i dombogen, af hvilket det meste mangler,) samt en kvittering på kongens anpart af korn-tienden af Huiring sogn, som S.P. havde betalt i sin egenskab af foged på Verholm.

Dom: Efterdi for:ne vidne, nu hidstævnet er, med bemeldte kvittans bestyrkes S.P. at have tjent fru R.R. for en foged, hvilket han ikke selv benægter, at han jo var udi hendes tjeneste, og ikke gøres bevisligt ham deraf med vilje og minde at være kommet, da ved vi ikke imod for:ne vidne at sige eller magtesløst dømme.

4o4, -4o8r og v.

(244

21. dec. Sejr Pedersen, født i Thestrup, havde indstævnet Jens Andersen i Saudamb i Ver sogn for et løgnagtigt varsel, han havde givet til Voer ht. den 26. juni.

(Flere stykker af de blade, på hvilke denne dom er indført, mangler.)

Dom: (.....samt)ligen har væ(ret...) bestandig, hvilket for:ne J.A. og her i dag ved højeste ed og oprakte finger har kundgjort sig samme varsel at have gjort og bestået, som det afhjemlet er, og ingen vidner med oprakte finger og ed vundet derimod, (frem)deles S.P. og selv vedgår sig for samme vidne at have bekommet varsel, da kan vi ikke kende bemeldte vidner, nu hidstævnet er, så nøjagtige, at de imod for:ne varsel bør nogen magt at have, ej heller ved os derefter på J.A.s fælding at dømme.

4o8,4o5r og v, 4o7r og v, 4o6r. (245)

21. dec. Anders Olufsen Riber, borger i Århus havde indstævnet byf. Christen Ibsen sammesteds ang. en høringsdele, han havde erhvervet. Sagen blev opsat. (Stykker af det blad, på hvilket denne sag er indført, mangler.)

4o6r og v. (246)

20. jan. Sag ang. årsagen til Jep Christensens død. Christen Jepsen i Munksgaard havde hidkaldt Vandfuld hrds. sandemænd, for at de skulle udlægge hans bane.

(Den nederste halvdel af fol. 1 og 11 mangler. Af de resterende dele af bladene fremgår det, at) J.C. havde "støvet" til sin moder, Mette Nielsdatter, der stod og skar kål, "og støvet hende omkuld, og han kom oven på hende, og da kom han på samme kniv og fik sit dødssår".

Sandemændene udlagde M.N. at være J.C.s bane, (men erklærede, at drabet var sket ved en ulykke).

1r - 1v og 11r - 11v. (1)

20. jan. (1) Jesper Lambertsen i Vejle mod Trued Bryske til Estrup ang. overfald, han og hans folk havde forøvet på ham i hans eget hus. (2) T.B. mod J.L. ang. usandfærdige beskyldninger mod T.B. for dette overfald. T.B. krævede nogle klagevidner og stuebreve, J.L. havde erhvervet, kendt magtesløse.

J.L. benægtede, at han havde sådanne klagevidner og stuebreve.

Dom: Dersom J.L. har nogle klagevidner eller stuebreve, da bør de ingen magt at have.

1or - 1ov og 2 r. (2)

20. jan. Mogens Ulfeldt til Seelsøe, rigsråd og lensmand på Tranekær, mod Iver Friis til Wolstrup ang. uberettiget tørvegravning og lyngslet i Thuis og Krogsdall hede. I.F. krævede et forbud, M.U. havde nedlagt

ved Hjerm ht., kendt ugyldigt.

I.F. fremlagde en landstingsvidisse af 21. maj 1603 på et forlig, Oluf Munks arvinger havde indgået 18. aug. 1573, og Oluf Munks skøde af 15. maj 1610 på hans lod og del i Volstrup. Begge dokumenter tilsikrede Volstrups ejer ret til tørvegravning og lyngslet i Thuis hede. M.U. fremlagde bl.a. fru Anne Munks skøde på Thuis af 30. august 1615, et låsebrev af 12. december 1604 på Thuis hovedgård og gods, som Børge Trolle havde erhvervet, og en rettertingsdom af 11. marts 1606.

Dom: Efterdi her nu fremlægges en forseglet vidisse udaf den kontrakt, som afgangne O.M.s arvinger om deres skifte imellem ganget er, med deres samtlige hænder underskrevet såvel som og O.M.s skøde, som iblandt andet indeholder, at hvem Wolstrup besidder, skulle nyde fri tørvegrøft og lyngslet i Thuis hede, og derimod udi rette lægges et låsebrev uden al imodsigelse drevet, at Thuis hovedgård og gods med al dets tilliggende ejendom B.T. bør at efterfølge og der en evig tielse at være påsat, så udi så måder for:ne skøde og lås skal stemme hverandre imod, da ved vi os ikke udi den sag dommere at være, medens indfinder den for højbemeldte kgl. majestæt og hans majestæts højvise råd.

2v og 12r - 17r.

(3

20. jan. Niels Thomsen, borgmester i Varde, mod Niels Madsen i Janderup ang. nogle enge i Adel Enge vesten Varde, som N.M. tilholdt sig uden lovlig adkomst.

N.T.s adkomst var et indfriet pantebrev, som han påstod angik to engstykker, medens N.M. hævdede, at det kun angik ét stykke og ikke det, han havde skøde på.

Dom: Efterdi der tvistes, om det er to enge, som for:ne pantebrev pålyder, som siden skulle være skødet og solgt, eller ej, ved vi ikke om for:ne skøde at dømme, førend dets lejlighed bliver forfaret og med tingsvidne så nøjagtigt bevises, som det sig bør.

3r - 4v.

(4

20. jan. Knud Gyldenstjerne til Ågård, lensmand på Vestervig, ved ridefogeden Niels Rasmussen mod hr. Christen Nielsen i Veyrum ang. rigens forfølgning og en dom af Hjerm ht., han som sin søsters og sine søsterbørns lavværge havde siddet overhørig.

(Den nederste del af siden, på hvilken sagens afslutning har været indført, mangler).

5r.

(5

20. jan. Christen Smed i Kierkegaard mod Poul Svendsen i Lemvig ang. sår og skade, han havde tilføjet ham bagfra. Der var faldet to uendelige domme i sagen, hvorfor lensmanden på Bøvling Preben Gyldenstjerne til Vosborg ved sin ridefoged Klaus Nielsen nu krævede P.S. dømt æresløs ved endelig dom.

Sagen blev udsat i seks uger med K.N.s tilladelse.

P.S. søgte at bevise, at han før overfaldet havde haft to mænd i C.S.s gård i Lemvig, som havde tilsagt C.S., at han skulle vare på ham som sin fjende og uven,

hvor de fandtes, efterdi P.S.s hustru skulle være berigtet for C.S.

5v - 6r.

(6

20. jan. Iver Christensen i Marckholm mod Peder Poulsen i Dallgaard i Resen sogn, som ikke havde efterkommet en stævning og dokumenteret, at han som lavværge for I.C.s hustru Johanne Jensdatter havde frasagt hende arv og gæld efter hendes forældre. I.C.s husbond lensmanden på Lund Jacob Lykke til Thannderup havde ved Peder Christensen i Høndzels indbragt sagen for ht.

Der var ikke afsagt dom i sagen af ht.

Dom: Da efter sådan lejlighed finder vi samme sag til ht. at komme og der gå om så meget, som lov og ret kan findes.

6v - 7r.

(7

20. jan. Morten Lauridsen i Thornager mod Iver Christensen i Marchholm ang. penge, hans afdøde svigerfader Jens Poulsen i Lildhomelum i Resen sogn havde været Niels Jensen i Thornager skyldig. I.C.s husbond lensmanden på Lund Jacob Lykke til Thanderup havde ved Peder Christensen i Hindsill appelleret Skodborg ht.s fordelingskendelse af 4. dec. 1615.

Dom: Efterdi nu berettes Christen Andersen at skulle være medarving til den gæld, omtrættes, og I.C. dog alene for gælden er delt blevet, da finder vi ham af denne dele kvit at være.

7r - 8r.

(8

20. jan. Hans Jensen i Fierup mod Hans Simonsen Knivsmed i Kolding ang. lod og del, som han tilholdt sig i H.J.s og hans søskendes selvejergård.

Dom: Da efterdi denne sag ikke til ht. er ordet, finder vi den did at komme, og der at gå om så meget, som lov og ret kan findes.

8r - 8v. (9)

20. jan. Hans Simonsen Knivsmed i Kolding mod Hans Jensen i Fierup ang. lod og del, han på sin hustru Anne Jensdatters vegne krævede sig tillagt i H.J.s iboende selvejergård. H.S. krævede et tv. af Anst ht. 15. dec. 1614 kendt magtesløst.

Fem mænd havde bevidnet, at de ikke vidste, om H.S.s hustru havde nogen arvelod i den ejendomsgård i Fierup.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd selv har lagt deres (vidne) udi tvivl og (ikke) endelig vundet, da (finder vi samme vidne magtesløst at være).

9r - 9v. (10)

20. jan. Mogens Ulfeldt til Seelsøe, lensmand på Tranekær, mod Iver Juul til Willestrup, lensmand på Gudum kloster, ang. uberettiget hedebrug i Thuis og Krogsdall hede. I.J. krævede et forbud, M.U. 17. okt. 1615 havde nedlagt ved Hjerm ht., kendt ugyldigt.

M.U. fremlagde en genpart af forbudet og fru Anne Munks skøde af 30. aug. 1615, hvorved hun bl.a. solgte Krogsdal hovedgård til M.U.-I.J. fremlagde et skiftebrev og en kontrakt af 18. aug. 1573, som var

underskrevet af Oluf Munks arvinger, og hvorved der tilsikredes Quistrups besiddere ildebrand med tørv og lyng i Felding sognehede, et skøde af 26. februar 1613, hvorved Oluf Munk havde afhændet Quistrup hovedgård med ret til ildebrand i Felding sognehede til I.J., samt en dom af Tvis birketing 26. marts 1613.

Dom: Efterdi I.J. med skiftebrev, kontrakt, skøde og endelig dom, som endnu stander ved sin fulde magt og urygtet, beviser for:ne brug med tørvegrøft og lyngslet hæn og hvem, som Quistrup hovedgård besidder, ubehindret bør at efterfølge, da kunne vi efter sådanne cirkumstanser og lejlighed ikke kende bemeldte forbud så nøjagtigt, at det bør at komme I.J. imod hans adkomst på bemeldte brug udi Felding sognehede til hinder eller skade at komme i nogen måde.

18r - 21r.

(11

20. jan. Jens og Niels Nielsen i Hollingholt mod Laurids Nielsen sammesteds ang. skade, hans gårdhund havde gjort på deres fænon. J.N. og N.N. krævede et benægtelsestingsvidne, som L.N. havde erhvervet på Hammerum ht. 11. nov. 1615, kendt ugyldigt.

Sagen blev opsat i seks uger.

21v.

(12

20. jan. Jørgen i Schougaard, Erik Mortensen og Maren Eriksdatter mod Christen Christensen i Sel-

berg ang. nogle får og lam, han på Christi himmelfartsdag havde modtaget til græsning af deres arvelader sl. Anders Karlsen og ikke ville levere tilbage. C.C. krævede et tv., sagsøgerne havde erhvervet ved Ulvborg ht. 28. okt. 1615, kendt ugyldigt.

Sagen blev opsat i 6 uger.

22r - 22v.

(13)

20. jan. Sag ang. et pantebrev og arv efter Niels Andersen i Ringkøbing. Christen Olufsen, borger i Ringkøbing, ved Iver Frederiksen, borger sammesteds, krævede en rådstuedom af 22. december 1615, som Christen Ibsen i Halbye i Hie (sogn) havde erhvervet, stadfæstet af lt.

Sagen blev opsat i 6 uger.

22v - 23r.

(14)

20. jan. Mogens Ulfeldt til Seelsøe, lensmand på Tranekær, ved Jørgen Jensen, foged på Thuis begærede lt.-sgranskning på Thuis kirke, som han havde købt af fru Anne Munk sl. Børge Trolles. Til at syne kirken blev Jacob Lykke til Thandrup, Christen Thott til Boltinge, Iver Friis til Volstrup og Gunde Lange til Bredning udmeldt.

24r - 24v.

(15)

20. jan. Iver Juul til Willestrup, lensmand på Gudumkloster, mod Iver Friis til Wolstrup og hans døtre Anne og Motte Friis ang. skellet mellem Wolstrup by og Volstrup hovedgård på den ene og Dalbye og Qui-

strup hovedgård på den anden side. I.J. ønskede det fastslået ved lt.sdom, om den af Hjerm hrd.s sandemænd den 24. maj 1615 aflagte ed burde stå ved magt.

I.F. påstod, at sandemændene havde draget skellet mellem Volstrup og Quistrup imod en lavhævd og andre adkomstbreve. I.J. gjorde imidlertid gældende, at denne lavhævd var erhvervet i bispernes tid, og at de to hovedgårde senere havde været i én mands eje og ved skiftet efter ham var blevet delt i to lige store lodder. Dette medførte en omlægning af gårdenes skel. I øvrigt var I.J. heller ikke tilfreds med sandemændenes skeldragning og begærede ridemænd til afgørelse af skeltrættens.

Kendelse: Eftordi ingen beskyldning imod for:ne opkrævelse, dom eller fylling på sandemændene fremlægges, at samme forfølgning jo så lovligen, som det sig bør, drevet er, da ved vi ikke imod for:ne opkrævelse, dom eller fylling på sandemændene at sige eller magtesløs at kunne dømmes, medens efterdi I.J. og I.F. på begge sider beskylder for:ne sandemænds ed og tog, da indfinder vi den sag til gode mænd, som efter kgl. majestats befaling (efter at dem tilforn bliver lovligen tilbudt) kunne komme på åstedet for:ne interesserede parter om for:ne markskelstrætte enten til minde eller rette at adskille, som det sig bør.

I.J. omtaler i sit indlæg en mark, Stallerup mark, der var blevet indlemmet i hovedgårdene.

3. febr. Hr. Peder Hansen, sognepræst i Daller, og kirkeværgerne i Daller sogn Laurids Ibsen og Nis Vinum mod Godske Rantzau til Throiborigh ang. forløbet af grænsen mellem Daller og Vistbye sogne. P.H. havde appelleret en uendelig lt.sdom, G.R. havde erhvervet, og krævede to tv. af Lø ht. 1. juli 1592 og 16. dec. 1615 kendt magtesløse.

Uden på P.H.s stævning stod der: Læst for deres bopæl, hvis navne findes i denne stævning. Anno 1616 den 29. jan. Laus Peterson.

Dom: (Efter)di opskriften på samme stævning (ikke) bemelder eller medfører for:ne (mænd) navnlig at være stævnet, da ved vi ikke efter for:ne stævning at dømme.

34v - 35r.

(17

3. febr. Samme sag som nr. 17. G.R. ved Mattis Andersen i Borre krævede et tv. af Møgeltønder bt. 13. dec. 1615 kendt magtesløst.

Til bevis for tv.s urigtighed fremlagde M. A. to tv. af Lø ht. 20. sept. 1606 og 16. dec. 1615.

Dom: Efterdi M.A. nu fremlægger andre vidner udi samme sag, som ikke findes at være stævnet og kaldet, da ved vi ikke om for:ne vidne, nu hidstævnet er, at dømme, førend de samtlig stævnes og kaldes, og da gå om, hvis ret er.

Ifølge tv. af 13. dec. 1615 havde der ligget nogle sten "fast nordest på Gierup gade ret vester fra "thuigaden" sønden ved det hus, Per Mouridsen ibor, som kaldtes "Thopelstienc", hvilke sten

nu for nogle år siden er borttaget, og de gamle har sagt, at samme sten var de rette sogneskelsten mellem Daller og Vistby sogne". Desuden havde de gamle sagt, at af det agerland, som ligger sønden Gierup by har tienden været givet til Daller kirke og præst, "hvad eller de boede på den sønder eller nørre "rey" i byen, som samme land tilhørte".

35v - 37v.

(18

3. febr. Samme sag som nr. 1. En af sandemændene, der havde været forhindret i at aflægge sin ed på grund af sygdom, lod gøre skudsmål, at han endnu ligger på sin sygeseng og ikke kan møde.

38r.

(19

3. febr. Godske Rantzau til Troiborig mod "Hinre" Christensen i Høybiere, Peder Ogesen i Meolden, Niels Troelsen, Thomas Matzen, Peder Lauridsen i Lund, Peder Lauridsen, Mikkol Lauridsen, Niels Ibsen, Peder Pedersen i Aptarp, Peder Knudsen, Hans Sørensen, Anders Pedersen og Anders Nielsen i Forballum, ang. "sodder", de havde ført i Wester eller Mistaae, og ålogårdssteder, de havde haft i samme å. De sagsøgte havde ved Claus Knudsen i Ribe krævet en fordelingskendelse af Lø ht. og et synsvidne af samme ht. 30. sept. 1615 kendt ugyldige.

Sagen blev opsat i 6 uger.

38r - 39r.

(20

17. febr. Christoffer "Gjestrup" til Sebyegaardt

(d.v.s. Cristoffer Gersdorff til Søbygård) mod Frederik Munk til Krogsgaard ang. hans udgivne brev, som han ikke havde holdt. F.M. ved Christen Pedersen i Selborig havde appelleret en æskningskendelse af Skast ht.

Sagen blev udsat.

39v - 4or.

(21

17. febr. samme sag som nr. 1 og nr. 19.
Den sandemand, der havde være forhindret af sygdom i at sværge, aflagde sin ed i overensstemmelse med de øvrige sandemænd.

4or.

(22

17. febr. Frøderik Munk til Krogsgaardt mod domkapitlet i Ribe ang. jord i Hyggum. F.M. ved Christen Pedersen i Selborig havde krævet et synsvidne af Skast ht. 22. aug. 1615 kendt magtesløst.

Sagen blev opsat en måned.

4ov - 4lv.

(23

17. febr. (1) Anne Ibsdatter i Vøjle og hendes broder Thomas Jensen i Skousbølle mod Peder Poulsen i Kloborg, Rasmus Rasmussen, der tjente på Rørbek, Christen Vistisen sammesteds og Kjeld Pedersen i Vøsterlund angående nogle geder, som tilhørte A.I. og T.J., og som de sagsøgte havde taget fra T.J., da han drev dem gennem skoven nord og øst for Skousbølle. (2) De sagsøgte husbond Absalon Gøjes enke fru Elsé Lindenoy til Løgtued ved

mod. tingskriveren i Nørvang hrd. Oluf Eskesen i Ildued ang. et vidnesbyrd, T.J. og hans stedsøn havde afgivet i sagen. Dette vidnesbyrd havde O.E. ikke indført i tingbogen, men referet ^{re.} på et stykke løst papir, der lå på tingbogen, og uagtet fru E.L. på tre ting havde æsket genpart af tv., havde han ikke givet hende den.

Herredsfogeden Christen Madsen i Giffschod påstod, at T.J. havde aflagt det pågældende vidnesbyrd; men selv benægtede han det, og fremlagde et tv., ifølge hvilket kun stedsønnen havde vidnet i sagen.

Dom: Efterdi P.P. ikke noksom beviser for:ne vidne, som han nu omformelder at have været vundet, ej eller på forsk fod omfordret, og T.J. ikke vil være bestandig det at have vundet, ikke eller med tinghørernes kundskab bekræftes for:ne vidne for ting og dom at være udganget, da kunne vi ikke kende herredsskriverens ulempe derudinden at være.

Den 2. december 1615 om morgenen ville T.J. genne sine geder gennem Skousbølle skov. Der var 36 geder og 2 bukke, og somme geder var hvide og nogle blå og nogle sorte, og de havde hans rette gårdsmærke skåret, et stykke af det venstre øre, split for i det højre øre.

41v - 43v.

(24

17. febr. Samme sag som nr. 2. Jesper Lambertsen havde appelleret Vejle byt.s dom af 7. dec. 1615 og en fordelingskendelse af samme byt. 18. januar 1616, ved hvilke han var blevet dømt og fordelt for at have fremsat ærerø-

rige beskyldninger mod Trued Bryske.

J.L. kunne ikke føre noget bevis for rigtigheden af hans beskyldninger. Derimod fremlagde T.B. et tv,, ifølge hvilket han slet ikke havde været i J.L.s hus den pågældende aften.

Dom: Efterdi det befindes J.L. at have beskyldt T.B. for, at han med hans medhavende folk skulle have været udi hans hus, udi mørke og mulm hans skæg afrykket, ham slaget og overfaldet med videre, som af J.L.s egen underskrevne beskyldninger bevises, hvilke gerninger, dersom det var sket, ikke kan eragtes for nogen slet bar-dag eller husfredssag, og J.L. for samme hans beskyldninger har været tiltalt og ikke for fogeden har gjort bevisligt/^{T.B.}udi i hans hus at have været og der sådant på ham beganget, som for-skrevet står. og byfogeden derfor har tildømt ham at lide tiltale og dele efter recessen, og nu gøres bevisligt T.B. ikke samme aften at have været udi J.L.s hus, som han ham for beskyldt har, da ved vi efter sådanne cirkumstantser og lejlighed ikke imod samme dom ej eller for:ne dele, derefter drevet er, at sige eller magtesløse dømme.

J.L. havde skriftligt fremsat den beskyldning, at den aften T.B. kom i hans hus med sine medhavende folk, da blev han skæg afrykket, som han stod i hans stue, enlig uden ild og lys i mørke, og ikke han vidste, hvem af dem der gjorde ham det, førend de kom ud af døren igen. Da blev vinduerne indslaget, og da lod T.B. sig høre og sagde: Det er mig T.B.

17. febr. Peder Jørgensen, borger i Vejle, mod Thomas Jensen, borger sammesteds, ang. ærekrænkende beskyldninger, han havde rettet mod P.J. på tinge. T.J. havde appelleret Vejle bytings fordelingskendelse af 24. aug. 1615.

Dom: Efterdi ikke bevises noget varsel for samme dele at være givet, da finder vi efter sådan lejlighed T.J. af samme dele kvit at være. Dernæst afstod de på begge sider hvis trøtte og beskyldninger, dem imellem var, og sagde dem ikke andet at vide med hver andre end al ære og godt, så de dermed blev med sammenlagte hænder venligen og vel forligt og fordraget samme deres trøtte at skal være nedlagt.

5or - 5ov.

(26

17. febr. Jens Hansen i Sønder Bierthe mod Niels Iversen, Bøgvad, borger i Kolding, ang. penge, han skyldte J.H.s datter. N.I. havde ved to uendelige lt.s-domme af 25. marts 1615 og 3. febr. 1616 fået en fordelingskendelse, som J.H. havde erhvervet ved Kolding byt., kendt ugyldig og krævede nu endelig dom i sagen.

Dom: Efterdi J.H. findes tilforn tvende gange hid til lt. at være stævnet og kaldet for samme sag, og ikke han da er mødt eller nogen på hans vegne nogen modstand herimod (at) gøre, og tvende uendelige lt.sdomme derfor er udgangen, udi hvilke samme stuebrev og delsvidne er fundet magtesløse at være og ikke komme N.I. til hinder eller skade i nogen måde, indtil hvem der havde udi at sige, stævnedes på ny etc., hvilke domme findes lovlige at være læst og forkyndt,

som opskriften på dommen i sig selv formelder, og J.H. har haft noksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og det dog ikke sket er, og N.I. derfor har været forårsaget atter på ny tredje sinde for endelig dom at lade stævne, og efterdi ingen endnu er mødt nogen gensigelse eller modstand herimod at gøre, medens sig endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi efter sådan lejlighed og doms lydelse samme stuebrev og delsvidne magtesløse at være og ikke komme N.I. til hinder eller skade i nogen måde.

52r - 53r.

(27

2. marts. Thomas Jucl til Estrup mod boet efter Aksel Børgesen Rosenkrantz ang. gæld T.J. var 8. marts 1615 blevet indført af gode mænd i A.R.s efterladte gods i Lannghindt, som han havde arvet efter sin fader Børge Rosenkrantz. Ved Ginding ht.s dom af 5. okt. 1615 var dette gods tilkendt T.J. til ejendom, og denne dom havde lt. kendt ved magt ved tre uendelige domme af 21. okt. og 18. nov. 1615 og 20. jan. 1616. T.J. ved Tyge Sørensen i Buschoff krævede derfor nu endelig dom i sagen.

Ginding ht.s dom var afsagt af hf. Knud Nielsen i Staulund.

Dom: Efterdi K.N. og A.R.s arvinger findes tilforn trende gange hid til lt. at være stævnet og kaldet for samme sag, og ikke de da er mødt eller nogen på deres vegne nogen modstand herimod at gøre, og tren- de uendelige lt.sdomme derfor er udganget, udi hvilke samme ht.sdom er fundet ved magt at blive, indtil hvem

der havde udi at sige, stævne på ny etc., hvilke domme findes lovligt at være læst og forkyndt, som opskrifterne på dommene i sig selv bemelder, og K.N. og A.R.s arvinger har haft noksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og det dog ikke sket er, og T.J. derfor har været forårsaget atter på ny fjerde sinde for endelig dom at lade stævne, og efterdi ingen endnu er mødt nogen gensigelse eller modstand herimod at gøre, medens sig endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse samme dom ved magt at blive.

53v, 51r-51v, 54r.

(28

2. marts. Fru Karen Gyldenstjerne til Hynnskye mod Eske Simonsen i Muosgaard ang. gårdfæld. K.G. ved Jens Sørensen i Thinggaardt havde appelleret Bølling ht.s dom af 6. nov. 1615.

Sagen blev opsat til næste lt. efter påske.

54r - 55r.

(29

2. marts. Thøring sognemænd mod Peder Pedersen i Dalgaardt og Jep Jensen i Eschebech ang. anparter af Thøring sogns korntiende, som de havde fæstet og opladt til Just Friis til Vaskergaardt, uagtet der stod i deres fæstebrev, at tienden efter deres død skulle fæstes til andre tiendepligtige sognemænd. Deres husbond Preben Gyldenstjerne til Wosborigh, lensmand på Bøvling, havde ved sin ridefoged Knud Gregersen appelleret en uendelig lt.sdom, som J.F. havde erhvervet.

Jørgen Friis til Farskoff mødte på sin søn J.F.s veg-

ne og afstod samme lt.sdom og opladelsesbreve.

Dom: Da efter sådan lejlighed finder vi for:ne dom og opladelsesbreve ingen magt at have.

55r - 56r.

(30

2. marts. Samme sag som nr. 27. Jens Hansen havde appelleret en af de uendelige lt.sdomme, Niels Iversen havde erhvervet.

Sagen havde været behandlet den 20. jan. og blev da opsat i 6 uger. I mellemtiden havde N.I. erhvervet endelig dom i sagen. (nr. 27)

Dom: Efterdi vi nu forfarer N.I., imidlertid sagen har været optaget her sammesteds, at skulle have med vrang undervisning forhvervet efter nogle uendelige domme endelig dom udi sagen, ved vi os ikke efter denne opsættelse at kunne dømme, førend både for:ne uendelige og endelige domme samtligen lovlig stævnes og kaldes, og da gå om, hvis ret er.

N.I., som havde beligget J.H.s datter, havde lovet at give hende 12 dlr. til en seng og 8 dlr. til en kåbe og at gøre sit barn med hende ægte.

56v - 57r.

(31

2. marts. Knud Gyldenstjerne til Aagaardt, lensmand på Vestervig, havde ved sin ridefoged Niels Rasmussen indanket en dom, byfogeden i Lemvig havde afsagt over Svend Poulsen sammesteds, til stadfæstelse.

Sagen blev opsat til andet lt. efter påske, som var 27. apr.

57r - 57v.

(32

2. marts. Knud Gyldenstjerne til Aagaardt, lensmand på Vestervig, mod hr. Christen Nielsen sogneprest i Weyrum, i hans ogenskab af væge for sin søster Maren Nielsdatters børn mod afdøde Gert Mejer i Holstebro, ang. penge, G.M. skyldte K.G. C.N. havde appelleret Hjerm ht.s dom af 6. dec. 1615, hvorved han dømtes til at stå til rette efter et rømningsbrevs indhold.

Sagen blev opsat til lt. efter påske som var 13. apr.

58r - 6or.

(33)

2. marts. Knud Gyldenstjerne til Aagaardt, lensmand på Vestervig, mod Maren Nielsdatter og hendes børn ang. penge, hendes afdøde mand, Gert Meyer i Holstebro skyldte K.G. M.N. havde ved sin broder hr. Christen Nielsen, sogneprest i Wæirum, appelleret Holstebro byt.s fordelingskendelse af 20 dec. 1614 og rigens forfølgning mod dem.

Dom: Efterdi samme sag findes for rigens ret at være indkommet, og lovdagsbreve, straksbrev og rømningsbrev findes (på) tinge at være brudt, læst og påskrevet, vod vi os ikke dommere i samme sag at være.

6ov - 6lv.

(34)

2. marts. Anders Knudsen i Thophiede mod dem, der havde overtaget boet efter Peder Hansen i Reffning, nemlig Jørgen Nielsen i Reffning, Anders Pedersen, Christen Pedersen, Mette Pedersdatter, Maren Pedersdatter, og Karen Graversdatter, ang. Svend Christensen og hans søskendes arv efter deres fader Christen Andersen i Wildemuose som P.H. havde modtaget i sin ogenskab af børnenes vær-

ge. De sagsøgte^s husbond Preben Gyldenstjerne til Vosborig, lensmand på Bøvling, havde ved sin ridefoged, Knud Gregersen appelleret Hjerm ht.s dom af 16. dec. 1615.

Ht.s dom byggede på et af Oluf Munk udstedt brev, som imidlertid ikke blev fremlagt. Derimod fremlagde K.G. Hjerm hrd.s tingbog 1598, af hvilken det fremgik, at C.A. s broder Peder Andersen i Semilkier, som værge for sine brodersønner havde givet afkald for deres fædrene og mødrene arv.

Dom: Efterdi hf. for:ne Christen Madsen har funderet sin dom på O.M.s brev, og for:ne/^{brev}ikke fremlægges, da finder vi samme dom ingen magt at have.

61v - 64r.

(35)

2. marts. Samme sag som nr. 6.

Da Poul Svendsen lovede at stille Preben Gyldenstjerne tilfreds, blev sagen udsat til 27. april.

64r - 65r.

(36)

2. marts. Jep Olufsen, borger i Lemvig havde indanket en dom af Lemvig byt. 16. febr. 1616 til stadfæstelse. Ved denne dom var et tv. af samme byt. 26. jan., i henhold til hvilket Peder Jepsen havde opladt en ager i Lemvig Nørremark til J.O., blev kendt ved magt.

Dom: Efterdi for:ne ager findes at være liggende i Lemvig mark, og for:ne opladelsesbrev findes til Lemvig byting efter kgl. forordning at være gjort og ganget og for:ne dom der sammesteds efter for:ne vidne dømt er, da ved vi ikke om for:ne opladelsesvidne og dom at sige

eller magtesløs dømme.

65r - 66v.

(37

2. marts. Mester Mads Pors og mester Niels Glud, kanniker og kapitelshørere i Ribe, mod Frederik Munk til Krogsgaardt ang. ejendomsretten til to tofter i Hygum, som F.M.s tjener Søren Nielsen i Hygum brugte. M.P. og N.G. havde ved Hans Vistesen, borger i Varde, krævet to synsvidner af Skast ht. 19. maj 1612 og 22. aug. 1615 kendt ugyldige.

På grund af en af de indstævnedes forfald blev sagen udsat i 14 dage.

67v og 70r.

(38

2. marts. Samme sag som nr. 38. M.P. og N.G. havde ved H.V. krævet nogle uendelige domme, der var afsagt ved Skast ht., og nogle tv. kendt ugyldige.

På grund af en af de indstævnedes forfald blev sagen udsat i 14 dage.

68r - 68v.

(39

2. marts. Samme sag som nr. 38 og 39. M.P. og N.G. havde ved H.V. appelleret en dom af Skast ht. 6. febr. 1616.

På grund af en af de indstævnedes forfald blev sagen udsat i 14 dage.

68v og 67r.

(40

2. marts. Samme sag som nr. 14.

Til sikkerhed for et lån på 100 dlr. havde Niels

Andersen pantsat sin gård i Ringkøbing og sit gods til senere afdøde Christen Svendsen og havde i pantebrevet lovet, at hvis gælden ikke blev betalt rettidig, skulle gård og gods være solgt for de loo dlr. Da C.S.s enke og arvinger i lang tid havde besiddet gården og godset upåkæret, havde Ringkøbing rådstucret 22. dec. 1615 frifundet dem fra pligten til at betale N.A.s gæld til Christen Ibsen.

Dom: Efterdi for:ne opsættelse medfører C.I.s bud for:ne Jens Christensen her i dag seks uger at have været og påskudt C.I.s breve, og sagen da efter hans skudsmål er optaget til i dag, som er seks ugers dag, og ikke C.I. eller nogen på hans vegne nu er mødt nogen gensigelse eller modstand imod samme dom at gøre, da ved vi efter sådan lejlighed ikke imod samme dom at sige eller magtesløs dømme.

7or, 7ov og 69r.

(41)

2. marts. Anders Rytter mod Niels Mogensen i Pællisgaard ang. sår og skade, han havde tilføjet ham. A.R. havde krævet et skudsmål, N.M. havde erhvervet til Bøvling bt. 2o. okt. 1615, kendt ugyldigt.

Skudsmålet var erhvervet på grundlag af en orklæring afgivet af Laurids Christensen der tjente på Pællisgaard, og Jens Jacobsen på Gade eller Jens Nielson i Borre.

Dom: Efterdi ikke bevises sådant skudsmål at være gjort, finder vi for:ne N.M., L.C., J.J. og J.N. for den stævning og tiltale kvit at være.

69r - 69v.

(42)

16. marts. Christoffer Gjøstrup til Sebyegaard, (d.v.s. Christoffer Gersdorff/til Søbygård) mod Frederik Munk til Krogsgaard ang. gæld. F.M. havde appelleret Skast ht.s dom af 9. jan. 1616 og æskningskendelse.

Forlig: Da efter flere ord og tale, dem imellem var, blev F.M. og C.G. venlig og vel forligt og fordraget, så at C.G. afstod samme dom og æskningsvidne, at de skal være som de udømt og uudgivet var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde, og F.M. lovede at skulle give C.G. 400 enkende rigsdaler og tredive daler udi rigsmønt eller opgæld på dem på tredje påskedag nu først kommende uden al forhindring at erlægge og betale og C.G. da igen derpå at skulle give ham rigtig kvittans og antvorde ham hans breve, dom og æskning, som i samme sag taget og ganget er, og dermed denne deres trætte aldeles at være nederlagt.

71r - 72r.

(43

16. marts. Samme sag som nr. 40.

Dom: Så og efterdi udi ht.s dom findes inddraget med samme Hygum mark at være rebet, og bevises/for:ne vidner, som her til lt. er ved magt dømt, samme for:ne tvende tofter udi 20 og 40 år at have fulgt Frederik Munks gård, for:ne Søren Nielsen ibor, og hf. efter sliig lejlighed har tildømt F.M. for:ne tofter, ved vi ikke imod samme hans dom at sige eller magtesløs dømme.

I dommen refereres en rettortingsdom fra 1526, i hvilken en rebningsforretning fra 1504 er citeret.

72r - 76r.

(44

Samme sag som nr. 38, 39, 40 og 44. Frederik Munk havde krævet et synsvidne af Skast ht. 22. aug. 1615 kendt ugyldigt.

Niels Kallesen i Tjæreborg var hf. i Skast hrd.

Dom: Efterdi N.K. først har dømt for:ne synsmænd, som skulle hjemle om for:ne tofter, fra synet, og han dog samme dag har udstedt synsvidne til for:ne tofter, da ved vi ikke andet derom at sige, end han jo sig derudinden af misforstand har forset og fordi bør igen at give F.M. hvis skellig, billig kost og tæring, han derfor lidt og anvendt har. Dernæst for vor bønns skyld afstod F.M. samme kost og tæring, så at N.K. derfor skal give ham 12 rdlr. eller dem udi slet mønt med opgæld at skal erlægge og betale.

76v - 78v.

(45)

16. marts. Sag mellem Niels Christensen Beeg i Haderis og hr. Jens Christensen i Haderup. N.C.B. havde krævet nogle af J.C. erhvervede breve kendt ugyldige som stuebreve og sankevidner.

Sagen blev udsat til lt. efter påske.

79r.

(46)

16. marts. Sag mod Maren Olufsdatter i Vejle for fødsel i dølgsmål og barnemord. M.O. havde ved sin broder Oluf Olufsen, der tjente på Grundet, krævet to tv. af Vejle rådstueret 12. febr. og Vejle byt. 22. febr. samt Vejle sandemænds tog af 21. marts 1616 kendt ugyldige.

Sagen blev udsat til 13. april.

79r - 80v.

(47)

16. marts. Samme sag som 38-40 og 44-45. Frederik Munk havde krævet to synsvidner af Skast ht. 30. jan. 1616 og 17. sept. 1611 og et klagevidne af samme ht. 30. jan. 1616 kendt magtesløse.

Domkapitlets fuldmægtig Hans Vistisen afstod samme synsvidner og klage, at de skal være, som de uudgivet var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

81r - 82r. (48

16. marts. Laust Christensen Smed i Varde mod Jens Christensen Skrædder sammesteds ang. æresfornærmelse. L.C. havde appelleret Varde byt.s dom af 21. aug. 1615.

Den 9. apr. 1615 havde J.C. på tinge forpligtet sig til, at ^{han} og hans hustru skulle møde på det første byt., der afholdtes efter pinse, og erklære, at de ikke vidste andet, end hvad ærligt var, om L.C. og hans hustru. Da erklæringen ikke blev afgivet, krævede L.C., at der skulle udstedes fordelingskendelse over J.C. Ved uendelig dom af 21. aug. 1615 havde byf. Laust Sørensen imidlertid frifundet J.C. for at lide dele, fordi L.C. ikke havde givet møde på det aftalte byt. og havde fordret J.C. i rette.

Dom: Efterdi J.C. for L.S. har været indstævnet, om han ikke efter hans forpligt burde at undskylde L.C.S. og hans hustru, og ikke byf. udi sin dom noksom derom har underskudet, ved vi ikke den at følge, men finder den at være, som udømt var.

82r - 83v. (49

16. marts. Albret Skeel til Fusingøe, lensmand på Riberhus, mod Niels Thomsen, borgmester i Varde, ang. jörd på Stausøe mark, som N.T. ville tilholde sig fra

kongens tjenere Peder Gregersen og Niels Christensen i Stausø. A.S. havde ved ridefoged/^{en}Iver Markvordsen krævet et tv. af Varde byt. 5. aug. 1594 kendt ugyldigt.

Ved tv. fra 1594 bevidnedes det, at den sydligste gård i Stausø for godt og vel 30 år siden var blevet skiftet og delt i tre parter, den ene til Jens Nielsen i Varde, den anden til Chresten Jonsen i Stausø og den tredje til Gregers Poulsen sammesteds. De to tredjedele af gården tilhørte kongen, men den ene tredjedel var frit bondegods, som N.T. ved skøder fra 1558, 1560, 1565 og 1608 samt forskellige tv. beviste havde tilhørt borgmester J.N. og hans søn Niels Jensen og nu ejedes af ham selv.

Dom: Efterdi samme vidne med skøde, breve og adkomst bekræftes, og kronens skyld og landgilde der af at være udredet bevises og en mand efter anden samme tredjepart gård i Stausø at være efterfulgt, og ikke I. M. derimod noget bevis fremlægger, da ved vi ikke imod for:ne vidne at sige eller magtesløst dømme.

To vidner havde vidnet og kundgjort og bedt dem Gud til hjælp med samlede hænder. - To andre vidner havde svaret og bedt dem Gud til hjælp med oprakt finger og samlede hænder på deres højeste helligånds ed.- To mænd havde inddiget en toft liggende næst sønden fra gården, og den havde de taget af forte. I samme toft var mange dybe lerpøtter og en stor høj, og den høj lod J.N. nedjævne i de dybe huller og lerpøtter.- En kirkeeng, som ligger i Arnager (?) i Stausø.-

16. marts. Terkel Mortensen og Hans Hansen i Vistbye, Thomas Jørgensen i Lorup og Nis Jespersen i Borre mod Karen Jensdatter i Aptarp ang. arven efter hendes fader Jens Mouridsen i Apterp. K.J. havde ved Hans Villadsen i Harris indanket en dom af Lø ht. 20. jan. 1616 til stadfæstelse.

Dom: Efterdi med tv. bevises J.M. selv til tinge at have lyst sin datter K.J. i kuld og køn lige ved sit eget ægte- og adelkonebarn etc., og hf. fordi udi sin dom har fulgt loven, da ved vi ikke imod samme hans dom at sige eller magtesløs dømme.

91r - 92r.

(51)

16. marts. Jens Christensen, borger i Varde, mod Christen Mikkelsen sammesteds ang. sår og skade, han for to år siden havde tilføjet ham i hans højre hånd. J.C. krævede synsmænd udmeldt, som kunne vurdere det varige men, han havde lidt.

Lt. udmeldte 6 mænd, som udgik og igen indkom og sagde dem samme læst og lyde at have set og vurderet den for 16 dlr.

92v.

(52)

16. marts. Hans Christensen, Niels Andersen, Jens Hansen og Jens Jensen i Apterp mod Laust Andersen sammesteds ang. brugsretten til hans gårdsrum. Sagsøgerne havde krævet et tv. af Lø hrd. 20. maj 1615 kendt ugyldigt.

Dom: Efterdi varselsmændene ikke har benævnt, hvem de gjorde varsel for for:ne vidne, da finder vi for:ne vidne ingen magt at have.

To mænd havde bevidnet, at det gårdsrum, L.A. på-
bor, havde ligget til den stavn, Laurids og Peder Nissen
besidder. For 27 år siden var der sået hamp i samme jord
og siden blev den udlagt. Sagsøgerne gjorde gældende, at
jorden tilhørte bymændene i fællesskab og burde ligge
indelukket til deres køers græsning.

93r - 94r.

(53)

13. apr. Jørgen Krag til Endrupholm havde hidkaldt
sandemændene fra Skast hrd. for at de skulle sværge om
Mads Pedersen i Vangs bane.

Sandemændstog: Sandemændene udlagde M.P. af hans
egen ulykke og brandevin at være død blevet og det ham
til bane at være lagt.

Niels Møller i Alboch mølle bevidnede, at Jep Oluf-
sen i Thranbjerg 18. febr. kom fra Ribe og havde med sig
Christen Thomsen i Grimstrup og Peder Lauridson, der
tjente hos ham. Da samme tid var der meget vand ved møl-
len, så at C.T. og P.L. var sprunget i vandet, en på
hver side ved vognen, som J.O. sad udi, at de ikke skulle
vælde, og der holdt de udi vandet, indtil N.M. kom ud til
dem og viste dem, hvor de skulle køre op af vandet, og der
de var kommet til landet, var de våde, kolde og ilde til-
pas. Da bad J.O. P.L., at han skulle tage den stenfla-
ske op af vognen, som de havde købt noget brandevin udi,
og så tog han flasken op, og så drak de alle fire om-
kring af samme stenflaske.- Da de passerede M.P.s gård,
kom han og en anden mand og rakte J.O. deres hænder.-
M.P. og J.O. fulgtes op ad ådølvejen tilsammen, og da
lagde J.O. hans arme omkring M.P.s hals. Senere satte de

sig op på vognen, og da sad J.O. og lagde hans hænder på M.P.s aksler.- J.O. ville have fåt i en mand, som kunne vise dem vej over Grimstrup mose.- Medens J.O.s vogn holdt på vejen østen Vangs nørre led, var Karen Madsdatter kommet ud til dem. Da stod P.L. med stenflasken med brøndevin i hånden, og da bad J.O. ham, han skulle drikke hende til. Så drak han K.M. til. Så tog hun flasken og drak J.O. til, og han drak M.P. til, og drak de alle hver for sig af flasken.- M.P. ville have, at J.O. skulle vende sin vogn og blive hos ham om natten. Da svarede J.O. og takkede ham derfor og sagde, han skulle komme først til ham. Han kom så tit til ham, og han ville intet komme til ham igen. Så lovede M.P., at han endelig ville komme til Thrannberig, dersom J.O. ville komme til ham når han bød ham igen. Så lovede de hverandre det på begge sider.- Mænd, der havde synet stenflasken, mente, at der ikke kunne gå i samme flaske mere end tre pindkrus efter Ribermål.

94v - 98v.

(54

13. apr. Fru Lene Juel sl. Jørgen Dues enke til Halkiersholm mod Christen Olsen i Ausumgaard ang. ejendomsretten til gården Nørlund i Naffuer sogn. For L.J. mødte Jens Pedersen i Licritt.

Da landsdommerne ikke var tilstede, blev sagen udsat i 14 dage.

99r.

(55

13. apr. Samme sag som nr. 5 og 33.

Da landsdommerne ikke var tilstede, blev sagen udsat i 14 dage.

99 v.

(56

Jacob Sehesteds gårdsfolk mod Niels Madsen, der havde forurettet dem. N.M.s husbond Jørgen Lykke til Hørningholm havde krævet en forpligt, J.S. ved fængsel og jern havde aftvunget N.M., kendt ugyldig.

Da landsdommerne ikke var tilstede, blev sagen udsat i 14 dage.

loor - loov.

(57

13. apr. Jacob Sehested til Hørningholm mod Jacob Christensen i Kiergaard ang. lo dlr., han skyldte ham, og en klædersæk, han havde fået på sin vogn og skulle age til Kolding. J.C. havde appelleret Hammerum ht.s fordeling kendelse af 23. sept. 1615.

Da landsdommerne ikke var tilstede, blev sagen udsat i 14 dage.

loov - lolr.

(58

13. apr. Hans Munk mod fru Maren Juel til Ryebierig ang. en ejendomshandel, hun havde sluttet, men ikke ville vedgå. M.J. havde ved Erik Christensen i Degnebuoll appelleret Varde byt.s dom af 8. jan. 1616.

Da landsdommerne ikke var tilstede, blev sagen udsat i 14 dage.

H.M. påstod, at M.J. havde solgt ham sin gård i Varde for looo dlr.

lolr - lolv.

(59

13. apr. Godske Rantzau til Throiborig mod 26 selv-
 ojerbønder i Lø hrd. ang. en forpligt, de havde indgået,
 men ikke holdt. G.R. ved Hans Pedersen i Skodborg havde
 indanket Lø ht.s dom af 16. dec. 1615 til stadfæstelse.

Da landsdommerne ikke var tilstede, blev sagen ud-
 sat i 14 dage.

102r - 102v.

(60

(27. apr. Se indledningen). Samme sag som nr. 58.

Jacob Sehesteds fuldmægtig Jens Nielsen i Holling-
 holt fremlagde fordelingskendelsen, men ingen bevislig-
 heder.

Dom: Efterdi N.J. (ing)en bevisning fremlægger,
 Jacob Christensen at s(kulle) være J.S. for:ne lo dlr.
 pligtig ej eller for:ne klædersæk at være h(am) leveret,
 og han dog for for:ne penge og klædersæk er delt blevet,
 da finder vi J.C. af samme dele kvit at v(ære).

103r - 103v.

(61

(11. maj. Se indledningen).

Fru Magrothe Lange til Engelstholm mod Gregers Sø-
rensen Jæger, Anders Dyrskyt, Niels Dyrskyt og Jens Vogn-
sen, der tjente på Haridzkier, og som havde ødelagt hendes
 jagt og jaget i hendes enemærke. De sagsøgte^s husbond Trud
Bryske til Estrup havde ved Søren Jonsen, borger i Randers
 appelleret Tørrild ht.s dom af 13. jan. 1616.

Hf. i Tørrild hrd. hed Christen Andersen og boede i
 Jelling.

Dom: Efterdi C.A. sin dom efter for:ne vidner har
 funderet, imedens de stod ved magt, og de findes ved magt
 og uryget, da ved vi ikke imod for:ne dom at sige eller

magtesløs dømme.

Lørdag den 21. oktober 1615, da fru M.L. havde besat Mygelholm med sine skytter, jægere, bønder og garn, red to af folkene på Haridzkier ind i deres besatte såt med tre mynder, holdt for deres garn, klappede fra garnet imod hendes bønder og hujede og skreg, så de spildte hendes jagt.- Skovene Balle Kradt og Lille Frøst Ved, omtales.- G.S. løste støverne på Lild Frøst mark og jagede i Liild eng og Sønderschouff.- 20. okt. holdt nogle folk fra Haridzkier på Lild Frøst besæede rugland med mynder og bøsser. Derfra red de over til Frøst mark på stripjagt. (=harejagt).

104r - 104v og 145r - 147r. (62)

13. apr. Samme sag som nr. 47. Dog kaldes den sagsøgte ikke Maren Olufsdatter, men Maren Hansdatter og hendes broder kaldes ikke Oluf Olufsen, men Oluf Hansen. O.H. havde også appelleret et sandemændstog af Vejle byt.

Da ingen af landsdommerne var til stede, blev sagen udsat i 14 dage.

105r - 107v. (63)

13. apr. Samme sag som nr. 27 og 31.

Da ingen af landsdommerne var til stede, blev sagen udsat i 14 dage.

108r - 108v. (64)

13. apr. Samme sag som nr. 5, 33 og 56.

Da landsdommerne ikke var tilstede, blev sagen udsat i 14 dage.

108v - 109v. (65)

13. apr. Herningholms tjenere i Sundsø sogn mod Jacob Schested, der havde Herningholm i pant, og hans folk ved navn Henrik og Claus ang. ulovlig ægt og arbejde, der pålagdes dom, og forskellige overgreb. J.S. havde ved Niels Jønsen i Handerup krævet bøndernes klagebrev (af 4. sept. 1615) og to tv. af Hammerum ht. (7. okt. 1615) og 9. marts 1616 kendt magtesløse.

Da landsdommerne ikke var til stede, blev sagen udsat i 14 dage.

109v - 110v. (66

13. apr. Samme sag som nr. 29.

Da landsdommerne ikke var til stede, blev udsat i 14 dage.

111r - 111v. (67

13. apr. Samme sag som nr. 62.

Da landsdommerne ikke var til stede, blev sagen udsat i 14 dage.

112r - 112v. (68

13. apr. Jomfru Ellen Vind til Kiergaard mod Christen Madsen, der nogen stund havde tjent hende for en tilsynskar på Kiergaard, ang. lejermål med hendes nøglepige Ingeborg Mikkelsdatter og bortrømning af gårdens fængsel. E.V. havde (29. juli 1615 og 2. marts 1616) erhvervet uendelige domme i sagen og krævede nu ved Hans Madsen i Hiordkier endelig dom afsagt.

Da landsdommerne ikke var til stede, blev sagen udsat i 14 dage.

I.M. havde været betroet og haft befaling over øl og mad og andet, E.V. ville have forvaret. C.M. havde været fængslet, men var brudt ud, og havde sønderslaget fængselst og låse og "stint" over jomfru E.V.s gård og planker.

112v - 113r.

(69)

27. apr. Samme sag som nr. 66.

Jacob Sehested havde sagsøgt bønderne ved Hammerum ht.; men ved dom af 9. dec. 1615 var de blevet frifundet for hans tiltale og beskyldning.

Dom: Efterdi for:ne dom findes efter for:ne klage dømt og udgivet, og ikke den er stævnet og kaldet, ved vi ikke om for:ne klage at dømme, førend for:ne dom og lovlig stævnes og kaldes og da gå om, hvis lov og ret kan findes.

Bøndernes klagebrev var sendt Jørgen Lykke til Rugård, der ejede Herningholm, men havde pantsat den til J.S., som havde overtaget den til brugelighed.

113v - 115r.

(70)

27. apr. Samme sag som nr. 69.

Dom: Efterdi Christen Madsen og Ingeborg Mikkelssdatter findes tilforn tvende gange hid til landstinget at være stævnet og kaldet for samme sag, og de ikke da er mødt eller nogen på deres vegne nogen modstand herimod at gøre, og tvende uendelige landstingsdomme derfor er udganget, udi hvilke C.M. er fundet imod gårdsretten at have gjort og bør derfor at straffes og stande til rette, indtil hvem der havde udi at sige, stævnedes på

ny, hvilke domme findes lovligt at være læst og forkyndt, som opskriften på dommene i sig selv bemelder, og C.M. og I.M. har haft noksom lang respit, og det dog ikke sket er, og jomfru Ellen Vind derfor har været forårsaget atter på ny tredje sinde for endelig dom at lade stævne, og efterdi ingen endnu er mødt nogen gensigelse eller modstand herimod at gøre, medens den endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi efter sådan lejlighed og dommes lydelse C.M. imod gårdsretten at have gjort og bør derfor at straffes og stande til rette.

115r - 116v.

(71

27. apr. Eftermålsmandene efter Karen Staffensdatter i Foldingbrou mod Peder Terkildsen i Foldingbrou, der beskyldtes for at have bedraget K.S. og været årsag til, at hun tog sit eget liv. P.T. havde ved Jens Pedersen, byskriver i Ringkøbing, krævet 3 tv. af Malt ht. 20. jan. og 9. marts 1616 kendt magtesløse.

(Slutningen af sagen er ikke indført i dombogen; men af nr. 93 fremgår det, at den bestod i 6 ugers udsettelse).

M.S. lå syg i et "laas kamær" i P.T.s hus.- Til et af vidnerne havde hun sagt, at P.T. havde lovet hende fjæle til hendes kiste.- Iver Staffensen i Estrup kunne ikke møde i retten, da han var affærdiget med bryllupsbreve for sin kære husbond Thomas Juell til Estrup.

118r - 118v.

(72

27. apr. Christen Sørensen Hegelund, borgmester i Viborg, mod sin fæster Mads Pedersen i Hadderis, som uden hans tilladelse havde indtaget en inderst i sin gård.

Ridefogeden på Lundenæs Christen Kær mødte og berettede, at sagen ikke først havde været behandlet ved ht.

Dom: Da efter sådan lejlighed finder vi samme sag til ht. at komme og der at ordeløs, som det sig bør.

M.P. havde givet indersten, som hed Jons Mikkelsen, fri brug i gårdens rettighed med lyngslet, tørvegrøft, avling og i andre måder med gryder, potter at lade brænde.

119r.

(73)

27. apr. Samme sag nr. 55.

Christen Olufsen på Ausumgaard lod ved Jens Sørensen i Thinggaard fremlægge et skøde af 26. jan. 1607 og et følgebrev af 27. jan. samme år, af hvilke det fremgår, at Karen Banner til Høgholt sl. Gregers Ulfstands efterleverske havde afhændet halvparten af bolet Nøderlund i Naffuer sogn til C.O. og hans hustru Maron Mogensdatter. Ejendommen havde hun erhvervet ved et mod (Lene Juels mand) Jørgen Due til Øxeholm afsluttet mageskifte.

Sagen afsluttedes uden dom, men med en vidimering af skødet og følgebrevet.

119v - 120v.

(74)

27. apr. Bakken Terkildsen i Huos kreditorer mod hans enke Gertrud Bakkens ang. gæld. Hondes broder Peder Jensen vod Sønderside havde ved Niels Nielsen i

Obeling krævet et tv. af Kærgård bt. 8. dec. 1615 kendt magtesløst.

Ifølge tv. skulle G.B. og hendes søn have taget mod bød af Jens Lassen i Huoc, der havde dræbt hendes mand. Dette var uforeneligt med, at hun og arvingerne havde fragået arv og gæld efter B.T. Ved tv. blev det desuden dokumenteret, at der i den bolig, B.T. fradøde, såvel før som efter hans død fandtes en kvie og nogle får, som havde tilhørt Bodil Jenskone i Huo, før hendes datter blev gift med B.T. Om kvien og fårene havde været B.T.s ejendom, vidste vidnerne ikke.

Dom: Efterdi samme vidne ikke på forsk fod eller på nogen ænkende vis dag og tid er vundet, tilmod samme vidne om for:ne kvie og får at være lagt udi tvivl, og G.B. det straks for tingsdom har benægtet, da finder vi samme vidne magtesløst at være.

120v - 122v.

(75

27. apr. Samme sag som nr. 47 og 63.

Dom: Efterdi det befindes, at da for:ne barn er fundet udi for:ne kirke om lørdagen, er der af øvrigheden gjort forordning på rådhuset, at Vejle bys piger og ugifte kvinder der i Vejle skulle begive dem på Vejle rådhus at lade sig malke, så derudi kunne forfares, om nogen af dem var skyldige udi samme barns fødsel og død eller ej, og der (?) for:ne dannekvinder om mandagen dernæstefter på rådhuset dets lejlighed at forfare har været forsamlet, skal Maren Hansdatter være befundet at have haft hvid, tyk, fed mælk udi hendes bryst, det og for:ne dannekvinder udi deres kundskab

har bekendt og ikke sligt at kunne sko med mindre hun jo enten havde fået barn eller var med barn, tilmed og befindes for:ne 12 dannekvinder selv personlig i dag 14 dage at have været her tilstede, såvel som og Maren Knud Nielsens og Maren Anders' Jordemoder nu her i dag på ny igen på deres egne og de andre for:ne deres medvidners vegne udi egen person er mødt og samtligen med højeste helgens ed og oprakt finger været for:ne deres vidner gøstendige, og ingen vidnesbyrd herimod fremlægges, med hvilke de ryges og tilbagedrives kan ikke sådan at være, da ved vi ikke imod for:ne vidner at sige eller magtesløse domme, og efterdi det befindes for:ne M.H. altid tilforn at have holdt sig for pige og endnu med høj formaning benægter sig ikke at være med barn eller nogen tid at have avlet barn; endog efter at for:ne døde barn udi kirken er blevet fundet, og hun og andre er blevet malket ud af hendes bryst hvid, tyk og fed mælk honde at have givet, som ikke naturligt hos en pige og ukrænket mø kunne cragtes, tilmed udaf for:ne synsvidne forfares for:ne barn at være fundet med en strik om halsen, hvormed det skulle være kvalt og omkommet, og sandemændene efter slig tilfald og lojlighed, og efter hvis de selv tilforn om hendes loyned har udspurgt, har M.H. til for:ne barns bane udlagt, da ved vi ikke nogen tilfald eller lojlighed imod samme deres ed at sige.

122v - 129v.

(76

27. apr. Samme sag som nr. 5, 33, 56 og 65.

Da hr. Christen Nielsen ikke kunne fragå, at han var sin søster Maren Nielsdatters og hendes børns lav-

værge og havde varetaget deres sager på tinge, havde herredsfogeden dømt ham til at stå til rette efter rømningsbrevets indhold.

Dom: Efterdi der tvistos, om hr. Christen, som er tildømt at være hans søsters og hendes børns værge og for dem til tinge har ganget udi rette, bør til samme deres gæld at svare og derfor at lide tiltale eller ikke efter hvis forfølgning, dem og deres lavværge overgangt er, og hf. derudinden ikke så udførligen har undersøket, som det sig bør, men aleneste tildømt hr. Christen at stande til rette efter kgl. majestæts brev indhold, da finder vi denne hans dom, som den udømt var, og sagen til ham igen at komme, og når det for ham lovlig indstævnes, derudinden endeligen at ordele og omkønde, hvis ret er.

129v - 133v.

(77

27. apr. Samme sag som nr. 27, 31 og 64.

Niels Iversen Bøgvad afstod den lt.sdom, han havde erhvervet (nr. 27), hvorefter Jens Hansens datter Sidsel Jønsdatter, der var mødt personlig, fremlagde det af N.I.B. udstedte brev af 1. sept. 1613 samt to fordelingkendelser af Kolding byt. 14. dec. 1614 og 25. jan. 1615.

Dom: Efterdi N.I. samme brev udgivet og forseglet har, ved vi ikke imod det eller for sine dele, derefter drevet er, at sige eller magtesløse dømme.

N.I. havde lovet at lyse sit barn med S.J. i kuld og køn og indlyse hende med 20 dlr., der skulle betales fire år senere. Desuden havde han lovet S.J. en seng så god som 12 dlr. og et kåbcklæde så god som

8 dlr.

134r - 135v.

(78)

27. apr. Jacob Lykke til Thanderup for hvem Jons Jepsen i Nørkier gav møde, krævede i henhold til en dom af Ginding ht. et lt.svidisse efter den lodseddel, som angik fru Birgitte Rosenkrantz' arv efter hendes fader Erik Rosenkrantz til Langthiind.

Axel Rosenkrantz til Gliming lod ved Niels Christensen, der var foged på Langthiin, lodsedlen fremlægge, hvorefter lt. vidimerede den.

Skiftet efter E.R. blev afholdt på Langtång 25. apr. 1615. På lodsedlen er de takster, efter hvilke skiftet blev foretaget, anført.

136r - 137r.

(79)

27. apr. Sognepræst i Varde hr. Peder Madsen, Laurids Madsen i Hosill og Laurids Madsen og Mads Hansen i Oxbill havde ved Varde rådstueret, på Varde byt., Vester Horne ht. og Kærgård bt. erhvervet forskellige tv., ifølge hvilke nogle misdødere havde beskyldt Anne Thomaskone, som var gift med Thomas Jensen i Glindbierig. (rettet fra Giedboch, der igen er rettet fra Giedberg). T.J. havde ved to uendelige lt.sdomme af 21. okt. og 18. nov. 1615 fået disse tv. kendt magtesløse og krævede nu ved Niels Nielsen i Obeling endelig dom i sagen.

Dom: Efterdi hr. P.M., L.M. og M.H. findes tilforn trønde gange hid til lt, at være stævnet og kaldet for samme sag, og de da ikke er mødt eller nogen

på deres vegne nogen modstand herimod at gøre, og tvende uendelige domme derfor er udganget, udi hvilke samme bekendelser er fundet magtesløse at være og ikke at komme A.T. til hinder eller skade i nogen måder, indtil hvem der har udi at sige, stævner på ny etc., hvilke domme findes lovlig at være læst og forkyndt, som opskriften på dem i sig selv bemolder, og hr. P.M., L.M. og M.H. har haft noksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og det dog ikke sket er, og T.J. derfor har været forårsaget atter på ny tredje sinde for endelig dom at lade stævne, og efterdi ingen endnu er mødt nogen gensigelse eller modstand herimod at gøre, medens dem endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi samme bekendelse magtesløs at være og ikke at komme A.T. til hinder eller skade i nogen måder.

137v - 139r.

(80

11. maj. Jørgen Friis til Farskouff mod Mads Nielsen til Østergaard i Nerild (Lyne sogn) ang. gæld J.F. havde erhvervet dom og æskningsvidne over M.N. ved Nørre Hornø ht. 2. og 21. dec. 1613 og krævede nu ret til æskning ved lt.

Kendelse: Så er M.N., eftersom han tit og ofte er blevet påråbt, ikke mødt eller nogen på hans vegne nogen gensigelse herimod at gøre, og efter sådan lejlighed blev J.F. undt samme æskning. Så æskede J.F. her i dag til Viborg lt. udi lige måde, som til ht. æsket er.

J.F. havde lånt M.N. et harnisk med armskinner og alt sit behør, som er skulfri, med handsker foruden stormhue. Hvis J.F. ikke fik rustningen tilbage inden

mikkelsdag 1611, skulle M.N. betale ham 50 rigsdaler.

140r - 141v.

(81)

11. maj. Hr. Oluf Clausen, sognepræst i Nør Borch, mod Niels Olufsen i Hoc (?) Niels Christensen i Nør Kiergor og Anders Olufsen i Thri (?) ang. æresformærmelser fremsatte i kirken og på kirkegården. Hr. O.C. havde appelleret tre domme afsagte på Nørre Horne ht.

Da de sagsøgte havde krævet nogle vidner indstævnet, blev sagen udsat i 6 uger.

144r - 144v og 117r - 117v.

(82)

11. maj. Mads Nielsen til Østergaard mod fru Dorte Skram, der boede på Forsumhoed og var enke efter Frans Pol til Starup og Volbierig, ang. hans tilbud om at indløse et pant, som hun ikke havde villet modtage. Fru D.S. havde ved Lave Nielsen i Ostbeck krævet to tv. af Nørre Horne ht. 9. nov. 1615 og 29. febr. 1616 kendt magtesløse, medens M.N. havde appelleret to domme og en fordelingskendelse af samme ht. 7. og 14. marts 1616, som D.S. havde erhvervet over ham og hans tjener på den pantsatte gård.

Ved brev af 29. sept. 1608 vedgik M.N., at han havde lånt 450 gamle rigsdaler af F.P. Til sikkerhed pantsatte han en gård i Thrøstrup i Aadum sogn til F.P., som skulle oppbære gårdens landgilde samt differencen mellem landgilden og renten af de 450 rigsdaler.

Forlig: Da efter lang underhandling blev det så forhandlet og forligt, at fru D.S. skal beholde samme

gård Thøstrup udi et frit brugeligt pant til st. mik-
kelsdag 1618. Dog udi disse tre sidste åringer skal
hende ikke gives mere, for hvis for:ne gårds landgilde
ikke kan forslå til at forrente hovedsummen med efter
pantebrevets lydelse, end ti rigsdalor, og ellers udi
de andre forgangne åringer skal forholdes efter pante-
brevets indhold, og M.N. dermed at skal være kvit for
for:ne dele, og alle hvis vidner og domme, i denne sag
taget og forhvervet er, aldeles at skal være kasseret.
og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

147v - 151r.

(83)

11. maj. Mads Pedersen i Tharm og hans hustru
Kirsten Christensdatter mod Christen Nielsen i Wlboch
ang. et skøde, han havde udstedt til K.C., og som ikke
var gjort så fuldkommelig, som han havde forpligtet
sig til. M.P.s husbond Knud Gyldenstjerne til Thim,
befalingsmand på Hald, havde indstævnet C.N.

Ved skødet, der var udstedt som tv. af Nørre
Horne ht. 27. juli 1615, overdrog C.N. og hans hustru
den lod i M.P.s gård og i andet bondegods i Eguad sogn,
de havde arvet efter deres datter Sidsel Christensdat-
ter, der havde været gift med M.P., til K.C. Hvis god-
set blev fravundet hende for deres vanhjemmels skyld,
skulle de skaffe hende lige så meget og godt bondegods
eller give hende lige så mange penge, som de havde
modtaget af hende. K.G. gjorde gældende, at erstatning-
en i tilfælde af vanhjemmel kun burde bestå af gods, ik-
ke af penge; men C.N. kunne dokumentere, at i det skøde
af 16. dec. 1613, hvorved M.P. og S.C. erhvervede gården,

var erstatningen ligeledes fastsat til gods eller penge.

Dom: Efterdi for:ne skøde, som M.P. og S.C. på samme ejendom bekommet har, formelder enten med gods eller penge igen at skal vederlægges dem, og C.N. og hans hustru di lige måde har gjort M.P. og K.C. skøde på for:ne ejendom, og at dersom det blev dem afvundet, da enten gods eller penge dem at skal vederlægges, da kunne vi ikke andet derom kende end samme skøde jo noksom nøjagtig at være.

151v - 154v.

(84

11. maj. Samme sag som nr. 60.

Bønderne gjorde gældende, at af dem, der omtaltes i kontrakten, havde en del ikke været på Throiborig den dag, den blev indgået. Nogle havde således været uden riget den dag, andre havde ligget på deres sotteseng, og nogle var døde rum tid tilforn.

Dom: Vidste vi ikke andet derom at sige end så mange af for:ne mænd, som samme kontrakt ikke findes at have underskrevet, den ikke dem eller for:ne dom, derefter ganget er, til hinder eller skade bør at komme.

I henhold til kontrakten skulle solvejerne af hvert fuldt gods svare 50 rigsdaler årlig til Godske Rantzau og en kvie til Anna Rantzau. Desuden skulle de gøre husbonden en lang og en stakket ægt, bjerge efter antal som fæstetjenerne i høbjærgningen, svare otte rigsdaler frihedspenge m.m.

155r - 158v.

(85

11. maj. Jens Sørensen i Thinggaardt mod Christen Iversen, barnefødt i Borbie-riggaardt, ang. overfald forevot i hans egen gård og æresskænderi. C.I. havde appelleret en dom af Hjerm ht., datoen ikke opgivet.

Da J.S. havde lovligt forfald, blev sagen udsat en måned.

C.I. havde stukket efter J. med et spyd.- Synsmænd, der havde besigtiget J.S.s salsdør, havde set et to sting i den øverste dør og et i den vestre dørstolpe.

159r - 159v.

(86)

11. maj. Else Pedersdatter, der tjente hos Jens Christensen i Brydibuoll, og J.C.s sønner Christen og Poder Jensen mod Anders Iversen, borger i Lemvig, ang. udspredelse af det rygte, at de havde ombragt et barn, E.P. havde født. Deres husbond Iver Juul til Villestrup, befalingsmand på Gudomcloster, havde indstævnet A.I.

Sagen blev udsat en måned.

160r - 160v.

(87)

11. maj. Caspar Markdannor til Siøgaard, Hovedsmand på Koldinghus, havde indstævnet 24 borgere i Kolding, som 14. febr. 1616 havde bevidnet på byt., at rådmænd Jacob Pedersen Tønders datter Sofie Jacobsdatter havde skikket sig som en ærlig pige og siden sit ægteskab med Søren Rasmussen som en ærlig dannekvinde, uagtet kongen efter hendes faders begæring ved brev af 11. nov. 1608 havde ladet hende indsætte i tugthuset i København, hvor hun stadig sad, fordi hun nogen tid lang havde forholdt sig utilbørligt mod faderen, hendes husbond og andre. C.M. krævede dette tv. kendt magtesløst.

Ved hjælp af tingbogen bevistes det, at de 24 mænd havde givet S.J. det påståede skudsmål.

Dom: Efterdi her intet beseglet tv. fremlægges, hvorefter kunne forfares, om otte mænd for for:ne 24 mænds vid-

ne vundet har, og for:ne vidnesbyrd såvel som byf. siger og undskylder dem ikke at have afvidst samme højbemeldte kgl. majestæts brev til C.M. at skulle være udgangen og heller ham for for:ne vidne at være givet noget varsel, da finder vi samme vidne at være, som det utaget og uddgivet var.

161r - 165v.

(88

11. maj. Jørgen Friis til Vaskorgaardt mod Laurids og Anders Nielsen i Siøgaardt ang. ran af tørv fra en af hans tjenerne i Aggor. L. og A.N.s husbond Oluf Munk til Strandbygaardt havde ved Mads Jensen i Gimsig krævet et tv. af Skodborg ht. 22. apr. 1616 kendt magtesløst.

Mod begge parters samtykke blev sagen udsat i 6 uger.

165v - 166r.

(89

25. maj. Jep Nielsen på Holm, hf. i Hing hrd., mod Niels Enevoldsen på Holm ang. hans moders fædrene og mødre ne arv. N.E.s husbond Preben Gyldenstjerne til Vosborig, befalingsmand på Bøvling, havde appelleret tre domme og en fordelingskendelse af Hing ht., dato ikke opgivet.

Da landsdommerne ikke var til stede, blev sagen udsat en måned.

J.N.s forældre havde ikke villet indføre det, hans moder var udgiftet af boet med til hjemfærd.

166v - 167v.

(90

25. maj. Boel Poulsdatter i Sønner Winckell mod Niels Pedersen i Ballegaard ang. gæld. N.P. havde krævet et stuebrev, B.P. havde er hvervet, kendt ugyldigt.

(Afslutningen er ikke indført i dombogen, men antagelig blev sagen udsat).

167v.

(91

8. juni. Jens Jepsen i Kisom mod Christen Christensen der tjente hos Anders Fisker i Kisom, ang. mord på hans broder Poul Jepsen i Kisom. J.J. havde ved Christen Madsen i Synderbye hidkaldt Ginding hrd.s sandemænd, for at de kunne gøre deres ed om drabet.

Sandemændstog: Sandemændene svor C.C. manddød over og fra hans fred for P.J., han ihjelslog.

C.C. var brudt ind i stalden gennem et hul i væggen og havde skjult sig der. Da P.J. kom for at fodre øgene, huggede han ham bag i hovedet med en økse.

168r - 169v.

(92

8. juni. Samme sag som nr. 72.

Da nogle af de indstævnedede havde lovligt forfald, blev sagen udsat i 14 dage.

170r - 170v.

(93

8. juni. Samme sag som nr. 86.

Dom: Efterdi Christen Iversen selv bekender og tilstår sig samme dag og tid at have været udi for:ne gård, som klagen pålyder, og nu bevises med synsvidne skaden der i gården at være gjort, og ingen vidnesbyrd imod for:ne syn, klage og sigtelse fremlægges, med hvilke de ryges og tilbagedrives kan ikke sandru at være, da ved vi ikke imod for:ne syn, klage og sigtelse at sige etc.

171r - 172r.

(94

8. juni. Anders Skrædder i Schierbokgaard mod Thomas Andersen i Døstrup ang. gæld. A.S. havde appelleret en dom af Lø ht. 17. febr. 1616.

Ved brev af 25. juli 1615 havde sognepræsten i Brode hr. Niels Gregersen, T.A. og Anders Hansen i Randrup forpligtet sig til at betale Peder Madsen i Gaase 30 sldlr., som de skyldte ham, halvdel den inden mortensdag 1615 og resten inden mortensdag 1616. Da den første rate ikke blev betalt rettidigt, havde A.S., som P.M. havde givet fuldmagt til at indfordre pengene, krævet T.A. fordelt. Hf. i Lø hrd. havde imidlertid i stedet tilkendt A.S. ret til at oppebære P.M.s arv efter hans broder Hans Madsen i Bore.

Dom: Efterdi ikke befindes nogen sag om arv for hf. at have været indstævnet, men en gæld efter for:ne gælds-brev, som for ham har været i rette lagt, at være fordret og påtalt, og ikke han samme brev udi sin dom har ladet indføre eller og derom noksom underskedet, da finder vi samme ht.s dom at være, som den udømt var.

172v - 174r.

(95)

8. juni. Niels Thomsen, borgmester i Varde, mod Mogens Grove, rådmand i Ribe, ang. gæld. M.G. havde krævet et tv. af Varde Byt. 25. sept. 1615 kendt magtesløst.

Sagen blev udsat en måned.

174v.

(96)

8. juni. Fru Else Lindenou til Rørbech ved Peder Poulsen i Kloborig eller på Rørbech mod Thomas Jensen i Schousbøll ang. overtrædelse af et forbud mod gødehold. P.J. havde krævet et forbudsvidne af Nørvang ht. 17. okt. 1615, et forlægsvidne og en fordelingskendelse af samme

ht. kendt magtesløse.

Sagen blev udsat i 14 dage.

Synsmænd havde erklæret, at der var underskov og grønt egekrat i Skjousbøl skov, uanset at der ikke skulle findes at være underskov, enten hassel eller andre unge, små træer, men kun højskov, som ingen fæmon kunne gøre skade.

175r - 176v. (97

8. juni. Fru Else Lindenou til Rørbech ved Peder Poulsen i Klaaborg, mod hendes tjener Thomas Jensen i Schousbøll, fordi han ikke havde efterkommet hendes befaling. T.J. havde krævet nogle tv. af Nørvang ht. 26. marts 1616 og en fordelingskendelse kendt magtesløse.

Sagen blev udsat i 14 dage.

177r - 177v. (98

8. juni. Fru Else Lindenou til Rørbek ved Peder Poulsen i Kloborig mod hendes tjener, Thomas Jensen i Schousbøll, fordi han havde siddet hendes befaling overhørig. T.J. havde appelleret en dom af Nørvang ht. 10. okt. 1615.

Sagen blev udsat i 14 dage.

178r - 179v. (99

22. juni. Søren Ebbesen i Hodde mod Niels Thomsgn, barnefødt i Hisell, ang. drab på Niels Ebbesen i Quie.

Sandemændstog: Slavs hrds. sandemænd gjorde deres ed, og eftersom de har udspurgt, svor de N.T. manddød over og fra hans fred for N.E. han ihjelslog.

På Worbasi marked torsdag før pinse havde nogle

mænd set, at N.T. søgte favn til en anden karl, som havde to røde ærmer, og slog ham ved hans venstre kindben med den store ende af en pundertkniv og havde ved et væge med samme karl. Da kom N.T. gående med et spyd og slog til N.E. på hans hoved over hans venstre øje. Synsmænd havde set, at hans hovedben var kvadderslaget, og at badskæren havde taget 14 løse ben af hans sårsmål.

181r - 182r.

(100

22. juni. (A) Samme sag som nr. 99. (B) Thomas Jensen mod Jørgen Jørgensen i Holtum og Mads Madsen i Lindet ang. gæld. J.J.s og M.M.s husbond fru Else Lindenou havde ved Peder Poulson i Kloborigh appelleret nogle fordelingskendelser, som T.J. havde erhvervet.

Forlig: Da efter flere ord og tale, dem imellem var, blev det så forhandlet og forligt, at T.J. skal beholde for:ne gård udi fæste og give fru E.L. 30 rdlr. til st. mikkelsdag førstkommende at betale, så og herhos lovede og tilsagde at være hende og hendes fogeder og ombud hørig og lydige og udi rette tid udrede afgiften af for:ne gård efter recessens indhold. Skal han ikke efter denne dag imod sin husbonds forbud måtte holde geder, og hvis geder fru Else ham allerede har ladet fratage, dem skal hun beholde. Desligeste afstod T.J. hvis delsbreve, som han har på J.J. og M.M., og dermed skulle hvis syn, vidner, breve og domme, som i denne trætte på begge sider taget og forhvervet er, være kasseret og ingen til hinder eller skade at komme.

182v - 184r.

(101

6. juli. Oluf Madsen i Præstbrou mod Bertel Thomsen i Linduig ang. drabet på O.M.s broder Niels Madsen i Aaller.

(Slutningen af dommen er ikke indført i dombøgen, og det stykke, der er indført er overstregt).

18or.

(102

(3. aug.) Iver Friis til Volstrup mod Iver Juul til Willestrup og Quistrup ang. ejendomsretten til nogle jorder Brunsbiere og Muncheng. I.F. havde krævet et tv. af Hjorm ht. 17. maj 1615 kendt magtesløst.

I.F. støttede sin påstand på en lavhævd, abbed Niels Andersen i Thuiis Kloster havde erhvervet i 1503 (Repertoriet nr. 9978), uagtet han selv i forbindelse med en ridemandsforretning (dato ikke opgivet) havde erklæret, at hævd og brug havde formærket de steder, lavhævden angik. Blandt de øvrige dokumenter, I.F. fremlagde, var et register fra 1609 på de breve, der tilfaldt fru Drude Rantzaus arvinger, bl. a. et mageskiftsbrev på Muncheng og Brunsberig til Quistrup samt et forlig af 15. maj 1606 mellem Oluf Munk til Quistrup, I.F. og Peder Skram på sin søsterdatter Ida Munks vegne, hvorved det bestemtes at jorden vest for Møllaaen og nord for Wolstrup by skulle tilhøre O.M. I.J. fremlagde bl.a. et tv. af 24. juli 1616, hvori Jens Nielsen, byf. i Holstebro, m.fl. havde udtalt sig i overensstemmelse med det indankede tv.

Dom: Efterdi for:ne 27 mænds vidne befindes tilforn at have været udi rette lagt både til ht. og lt. desligeste for sandemænd såvel som også for ridemænd, førend skel er blevet svoret, redet og udvist imellem

Quistrup og Volstrup mark etc., som udi ridemændsbrevet findes indført, og ikke da af I.F. eller nogen på hans vegne at være blevet beskyldt, medens fast mere udaf hans egen beretning for ridemænd indlagt udi så måde bekræftiges, at langvarende hævde og brug de åstæder, hans lavhævde om formælder, synes at formærke, tilmed og udi for:ne register, I.F. selv har udi rette lagt, findes indført Muncheng og Brunsberig at være skiftet til Quistrup, så bemeldte vidne udi så måde med I.S.s egne ord og fremlagte breve bestrykkes såvel som og med den skiftebrev, imellem I.F. selv, O.M. og P.S. under deres forsegling gjort og ganget er, samt og med J.N. og hans medbrøders vidne, som noksom lovligt varsel findes for givet at være og intet derimod fremlægges, med hvilket samme vidne, nu hidstævnet er, rygges og tilbagedrives kan, da ved vi ikke imod for:ne vidne at sige eller magtesløst dømme.

Foruden de allerode omtalte blev følgende adkomst-dokumenter fremlagt: 1510 Biskop Iver Munks mageskiftebrev til abbed Niels Andersen af Thuis på Stallerup mark, der havde ligget til bispens gård Olstrup (Repertoriets nr. 11687).- 1561, fredag før pinsedag, Oluf Munks låsebrev på Volstrup.- Lt.svidisse efter skifte efter Oluf Munk 18. aug. 1573. Iver og Paul Munk fik Thuis med omliggende gods, medens Ludvig og Jørgen Munk skulle have Volstrup og Quistrup efter deres moder.- 1610, 15. maj, Oluf Munks skøde til Iver Friis på den anpart af Volstrup han havde arvet efter sin fadermoder Drude Rantzau og sin søster Johanne Munk.- 1613, 26. febr., Oluf Munks skøde til Iver Juul på Quistrup.- Forskellige tv., hjemmelsbreve og tilbudsbreve, der havde forbindelse med den

foreliggende retstrætte.

185r - 198v.

(103

17. aug. Peder Lauridsen i Lund mod Hans Nielsen i Randrup ang. drabet på Podor Ibsen i Randrup.

P.I. havde søgt at standse et håndgemæng mellem H.N. og en anden mand og blev derved såret af H.N.s kniv.

Sandemændstog: Lø hrd.s sandemænd svor H.N. manddød over og til sin fred for P.I.s død.

199r - 199v.

(104

17. aug. Peder Madsen i Gaase og lensmanden på Ribberhus Albrett Skeel havde i henhold til kgl. oprejsningsbrev sagsøgt Tyge Hansen i Borre, som de beskyldte for at have dræbt P.M.s broder Hans Madsen, der var født i Vlle-rup og boede i Borre.

Sandemændstog: Lø hrd.s sandemænd udlagde T.H. i Borre at være H.M.s bane og svor ham manddød over og fra hans fred, eftersom de selv har udspurgt.

Den 6. juni, da H.M. blev begravet, da som ligkisten blev opslagen ved gravon, da fandtes der sår og skade på ligets højre kind og venstre hånd, ligesom munden stod fuld af størknet blod. Samme tid begærede Anders Skrædder i Skierebeck, at T.H. og hans folk skulle gøre årsag på H.M.s lig, og ikke de ville. Den 15. juli havde seks mænd, der var udmeldt til at syne H.M.s lig, været på Brede kirkegård, og der liget blev optaget, kom der meget folk tilsammen, mand og kvinde, at beskue samme lig, og der de var forsamlet, og ligkisten blev opladt, da faldt de alle på deres knæ og bad til Gud alsommægtigste, at han ville gøre tegn

med liget, om der var nogen, som var skyldig i hans død. Derefter gik T.H., hans hustru og hans børn den ene efter den anden hen og lagde hånd på liget og bad Gud ved et synligt tegn vise, om nogen af dem var skyldig i H.M.s død. Der skete imidlertid intet tegn.

199v - 201v. (105)

17. aug. Samme sag som nr. 5, 33, 56, 65 og 77. Såvel Knud Gyldenstierne som hr. Christen Nielsen havde appelleret en dom af Hjerm ht. 17. juli 1616.

Sagen blev udsat i 14 dage.

201v - 203v. (106)

17. aug. Ulrik Sandberg til Kuelstrup, befalingsmand på Lundenæs, mod Gert Bryske ang. kautionsforpligtelse, han havde indgået for G.B. og måtte tilsvare. U.S. havde erhvervet to uendelige lt.sdomme af 27. apr. og 3. aug., der stadfæstede Bølling ht.s dom af 8. apr., og krævede nu ved ridofogedøen på Lundenæs Christen Kær endelig dom i sagen. Ved ht.sdommen var U.S. blevet tilkendt ejendomsretten til gods i Bølling hrd., som G.B. havde pantsat til ham.

Dom: Eftordi G.B. tvende gange tilforn for samme sag har været hidstævnet, og han da ikke er mødt, og tvende uendelige domme derfor er udganget, hvorudi samme ht.sdom er fundet ved magt at blive og for:ne gårde og gods efter G.B.s breves indhold U.S. og hans arvinger for ejendom at efterfølge, indtil hvem der havde udi at sige, stævnedes på ny etc., hvilke domme endnu stander ved deres fuldmagt og ustævnet, og de findes

til tinge at være læst og forkyndt, som opskriften derom bemelder, så G.B. har haft noksom respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, hvilket dog ikke sket er, og U.S. derfor har været forårsaget nu atter tredje sinde for endelig dom at lade stævne, og ikke G.B. endnu er mødt eller nogen på hans vegne ham at undskylde eller nogen modstand herimod at gøre, medens sig endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi samme dom ved magt at blive og for:ne gårde og gods efter G.B.s breves indhold U.S. og hans arvinger for hans ejendom at efterfølge.

U.S. havde kautioneret for ialt 7000 dlr. hovedstol med sin rente, som G.B. havde lånt af Hendrik van der Veske til Glaso. Til sikkerhed havde G.B. ved brev af 12. dec. 1614 pantsat en del gods i Vendsyssell og i Hardsyssell til ham.

203v - 206v. (107

17. aug. Christen Andersen Bromand ved Skiern bro mod Hans Mouridsen i Tharm ang. penge, C. A.s kone Kirsten Christenskone havde fanget ham i gemme og forvaring. H.M. havde appelleret Skern byt.s fordelingskendelse af 2. febr. 1616.

C.A. mødte og afstod samme dele.

207r. (108

31. aug. Samme sag som nr. 104. En af Lø hrd.s sandomænd, der på grund af sygdom ikke havde været tilstede på lt. den 17. aug., mødte og tiltrådte sine medbrødres kendelse.

207v. (109

31. aug. Iver Friis til Wolstrup mod fru Dorthe Munk til Siødaell ang. skel mellem Bøgild og Hindkier. Fru D.M. havde ved Jens Jørgensen i Risom krævet et synsvidne og et tv. af Hjerm ht. 3. juli 1616 kendt magtesløse.

Sagen blev udsat i 14 dage.

208r - 208v.

(110

31. aug. Samme sag som nr. 105. Tyge Hansens søn Peder Tygesen havde krævet sandemændenes teg kendt magtesløst.

Dom: Efterdi hvor tvivl om manddrab findes, da tilhører det sandemænd sandingen derom at udlede, og for:ne sandemænd bekender dem sandingen at have udspurgt og selv set, at H.M.s arm og hals var legen, og ikke gøres bevisligt nogen anden at være beskyldt og tillagt samme gerning end T.H. at gøre oj heller T.H. at have været udi nogen anden egn eller syssel, da drabet sket er, og for:ne sandemænd fordi har udlagt T.H. at være H.M.s bane og svoret ham fra hans fred, da ved vi ikke imod samme sandemænds ed at sige eller magtesløs dømme.

209r - 212v.

(111

31. aug. Samme sag som nr. 5, 33, 56, 65, 77 og 106.

Uagtet rigens brove og Knud Gyldenstiernes saggivelse kun angik hr. Christen Nielsens søster og hendes børn, havde hf. Christen Madsen i Thorp dømt ham til som deres værge at betale hendes afdøde mands gæld til K.G. sammen med dem.

Dom: Efterdi hf. C.M. udi sin dom har videre dømt, end som for ham var i rette stævnet, da ved vi ikke sam-

me hans dom at følge, men finder den magtesløs at være.

Gert Meyers gæld til K.G. var på 112 $\frac{1}{2}$ rdlr.

212v - 216r.

(112

31. aug. Godske Rantzau til Throiborg mod Peder Hansen i Meolden ang. afgifter af selvejerjord. P.H. havde ved Klaus Knudsen i Ribe appelleret Lø ht.s dom af 25. nov. 1615.

P.H. havde til sin halve bondogård købt jord fra Niels Voders stavn, og skulle i den anledning have sine afgifter sat op. Ved synsforretning var det konstateret, hvor meget sædeland der lå til Terkel Kallesons gård i Døstrop, og hvor meget hø han kunne høste, medens P.H. ikke havde villlet forevise synsmændene al sin jord. Ikke desto mindre havde hf. dømt P.H. til at svare samme afgifter som T.K.

Dom: ¹ftordi det befindes P.H. at have købt adskillig jord og stykker ejendom, og ikke bevises, hvad deraf ud af gammel tid er udredet, så der omtvistes, hvad årlig skyld samme ejendom kan tåle med rette, da finder vi denne dom at være, som den udømt var og sagen til 12 uvildige dannemænd på for:ne bondeceje at komme og dem at begranske og omkende, hvor meget årligen bør af samme bondeceje at udredes med rette.

T.K., der var sandemand, og en rig, formuende mand, ejede $\frac{1}{2}$ bøndergods eller $\frac{1}{2}$ bøndergård, nemlig 2 otting bønderjord. Af jorden, som synsmænd havde ansat til 15 tønder sædeland og 60 læs gesthø, svarede han en fjerding smør, 1 dlr. for gæstori, $\frac{1}{2}$ svin, $\frac{1}{2}$ fødenød, 2 læs ved, $3\frac{1}{2}$ snes staver, 1 trave tag, $1\frac{1}{2}$ bols penge.

216r - 219r.

(113

31. aug. Knud Gyldenstjerne til Agar (d.v.s. Åagaard), befallingsmand på Vester Vig kloster, mod hr. Christen Nielsen, sognepræst i Veior, som havde beskyldt K.G. for at fremsatte krav, der ikke var dokumenteret ved rigtige håndskrifter eller anden sandfærdig kundskab.

Sagen blev udsat en måned.

De penge K.G. krævede, var den, Gert Mejer i Holstebro skyldte ham, og som nr. 5, 33, 56, 65, 77, 106 og 112 ligeledes angår. Gælden var stiftet ved brev af 17. marts 1608, i hvilket G.M. vedgik, at ^{han} havde købt 70 læster byg af Johan Rud for 4 $\frac{1}{2}$ mk. tønden eller 1390 dlr. i alt. En del af pengene var dog senere betalt.

219v - 222r.

(114

31. aug. Lars Nielsen i Kousted mod folk i Asferi ang. tørv, de Kousted-mænd havde ladet grave i deres hede, og som der var blevet sat ild til.

(Kun begyndelsen af dommen er indført i dombogen, og det indførte er overstreget.)

222r - 222v.

(115

31. aug. Jørgen Jensen Bock, borgersøn i Kolding, mod sin farbroder Nis Bock i Eltang ang. en ejendom, J.J.B. og hans søskende havde arvet efter deres fader, og som N.B. havde bortskødet, medens han var deres værge, og ang. ejendom og løsøre, der havde tilhørt deres fader, men ikke var kommet til skifte.

Dom: Efterdi sagen hos borgmester og råd i Kolding har været indstillet, og derom ikke endnu er til ende gjort, da ved vi ikke om for:ne skøde nu her at dømme, førend der om sagen nogen forhandling hos borgmester og råd bliver gjort, og hvem siden påskæder, da stævne og kalde sig, og

gå derom så meget, som lov og ret kan findes.

222v - 223v.

(116

31. aug. Thord Jensen i Møswra mod Oluf Ebsen i Hørup ang. sl. Mads Ebsens gods, han havde i forvaring. O.E. havde appelleret Brusk ht.s fordelingskendelse af 20. juli 1616.

Mikkøl Nielsen i Hørup og Espen Bull i Folderup havde lås og nøgle til godset, som O.E. på tinge havde begæret, at de ville skille ham af med.

Dom: Efterdi der siges E.B. og M.N. skulle have nøgle til for:ne gods og O.E. er overbødig, at hvis deraf hos hanem er, det fra sig at ville lægge, og ikke der findes nogen dom dem om samme arv at være mellem ganget, da finder vi ofter sådan lejlighed O.E. af denne dele kvit at være og sagen ved dom dom imellem at ordoles, som det sig bør.

224r - 225r.

(117

31. aug. Søren Iversen i Seist mølle mod Peder Pederson i Gamillbye ang. retten til at besidde jord på Seist mark, som var pantsat til S.I., før den blev skødet til P.P. S.I. krævede P.P.s skøde af Anst ht. 8. febr. 1616 kendt magtesløst.

Ved pantebrev af 30. juli 1614 havde S.I. fået jorden til brugeligt pant i 4 år. Pantogælden, der ikke var tilbagebetalt, omtales ikke i skødet.

Dom: Efterdi nu bevises med pantebrev samme ejendom at være heden pantet, førend for:ne skøde gjort er, da finder vi for:ne skøde magtesløst, imodens for:ne pant

standor uryget.

Jord i Skoutrup Krog og engen Møgøll Madskiffte, omtales.

225v - 227r. (118)

14. sept. Ridefogeden på Bøvling Knud Grogerson ved Christen Christensen i Norden Kier mod Christen Jøsson, der vistnok var født i Sudergaardt, ang. drabet på en kvinde ved navn Maron Henriksdatter.

Sandemændstog: Skodberg hrd.s sandemænd udlagde C.J. at være M.H.s bane og svor ham fra hans fred.

En søndag, da der var gudstjeneste i Thøring kirke, havde C.J. og M.H. siddet inde hos Clemen Nielsen i Vnder Borig og drukket en pot brændevin med hinanden.

227v - 228v. (119)

14. sept. - 23. nov. Mikkel Sørensen i Nebøll mod Christen Thomsen i Rosengaard ang. den ulykke, hvorved Karen Sørensdatter, der tjente hos ham blev dræbt.

En søndag i aug. havde C.T. forkeet hø op på loftet over den vestre ende af salshuset. K.S. havde været oppe på høgulvet for at tage imod. Da hun trykkede ryggen mod en hjørnebjælke (et sted står der hanebjælke) for bedre at kunne stoppe høet, var en nagle bristet, så bjælken gik løs. Derved mistede hun balancen og styrtede ned i C.T.s fork.

Sandemændstog: Øster Horne hrd.s sandemænd svor C.T. K.S.s bane på og til sin fred, eftersom gerningen af våde og vanlykke er sket.

Før K.S. døde, havde C.T. spurgt hende: Karen lille,

anker du noget på mig for denne din vanlykke. Da svarede hun sagtmodigt og sagde ånej.- Menige herredsmænd i Øster Horne herred, som magting søgte.

228v - 231v.

(120

14. sept. - 23. nov. Samme sag som nr. 110.

Synsmændene havde erklæret, at de sten, de havde be-sigtiget, stod ret efter hinanden, men om de var skelsten eller ikke, vidste de ikke.

Dom: Eftordi for:ne synsmænd har lagt deres syn u-di tvivl og ikke endeligt synot, som forskrevet står, da finder vi samme synsvidne magtesløst at være, og eftordi, hvor tvivl findes om markskel, da tilhører det sandemænd derom at tøve og ikke vidnesbyrd at vinde noget mark-skel, da kunne vi ikke konde samme vidne noksom at være at komme sandemænd til forhindring paa samme markskel, som de er tilkrevet, eller de gjort har.

Synsmændene havde bl.a. set en sten, der stod i en grøn made ved en vidjebusk i Folkier Halle, to sten i Brou Maye, af hvilke den ene stod ved en vidjebusk, og en sten, der stod i en lille smal runde ved en vidjebusk.- Fru Dorthe Munks fuldmægtig erklærede, at stenene ikke var skelsten, men marksten, som fandtes mange steder i Bøgild mark.

232r - 233v.

(121

14. sept. - 23. nov. Anders Poulsen i Allersløff mod Eske Hansen i Løfftgard ang. overfald, han, hans kone og søn havde forøvet på A.P.s dreng Niels Jensen. A.P. krævede E.H.s benægtelsesvidne af Vester Horne hrd. 3. aug. 1616 kendt magtesløst.

Forlig: Da efter flere ord, dem dørøm imellem vår, blev A.P. og E.H. så forenet, at samme vidne, som efter for:ne klage og ord taget og forhvervet er, skal være, som det uvundet og uudgivet var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

234r - 235r.

(122)

14. sept. - 23. nov. Samme sag som nr. 122. Anders Poulsen krævede et tv. af Vester Horne ht. 3. aug. 1616, der støttede Eske Hansens benægtelse, kendt magtesløst.

Dom: Efterdi for:ne vidnesbyrd har vundet, at de ikke skulle set, hvem der enten slog eller skød N.J., og således ikke endeligen om nogen gjort gerning at have båret kundskab, da kan vi ikke kende samme vidne nøjagtig, og det bør nogen magt at have.

235v og 267r.

(123)

14. sept. - 23. nov. Niels Thomsen, borgmester i Varde, mod Mogens Grove, rådmænd i Ribe, ang. penge, han havde lovet at betale for øksne, Lambert Lauridsen i Ribe havde købt af N.T. M.G. krævede breve og regnskaber fremlagt, således, at det kunne dokumenteres, at han ikke allerede havde fået sit tilgodchavende betalt af L.L.

N.T. foreslog, at lensmanden på Riberhus Albret Skoel til Fusingø skulle være voldgiftsmand i sagen, hvorefter lt. vidimerede de fremlagte breve.

14. marts 1615 udstødte M.G. et brev, ved hvilket han lovede at betale N.T. 1000 sletdaler a 32 skilling lybsk for 80 øksne, L.L. havde købt af ham, og 15. marts 1615 vedkendte L.L. sig at skyldte N.T. 1150 ønkonde rigsdaler for 92

øksne, han havde købt.- Fortegnelse over dem, hos hvem de øksne, L.L. havde fået af N.T. i 1613 og 1615, havde stået på foder: I 1613 havde Christen Helle røgtet 46 øksne for N.T., 11 var købt hos Jep Nielsen, 13 hos hr. Peder, og 10 hos hr. Christen i Torstrup. I 1615 havde N.T. købt 10 øksne af hr. Christen i Torstrup, 20 af Jep Boel, 16 af Nis og Klaus i Nakioregaardt og 7 af Mattias i Offuergaardt, medens 47 havde stået på hans egen stald.- Nogle øksne blev sejlet til Holland og solgt der.- 17. okt. 1613 havde L.L. en del korn liggende i Hamberg og hjemme. Det kunne ikke sælges uden stort tab.- 8 alen engelsk, hvor alen så god som 4 dlr.- 12 rigsdaler eller en halv ame god rhinskvin.

236r - 245r.

(124

14. sept. - 23. nov. Ulrik Sandberg til Qvelsstrup, befalingsmand på Lundenæs, mod Las Nielsen i Bindisbøll ang. lejermål, han havde begået mod Kirsten Nielsdatter, født i Sønder Borck. L.N. havde appelleret en dom af Nørre Horne ht. 5. sept, 1616, hvorved han blev fundet fra sin lov, som han havde tilbudt mod K.N.s sigtelse.

Sagen blev udsat til førstkommende snapslandsting.

245v - 246v.

(125

14. sept. - 23. nov. Jørgen Andersen i Tharm mod Frands Madsen i Bansbil, Peder Madsen i Pabgaardt og Niels Madsen sammesteds ang. skriverpenge for førelse af regnskabsbøger m.m., som deres afdøde broder Christen Madsen, borger i Kolding, skyldte J.A. De sagsøgte havde appelleret Nørre Horne ht.s fordelingskendelse af 13. juni 1616.

Dom: Efterdi der tvistes om for:ne skriverpenge, og ikke J.A. beviser med brev og sogl C.M. ham for:ne penge skyldig at være, ikke ^{heller} J. A. sig slige skriverpenge har forbeholdt og indtegnet udi for:ne regnskabsbog, da de anno 1614 gjorde regnskab, og han med sin egen hånd, hvis han da er blevet C.M. skyldig, udi for:ne bog har indskrevet, da finder vi F.M., P.M. og N.M. af samme dele kvit at være.

246v - 247v.

(126)

14. sept. - 23. nov. Thomas Olufsen i Tarm mod Frands Madsen i Bandzbill samt Peder og Niels Madsen i Pabgaardt ang. penge, deres broder sl. Christen Madsen, borger i Kolding, skyldte sl. Terkild Olufsen i Tharum. De sagsøgte havde appelleret Nørre Horne ht.s fordelingskendelse af 14. nov. 1615.

To mænd vidnede den 28. september 1615, at de havde set, at sl. T.O. et par dage efter olufsdag 1615, antvordede sl. C.M. 2 tdr. smør, som han skulle sælge i Lybæk.

Dom: Efterdi samme vidne findes på en død mand og ikke udi hans levende live, da han vidste dertil at svare at være vundet og ikke på forsk fod at være påtalt, da finder vi samme vidne og for:ne dele, derefter drevet er, ingen magt at have.

C.M. tog mod smørret og satte sit mærke derpå. - T.O. havde fået C.M.s arvinger fordelt for 40 dlr., der åbenbart var værdien af de 2 tdr. smør.

248r - 249r.

(127)

(23. nov.) (I dommen citeres et indlæg, der er

dateret 23. nov. 1616. Dommen er altså afsagt 23. nov. 1616). Samme sag som nr. 114. Hr. Christen Nielsen havde appelleret Hjerm h.t.s dom af 23. okt. og fordelingskendelse af 6. nov. (1616).

Ved lt.s dom af 28. sept. (1616), (som ikke er indført i dombogen), var Knud Gyldenstjerne fundet kvit og angerløs for hr. C.N.s tiltale og beskyldning. K.G. havde derfor ladet hr. C.N. dømme og fordele for en løgnagtig beskyldning.

Dom: Efterdi K.G. har ladet give hr. C.N. varsel for dom og dele for for:ne ord, han om ham haft hørt, eftersom for:ne lt.sdom derom formelder, og ikke hr. C. ad tredje ting efter den nye reces har sig for for:ne ord forklaret, rettet eller tilfredsstillet og derfor er dom overgået, og hr. C. den ottende dags dag derefter til fjerde ting er delt blevet, da ved vi ikke imod samme dom og dele at sige eller magtesløse dømme.

249r - 253r.

(128

(23. nov.) Erik Pedersen i Ganner mod Niels Pedersen, der havde tjent hos ham, ang. slag, han havde tilføjet hans kone Maren Eriksdatter. E.P. havde krævet en uendelig lt.sdom af 3. aug. 1616, som underkendte en sigtelse og et fordelingskendelse, kendt magtesløs.

N.P. mødte og havde penge til stede, med hvilke han ville rette for sig. ...

Dom: Efterdi samme lt.sdom ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør den ikke længer magt at have, medens om hvis udlæg for samme bøder ske skal, hjemfinder vi til sit ht.,

den der sammesteds at tilbydes og udlægges, som det sig bør.

253v - 254r.

(129

(23. nov.) Christen Pedersen, Christen Sivokær og Peder Christensen Stærk i Holstebro mod Baltser Linnert, borger i Holstebro, ang. æresfornærmelse. B.L. havde appelleret Holstebro rådstuerets dom af 20. aug. 1616 og Holstebro byts fordelingskendelse af 10. sept. 1616.

For at dokumentere et krav, han havde på P.C.S., havde B.L. på Holstebro byt. fremlagt et brev, i hvilke sagsøgerne beskyldtes for at være krakilsfolk, som ingen skipper burde at føre, og som for dette punkts vedkommende var kendt magtesløst ved lt. B.L. havde påstået, at brevet var ret og sandt, men erklærede senere at han ikke havde sagt det for at fornærme dem, men i den mening, at brevet var fuldgyldig dokumentation for hans krav.

Dom: Efterdi B.L. siger sig ikke at have talt på C.S.s og P.C.s ære eller lempe, da finder vi for: ne, dom og dele at være, som de uvundet og uudgivet var, og ingen til hinder eller skade at komme i nogen måde.

B.L. havde antvordet P.C.S. 20 rosenobler i Amsterdam og udlagt fragt for ham, som skulle betales af gods, der blev sejlet fra Holland til Ringkebing.

254r - 255v.

(130

(23. nov.) Peder Christensen Stærk, borger i Holstebro, mod Baltser Linnert, borger sammesteds, ang.

gæld. B.L. havde appelleret Holstebro byt.s fordelingskendelse af 22. okt. 1616.

Borgmester og råd i Holstebro havde afsagt en voldgiftskendelse i trætte, der angik opgørelsen efter en rejse til Holland, som B.L. og P.C.S. havde været fælles om.

Dom: Efterdi B.L. findes efter borgmester og rådmands sigelse at være delt blevet, ved vi ikke ham af samme dele at kvit dømme, førend han retter for sig, som det sig bør.

Rognskabet mellem de to mænd, som ikke var ført på dansk, angik bl.a. 16 øksne, der var solgt i Holland, og 28 lispund flæsk. Flæsket havde B.L. haft i forvaring, men det var brændt med hans eget flæsk, hus og andet boskab.

255v - 257r.

(131

(23. nov.) Jens Nielsen i Nørgaard i Idom sogn mod Jens Rasmussen i Strøes... (?) ang. ulovlig fledføring. J.N. havde krævet et fledføringsvidne af Ulvborg ht. 3. aug. 1616 kendt magtesløst.

3. aug. havde J.R. fledført sin moder Kirsten Rasmuskone til sin svoger Laurids Sørensen i Simonstrup. Herimod protesterede en anden af hans svogre J.N.

Dom: Efterdi loven formelder, at hvem som sig vil fledføre, han skal først lovbyde sig og sine penge til dem, han skulle arve, end forglemmer han det, da må de dele ham til sin egen frelse eller til dem selv etc., og efterdi ikke bevises K.R. at have lovbudt sig, førend hun/^{sig} til L.S. fledført har, da kan vi ikke

kendte for:ne vidne lovligt, medens finder det magtesløst.

257r - 258r.

(132

(23. nov.) Iver Graversen i Hieding mod Christen Nielsen i Mosgaard, tidligere i Deigaard, ang. betaling for fire øksne, C.N. havde købt af ham. C.N. havde appelleret Øster Horne ht.s dom af 20. nov. 1615.

I sagen var der foruden dommen afsagt en voldgiftskendelse.

Dom: Efterdi C.N. efter voldgiften tilforn er tilkendt at fornøje I.G. for:ne fire øksne, han af ham havde bekommet, og igen at søge sin broder Søren Dejgaard, dersom han øksnene til ham igen havde opladt, såvel som og S.D. at tiltale I.G., dersom han udi anden måde noget af ham havde at fordre med rette, ved vi ikke videre i den sag at kunne dømme.

258v.

(133

(23. nov.) Hans Jensen Skriver på Lønboriggaardt mod Bolle Christensen i Styg og Jens Christensen i Eguaad præstegård ang. voldeligt overfald. B.C. havde appelleret et sandemændstog af Lønborg bt., hvorved vold var oversvoret ham, og H.J.S.s husbond Christoffer Gersdorf til Sebygaardt havde ved Frands Pedersen i Tharm appelleret et sandemændstog af samme bt. 1. okt. 1616, hvorved J.C. var kvitsvoret.

B.C. fremlagde et brev, hvori de, der havde været otte mænd den dag, F.P. påstod, han havde opkrævet sandemændene, erklærede, at de hverken havde set eller hørt opkrævelsen. Erklæringen burde imidlertid

være fremsat i et tv., ikke i et brev.

Kendelse: Da efter sådan lejlighed finder vi for: ne otte mænd til deres værneting at komme og der at vidne deres sanden udi for:ne sag. Før end vod vi os ikke udi hovedsagen at kunne dømme.

B.C. havde slået til H.J.S. med en brændevinskop.- H.S. havde slået efter B.C. med en ost og en lyssekerte og udslaget to lys.

259r - 260v.

(134

(23. nov.) Johan Reinholdson, der tjente på Lønbor-gaard, mod Christen Nielsen, der var født og for tiden tjente i Lønborg, ang. et får, han voldeligt havde frataget ham. C.N. havde appølleret det tog, hvorved Lønborg birks sandemænd 22. okt. 1616 havde svoret ham et fuldt vold over.

Til bevis på anklagens rigtighed fremlagde J.R. et tv. af Lønborg bt. 15. okt. 1616, aflagt af J.R. selv og en anden mand i Lønborg.

Dom: Efterdi samme vidne indholder det ene vidnesbyrd J.R. at have vundet, at C.N. tog samme får fra ham, og det andet vidnesbyrd har vundet, at for:ne får rykkede sig løs og løb ind udi fårestien igen, så C.N. ikke bekom samme får, da finder vi for:ne vidne og sandemænds ed, derefter svoret er, ikke at komme C.N. til nogen forhindring.

Fåret var sort og havde et halmbånd om halsen.

261r - 262r.

(135

(23. nov.) Hans Christensen Kræmmer i Ballegaardt

i Helldom sogn mod Ogi Christensen i Vinkill, hans moder og søskende ang. rettigheder i Ballegaardt. O.C. havde erhvervet to uendelige lt.sdomme, som stadfæstede Skodborg ht.s dom af 18. juli 1614, og krævede nu endelig dom i sagen.

Hf.s dom byggede på et forlig, der var sluttet mellem H.C.K. og O.C.s fader Christen Ogisen Skriver 12. sept. 1594 og en udskiftningsforretning af 6. apr. 1595, hvorved samfrønder havde fastsat de to mænds andele i Ballegaardt.

Dom: ^Hfterdi samme lt.sdomme ikke lyder ydermere, indtil sagen blev stævnet på ny, og det nu sket er, da bør de ikke længere magt at have, og efterdi for hf. har været udi rette lagt et kontraktsbrev, at C.O.S. og H.C.K. samtligen har bevilget at tage samfrønder på for:ne Ballegaardz ejendom den at adskille og derhos forpligtet dem eller deres arvinger ikke derefter nogen trætte hverandre at skulle påføre, for ham og har været bevist med samfrønders afsigelse at have tilskiftet C.S. den fjerde part af for:ne halve Ballegaard og sin ejendom såvel som og H.K. de tre parter af for:ne halve gård, og han efter slig lejlighed såvel som efter seks ugers opsættelse, dog intet svar er mødt, har tildømt C.S.s hustru og børn den ottende part af for:ne Ballegaardz ejendom at efterfølge, medens for:ne kontrakt og samfrønders ed står ved deres magt, da ved vi ikke imod samme dom at sige eller magtesløs dømme.

262v - 266v.

(136

(23.nov.) Oluf Ebsen i Høirup mod tingskriveren

i Brusk hrd. Henrik Henriksen Splidt i Kolding ang. tv. og genparter, som han i lang tid havde forholdt ham.

Sagen blev opsat til snapslt.

268r - 268v. (137

(23. nov.) Oluf Ebsen i Høirup mod Niels Ebsens børn i Høirup ang. brugsretten til jord. O.E. krævede et tv. af Brusk ht. 4. maj 1616 kendt magtesløst.

Sagen blev udsat til snapslt.

269r - 269v. (138

(23. nov.) (Lønsmanden på Koldinghus) mod Oluf Ebsen i Høyrop ang. ydehø af en eng. O.E. havde krævet et tv. af Brusk ht. 28. sept. 1616 kendt magtesløst.

Sagen blev udsat til snapslt.

Engjord vesten ved Glas Maa eng.

269v - 270r. (139

(23. nov.) Niels Mikkelsen og Jens Christensen i Seding mod Gertrud Nielsdatter sammesteds ang. penge de havde givet hende for en gældsfordring på Niels Jensen i Nebel, som hun desuagtet havde inddrevet ved tag og nam. G.N. havde ved Las Nielsen i Bindsbøll krævet et tv. af Vester Horne ht. kendt magtesløst.

Sagen blev udsat en måned.

271r - 271v. (140

7. dec. Jens Barfoed i Lydum Høje mod fru Karen sl. Peder Munks efterleverske ang. (1) en gård i Nøsom, som fru Karen Nielsdatter i Thrabierig havde

tilskødet P.M., uagtet den var hendes børns fædrene gods, og (2) arven efter fru Gertrud Olufsdatter i Staby Kiergaardt, som hun forholdt J.B.s hustru og hendes søskende, der var G.O.s broderbørn. J.B. krævede fru K.N.s skøde kendt ugyldigt.

Dom: Så og efterdi fru K.N. er en adelsperson, og hun samme skøde for ting og dom gjort har, da ved vi os ikke dommere over det at være.

På Ulfborg ht. 22. aug. 1607 havde fru K.N. med sin søns samtykke optaget muld på kniv og givet P.M. et fuldt trygt og uigenkaldenæs skøde.

272r - 273r.

(141

7. dec. Jomfru Margrethe Bille Eriksdatter til Dunslund mod Mads Nielsen, barnefødt i Vorbasj, der havde tjent på hendes gård som skrædder, men uden opsigelse var undveget af sin tjeneste. Desuden havde han undsagt sin medtjener Søren Christensen, haft mange ubekvemsord om jomfru M.B. og affyret sin bøsse uden for Dunslunds vestre port. M.B. havde 20. okt. og 23. nov. 1616 erhvervet to uendelige lt.sdomme og krævede nu ved Niels Roersen endelig dom i sagen.

Dom: Efterdi M.N. findes tilforn tvende gange hid til lt. at være stævnet og kaldet for samme sag, og ikke han da er mødt eller nogen på hans vegne nogen modstand herimod at gøre, og tvende uendelige lt.sdomme derfor or udgangen, udi hvilke M.N. er fundet imod gårdsretten at have gjort og bør derfor at straffes, som vedbør, indtil hvem der havde udi at sige, stævnedes på ny etc., hvilke domme findes at være læst og påskrevet, som opskriften på dommen i sig selv bemelder,

og M.N. har haft noksom lang respit samme domme at kunne have ladet igenkalde, og det dog ikke sket or, og jomfru M.B. derfor har været forårsaget atter på ny tredje sinde for endelig dom at lade stavne, og eftordi ingen endnu er mødt nogen gonsigelse eller modstand herimod at gøre, medens sig endnu såvel som tilforn fra rettergang undholder, da finder vi M.N. imod gårdsretten at have gjort og bør derfor at straffes, som vedbør.

S.C. havde vidnet, at M.N. havde været på M.B.s øl og brød og søgt dug og disk med andre hendes folk og tjenere og lå i seng med S.C., imidlertid han var hjemme på gården, uden aleneste hans husbond ham på en kort tid til hendes venner havde bortlånt.- En dag var M.N. kommet ridende fra Nebellundt tværs over marken til folkene, der arbejdede på Dunslund mark.

273v - 276r.

(142

7. dec. Niels Andersen Hieboe, borger i Varde, mod Jep Bertelsen i Aasted ang. gæld. J.B. havde appelleret Varde sandemands voldsmålstog af 4. nov. 1615 og en uendelig lt.sdom.

Sagen blev udsat til snapslt.

276v - 277r.

(143

7. dec. Hr. Jens Madsen, der nu boede i Viborg, mod Jens Nielsen i Hollingholt ang. håndskrifter, han havde givet ham til indkrævning. Knud Gyldenstjerne til Thimb, befalingsmand på Hald, havde ved Mikkøl Jensen i Hamerum appelleret Hammerum ht.s dom af 10. febr. 1616.

Sagen blev udsat i 14 dage.

277r - 278r.

(144

7. dec. Kirsten Nielsdatter, der var barnefødt i Sneibiere, mod Oluf Jensen, der var barnefødt i Frølund, men nu boede i Lund, og hans søskende ang. gældsforpligtelse, der havde påhvilet deres sl. fader Jens Nielsen i Frølund, som havde taget arv efter hendes fader Niels Thøgersen i Sneibierghoe. O.J. havde ved Mikkel Jensen i Hamerum appelleret en dom af Hammerum ht., hvis dato ikke er opgivet.

Sagen blev udsat i 14 dage.

278r - 279r.

(145)

7. dec. Kirsten Jepsdatter i Nibell og lensmanden på Riberhus Albret Skeel ved ridefogeden Iver Mærkvordsen mod afdøde Niels Mikkelsen i Seding, som K.J. beskyldte for at have besvangret hende, og hvis døde legeme ridefogeden ville lade kætteri oversværge ved kirkenavn. N.M.s broder Las Mikkelsen i Sønderbork havde appelleret Nibell kirkenævningsers ed af 22. nov. 1616.

Sagen blev udsat til snapslt.

279r - 279v.

(146)

21. dec. Christen Skriver i Øgelstrup mod Anne Jensdatter, barnefødt i Huolbye i Rosted sogn, ang.(1) et ingået fæstemål, hun ikke havde overholdt, og (2) ærekrænkende beskyldninger. A.J. havde appelleret en fordelingskendelse af Ulfborg ht., hvis dato ikke er opgivet.

Dom: Så er for:ne vidnesbyrd og C.S. ikke mødt eller nogen på deres vegne dem at erklære eller undskyl-

de efter opsættelses lydelse, og efterdi samme sag tilforn har været hidstævnet, og bemeldte C.S.s skudsmål da er gjort, og sagen udi seks uger, som er til i dag, er optaget, og ikke forøge vidnesbyrd eller C.S. nu er mødt eller nogen på deres vegne nogen gensigelse derimod at gøre, som forskrevet står, da finder vi samme vidner og dele magtesløse at være og ikke at komme A.J. til hinder eller skade i nogen måde.

A.J. havde modtaget 4 skilling i fæstepenge af en anden mands kone.

280r - 281r. (147

21. dec. Samme sag som nr. 140.

Sagen blev udsat til snapslt.

281v - 282r. (148

21. dec. Samme sag som nr. 144.

Sagen blev udsat til snapslt.

282v - 283r. (149

21. dec. Knud Gyldenstjerne, befalingsmand på Hald, mod Laurids Christensen i Jegelund ang. deres med ed bekræftede benægtelse af tv., der blev dømt ved magt af lt. K.G. havde erhvervet to uendelige lt.sdomme og krævede nu endelig dom i sagen.

Sagen blev udsat til snapslt.

283v. (150

R E G I S T R E

ved Aase Rasmussen

1 Hovedregister

I hovedregisteret er de understregede opslagsord navnene på de forvaltningsdistrikter og ejerlav, som omtales i teksten, som er distrikter for embedsmænd, der omtales i teksten, eller som er de mindste områder, hvortil andre lokaliteter, der omtales i teksten, kan stedfæstes. Efter hvert af de understregede opslagsord anføres først i alfabetisk orden efter fornavne de personer, som, efter hvad teksten oplyser, boede i, skrev sig til eller var embedsmænd for det pågældende ejerlav eller forvaltningsdistrikt. Derefter anføres, ligeledes i alfabetisk orden, navnene på de lokaliteter, der ikke kan stedfæstes til et mindre område end vedkommende ejerlav eller distrikt. Som ejerlav betragtes de byer og gårde, der ifølge Henrik Pedersen: "De danske Landbrug 1688" havde deres selvstændige marker på landmålingens tid, samt de byer og gårde, der vides at være nedlagt i tiden 1616-83. Sammensatte stednavne, hvis første led er nørre, sønder, øster og vester, over og neder, lille og store, gammel og ny samt sct., er alfabetiseret efter navnenes andet led. De normaliserede stednavne er bogstaverede på samme måde som i 4. udgave af Trap: Danmark, og grænserne for de købstæder, herreder og sogne, der anføres i de topografiske bestemmelser, er dem, som var gældende, da denne udgave udkom.

Abterp (Brede s, Lø h): Hans Christensen C 53. Jens Hansen C 53. Jens Jensen C 53. Jens Mouridsen C 51. Karen Jensdatter C 51. Laurids Wissen C 53. Laust Andersen C 53. Mikkell Lauridsen C 20. Niels Andersen C 53. Niels Ibsen C 20. Peder Lauridsen C 20. Peder Nissen C 53. Peder Pedersen C 20.

Ager (Tørring s, Skodborg h): C 89.

Agersborggård hovedgård (Agersborg s, Ø. Han h): Erik Rantzau i 138.

Agerskov (Finderup s, Nørlyng h): Søren Christensen A 77, 109, B 124.

Agersted (Voer s, Dronninglund h): Jørgen Poulsen A 51.

- Nørre-Agersund Færgeby (Agersborg s, Ø. Han h): Anders Sørensen B 5. Inge Shristensdatter B 5.
- Agri by og s (Mols h): Jeppe Jensen B 73. Niels Andersen B 73. Peder Rasmussen B 115.
- Albøge by og s (Sønder-Dyrs h): Laurids (?) Jensen B 9.
- N. eller S. Aldum (Stenderup s, Hatting h): Peder Rasmussen B 150.
- Sønder Aldum (Stenderup s, Hatting h): Jørgen Mikkelsen B 150.
- Allergårde (Sønder-Borris s, Bølling h): Niels Madsen C 102.
- Allerslev (Ovtrup s, V. Horne h): Anders Poulsen C 122, 123. Niels Jonsen C 122, 123.
- Alling by og s (Gern h): Christen Jensen B 225. Hr. Jens Christensen, sognepræst B 225. Karen Mikkelsdatter B 225. Mikkel Christensen B 225.
- Allinggård (Svostrup s, Hids h): Mads Vistisen B 3.
- Almind by og s (Lysgård h): Jacob Jensen B 232.
- Alrø (Alrø s, Hads h): Anders Jensen B 112.
- Alsted by og s (Mors Nørre h): Jens Pedersen A 145.
- Amsterdam (Holland): B 188, 231, C 130, Johan Wibnitz A 168.
- Amtoft (Arup s, V. Han h): Niels Jonsen A 142. Niels Jensen "Krydtzholt" (eller i "Krydtzholt"): A 126, 127. "Krydtzholt" A 127.
- Anst h: C 10, 118.
- N. og S. Arritskov (Nørre-Snede s, Vrads h): Jørgen Jensen B 56, 68.
- Arup by og s (V. Han h): Dorte Lauridsdatter A 142. Jøns Grøn, kirkeværg: A 127. Laurids Møller A 142. Mads Justesen A 126. Niels Thyresen A 126, 127. Søren Bjørnsen, kirkeværg: A 127. "Weldkierd" A 126.
- As s (Bjerge h): Oluf Nielsen B 214. Munkgård B 214.
- Asdal hovedgård (Asdal s, Vennebjerg h): Mogens Nielsen, foged A 129.
- Asfærg by og s (Nørhald h): C 115. Christen Pedersen B 221. Peder Nielsen B 221. Peder Sørensen B 221.
- Askov (Malt s, Malt h): Atzer Pedersen C 72.
- Aspe s (Hjerm h): Jens Nielsen C 42. Borg C 42.
- V. Assels by og s (Mors Sønder h): Laurids Poulsen, herreds-foged for Mors Sønder h: A 125.
- Ø. eller V. Assels by og s (Mors Sønder h): Laurids Poulsen A 113. Maren Pedersdatter, født i Assels A 114.
- Assendrup (Nødlev s, Hads h): Elle Niels' B 234. Jørgen Pedersen i Assendrup (?) B 234. Peder Thomsen B 234.

Astrup (Grindeslev s, Salling Nørre h): Hans Pedersen B 223.

Store Astrup by og s (Slrt h): Henrik Pedersen B 43.
Peder Jensen Ladekarl B 235.

Aså (Aså-Melholt s, Dronninglund h): Søren Jensen A 128.

Avsumgård (Vejrum s, Hjerm h): Christen Olufsen C 55, 74.
Maren Mogonsdatter C 74.

Bajlum (Hjerk s, Harre h): Bodil Krag, kirkeværge for
Hjerk kirke A 43.

Balle by og s (Hids h): Mikkil Pedersen B 42.

Balle (Odder s, Hads h): B 207.

Ballegård (Heldum s, Skodborg h): Hans Christensen,
kræmmer C 136. Niels Pedersen C 91.

Bandsbøl (Hemmot s, Nørre-Horne h): Frands Madsen C 126,
127.

Bangsbo hovedgård (Flade s, Horns h): Otte Skeel A9, 10.

Bangsbo mølle (Flade s, Horns h): Jens Tømmersmand A 10.

Barret by og s (Bjerge h): Laurids Rasmussen, sognepræst
B 116.

Barretskov hovedgård (Barret s, Bjerge h): Christoffer
Luleff, foged B 116. Hans Hansen, foged A 143. Laurids
Pedersen, fhv. forvalter B 116.

Bogstrup (Vistoft s, Mols h): Christoffer Pedersen B 73.

Benzon (Gerrild s, Nørre-Dyrs h): Se Sostrup.

Bigum by og s (Nørlyng h): Christen Christensen B 113.
Christen Hansen B 100. Christen Pallesen B 118.

Binderup (Dalbyneder s, Gerlev h, eller Binderup s, Gis-
lum h, eller Vokslev s, Hornum h): Anders Jønsen B 159.

Bindsbøl (Oddum s, Nørre-Horne h): Las Nielsen C 125,
140.

Bjerre hovedgård (Åle s, Vrads h): Claus Glambek B 226.
Morten Pachs B 173, 174, 204. Fru Sidsel Glambek B 226,
228. Fru Sofie Glambek B 226, 228.

Bjerre mølle (Åle s, Vrads h): B 228.

Bjerring by og s (Middelsom h): Christen Jønsen A 146.
Peder Christensen Pallesen A 146.

Sønder-Bjert by og s (Nørre-Tyrstrup h): Jøns Hansen C
27, 31, 78. Sidsel Jensdatter C 78.

Bjertrup (Sønder-Hørning s, Hjølmslev h): Poul Thomsen
B 170.

Bjerge h: B 53, 214.

Bjørndrup (Tødse s, Mors Nørre h): Anders Thomsen A 39.
Morten Sørensen A 39.

Bjørnholm hovedgård, nu Høgholm, (Tirstrup s, Sønder Dyrs
h): Daniel Bloch, foged B 51, 61. Just Høeg B 51, 61.

- Bjørnsholm hovedgård (Overlade s, Års h): Karen Jensen B 129.
- Bodum by og s (Revs h): Chresten Jensen Mandal, sidst boende i Bodum A 119. Kirsten Jensdatter, sidst boende i Bodum A 119.
- Boller (Romlund s, Nørlyng h) (?): Jørgen Christoffersen A 155. Oluf Børgesen A 155.
- Boller hovedgård (Tårs s, Børglum h): A 150. Hans Dyre A 52, 132.
- Boltinggård hovedgård (Ringes s, Gudme h): Christen Thott C 15.
- Bonderup hovedgård, nu Lerkenfeld, (Vester-Bølle s, Rinds h): Ide Lykke B 226.
- Borbjerg by og s (Hjerm h): Christen Iversen, født i Borbjerg C 86, 94.
- Borbjerg s (Hjerm h): Brunbjerg huse C 10.
- Borbjerg og (eller) Møjrup s (Hjerm h): "Brou Maye" C 121. "Folkier Halle" C 121.
- Borg (Brede s, Lø h): Hans Madsen C 95, 105, 111. Mattis Andersen C 18. Nis Jespersen C 51. Peder Tygesen i Borg (?) C 111. Tyge Hansen C 105, C 111.
- Nørre-Bork s (N.Horne h): Anders Olufsen C 82. Niels Olufsen C 82. Hr. Oluf Clausen, sognepræst C 82. "Hee" C 82. "Thri" (?) C 82.
- Sønder-Bork by og s (Nørre-Horne h): Kirsten Nielsdatter, født i Sønder-Bork C 125. Las Mikkelsen C 146.
- Borre (Vejerslev s, Hovlbjærg h): B 39.
- Borum by og s (Framlev h): Jens Nielsen B 213. Peder Nielsen B 213.
- Borup (Gundersted s, Slet h): Hans Smed, tidl. i Borup B 235.
- Borup (Kattrup s, Vore h): Niels Grøn, ridefoged for Skanderborg len B 54, 78, 185.
- Bostrup (Lyby s, Salling Nørre h): Morten Andersen A 103. "Krap" A 103.
- Brahe-Trolleborg (Brahe-Trolleborg s, Salling h): Se Rantzauholm.
- Bratbjerg (Tranum s, Ø. Han h): Knud Mikkelsen A 59.
- Bratbjerggård (Tranum s, Ø. Han h): Peder Jensen A 59.
- Bratskov hovedgård (Brovst s, Ø. Han h): Hans Hansen, foged A 59, B 48.
- Braunschweig (Tyskland): Arndt van Velsen A 27. Hening Remers A 27.
- Brede by og s (Lø h): C 105. Hr. Niels Gregersen, sognepræst C 95.

- Bredkær (Hellevad s, Dronninglund h): Hr. Jens Jensen, sognepræst A 169.
- Brogninggård hovedgård (Bregning s, Bølling h): Gunde Lange C 15.
- Brejnholm (Åle s, Vrads h): B 226.
- Breum (Grindeslev s, Salling Nørre h): Edel Mikkelssdatter A 17, lo2. Hr. Mikkel i Breum, sognepræst A 17, 28. "Bagenhøj" A 17. "Bauenhøj" A lo2.
- Brusk h: C 117, 138, C 139. Henrik Henriksen, tingskriver C 137.
- Brydebol (Nørlem s, Skodborg h): Christen Jensen i Brydebol (?) C 87. Else Pedersdatter C 87. Jens Christensen C 87. Peder Jensen i Brydebol (?) C 87.
- Brødeled (Londum s, Horns h): Christen Jensen A 36.
- Brønderslev købstad: Bertel Olufsen A 8. Jens Simonsen A 8, 34. Niels Simonsen A 8, 35.
- Brøndum (Bælum s, Hellum h, eller Kollerup s, Vester Han h, eller Skarp-Salling s, Slet h, eller Store Brøndum s, Hellum h): Knud Pedersen A 55, 82, B 60, 63, 65, 92, 237.
- Buderupholm hovedgård (Buderup s, Hornum h): Johan Brockenhuus B 164.
- Bunkerne (Voer s, Dronninglund h): Christen Laursen A 51. Lille Laurs A 51.
- Buskov (Sale s, Ginding h): Tyge Sørensen B 164, C 28.
- Bustrup hovedgård (Ramsing s, Rødding h): Christian Holck B 226.
- Bygballegård (Mejlby s, Ø. Lisbjerg h): Anne Grosdatter B 194. Maren Pedersdatter i Bygballegård (?) B 135. Oluf Pedersen B lo3, 135. Rasmus Pedersen B lo3, 135. Søren Jensen B 194. Rasmus Tordsen B 191, 194. Tord Rasmussen B 194.
- Bygholm len: Ernst Nordmand, lensmand B 37, 226.
- Byrsted (Veggerby s, Hornum h): Lars Lauridsen B 74. Lars Ludvigsen B 74. Peder Jensen B 74. Søren Vognsen B 74.
- Bystrup (Godsted s, Rinds h): Anne Gjordsdatter B 84, 97. Christen Christensen Brock B 97. Niels Christensen B 84.
- Bøgild (Borbjerg s, Hjerm h): C 110, 121.
- Bølling h: C 29, 67, lo7.
- Bønderup (?) (muligvis Buderup s, Hornum h): Chresten Schøning A 151.
- Børglum h: A 69, 82, 95.
- Børglum kloster len: Anders Sørensen, ridefoged A 158. (Godslev Budde), lensmand A 158.
- Bøvling birk: C 42.

- Bovling len: Klaus Nielsen, ridefoged C 6. Knud Groger-
sen, ridefoged C 30, 35, 119. Preben Gyldenstjerne,
lensmand C 6, 30, 35, 90.
- Båndhagen (Voer s, Dronninglund h): Lars A 51.
- Celle (Tyskland): Rotker Backhus A 27.
- Dal by og s (Fleskum h): Mads Pedersen B 196.
- Dalbygårde (Gimsing s, Hjerm h): C 16.
- Daler s (Tønder h): Laurids Ibsen, kirkeværge C 17.
Nis Vinum, kirkeværge C 17. Hr. Peder Hansen, sogne-
præst C 17.
- Daler by og s (Tønder h): C 17, 18.
- Dalgård (Resen s, Skodborg h): Peder Poulsen C 7.
- Dalgård (Tørring s, Skodborg h): Peder Pedersen C 30.
- Davding (Græstrup s, Tyrsting h): Jacob Eriksen B 186.
- Davgård by og s, Hatting h: Anne Andersdatter B 160.
Karen Jørgensdatter B 160. Rasmus Svendsen B 160.
Svend Rasmussen B 160. "Grepperkoller", "Greperkolle"
eller "Kreperkolle" B 160. "Ildkier Flod" (?) B 160.
"Torberig" (?) B 160.
- Dejgård (Horne s, Øster-Horne h): Christen Nielsen,
tidl. i Dejgård C 133.
- Dokkedal (Mov s, Fleskum h): Morten Pedersen B 144.
Søren Pedersen B 144.
- Donslund hovedgård (Hejnsvig s, Slavs h): Mads Nielsen,
skrædder C 142. Jomfru Margrethe Bille Eriksdatter C
142. Søren Christensen C 142.
- Drammelstrup (Istrup s, Ning h): B 207.
- Dronningborg len: B 189. Eske Brok, lensmand A 5, B 70,
71, 154, 192, 221, 222. Peder Jensen, ridefoged B 107.
Poul Baltersen, ridefoged B 69, 70, 71, 154, 221.
- Dronninglund hovedgård (Dronninglund s og h): Se Hundlund.
- Sønder-Dråby by og s (Mors Nørre h): Anders Laursen A 1.
Anders Mikkelsen A 39, 99. Anders Sørensen A 39. Chresten
Frost A 65. Jens Grøn A 39, 105. Karen Jensdatter A 65.
Maren Christensdatter A 1. Niels Sørensen A 39, 105.
Poul Jensen A 65.
- Dueholm kloster len: A 157. Jens Pedersen, ridefoged A 39,
71, 76, 99, 153. Otte Skeel, lensmand A 1, 39, 70, 76,
99, 108, 121, 122, 153.
- Dybvad (Gosmer s, Hads h): Knud Christoffersen B 79.
- Dyrhede (Volstrup s, Dronninglund h): A 37.
- Nørre-Dyrs h: B 98.
- Sønder-Dyrs h: B 10, 77.
- Døstrup by og s (Lø h): Terkel Kallestrup C 113. Thomas
Andersen C 95.

- Ebeltoft købstad: Jens Andersen Molbo B 82. Maren Anders' B 82.
- Ebstrup (Sejling s, Hids h): Chresten Esbensen B 42.
Christen Jespersen B 28, lol. Jens Sørensen B 28. Niels Christensen B 28. Peder Hjort B 28.
- Egebjerg (Vridsted s, Fjends h): Oluf Vistisen A 56.
- Egebjerg (Hansted s, Voro h): Jens Andersen B 99.
- Egelund (Hadorup s, Ginding h): Erik Pedersen B 124. Laurids Christensen B 124, C 150.
- Egeris (Skive landsogn, Hindborg h): Poul Christensen A 68.
- Egvad by og s (Norre-Horne h): C 84. Jens Christensen C134
- Ejstrup by og s (Vrads h): Anders Graverson B 12, 13.
- Elkær (Alstrup s, Gislum h): Christen Ibsen A 74.
- Elsted (Snedsted s, Hassing h): Eske Jensen A 120, 153.
Mads Nielsen A 153. Niels Christensen A 120. "Engkier" A 153.
- Eltang by og s (Brusk h): Nis Bock C 116.
- Em (Blistrup s, Mors Sønder h): Anders Clemensen A 12.
Anders Lauridsen A 104. Christen Nielsen A 12.
- Endrupholm hovedgård (Vester-Nykirke s, Skast h): Jørgen Krag C 54.
- Engelsholm hovedgård (Nørup s, Tørrild h): Christen Thomsen foged B 78. Knud Brahe B 48. Margrethe Lange sl. Knud Brahes B 48, 78, 226, 241, C 62.
- Enner (Tamdrup s, Nim h): Anders Espensen B 121.
- Eskebæk (Tørring s, Skodborg h): Jep Jensen C 30.
- Eskær hovedgård (Grindeslev s, Salling Nørre h): Anne Jensdatter, tjenende på Eskær A 66.
- Eskær hovedgård (Mosbjerg s, Horns h): Anne Maltesdatter A 80. Christen Olufsen, foged A 80. Ove Lunge A 80.
- Gammel-Estrup birk: B 143.
- Estrup (Ø Hornum s, Hornum h): Anders Nielsen B 149. Jens Kærgård B 149. Søren Svendsen B 108.
- Estrup (Hørby s, Dronninglund h): Jens Jensen, birkeskriver A 16.
- Estrup by og hovedgård (Malt s, Malt h): Iver Staffonsen C 72. Thomas Juel A 42, C 28, C 72.
- Gammel-Estrup hovedgård (Favsing s, Sønderhald h): Eske Brok B 143. Jens Knudsen, foged A 69. Trued Bryske A 69, 95, B 93, 143, 222, C2, 62.
- Estvadgård hovedgård (Estvad s, Ginding h): Jacob Lykke A 116.
- Falde senere Øster- og Vesterfalde (Overlade s, Års h): Mikkil Nielsen (Tornekrans) B 43.
- Farstrup s (Slet h): Anders Nielsen B 146. Jens Nielsen

- B 146. Nørgård B 146.
- Farsø by og s (Gislum h): Mette Sørensdatter B 22.
Peder Mikkolsen B 22. Søren Nielsen B 22.
- Farsø s (Gislum h): Børge Pedersen i Tårup, sognopræst.
Poul Jensen, kirkeværge B 22. Søren Nielsen, kirke-
værge B 22.
- Favrholt (Hørby s, Dronninglund h): Mads Pedersen A 16.
- Favrskov hovedgård (Lyngå s, Sabro h): Jørgen Friis
C 30, 81.
- Favsing by og s (Sønderhald h): B 143.
- Foldborg (Haderup s, Ginding h): Christen Poulsen B 124.
Maren Christensdatter B 124.
- Nørre-Felding s (Ulborg h): C 11.
- Ferup (Lejrskov s, Anst h): Hans Jensen C 9, 10.
- Finstrupgård (Dal s, Fløskum h): Søren Ibsen B 137.
- Fjellerup by og s (Nørre-Dyrs h): Rasmus Lauridsen
B 67.
- Fjends h: A 56, 68, 88, 90, B 139.
- Fladø by og s (Mors Nørre h): Jens Nielsen A 39.
- Fladstrand, nu Frederikshavn, købstad A 9.
- Flarup (Ydby s, Revs h): Mikkol Poulsen A 41.
- Flemming (Hornborg s, Nim h): Jens Andersen B 173, 203.
Jens Pedersen B 203. Laurids Lassen B 173, 203.
"Vgelbierre Kier" B 203.
- Flensborg købstad: Ameloch von Ostede A 61, 84.
- Fløskum h: B 152, 215
- Fogstrup (Tem s, Vrads h): Niels Nielsen B 68.
- Folby by og s (Sabro h): Peder Pedersen, ridefoged
B 216.
- Foldingbro (Folding s, Malt h): Karen Staffensen C 72.
Peder Terkildsen C 72.
- Follerup (Hørslev s, Brusik h): Espon Bull C 117.
- Forballum (Mjolden s, Lø h): Anders Nielsen C 20.
Anders Pedersen C 20. Hans Sørensen C 20. Peder
Knudsen C 20.
- Forsohmoo hovedgård (Ølgod s, Øster-Horne h): Fru
Dorthe Skram C 83.
- Fovlum (Tjole s, Sønderlyng h): Anders Christensen
B 136. Jacob Jensen B 136.
- Framlev h: B 212, 213, 218.
- Fravsing (Hinge s, Lyngård h): Laurids Pedersen B 3.
- Frederikshavn købstad: Se Fladstrand.
- Fredso (Lødderup s, Mors Sønder h): Karen Pedersdatter
Sortkone A 157.
- Frogerslev (Sønder-Horning s, Hjelmslev h): Peder An-
dersen B 170.

- Fruergård (Ejstrup s, Vrads h): Christen Graversen B 153, 185.
- Frelund (Gollerup s, Hamrum h): Jens Nielsen C 145. Oluf Jonson, født i Frelund C 145.
- Fuglsang (Volstrup s, Dronninglund h): A 37.
- Fuglslev by og s (Sonder-Dyrs h): Anders Jensen B 51. Peder Olesen B 51. Rasmus Olesen B 51. Søren Jensen Bakmand B 51. Søren Rasmussen B 51.
- Fureby by og s (Borglum h): Clemens Bertelsen i Fureby (?) A 79. Jens Brun A 79. Jens Lauridsen A 79. Lars Johansen A 79.
- Fussing: Se Fussingø
- Fussing birk: B 80.
- Fussingø hovedgård (Ålum s, Sønderlyng h): Albret Skeel A 50, B 80, C 50, 124. Jens Sørensen, foged B 80.
- Futtrup (Heltborg s, Revs h): Dorte Nielsdatter, tidl. Futtrup A 62, 63, 72. Mikkel Christensen A 62, 63, 72.
- Føgelhede: A 169, antagelig skrivefejl for Fogelhede. Se dette.
- Følle (Bregned s, Øster-Lisbjerg h): Anders Rasmussen B 115. Just Rasmussen B 33, 115. Laurids Espensen B 115. Rasmus Espensen B 115. Søren Pedersen B 33, 115. "Diur Kiens May", "Dyrkiens Maije" B 33, 115, "Lille Thuor Høff" B 115, "Thornhødtz Maye" B 115, "Thuorhøffsmaije" B 115.
- Fårupgård hovedgård (Jelling s, Tørrild h): Christen Pedersen, foged B 85. Maren Skram B 85.
- Gade (Navr eller Sire s, Hjerm h): Jens Jacobsen C 42.
- Galtem h: B.69.
- Galten by og s (Framlev h): Johanne Lasdatter B 212, 218. Knud Sørensen B 212, 218.
- Gammelby (Grurup s, Hassing h): Joppe Eskesen A 117.
- Gammelby (Løborg s, Malt h): Peder Pedersen C 118.
- Gammelsole (Øster Snede s, Nørvang h): B 54.
- Gamtrup (Roslev s, Salling Nørre h): Just Jensen, herredsfoged i Salling Nørre h A 144.
- Ganderup (V. og Ø. Hassing s, Kær h): Jens Hjulmand A 55. Thomas Smed A 55.
- Ganner (Skern s, Bølling h): Erik Pedersen C 129. Maren Triksdatter C 129. Niels Pedersen, tidl. i Ganner C 129.
- Gasse (Skærbæk s, Hviding h): Peder Madsen C 95, 105.
- Gedbjerg (Ål s, Vester-Horne h): Anne Thomaskone C 80. Thomas Jensen C 80.
- Gedsted by og s (Rinds h): Jop Nielsen B 24.

- Gedved (Tolstrup s, Vore h): Peder Frandsen B 153, 185.
- Gelskov hovedgård (Hillerslev s, Sallinge h): Jørgen Kaas B 98.
- Gelstrup (Vokslov s, Hornum h): B 15.
- Gern h: B 32, 110, 171. Rasmus Skriver i Gern, muligvis tingskriver.
- Gern by og s (Gern h): Jens Nielsen, tidl. i Gern B 32. Kirsten Sørensdatter B 119. Mette Nielsdatter B 242. Niels Nielsen B 119. Rasmus Findson B 242. Rasmus Skriver B 32.
- Gerndrup (Ø. Brøndørslev s, Børglum h): Peder Ræv A 20.
- Gesing by og s (Sønderhald h): B 143.
- Nørre og Sønder Gesing (Gesing s, Sønderhald h): Christen Andersen B 189. Jens Frandsen B 189. Peder Andersen B 189.
- Gesingholm hovedgård, nu Løvenholm, (Gesing s, Sønderhald h): Erik Rantzau B 63.
- Gettrup by og s (Revs h): Anders Poulsen A 135.
- Gimsing by og s (Hjerm h): Mads Jensen C 89.
- Ginding h: B 124, 138, 139, C 28, 92. Knud Nielsen i Stavlund, herredsfoged.
- Gimming by og s (Støvring h): B 189.
- Givskud by og s (Nørvang h): Christen Madsen, herredsfoged C 24.
- Glomstrup hovedgård (Hvidbjerg s, Mors Sønder h): Karen Brockenhuus, enke efter Otte Krag A 94. Mogens Krag A 94. Otte Krag A 94.
- Glasau (Kreis Segeberg i Holsten): Henrik van der Wisch A 149, C 107.
- Glatved (Hoed s, Sønder-Dyrs h): Rasmus Amdisen B 10.
- Glerup (Vesterbølle s, Rinds h): Anders Jensen B 209. Vogn Jensen B 209.
- Glesborg by og s (Nørre-Dyrs h): Jens Andersen Mov B 98. Lave Sørensen B 98. Niels Pedersen B 98. "Thuedt" B 98.
- Glimminge hovedgård (Valby s, Järrestads h): Axel Rosenkrantz C 79.
- Glimsholt (Ugilt s, Vonnebjerg h): Thomas Lauridsen A 36.
- Gronå købstad: Anders Mikkelsen, borger B 166. Anders Rasmussen, byfoged B 104. Christen Thomsen B 166. Mikkel Ibsen B 166. Peder Jensen, rådmand B 1. Rasmus Mikkelsen, rektor B 1.
- Grimstrup by og s (Skast h): Christen Thomsen C 54. Peder Lauridsen C 54.
- Grindeslev s (Salling Nørre h): Hr. Mikkel i Breum, sognepræst.

- Grindeslevkloster hovedgård (Grindeslev s, Salling Norre h): Dorte Krabbe A 17, 28, 102.
- Store Grundet hovedgård (Hornstrup s, Norvang h): - Oluf Hansen C 63. Oluf Olufsen C 47.
- Grynderup by og s (Gislum h): B 129.
- Grøndige (Solbjerg by og s, Mors Nørre h): Maren Jensdatter A 157.
- Grøntoft (Bested s, Hassing h): Hans Jensen A 111.
- Gråskovgårde (Torning s, Lysgård h): Lars Pedersen, birkefoged i Karup birk B 138.
- Gudumkloster len B 97. Iver Juul, lensmand A 51, B 57, C 11, 16, 87.
- Gudumlund hovedgård (Gudum s, Fleskum h): Hans Pedersen, foged B 48.
- Gulev by og s (Hovlbjærg h): Palle Lassen B 71, 106, 107.
- Gultentorp (Nøvling s, Fleskum h): Jens Jensen B 152.
- Gylling by og s (Hads h): B 79.
- Gyllingnæs (Gylling s, Hads h): B 112.
- Gynskye C 67. skrivefejl for Hynskye. Se dette.
- Gærup (Daler s, Tønder h): Per Mouridsen C 18. "Thopelstiene" C 18.
- Gøl by og s (Hvetbo h): Peder Christensen A 158.
- Gølstrup (Jelstrup s, Vennebjerg h): A 163, 164.
- Gørup (Ulbjærg s, Rinds h): Jens Vognsen B 176.
- Gøttrup by og s (V. Han h): Chresten Jul A 130. Knud Nielsen A 130. Sanden A 130.
- Gåser (Ø. Hassing s, Kær h): Maren Jørgensdatter A 140.
- Hadbjerg by og s (Galten h): Iver Nielsen B 69. Jens Christensen B 59. "Flode" B 69. "Præstehaalle" B 69.
- Haderis (Haderup s, Ginding h): Jens Mikkelsen i Haderis (?) C 73. Mads Pedersen C 73. Niels Christensen Beeg C 46.
- Haderup by og s (Ginding h): Hr. Jens Christensen, sognepræst C 46.
- Hads h: B 79, 111, 112, 140, 151, 207, 208, 234.
- Hælby (He s, Hing h): Christen Ibsen C 14, 41.
- Hagsholm hovedgård, (Hovlbjærg s, Hovlbjærg h): Manderup Parsberg B 214.
- Hald len: Christen Pedersen B 139. Just Jørgensen, tidl. slotsskriver A 92. Knud Gyldenstjerne, lensmand A 19, 39, 77, 88, 92, 105, 109, 126, 137, 142, B 47, 124, 138, C 84, 144, 150. Niels Lassen, slotsskriver A 77, 92 B 139. Niels Lassen, ridefoged B 8, 83, 120. Peder Kornmåler B 139.

Hald (Ørslevkloster s, Fjends h): Hans Jensen A 166.
Sæmärke A 166.

Haldrup (Være s, Vore h): Jens Laursen Bødker B 167.

Halkær hovedgård (Ejdrup s, Års h): Jørgen Due C 55.
Fru Lene Juel B 146, C 55.

Halmstad (Sverige): B 75.

Hals birk: A 140.

Hamborg (Tyskland): B 35, C 124. Arnold Ambsing B 188. Magnus Gardener B 187. Rudolf Ambsing B 188.

Hammel by og s (Gern h): Jens Nielsen B 171.

Hammellose hovedgård (Tise s, Børglum h): Otte Skeel A 9, 10.

Hamrum (Gellerup s, Hamrum h): Mikkel Jensen C 144, 145.

Hamrum h: C 12, 58, 66, 70, 144, 145.

Ø. Han h: A 59, 130.

Hannerup (Faster s, Bølling h): Niels Jensen C 66.

Hannerup (Stenild s, Gislum h): Anders Kjeldsen B 126.

Hannæs birk: A 112, 126, 127, 130, 138, 142.

Haraldskar hovedgård (Skibet s, Torrild h): Anders Dyrskyt C 62. Gregers Sørensen Jæger C 62. Jens Vognsen C 62. Niels Dyrskyt C 62.

Harre h: A 89, 107.

Harre by og s (Harre h): Niels Sørensen A 107.

Poul Nielsen A 162. Harregård A 107.

Harring by og s (Hassing h): Anders Pedersen A 135.

Laurids Pedersen A 135. Niels Pedersen A 135.

Harringgård A 135.

Harring s (Hassing h): Hr. Hans Sørensen i Rosholm, sognepræst.

Harris (Brede s, Lø h): Hans Villadsen C 51.

Hassens birk: B 51.

Hassing h: A 72, A 117, 120, 121, 143, 153.

Hassing by og s (Hassing h): Chresten Jepsen A 76, 108. Jens Jepsen A 76, 108. Peder Jepsen A 76, 108.

Vester Hassing by og s (Kær h): Jens Jensen Thybo A 139.

Hatting h: B 54, 145, 150, 160.

Have (Vinderslev s, Lysgård h): Anders Tuesen B 7,

Karen, Anders Tuesens datter B 7. "Haff Skoff" B 38.

Havrum (Hornborg s, Nim h): B 54.

Hebelstrup (Hallund s, Dronninglund h): Thomas Jensen A 20.

- Hejselt hovedgård (Torslev s, Dronninglund h): Fru Karen Evas A 82.
- Hellevad s (Dronninglund h): A 169. Hr. Jens Jensen i Bredkær, sognepræst.
- Hellum by og s (Dronninglund h): Mads Pedersen A 169.
- Hollum s (Dronninglund h): Hr. Jens Jensen i Bredkær, sognepræst.
- Helsingborg (Sverige): B 177.
- Helstrup by og s (Middelsom h): Christen Pedersen Dyrby B 233. Christen Sørensen B 106, 107. "Offued" Jensdatter B 233.
- Hem by og s (Hindborg h): Anne Jensdatter, født i Hem A 66.
- Herningholm hovedgård, tidl. Vig, (Herning købstad) B 92. Jacob Sehested C 57, 58, 61, 66, 70. Jørgen Lykke B 92, C 57, 70.
- Hersum by og s (Rinds h): Anders Madsen B 113. Anne Andørsdatter B 118. Hr. Jens Nielsen, sognepræst B 113, 118.
- Hessel (Hodde s, Øster-Horne h): Laurids Madsen C 80. Niels Thomsen, født i Hessel C 100.
- Hessel hovedgård (Ålsø s, Sonder-Dyrs h): Mogens Lykke B 77, 90. Peder Jensen B 77, 90.
- Hesselballe (Uldum s, Nørvang h): B 226.
- Hesselbjerg (Sejerslev s, Mors Nørre h): Ane Pedersdatter i Hesselbjerg (?) A 1. Christen Nielsen i Hesselbjerg (?) A 1. Jens Nielsen i Hesselbjerg (?) A 1. Maren Nielsdatter i Hesselbjerg (?) A 1. Niels Pedersen A 1.
- Hids h: B 27, 28, 30, 40, 42, 44, 101, 155, 159, 161, 236. Laurids Jepsen i Rosendal, herredsfoged.
- Hillerslev h: A 24, 45, 47, 67, 83, 132, 133, 150, 154. Bredkær fælle A 45, 67.
- Hillerslev s (Hillorslev h): A 46, 49.
- Store Hillerslev (Hillerslev s, og h): Inger Pedersdatter A 133. Mikkel Pedersen A 83, 133.
- Hindbjerg (Levring s, Lysgård h): Erik Pedersen B 224.
- Hindborg by og s (Hindborg h): Peder Offerseñ A 85, 86.
- Hindborg h: A 13, 85, 86, 115, 116, 118, 124.
- Hindkær (Mejrup s, Hjerm h): C 110.
- Hindsels (Hvidbjerg s, Revs h): Christen Pedersen B 122, 123. Peder Christensen A 116, 118, 145, B 102, 122, 123, C 7, 8.
- Hindsted h: B 6, 48.
- Hing h: Jep Nielsen, herredsfoged C 90.
- Hinge by og s (Lysgård h): Hr. Hans Sørensen, sognepræst B 162.

- Hjedding (Ølgod s, Øster-Horne h): Iver Graversen C 133.
- Hjelmslev h: B 170.
- Hjerk s (Harre h): A 43.
- Hjerm h: C 5, 11, 16, 33, 35, 86, 110, 128. Christen Madsen i Nørre- eller Sønder-Torp, herredsfoged. Mølleåen C 103. Stallerup mark C 16, 103.
- Hjordbjærggård (Hylke s, Vore h): Christen Assersen B 78, 241.
- Hjortdal by og s (V. Han h): Christen Jensen A 59.
- Hjortsvang (Linnerup s, Vrads h): B 62.
- Hjørring købstad: Christen Andersen, borger A 159. Hans Thidemand, byfoged A 159. Henrik Thomsen, rådmand A 81, 100. Laurids Lauridsen, rådmand A 100. Oluf Thomsen, rådmand A 100. Søren Skriver A 81, 100. Thomas Christensen, borger A 134, 159.
- Ho by og s (Vester-Horne h): Bakken Terkildsen C 75. Bodil Jonskone C 75. Gertrud Bakkens C 75. Jens Lassen C 75.
- Ho s (Vester-Horne h): Peder Jensen C 75. Sønderside C 75.
- Hobro købstad: Anders Jensen, byfoged B 8, 120, 131. Christen Lambertsen, kapellan B 8, 83, 96, 120. Christen Laursen B 144. Christen Klimp, bartskaar B 147. Christen Lauridsen, borgmester B 8, 83, 96. Christen Lauridsen B 120. Christen Pallesen B 144. Laurids-Nielsen Holmgård eller Høffgaardt, byskriver B 131. Mads Pedersen Brøndum B 200. Mette Christensdatter B 144. Mogens Storm, forh. ting- og rådstueskriver B 47. Niels Jensen B 147. Peder Christensen, rådmand B 8, 83, 96, 120. Peder Nielsen B 114. Søren Christensen Uldis B 154. Vester- og østermark B 200. Norder og Sønder Skibbakke B 200. "Schyggade" B 200. "Stolbesig" B 200. Østerlund Ende B 200.
- Hodde by og s (Øster-Horne h): Søren Ebbesen C 100.
- Holland: C 124, 130, 131.
- Hollingholt (Sunds s, Hamrum h): Jens Nielsen C 12, 61, 144. Laurids Nielsen C 12. Niels Nielsen C 12.
- Holmsland (Gammel- og Nysogn s, Hing h): Jep Nielsen C 90. Niels Enevoldsen C 90.
- Holstebro købstad: B 182. Baltser Lennert, borger C 130, 131. Christen Pedersen C 130. Christen Sivokær C 130. Gert Meyer A 60, A 165, C 33, 34, 112, 114. Maren Nielsdatter C 33, 34, 77. Peder Christensen Stærk C 130, 131.
- Holsten: Claus van Bothhold (eller Bochhold) B 169.
- Holtum (Arnborg s, Hamrum h): Jørgen Jørgensen C 101.

- "Honsbech", antagelig Hånbæk, (Flade s) se dette.
- Horn (Tvilum s, Gern h): Anders Nielsen B 172.
- Norre-Horne h: C 81, 82, 83, 84, 125, 126.
- Vester-Horne h: C 80, 122, 123, 140.
- Øster-Horne h: C 120, 133.
- Horns h: A 80, 149.
- Hornum h: B 34, 74, 95, 108, 149, 179, 196, 197.
- S. Hornum by og s (Onsild h): Peder Nielsen B 154.
- Ø. Hornum by og s (Hornum h): Hr. Niels Eskesen, sognepræst B 149.
- Horsens købstad: B 105, 153. Anders Jensen, købmand B 37. Anne Mortensdatter, født i Horsens B 158. Christen Christensen B 184. Jens Sørensen B 37. Jens Sørensen, kammerer B 184. Johan Nielson Murmand B 116, 184. Karen Christensdatter B 225. Knud Lauridsen B 78, 241. Mads Pedersen B 158. Niels Andersen B 225. Niels Johansen B 184. Peder Lauridsen B 78. Steffen Nielsen, rådmand B 35. Søren Ørbæk B 185. Torkel Pedersen B 35. "Stoer Smed gadt" B 37.
- Hosby (Ås s, Bjerge h): Simon Pedersen B 214.
- Hov (Sennels s, Hillerslev h): Niels Andersen A 47, 83, 133. Christen Christensen A 47, 83. "Blødkier" A 47. "Bulbilsig" A 47. Nørgård A 47, 83. "Nørmarck" A 47. "Slott" A 47.
- Hovlbjærg h: B 71. Laurids Hansen, tingskriver B 106.
- Lille-Humlum (Resen s, Skodborg h): Jens Poulsen C 8.
- Hundal (Sennels s, Hillerslev h): Anders Poulsen A 49.
- Hundborg h: A 11. Christen Nielsen, herredsfoged A 52.
- Hundslund hovedgård, nu Dronninglund, (Dronninglund s og h): Margrete Rosenkrantz A 51.
- Hungstrup hovedgård (Tvede s, Nørhøld h): Anders Friis A 93.
- Hverrestrup (Simested s, Rinds h): Christen Sørensen B 81. Niels Lauridsen i Hverrestrup (eller Støttrup) B 126. Bjerregård B 81.
- Hvetbo h: A 123.
- Hvidbjerg by og s (Hindborg h): Mikkol Pedersen A 115, 116. Mogens Jespersen A 13. Niels Svendsen A 115, 118. "Huoldall" A 116. "Sogne Vad" A 115.
- Hvidbjerggård hovedgård (Hvidbjerg s, Mors Sønder h): Erik Kaas A 38, 64, 113.
- Hvidding (Vorning s, Sønderlyng h): Jens Vogensen B 4.
- Hvidstedgård hovedgård (Tårs s, Børglum h): Iver Dyre (til Henstedtgård, fejl for Hvidstedgård) A 67.
- Hvilsted by og s (Hads h): Poul Jensen B 207. Rasmus Eriksen Pilegård B 183, 207.

- Hvilsum by og s (Rinds h): B 126.
- Hvinningdal (Balle s, Hids h): Niels Nielsen B 155.
Niels Vinter B 155. "Pouels Kierdt" B 155.
- Hvirring by og s (Nim h): B 244. Christen Pedersen
B 226.
- Hvolby (Råsted s, Ulborg h): Anne Jensdatter, født i
Hvolby C 147.
- Hvolgård hovedgård (Langskov s, Norvang h): Henrik
Holck B 226.
- Hybjærg (Mjolden s, Lø h): "Hinre" Christensen C 20.
- Hygum (Vester Nebel s, Skast h): C 23. Søren Nielsen
C 38, 44.
- "Hynskye" C 29, antagelig Honske (Ørsted s, Ramsø h) se
dette.
- Hærup (Klejtrup s, Rinds h): Peder Poulsen, født i Hærup
B 7.
- Hæsum by (Ø. Hornum s, Hornum h): Anders Poulsen B 149.
Jes Bus (e) B 108.
- Højbjerg (Ålso s, Sønder-Dyrs h): Mikkil Nielsen, birke-
foged for Katholm birk B 60, 63, 65, 66.
- Høgholm hovedgård (Tirstrup s, Sønder-Dyrs h): Se Bjørn-
holm.
- Høgholt hovedgård (Hormested s, Horns h): Gregers Ulfstand
C 74. Karen Banner C 74.
- Højen (Skagen Kobstad): Anne Lunds A 151.
- Højris hovedgård (Lorslev s, Mors Sønder h): Fru Anne Lyk-
ke A 12, 13, 70, 97, 104, 114, 122, 125, 154, B 164.
Anders Poulsen, foged A 12, 13, 70, 71, 97, 114, 122, 125,
154. Claus Maltesen Sehested A 12, 13, 70, 97, 104, 114,
122, 125, B 164. Jens Laursen, fisker A 122.
- Højrup (Herslev s, Brusk h): Niels Ebsen C 138. Oluf Ebsen
C 137, 138, 139. "Glas Maa eng" C 139.
- Højslev birk: A 57.
- Højslev by og s (Fjends h): Las Troelsen A 166. Hr. Stygge
Andersen, sognepræst B 198.
- Honske (Ørsted s, Ramsø h) (?): Fru Karen Gyldenstjerne C
29, 67.
- Hørbylund hovedgård (Hørby s, Dronninglund h): Palle Rod-
steen A 32, 36, 101.
- Herret (Mårslet s, Ning h): Niels Mikkelsen, herredsfoged i
Ning h. B 88.
- Hørsted by og s (Hassing h): Christen Christensen A 143.
Niels Ibsen A 143.
- Hørup (Herslev s, Brusk h): Mikkil Nielsen C 117. Oluf
Ebsen C 117.

Høstrup (Haderup s, Ginding h): Jens Lauridsen A 90.

Hånbæk (Flade s, Horns h): (?) Anders Ibsen A 128.

Hårup (Todbjerg s, Ø. Lisbjerg h): Niels Olufsen B 103,
135.

Håsum s (Rodding h): A 124.

Idum s (Ulborg h): C 132. Jens Nielsen C 132. Nørgård
C 132.

Ildbjerg (Rydbjerg s, Salling Nørre h): Søren Bondesen
A 66.

Ildved (Hvejsel s, Nørvang h): Oluf Eskesen C 24.

Iller (Grønbæk s, Lysgård h): B 2. Ellen Ris B 220.

Kirsten Madsdatter B 220. Niels Jensen B 220. Peder
Lassen B 220.

Ingerslev (Tiset s, Ning h): Jens Sørensen i Ingerslev,
kirkeværge for Tiset kirke B 58. Thomas Jespersen i
Ingerslev, kirkeværge for Tiset kirke B 58.

Ingstrup (Rødling s, Nørlyng h): Jens Mikkelsen A 148.
Oluf Christensen A 148.

Irup hovedgård (Hørdum s, Hassing h): Jens Madsen, foged
A 137.

Isgård hovedgård (Tved s, Mols h): B 73, 76.

Janderup by og s (Vester-Horne h): Niels Madsen C 4.
Idoleng C 4.

Javnngyde (Tulstrup s, Gorn h): Jens Pedersen B 110.

Jelling by og s (Tørrild h): Christen Andersen, herreds-
foged C 62.

Jelstrup by og s (Vennobjærg h): A 163; 164.

Jerslev h: 16, 8, 20, 34, 35, 51, 101.

Jostrup (Sønderhå s, Hassing h): Niels Madsen A 7.

Jungedgård hovedgård (Junged s, Salling Nørre h): Jomfru
Kirsten Skeel A 131.

Vester Jølby (Dragstrup s, Mors Nørre h): Maren Peders-
datter A 73. Thøger Pedersen A 73. Villads Christen-
sen A 73.

Jølbygård hovedgård (Solbjerg s, Mors Nørre h): A 113.

Kalsbol (Rårup s, Bjærg h): Else Pedersdatter B 53.

Kalvo len: Jørgen Skriver, ridefoged B 104.

Kanne (Hvilsted s, Hads h): Jens Rasmussen B 151.

Kanstrup (Hillerslev s og h): Laurids Ibsen A 150.

Karup birk: B 124, 219. Lars Pedersen i Gråskovgård,
birkefoged. Peder Thomsen, Tingskriver i Torning.

Karup by og s (Lynggård h): Anders Madsen B 138. Chri-
sten Nielsen B 138. Hans Pedersen B 219. Jens Iversen
B 138. Mikkol Lassen B 138. Peder Mikkolsen B 138.

Kastbjerg by og s (Gerlov h): Claus Sørensen B 192.

- Katballe (Lysgård s, Lysgård h): Laurids Jensen A 26.
- Katholm birk: B 60, 61, 63, 65, 77, 90. Mikkell Nielsen i Høbjærg, birkefoged.
- Katholm hovedgård (Ålso s, Sønder-Dyrs h): B 90.
- Kejlstrup (Feldballe s, eller Kelstrup, Nødager s, Sønder-Dyrs h): Thomas Poulsen B 178.
- Keldgård hovedgård (Seldo s, Salling Nørre h): Jens Juel A 106.
- Kelstrup (Nødager s, eller Kejlstrup, Feldballe s, Sønder-Dyrs h): Thomas Poulsen B 178.
- Kiel (Tyskland): B 65.
- Kindholm (Kyndby s, Horns h): Se Kyndbyholm.
- Kirkegård (Heldum s, Skolborg h): Christen Smed C 6.
- Kisum (Estvad s, Ginding h): Anders Fisker C 92. Christen Christensen C 92. Jens Jepsen C 92. Poul Jepsen C 92.
- Klakring by og s (Bjærg h): Hans Christoffersen B 150. Vesterby B 150.
- Klejs (Rårup s, Bjærg h): Jørgen Pedersen B 53.
- Klim by og s (Vester Han h): Anders Spøger A 138. Gregers Andersen A 138. Ingvar Christensen A 138. Jacob Andersen A 138. Jens Christensen A 138. Johanne Clemensdatter A 73. Mikkell Andersen A 138. Niels Jespersen A 138. Niels Mikkelsen A 138. Peder Pedersen A 138. Klimgård A 73. "Midschiff t Engj" A 138.
- Klintrup (Røgind s, Gern h): (?) Lauge Sørensen B 19.
- Kloborg by og s (Vrads h): Peder Poulsen C 24, 97, 98, 99, 101.
- Klostergård (Vang s, Hundborg h): Christen Nielsen A 52.
- Klotrup (Fjelso s, Rinds h): B 209.
- Kløstrup (Vokslev s, Hornum h): Christen Madsen B 14, 31.
- Knivholt hovedgård (Flade s, Horns h): Niels Arenfeldt A 9, 10. Peder Christensen, foged A 9, 10.
- Knudstrup hovedgård (Kågerød s, Luggude h): Sten Brahe A 59, 143, B 48.
- Knudstrup (Torning s, Lysgård h): Bertel Mikkelsen Skråder B 38. Niels Lassen B 38.
- Knækkeborg (Lysgård s og h): A 26.
- Kolding Købstad: C 58. Inne Jensdatter C 10. Christen Madsen, borger C 126, 127. Hans Simonsen Knivsmed C 9, 10. Henrik Henriksen Splidt C 137. Jacob Pedersen Tønder, rådmand C 88. Jørgen Jensen Bock, borgersøn C 116. Niels Iversen Bøgvad, borger C 27, 31, 78. Sofie Jacobsdatter fra Kolding (?) C 88.
- Koldinghus len: C 139. Caspar Markdanner, lensmand C 88.

- Korning by og s (Sønderlyng h): Lave Jensen B 49.
- Kovsted by og s (Nørhald h): Lars Nielsen C 115.
- Kovtrup (Hammer s, Vrads h): Ine Christensdatter B 186.
Else Jensdatter B 186. Jens Andersen B 186. Jens Ibsen B 186. Jens Jensen B 186. Karen Eriksdatter B 186. Mikkel Ibsen B 186.
- Kragelund (Volstrup s, Dronninglund h): A 37.
- Kragelund by og s (Hids h): Erik Pedersen B 27. Hr. Steffen Andersen, sognepræst B 27.
- Kraghedegård (Ørum s, Dronninglund h): Jens Pedersen A 169.
- Krannestrup (Mejlby s, Ø. Lisbjerg h): Rasmus Poulsen B 191, 194.
- Krekær (Malling s, Wing h): Søren Nielsen B 234.
- Krengerup hovedgård (Ørsted s, Båg h): Knud Gabrielsen (Åkeleye) B 17.
- Kristrup by og s (Sønderhald h): Christen Andersen A 5.
- Krogsager (Norre-Horning s, Sønderhald h): Rasmus Nielsen B 191, 194.
- Krogisdal hovedgård (Norre-Felding s, Ulborg h): C 3.
Fru Anne Munk, tidl. Krogisdal hovedgård C 11.
- Krogsgård hovedgård (Tjæreborg s, Skast h): Frederik Munk A 93, C 21, 23, 38, 43, 44, 45, 48.
- Kvelstrup hovedgård (Tved s, Mols h): Ulrik Sandberg A 149, B 76, 169, C 107, 125.
- Kvie (Ansager s, Øster-Horne h): Niels Ebbesen C 100.
- Kvistrup hovedgård (Gimsing s, Hjerm h): C 11, 16. Iver Juul C 103. Oluf Munk C 103. "Brunsbierre" C 103. "Muncheng" C 103.
- Kyndbyholm (Kyndby s, Horns h): Morten Pachs B 173, 174, 204, 226, 229.
- Kyø hovedgård (Store Åstrup s, Slet h): B 43.
- Kær h: 155, 129, 139.
- Kær (Rødding s, Rødding h): Søren Pedersen A 162.
- Kærgård birk: C 75, 80.
- Kærgård hovedgård (Strellov s, Norre-Horne h): Christen Madsen, tidl. Kærgård C 69, 71. Jomfru Ellen Vind C 69, 71. Ingeborg Mikkelisdatter C 69, 71.
- Store- og Lille Kærgård (Avlum s, Hamrum h): Jacob Christensen C 58, 61.
- Kærgård (Hellevad s, Dronninglund h): Niels Andersen A 169.
- Kærgård (Højbjerg s, Lysgård h): Niels Sørensen B 86.
- Kærholm hovedgård (Torning s, Lysgård h): Kirsten Juul B 7.

- København kobstad: A 78, B 120, C 88. Christen Andersen Tommermand A 1. Jacob Ousterin A 156.
- Kølsinggård (Vorde s, Norlyng h): Niels Nielsen A 57.
- Kølskegård hovedgård (Hallund s, Dronninglund h): Axel Rosenkrantz A 22, 33, 50, 60, 165, B 60, 66.
- Kåstrup by og s (Hillerslev h): Christen Jensen A 47.
- Kåstrup s (Hillerslev h): A 46, 49.
- Landborup (Tved s, Mols h): Jens Sørensen B 76.
- Landting hovedgård (Ejsing s, Ginding h): Aksel Børgesen Rosenkrantz C 28. Fru Birgitte Rosenkrantz C 79. Børge Rosenkrantz C 28. Erik Rosenkrantz C 79. Niels Christensen, foged C 79.
- Langeland: B 166.
- Langtved (Volstrup s, Dronninglund h): Lars Christensen Smed, tidl. i Langtved A 48.
- Langå by og s (Middelsom h): Maren Jensdatter B 233.
- Sønder-Lem s (Bolling h): Erik Christensen C 59. Degnbol C 59.
- Lem (Hellevad s, Dronninglund h): Jens Andersen A 169. Vøstergård A 169.
- Lem by og s (Stovring h): B 189.
- Lemming by og s (Hids h): Jens Hansen B 101.
- Lemvig Købstad: Anders Iversen, borger C 87. Jep Olufsen, borger C 37. Poul Svendsen C 6, 36. Svend Poulsen C 32. Nørremark C 37.
- Lerbæk hovedgård (Elling s, Horns h): Niels Lauridsen, foged A 9. Otte Christoffer Rosenkrantz A 9.
- Lerbæk hovedgård (Hover s, Torrild h): Kjeld Brockonhuus A 94.
- Lere (Ulstrup s, Års h): Jens Pedersen B 146.
- Lerkenfeld hovedgård (Vester-Bølle s, Rinds h): Se Bonderup.
- Lerup by og s (Øster Han h): A 59.
- Lindenberg hovedgård (Blenstrup s, Hellum h): Se Næs.
- Lindet (Vester s, Norvang h): Mads Madsen C 101.
- Lindum by og s (Norlyng h): Byrial Christensen A 110. Christen Christensen A 110. Stovgård A 110.
- Lindvig (Sønder-Borris s, Bolling h): Bertel Thomsen C 102.
- Lingsholm hovedgård (Lendum s, Horns h): Niels Pedersen, foged A 36.
- Linnerup by og s (Vrads h): B 226.
- Øster-Lisbjerg h: B 33, 103, 115, 135, 191, 194.
- Lojenkær (Åstrup s, Ning h): Rasmus Pedersen B 183, 207, 208.

- Lovtrup (Døstrup s, Lø h): Thomas Jørgensen C 51.
- Lund (Gellerup s, Hamrum h): Oluf Jensen C 145.
- Lund len: Hans Dyre, lensmand A 145, 150. Jacob Lykke, lensmand C 7, 8.
- Lunde (Randerup s, Lø h): Niels Troelsen C 20. Peder Lauridsen C 20, 104. Thomas Matzen C 20.
- Lundegård hovedgård (Nørre-Broby s, Salling h): Ellen Marsvin B 226.
- Lunden (Vester Hassing s, Kær h): Jens Nielsen A 139, 140.
- Lundenæs len: Christen Kær, ridefoged B 76, 169, C 73, 107. Ulrik Sandberg, lensmand B 76, 169, C 107, 125.
- Lundø birk: Jens Jensen, birkefoged A 106.
- Lundø by og s (Fjends h): Jens Jensen A 106.
- Lundøgård (Lundø s, Fjends h): Jens Christensen A 106.
- Lübeck (Tyskland): A 160, B 35, 166, 238, C 127.
- Lydum Hede (Lydum s, Vester-Horne h): Jens Barfoed C 141.
- Lynderup by og s (Rinds h): Mogens Pedersen B 133. Niels Pedersen B 133.
- Lynderupgård hovedgård (Lynderup s, Rinds h): Jens Lauridsen, ridefoged B 133. Jens Pedersen, ladegårdsfoged B 133.
- Lyngbjærggård (Svenstrup s, Hornum h): Morten Jessen B 108.
- Lyngby by og s (Berglum h): Else Pedersdatter A 79. Jens Mørk A 79. Jens Pedersen A 79. Maren Jensdatter A 79. Mette Pedersdatter A 79. Peder Sørensen A 79. Terkel Sørensen A 79.
- Lyngholm hovedgård (Hvidbjerg s, Hassing h): Mogens Kaas A 7.
- Lyngå by og s (Sabro h): Niels Pedersen B 180, 181.
- Lysgård h: A 26, B 2, 7, 40, 86, 163, 169, 201, 202, 217, 220, 223, 232. Erik Pedersen, tingskriver B 224.
- Lysholt hovedgård (Hornstrup s, Nørvang h): Axel Ahrenfeldt B 173. Peder Nielsen, tidl. foged B 204. Søren Madsen, foged B 204.
- Lø h: C 17, 18, 20, 51, 53, 60, 95, 104, 105, 109, 113.
- Lødderup s (Mors Sønder h): Logind Vejle A 70, 122.
- Løftgårde (Ovtrup s, Vester-Horne h): Eske Hansen C 122, 123.
- Løgager Tem s, Vrads h): Anders Jacobsen, født i Løgager B 102, 123. Bertel Jacobsen i Løgager (?) B 102. Birgitte Pedersdatter B 123. Jacob Bertelsen B 102. Peder Jacobsen i Løgager (?) B 102, 123.

Løjtved hovedgård (Stenstrøg s, Sunds h): C 98. Fru Else Lindenov C 24.

Lønborg birk: C 135.

Lønborg by og s (Norre-Horne h): Christen Nielsen, født i Lønborg C 135.

Lønborggård, Kgl. hovedgård, (Lønborg s, Norre-Horne h): Hans Jensen Skriver C 134. Johan Reinholdsen C 135.

Lørslev by og s (Mors Sønder h): Anders Christensen A 70, 122. Christen Mikkelsen A 70, 122. Jens Pedersen A 122. Niels Møller A 122. Peder Madsen A 70.

Lovenholm (Gesing s, Sønderhald h): Se Gesingholm.

Løvskal (Skern s, Middelsom h): Rasmus Christensen B222.

Maden (Hornedal s, Horns h): Mikkol Mikkelsen A 91.

Majgård (Højslev s, Fjends h): Niels Nielsen A 57.

Makholm (Resen s, Skodborg h): Iver Christensen C 7, 8. Johanne Jensdatter C 7.

Malle (Sennels s, Hillerslev h): Jop Sørensen A 47, 83, 133.

Malt h: C 72.

Mammen by og s (Middelsom h): Christen Hammer B 87. Jep Christensen B 87.

Margård hovedgård (Vigslev s, Skovby h): Else Bille B 93.

Mariager Købstad: Anders Bach B 156. Anders Jensen B 177. Anders Mikkelsen B 156. Anne Pouelsdatter B 156. Boel Tyboes B 156. Borge Jensen B 128, 156. Christen Ibsen B 156. Unge Christen Lauridsen Smed B 156. Christen Lauridsen Smed B 157, 238. Christen Schott B 156. Christen Vognsen (Eller Jørgensen) B 177. Christoffer Kock B 156. Hans Skrædder B 156. Hans Væver B 156. Henrik Sm(ed) B 156. Jens Andersen Bay, borger B 141. Jens Bonde B 156. Jens Christensen B 156. Jens Clausen B 156. Jens Ebeltoft B 156. Jens Sacl B 26, 127, 156, 157, 193, 211, 238, 239, 240. Jørgen Pedersen B 156. Karen Pedersdatter B 156. Karen Skomagars B 156. Kirsten Oves B 156. Kirsten Sim(en)s B 156. Las Bonde B 156. Las Guldsmid B 156. Mads Sauemand (?) B 156. Mikkol Hjulmand B 156. Morten Jensen B 128. Niels Bødker B 156. Niels Christensen Wiborg, borgmester A 167, B 141, B 156. Niels Dranker B 156. Niels Møller B 156. Niels Olesen B 156. Niels Remsnidor B 156. Oluf Skrædder B 156. Peder Hvas B 156. Peder Høeg B 156. Peder Jacobsen B 156. Peder Lund B 156. Peder Rasmussen B 156. Peder Ridefoged B 156. Rasmus Mikkelsen B 21, 156, 157. Rasmus Mikkelsen, byfoged A 167, B 127, 193, 211, 238, 239, 240. Rasmus Niel-

- sen Bager B 26. Søren Hodstrup B 156. Thomas Kock B 156.
- Mariager kloster len: Eske Bille, lensmand A 46, 49, B 26, 56, 68, 238, 239. Hans Jensen, ridefoged B 114. Peder Pedersen, ridefoged A 46, B 56, 68.
- Matrup hovedgård (Tyrsting s, Tyrsting h): Kirsten Hardenberg B 226.
- Mojlby by og s (Øster Lisbjerg h): Karen Pedersdatter B 135. Niels Thomsen B 103, 135. Peder Jensen Loye B 103. Tøste Pedersen i Mojlby (?) B 103.
- Mejrup eller Borbjerg s (Hjerm h): "Brou Mayo" C 121. "Folkier Halle" C 121.
- "Mekend" (Tyskland): B 166.
- Mellemmølle (Tommerby s, Vester Han h): Anders Pedersen A 112. Hads Graverson (i Mellemmølle ?) A 112.
- Merring (Korning s, Hatting h): B 54.
- Middelsom h: B 87.
- Mjels (Ferslev s, Fleskum h): Jøns Pedersen B 215. Niels Pedersen B 215. Peder Smød B 215.
- Mjolden by og s (Lø h): Niels Voders i Mjolden (?) C 113. Peder Hansen C 113. Peder Ogesen C 20.
- Molger (Tamdrup s, Nim h): Laurids Jensen B 121. Søren Pedersen B 121.
- Møllerup (Ørum s, Sønderlyng h): Niels Pedersen Harbo B 198.
- Mols h: B 73, 76.
- Momtoft (Sennøls s, Hillerslev h): Christen Lauridsen A 132.
- Mors: A 157.
- Mors Nørre h: A 1, 29, 73.
- Mors Sønder h: A 12, 38, 64, 70, 71, 94, 97, 104, 113, 114, 122, 125. Laurids Poulsen i Vester-Assels, herredsfoged. Peder Skriver i Sillerslev, muligvis ting-skriver.
- Mosbjerggård (Mosbjerg s, Horns h): Mette Lauridsdatter A 80.
- Mosegård (Sønder-Borris eller Bregning eller Skern s, Bølling h): Eske Simonsen C 29, 67.
- Mosegård (Horne s, Øster-Horne h): Christen Nielsen C 133.
- Munkgård (Is s, Bjerge h): Oluf Nielsen B 214.
- Munkgård (Vandborg s, Vandfuld h): Christen Jøpsen C 1.
- Mogeltønder birk: C 18.
- Mølgaard hovedgård (Havbro s, Års h): Niels Munk B 105.
- Mønsted s (Fjends h): Peder Dyrevogter A 109. Kvaldersted A 109.

- Mosvrå (Almind s, Bruske h): Thord Jensen C 117.
- Nakkebjerg (Høllum s, Dronninglund h): Niels Nielsen A 169.
- Nandrup hovedgård (Flade s, Mors Nørre h): Helvig Kaas A 29.
- Nebel (Vorbasse s, Slavs h): Nebellund C 142.
- Nørre-Nebel by og s (Vester-Horne h): Kirsten Jepsdatter C 146. Mikkel Sørensen C 120. Niels Jensen C 140.
- Nederlund (Navr s, Hjerm h): C 55, 74.
- Nibe birk: B 14, 15, 31.
- Nibe Købstad: Chresten Eriksen B 15. Christen Pedersen B 14, 15. Ingvar Mikkelsen B 25. Jens Nielsen, byskriver B 25. Mourids Andersen B 25. Peder Lauridsen Thorup B 31.
- Nim h: B 121, 173, 226, 229.
- Nim by og s (Nim h): Frederik Christoffersen, født i Nim B 213.
- Ning h: B 58, 88, 93. Niels Mikkelsen i Horrot, herredsfoged
- Nippgårde (Vium s, Lysegård h): Peder Nielsen B 161, 162, 163, 202, 217, 224.
- Sønder Nisum s (Ulborg h): C 141.
- Nordenkær (Lomborg s, Skodborg h): Christen Christensen C 119.
- Norge: A 151, B 166, 240.
- Nors by og s (Hillerslev h): Maren Busch, tidl. Nors Præstegård A 24.
- Nygaard (?) (Randers amt (?)): Maren Poulsdatter B 178.
- Nykøbing Købstad: Anders Pedersen, borgmester A 137. Chresten Pedersen Smed A 157. Hans Lauridsen A 117. Hans Lauridsen Kræmmer, borger A 137. Jens Jepsen A 97. Jens Knudsen Vester, borger A 137. Jens Madsen, rådmand A 137. Jens Skriver A 1. Jens Sørensen Skriver, rådmand A 137. Karen Jensdatter A 157. Morten Nielsen Klog A 157. Niels Andersen Snedker, borger A 137. Oluf Jensen, byfoged A 137. Peder Andersen Hestbek A 168. Peder Bedker A 97. Svend Andersen A 29. "Porshaffue", Nykøbing (?) A 157.
- Næs, nu Lindenborg, (Blonstrup s, Høllum h): Hans Andersen, foged B 48.
- Nørhald h: B 221.
- Nørholm birk: B 36, 45. Erik Thomsen, birkefoged B 17.
- Nørholm by og s (Hornum h): Hans Poulsen A 106, B 45. Knud Nielsen B 36, 45. Mads Mortensen B 36, 45.
- Nørkær (Rønbjerg s, Ginding h): Jens Jepsen A 86, 115.

Nørkergård (Nørre-Bork s, Nørre Horne h): Klaus C 124.

Niels Christensen C 82. Mis C 124.

Nørlund fejl for Nederlund. Se dette.

Nørlund hovedgård (Ravnkilde s, Års h): Kirsten Munk B 226.

Nørlyng h: A 5, 77, 109, 110, 148, B 124, 138, 139.

Norup s (Tørrild h): Lokalteter på eller ved Engels-
holm mark, "Balle Kradt", "Lild Eng", "Frøst mark",
"Lild Frøst", "Lild Frøst mark", "Lille Frøst Ved",
"Mygelholm", Sønderskov C 62.

Norvang h: C 97, 98, 99. Christen Madsen i Givskud,
herredsfoged. Oluf Eskesen, tingskriver C 24.

Obedso (Sale s, Ginding h): Poul Pedersen A 56.

Obling (Sønder-Bork s, Nørre-Horne h): Mattias C 124.

Niels Nielsen C 75, 80. Overgård C 124.

Odden hovedgård (Mygdal s, Vennebjerg h): Niels Poul-
sen, foged A 96.

Odder by og s (Hads h): Anders Jensen B 111.

Oksbøl (Ål s, Vester-Horne h): Laurids Madsen C 80.

Mads Hansen C 80.

Oksholm hovedgård (Øland s, Øster Han h): Frands Due

A 152. Henrik Pedersen, tidl. foged A 152. Jørgen

Due C 74. Lene Juel C 74.

Onsild h: B 114. Anders Keldsen, herredsfoged B 154.

Nørre-Onsild by og s (Onsild h): B 154.

Sønder-Onsild by og s (Onsild h): Lille Niels Andersen
B 114.

Onsted (Hvilsted s, Hads h): Rasmus Mikkelsen B 151.

Oustrupgårde (Rogind s, Gern h): Poul Lauridsen B 171.

Ovdrupgård (Hundslund s, Hads h): Jens Mikkelsen B 111.

Overby (As s, Bjerge h): Oluf Nielsen, født i Overby
B 214.

Overlade by og s (Års h): Christen Nielsen B 129.

Ovesholm hovedgård (Täne s, Gårds h): Ove Urup A 32, B
159.

Pagårde (Hemmet s, Nørre-Horne h): Niels Madsen C 126,
127. Peder Madsen C 126, 127.

N.- og S.- Pallesgård (Humlum s, Skodborg h): Laurids
Christensen C 42. Niels Mogensen C 42.

Palsgård (Is s, Bjerge h): B 174.

Panderup (Jetsmark s, Hvetbo h): Niels Keldsen A 123.

Pandum len: Iver Juul, lensmand B 74.

Papsø Huse (Vium s, Lysgård h): Anders Keldsen B 161,
162, 163, 202.

Præstbo (Oddum s, Nørre-Horne h): Oluf Madsen C 102.

- Purup (Østbirk s, Vore h): Peder Hansen B 54.
- Rakkeby by og s (Mors Sønder h): Anne Svendsdatter, født i Rakkeby A 97, 114.
- Randers Kobstad: Anne Tygesdatter B 182, 187, 188. Christen Jensen Bang, født i Randers B 46. Christen Nielsen, borger B 231. Jens Andersen Karde, borgmester B 125. Jens Christensen Bering B 52. Jens Hansen Baj, borger B 187, 188. Jep Jensen B 21. Kirsten Jensdatter B 46. Mogens Mouridsen, borger B 142, 243. Niels Christensen B 52. Niels Christensen Bay B 46. Niels Lassen B 125. Peder Schou B 125. Reinhold Surlennder, borger B 231. Sidsel Lasdatter B 125. Splid Sørensen B 182, 187, 188. Søren Hansen, badskær B 189. Søren Jensen B 77, C 62. Søren Jensen, byfoged B 19, 125. Thomas Hansen, kapellan v.St. Mortens kirke B 189.
- Randerup by og s (Lo h): Anders Hansen C 95. Hans Nielsen C 104. Peder Ibsen C 104.
- Rantzausholm (forkert skrevet, Thandskoffholm hovedgård, nu Brahe-Trolleborg) (Brahe-Trolleborg s, Sallinge h): Breide Rantzau B 48.
- Ravnholt (Voer s, Dronninglund h): Anders A 51.
- Reberholt (Åsted s, Horns h): Lars Christensen Smed A 48.
- Remmerslund (Hedensted s, Hitting h): Christen Jørgensen B 145. Frands Ibsen B 145. Jens Jensen B 145. Jens Sørensen B 145. Kirsten Frands' B 145.
- Resen by og s (Fjends h): Hr. Bertel, sognepræst A 155. Ville Mogensen A 90.
- Resendal (Gødvad s, Hids h): Laurids Jøpsen, herredsfoged B 101.
- Rested by og s (Mors Sønder h): A 113: Anders Christensen A 12. Jens Christensen A 38, 64. Jens Nielsen A 104. Knud Nielsen A 104. Mikkel Nielsen A 38, 64. Morten Nielsen A 12. Peder Christensen A 38, 64. Sidsel Andersdatter A 12. "Monch Rogill Agere" A 38, 64.
- Restrup (Store-Restrup hovedgård) (Sønderholm s, Hornum h): Helvig Kaas A 51, 130, B 196.
- Retrup (Brøndum s, Hindborg h): Chresten Lassen A 86.
- Revning (Vinding (eller Idum) s, Ulborg h): Jørgen Nielsen C 35. Peder Hansen C 35.
- Revs h: A 41, 62, 63, 72, 119.
- Ribe kobstad: C 23, 54. Claus Knudsen C 20, 113. Lambert Lauridsen C 124. Mester Mads Pors, kannik C 38, 39, 40. Mogens Grove, rådmænd i Ribe C 96, 124. Mester Niels Glud, kannik C 38, 39, 40.
- Riberhus len: Albert Skeel, lensmand C 50, 105, 124, 146.

- Iver Markvordsen, ridefoged C 50, 146.
- Rind by (Lynderup og Låstrup s, Rinds h): Søren Mortensen B 133.
- Rinds h: B 24, 81, 84, 89, 97, 109, 113, 133, 165, 176.
- Rindsholm mølle (Rind s, Middelsom h): Se Skaber mølle.
- Ringkøbing købstad: C 41, 130. Christen Olufsen C 14.
- Iver Frederiksen C 14. Jens Pedersen, byskriver C 72.
- Niels Andersen C 14.
- Ristrup hovedgård (Sabro s, Sabro h): Hans Skram B 62, 72, 73, 205.
- Risum (Borbjerg s, Hjerm h): Jens Jørgensen C 110.
- Romdrup by og s (Fleskum h): Jøns Jensen B 144.
- Rosengård (Varde landsogn, Vester-Horne h): Christen Thomsen C 120. Karen Sørensdatter C 120.
- Rosholm (Harring s, Hassing h): Hr. Hans Sørensen, sognepræst A 23.
- Roum by og s (Rinds h): Søren Pedersen A 68.
- Roum s (Rinds h): B 210.
- Rudegård (Saksild s, Hads h): Lars Mikkelsen B 151.
- Store Rugtved hovedgård (Albæk s, Dronninglund h):
Dorte Krabbe A 51.
- Rugård hovedgård (Nørager s, Sønderhald h): Jørgen Lykke C 70.
- Rugård hovedgård (Rosmos s, Sønder-Dyrs h): B 195.
- Ry birk: B 91.
- Rybjerg hovedgård (Velling s, Hing h): Fru Maren Juel C 59.
- Rækkergård hovedgård (Hanning s, Bolling h): Frands Juul B 201.
- Røgelhede (Hellevad s, Dronninglund h): Peder Jensen i Røgelhede (måske fejl for Røgelhede) A 169.
- Rønningsøgaard hovedgård (Rønninge s, Åsum h): Caspar Markdanner C 88.
- Rorbæk hovedgård (Vester s, Norvang h): Christen Vistisen C 24. Fru Else Lindenou C 97, 99, 101. Rasmus Rasmussen C 24.
- Rorbæk-Hovgård (Rorbæk s, Gislum h): Jens Lauridsen Øemark B 164.
- Sabro h: B 180, 181, 216.
- Saksild by og s (Hads h): B 140. "Thou Balle" B 140.
- Salling Nørre h: A 17, 28, 102, 103, 131, 144. Just Jensen i Gamstrup, Herredsfoged.
- Salling Sund (Lodderup s, Morsø Sønder h): Oluf Andersen, færgemand A 154.
- Sandbygård hovedgård (Sandby s, Tybjerg h): Verner Parsberg B 133.

- Seest by og s (Anst h): C 118. "Mogell Madskiffte" C 118.
"Skoutrup Krog" C 118.
- Seest mølle (Seest s, Anst h): Søren Iversen V 118.
- Sejlflo by og s (Fleskum h): Jens Mikkelsen B 144.
- Sejling by og s (Hids h): B 28.
- Sejlstруп len: Erik Iversen, ridefoged A 160, 161.
Jørgen Friis, lensmand A 69, 160, 161. Jørgen Pedersen, ridefoged A 96.
- Sejstrup by (Højslevs, Fjends h): Christen Nielsen A 57.
Søren Nielsen A 57.
- Sellerupgård (måske fejl for Ullerupgård) (Sennels s, Hillerslev h): Jens Eriksen A 132.
- Selso hovedgård (Selso s, Horns h): Mogens Ulfeldt C 3, 11, 15.
- Sennels by og s (Hillerslev h): A 132. Jesper Christensen A 150.
- Sennels s (Hillerslev h): Peder Christensen Bonde A 132, 150. Vandtrang A 132, 150.
- Serreslev (Nebel s, Vore h): Anders Bure B 167.
- Serreslevgård hovedgård (Nebel s, Vore h): Niels Munk B 105.
- Siem (Dover s, Hjelmslev h): Jens Jensen B 91. Rasmus Jønsen B 91.
- Silbjærg (Husby eller Staby s, Ulborg h): Christen Christensen C 13.
- Silkeborg len: B 148. Christian Holck, lensmand B 3, 30, 32, 39, 40, 41, 42, 55, 101, 102, 122, 123, 153, 155, 202, 224, 236, 242. Hans Nielsen, ridefoged B 134, 153, 155, 202, 219, 224. Jacob Skriver, ridefoged B 3, 28, 38, 39, 101.
- Sillerslev (Øster Assels s, Mors Sønder h): Peder Skriver A 145.
- Simensgård (Ydby s, Revs h): Jep Christensen A 41.
- Over-Simmelkær by (Simmelkær s, Hamrum h): Peder Andersen C 35.
- Simonstrup (Idum s, Ulborg h): Laurids Sørensen C 132.
- Sindbjerg (Rosted s, Mors Sønder h): Anders Pedersen A 12. Jøns Christensen A 12. Lars Christensen A 12. Lars Christensen Nør A 12. Laurids Christensen A 104. Lars Tøgersen A 12. Peder Nielsen A 12. Peder Pedersen A 12.
- Sinding by og s (Hinds h): Jens Pedersen B 236. Søren Pedersen B 42.
- Skaber vandmølle, nu Rindsholm mølle, (Rinds s, Middelsom h): B 95.

- Skagen købstad: Anne Lunds A 151. Erik Christensen A 4. Iver Thomsen A 4. Jens Thomsen A 4. Niels Mikkelsen A 4. Niels Pedersen A 4. Niels Thomsen, fhv. borgmester A 151.
- Skamris (Roum s, Rinds h): Søren Christensen B 210.
- Skanderborg len: Claus Glambek, fhv. lensmand B 91. Laurids Ebbesen Udsen, lensmand B 79, 170, 185, 212, 216. Niels Gron i Borup, ridefoged. Peder Pedersen, ridefoged B 216.
- Skast h: C 21, 23, 38, 39, 40, 43, 45, 48, 54.
- Skejby by og s (Hasle h): Søren Thomsen B 167.
- Skern birk: B 222, C 108.
- Skern s (Bolling h): Christen Andersen Bromand C 108. Kirsten Christenskone C 108. Skern bro C 108.
- Skerngård hovedgård (Skern s, Middelsom h): B 143, 222.
- Skiive købstad: Sidsel Sorensdatter A 68.
- Skivhus len: Christen Thott, lensmand A 13, 17, 43, 102, 103, 107, 115, 124, 131, 144, 162. Mads Jørgensen; ridefoged A 17, 43, 102, 103, 107, 124, 131, 144, 162.
- Skjoldborg by og s (Hundborg h): Jesper Nielsen A 11.
- Skodborg by og s (Frøs h): Hans Pedersen C 60.
- Skodborg h: C 8, 89, 119, 136.
- Skorup by og s (Gern h): Hr. Niels Pedersen Vraeger, sognepræst B 3. Rasmus Nielsen B 41.
- Skoven (Albæk s, Dronninglund h): Jens Nielsen A 51. Lars Martensen A 51.
- Skovgård hovedgård (Nørager s, Sonderhald h): Falk Lykke B 9, 18, 67.
- Skovgård (Ulborg eller Vind s, Ulborg h): Jørgen C 13.
- Skovsbøl (Vester s, Nørvang h): Thomas Jensen C 24, 97, 98, 99, 101.
- Skringstrup (Skals s, Rinds h): Vagn Nielsen B 165.
- Skra (Torning s, Lysgård h): Mette Pedersdatter Hvid (s), født i Skra A 77, 109. Søren Nielsen A 77, 109.
- Skram by og s (Øster-Han h): Niels Christensen B 5. Niels Tolosen B 5.
- Skygge (Ingesvang s, Hids h): Christen Christensen B 159, Peder Nielsen B 159.
- Skærbæk (Sejerslev s, Mors Nørre h): Søren Jensen A 108.
- Skærbækgård (Skærbæk s, Hvidding h): Anders Skrædder C 95, 105.
- Skarsø hovedgård (Dråby s, Mols h): Falk Gøye A 11.
- Skodstrup by og s (Øster-Lisbjerg h): Niels Olufsen B 135.

Slavs h: C 100.

Slet h: B 5, 146, 235.

Slet (Tranbjerg s, Ning h): Mikkel Jessen B 142. Mourids Lassen B 243.

Slistrup (antagelig skrivfejl for Stistrup) Se dette.

Snejbjerg by og s (Hamrum h): Kirsten Nielsdatter, født i Snejbjerg C 145. Niels Thøgersen C 145.

Snerild (Odder s, Hads h): Mikkel Nielsen B 183, 207, 208.

Solbjerg by og s (Mors Nørre h): A 157. Jens Staffensen A 39. Maren Jensdatter A 157. Staffen Nielsen A 1. Grøndige A 157.

Ny-Solbjerg (Astrup og Tiset s, Ning h): Jens Madsen B 183. Jens Mikkelsen B 207, 208.

Solsbæk (Volstrup s, Dronninglund h): A 14, 37, 53.

Sennerup hovedgård (Kirke-Valsø s, Volborg h): Fru Mette Høeg B 18.

Sostrup hovedgård, senere Benzon, (Gerrild s, Nørre-Dyrs h): Jørgen Skeel B 20.

Spanggårde (Tostrup s, Rinds h): Thomas Pedersen B 84.

Sporring by og s (Vester-Lisbjerg h): Jens Jensen B 199. Ove Clemensen B 199.

Staby Kærgård hovedgård (Staby s, Ulborg h): Fru Gertrud Olufsdatter C 141.

Stagstrup by og s (Hassing h): Elle Jensdatter A 121, 153. Jens Christensen A 121, 153. Margrethe Christensdatter A 120, 121, 153, 157. Mourids Jensen A 121, 153. Niels Wil A 120.

Stagstrup s (Hassing h): Sundby bæk A 157.

Stangerum (Dalbyover s, Gerlev h): Christen Nielsen B 192. Lars Christensen B 192.

Starupgård hovedgård (Gording s, Gording h): Frans Pol C 83.

Stavad (Tise s, Borglum h): Chresten Poulsen A 123. Poul Jensen A 123.

Stavlund (Haderup s, Ginding h): Knud Nielsen, herredsfoged C 28.

Stavso (Henne s, Vester-Horne h): Chresten Jønsen C 50. Gregers Poulsen C 50. Niels Christensen C 50. Peder Gregersen C 50. Arnager (?) C 50.

Støjbjerg (Asdal s, Vennebjerg h): Anne Andersdatter A 80. Jens Poulsen A 80.

Stensballe birk: B 75. Knud Sørensen, birkefoged B 167.

Stensballe (Være s, Vore h): Knud Sørensen B 167.

Stensballegård hovedgård (Være s, Vore h): Anne Friis B 75.

- Gert Rosenkrantz B 75. Hans Madsen, foged B 75.
- Stenvad (Vrå s, Borglum h): Anders Christensen A 79.
- Stevnstrup (Grensten s, Middelsom h): Ellen Thomas-kone B 106, 107. Søren Christensen B 106, 107. Thomas Mogensen B 106, 107.
- Stistrup (Fovlum s, Gislum h): Søren Christensen B 176.
- Store (Voer s, Dronninglund h): Jens Bertelsen A 51. Mads Madsen A 51. Peder Laurson A 51.
- Storup (Ørding s, Mors Sønder h): Per Ubbosen A 157. Storupgård A 157.
- Stovgård (Lindum by og s, Nørlyng h): Byrial Christensen A 110. Christen Christensen A 110.
- Strandbjerg- eller Strandbygård hovedgård (Humlum s, Skodborg h): Oluf Munk C 89.
- Strudsholm (Voer s, Dronninglund h): Anders Jensen A 51.
- Vester-Stræt (Wildsted s) eller Øster-Stræt (Vindblas s, Slot h): Jens Nielsen B 130.
- Stråso (Vind s, Ulborg h) (?): Jens Rasmussen C 132.
- Styggårde (Lønborg s, Nørre-Horne h): Bolle Christensen C 134.
- Støttrup (Hvilsum s, Rinds h): Niels Lauridsen B 126.
- Støvringgård hovedgård (Støvring s, Støvring h): Mogens Kaas A 50, B 81.
- Stårupgård hovedgård (Hojslev s, Fjends h): Albret Røstrup A 166. Thomas Andersen, foged A 166.
- Sudergård (Tørring s, Skodborg h): Christen Jøssen, født i Sudergård C 119.
- Sunds s (Hamrum h): C 66.
- Sundstrup (Ulbjerg s, Rinds h): B 109. "Dalmarcken" B 109.
- Svenstrup by og s (Hornum h): Christen Smed B 137. Jens Christensen, birkefoged i Ål birk B 130.
- Svinding (Ålum s, Sønderlyng h): Jep Madsen B 100.
- Svostrup by og s (Hids h): Elle Jensdatter B 44. Simon Nielsen Skomager B 44.
- Sæby købstad: A 48, 53, 91, 128. Jens Nielsen, skipper A 160. Knud Jensen, borger A 161. Laurids Jensen Nordengård A 54. Maren Brun A 161. Peder Mikkelsen, rådmænd A 14, 15, 16, 40, 54. Rasmus Sadelmager A 161. Søren Christensen A 54. Søren Mikkelsen, borgmester A 14, 37. Søren Mikkelsen, tolder A 14. Strandhaven A 14, 37, 53. "Wandkier" A 48.
- Sæby købstad eller Volstrup s (Dronninglund h): "Stabok" A 53. Strandenge A 40, 53. Strandkær A 53. "Suolback" A 53.

- Søbygård (Volstrup s, Dronninglund h): Anders Pedersen, ridefoged A 14. Eske Olufsen, ridefoged A 48, 128, 129. Peder Munk A 15, 37, 40, 48; 53, 54, 128, 169.
- Søbygård birk: A 9, 15, 37, 53, 54. Jens Jensen i Horby, birkeskriver. Mads Pedersen, birkefoged A 16.
- Søbygårds melle (Søby, købstad) A 54, 128.
- Sødding (Nørre Nebel s, Vester-Horne h): Gertrud Nielsdatter C 140. Jens Christensen C 140. Niels Mikkelsen C 140, 146.
- Sødorup (Nøvling s, Fleskum h): Peder Lauridsen Smed B 152.
- Sølborg (Hostrup s, Skast h): Christen Pedersen C 23.
- Søby by (Ålbøge s, Sønder-Dyrs h): Christen Rasmussen B 10.
- Søby by og s (Gern h): Jens Tordsen B 171.
- Søbygård hovedgård (Søby s, Gern h): Christoffer Gersdorff C 21, 43, 134.
- Sødal hovedgård (Rødning s, Norlyng h): Fru Dorte Munk A 148, B 49, C 110, 121.
- Sødringholm hovedgård (Sødring s, Gerlev h): B 49.
- Søgård (Rønninge s, Åsum h): Se Rønningesøgård.
- Søgård (Åsted s, Harre h): Jens Poulsen A 162.
- Søgårde (Dagbjerg s, Fjends h): Christen Nielsen i Søgårde (?) A 88. Niels Koldsen A 88.
- Søgårde (Tørring s, Skodborg h): Anders Nielsen C 89. Laurids Nielsen C 89.
- Søgårdshuse (Nørre-Snede s, Vrads h): Jens Christensen B 56.
- Sønderbøge by og s (Sønderlyng h): Peder Jonsen B 64, 85.
- Sønderby (Rønbjerg s, Ginding h): Christen Madsen C 92.
- Søndergård (Hjorring amt): Anders Christensen A 80.
- Sønderhald h: B 9, 67, 92, 143, 205, 237.
- Sønderholm by og s (Hornum h): Peder Madsen B 196, 197.
- Sønderhøgaard (Sønderhå s, Hassing h): Christen Bollesen A 155.
- Sønderlev (Skallerup s, Vennøbjerg h): Oluf Andersen A 80. Svend Andersen A 80.
- Sønderlyng h: A 5, 75, B 4, 49, 64, 70, 100, 117, 118, 136, 198, 206.
- Sønderup hovedgård (Snebjærg s, Hamrum h): Christen Thomsen (Sehested) B 226.
- Tandrup hovedgård (Bested s, Hassing h): Jacob Lykke A 98, 116, 118, 145, C 7, 8, 15, 79.
- Tange (Højbjerg s, Lysgård h): Mads Sørensen B 86.
- Tarm (Egvad s, Nørre-Horne h): Frands Pedersen C 134.

Hans Mouridsen C 108. Jørgen Andersen C 126. Kirsten Christensdatter C 84. Mads Pedersen C 84. Sidsel Christensdatter C 84. Terkild Olufsen C 127. Thomas Olufsen C 127.

Tastum (Kobberup s, Fjends h): Søren Christensen Grydermand A 68.

Testrupgård (Kattrup s, Vore h): Sejv Pedersen, født i Testrupgård B 244, 245.

"Thandskoffholm": B 48 (skrivefejl for Rantzausholm). Se dette.

Thisted amt: Dragstrup Nor A 73.

Thisted købstad: B 6, 48. Jens Christensen Skrædder A 7. Niels Pedersen, bonde A 132, 150. Oluf Bertelsen, borger A 23. Peder Nielsen, rådmænd A 61. Peder Nielsen Gris, rådmænd A 84. Hr. Rasmus Nielsen, sognepræst A 136. Staffen Nielsen, borgmester A 61, 84. Thomas Ibsen Kræmmer, borger B 182.

Thy: A 157.

Tiimgård eller Tiim (Tiim s, Hing h): Knud Gyldenstjerne C 84, 144.

Tillerup (Tved s, Mols h): Søren Andersen B 76.

Tilsted by og s (Hundborg h): Vildkilde A 157.

Tindbæk melle (Gravlev s, Hornum h): Christen Pedersen B 95.

Tinggård (Fabjerg s, Skodborg h eller Vejrum s, Hjerm h): Jens Sørensen C 29, 67, 74, 86.

Tiphede (Timring s, Ulborg h): Anders Knudsen C 35.

Tirsbæk hovedgård (Tngum s, Hatting h): Fru Lisbet Bryske B 160. Peder Hansen, foged B 160.

Tiset s (Ning h): B 58.

Tjele hovedgård (Tjele s, Sønderlyng h): Hilleborg Daa A 110. Jørgen Skram A 110, B 136.

Tjæreborg by og s (Skast h): Niels Kallesen C 45.

Todbøl hovedgård (Kallerup s, Hundborg h): Christen Høeg A 11, 24, 52, 136, B 62, 186, 226. Laurids Jensen, foged A 132, 136, B 62.

Tollund (Funder s, Hids h): Christen Nielsen B 55. Niels Jensen B 55.

Tolstrup s (Børglum h): Hr. Claus Clausen, sognepræst A 169.

Tolstrup (Næsborg s, Slet h): Christen Christensen B 146.

Tolstrup (Ulbjærg s, Rinds h): Poul Nielsen B 165.

Torager (Sire s, Hjerm h): Morten Lauridsen C 8. Niels Jensen C 8.

Torlund (Ejstrup s, Vrads h): Laurids Torkelsen B 12, 13.

Torning by og s (Lysgård h): Peder Thomsen, tingskriver i Karup birk B 138.

Torp senere Nortorp eller Gammeltorp hovedgård (Rær s, Hillerslev h): Karen Gyldenstiærne A 45, 67, 154.

Torp muligvis Over- eller Nedertorp (Resen s, Fjends h): Mikkel Vistisen B 139.

Norre- eller Sønder-Torp (Navr s, Hjerm h): Christen Madsen, herredsfoged C 112.

Torsager by og s (Øster-Lisbjerg h): Hr. Hans Poulsen, sognepræst B 190. Hr. Poul (Simonsen Skonning), tidl. sognepræst B 190. Byledhojen B 190. Østervang B 190.

Torstedlund hovedgård (Årestrup s, Hornum h): Niels Krabbe B 108.

Torstrup by og s (Øster-Horne h): Hr. Christen Mikkelsen, sognepræst C 124.

Torum s (Salling Norre h): A 131.

Torup (muligvis Håsum s, Rødding h): Niels Jensen A 103.

Torup (Simsted s, Rinds h): Anne Scrensdatter B 24.

Christen Christensen B 24. Christen Markvordsen B 24. Christen Nielsen B 24. Niels Sørensen B 24. Søren Sørensen B 24.

Torup by og s (Middelsom h): Christen Jensen B 233.

Torup (Tved s, Møls h): Jens Lauridsen Smed B 76. Peder Sørensen Helgesen B 76.

Lille-Torup (Ulbjerg s, Rinds h): Jens Madsen B 89.

Lille-Torup (Vester Velling s, Middelsom h): Peder Jensen B 233. Mogensgård B 233.

Torupgård hovedgård (Grandløse s, Merløse h): Mogens Pachs B 167, 226, 229.

Tostrup (Sønderholm s, Hornum h): Jens Svendsen B 31.

Tostruphøvgård (Øls s, Hindsted h): Christen Christensen Skriver B 164.

Tostrup (Oddum s, Norre-Horne h): C 83.

Trabjerg hovedgård (Borbjerg s, Hjerm h): Fru Karen Nielsdatter C 141.

Tranbjerg (Orre s, Skast h): Jep Olufsen C 54.

Norre-Tranders by og s (Fleskum h): Søren Mikkelsen B 215.

Tranckær len: Mogens Ulfeldt, rigsråd og lensmand C 3, 11, 15.

Trust (Tvilum s, Gern h): Mads Madsen, skovfoged B 134, 148.

Trojberg hovedgård (Visby s, Tønder h): Anna Rantzau C 85. Godske Rantzau C 17, 20, 60, 85, 113.

Tulstrup (Ikast s, Hamrum h): Anders Christensen B 219.

- Turebyholm hovedgård (Tureby s, Fakse h): Birgitte Brahe B 31.
- Tved s (Hillerslev h): Anders Nielsen A 45, 67, 98.
Laggård A 45, 67, 98.
- Tvilum birk: B 41, 119, 134, 148, 172, 242.
- Tvilumgård hovedgård (Tvilum s, Gern h): B 3. Jens Christensen, foged B 172. Twilum Nørskov B 134.
- Tvis birk: C 11.
- Tvis hovedgård (Tvis s, Hamrum h): Se Tvis kloster.
- Tvis kloster (Tvis s, Hamrum h): C 11. Fru Anne Munk C 3. Jørgen Jensen, foged C 15. Niels Andersen, abbed C 103.
- Tvis s (Hamrum h): C 15.
- Tvolm (Ydby s, Revs h): Mads Lauridsen A 41.
- Tyskland: Elben A 44, 60.
- Tømmerby by og s (Vester Han h): Gravers Madsen A 112.
- Tønder amt: Mistå eller Vesterå, d.v.s. Brede å C 20.
- Tørrild h: Christen Andersen i Jelling; herredsfoged.
- Tørring by og s (Vrads h): B 226, C 30.
- Tørring s (Skodborg h): C 119.
- Tårs by og s (Børglum h): Morten Stig A 91.
- Tårup (Farsø s, Gislum h): Hr. Børge Pederson, sognepræst B 22.
- Ugelbølle (Mørke s, Øster Lisbjerg h): Thomas Rasmussen B 115.
- Ugilt by og s (Vennebjerg h): Hr. Frands Christoffersen, sognepræst A 91.
- Ulbjærg by og s (Rinds h): Peder Mikkelsen B 89.
- Ulborg h: C 13, 132, 141, 147.
- Ulbæk (Lyne s, Nørre-Horne h): Christen Nielsen C 84.
- Uldum by og s (Norvang h): B 226.
- Ullerup (Skarbæk s, Hviding h): Hans Madsen, født i Ullerup C 105, 111.
- Ullerupgård hovedgård (Sennels s, Hillerslev h): Hans Dyre A 67, 78, 98. Iver Dyre A 45. Jens Eriksen A 52, 132 (?), se Sellerupgård.
- Ullis by og s (Gislum h): Christen Christensen A 74.
- Ulstrup (Ørum s, Nørre-Dyrs h): Mikkol Sørensen B 166.
- Underbjærg (Tørring s, Skodborg h): Clemen Nielsen C 119.
- Understed s (Dronninglund h): Anne Christensdatter Fejekone A 128. Simon Simonsen A 128. "Bræmilshus" under Bjerget A 128.
- Urup hovedgård (Østbirk s, Vore h): Anders Jensen Sole, fhv. foged B 54.
- Nørre-Uttrup (Nørre-Sundby landsogn og Hvorup s, Kær h): Christen Nielsen A 129. Jens Andersen A 129. Maren Jensdatter A 129.

Øster-Uttrup (Nørre Tranders s, Fleskum h): Clæmen Nielsen B 144.

Vadskærgård hovedgård (Torrings s, Skodborg h): Just Friis C 30. Jørgen Friis C 89.

Vammen by og s (Nørlyng h): Anders Simonsen A 110, B 136. Laurids Jensen B 49.

Vandfuld h: C 1.

Vandsted (Voer s, Dronninglund h): Christen Nielsen A 51.

Vang hovedgård (Sulsted s, Kær h): Stygge Høeg A 55, 82, B 9, 18, 25, 43, 65, 67, 92, 237.

Vannerup (Farso s, Gislum h): Niels Basse A 28 (?).

Varde købstad: C 59. Christen Mikkelsen C 52. Hans Viestesen, borger C 38, 39, 40. Jens Christensen Skrædder C 49. Jens Christensen, borger C 52. Jens Nielsen C 50. Laust Christensen Smed C 49. Laust Sørensen, byfoged C 49. Niels Andersen Hieboe, borger C 143. Niels Thomsen, borgmester C 4, 50, 96, 124. Hr. Peder Madsen, sognepræst C 80.

Vattrup (Torning s, Iysgård h): Thomas Lassen B 7.

Vedø hovedgård (Koved s, Sønderhald h): Ellen Rostrup B 73, 76. Gert Bryske B 169.

Veggerby by og s (Hornum h): Anders Christensen i Veggerby (?) B 179. Christen Andersen B 179. Jens Rimmer B 57, 74. Søren Jensen Romer B 74. Søren Jensen B 179.

Vejerslev birk: B 39.

Vejerslev by og s (Hovlbjærg h): Anders Pedersen B 39. Jens Mikkelsen B 39. Jens Sørensen B 39. Peder Jensen B 39. Tøger Pedersen B 39.

Vejerslev by og s (Mors Sønder h): Christen Andersen, født i Vejerslev A 118. Hr. Christen Christensen, sognepr. A 97.

Vejerslevgård (Vejerslev s, Mors Sønder h): Jens Christoffersen A 97, 114.

Vejle købstad: Anne Ibsdatter C 24. Anne Skinderkone C 47. Jesper Lambertsen C 2, 25. Maren Anders', jordermoder C 76. Maren Hansdatter C 63, 76. Maren Knud Nielsens C 76. Maren Olufsdatter C 47. Peder Jørgensen, borger C 26. Peder Paaby C 47. Thomas Jensen, borger C 26.

Vejrum by og s (Sønderlyng h): Anders Christensen B 117. Christen Sørensen (Bro)holm A 75. Christen Mikkelsen B 117. Jens Jensen A 75, B 206. Niels Christensen B 117. Niels Pedersen B 117. Peder Nielsen Kolbek B 117. Peder Sørensen Stor B 206.

Vejrum s (Sønderlyng h): Broholm A 75.

Vejrum by og s (Hjerm h): Hr. Christen Nielsen, sognepræst C 5, 33, 34, 77, 106, 112, 114, 128.

Velling birk: B 106, 233.

Vennebjerg h: A 32, 36, 91. Peder Eskildsen A 32, 36.

"Mcillode" A 32, 36.

Vestergård (Odens s, Hindborg h): Anders Sørensen A 85
(?).

Vesterlund (Vester s, Norvang h): Kjold Pedersen C 24.

Vesterris (Testrup s, Rinds h): Peder Kurrii (eller
Kiorri) B 177.

Vestervig len: Knud Gyldenstjerne, lensmand A 62, 64,
113, 117, C 5, 32, 33, 34, 114. Niels Rasmussen, ride-
foged A 38, 113, 117, C 5, 32. Preben Gyldenstjerne,
lensmand C 36.

Viborg købstad: A 27, 31, 82, 154, B 17, 123, 141, 169,
187, 201, 205, 237, 238, C 81. Anders Knudsen Klejn-
smed, borger A 92. Anders Rolandsen, rådmænd og byfo-
ged A 74. Christen Kleinsmed, borger A 44. Christen
Olufsen Kedelsmed, borger A 44. Christen Sørensen
Hegelund, borgmester A 167, C 73. Christen Thrane,
borger A 30. Dorte Bloksdatter A 26. Erik Påsko,
skolediscipler A 19. Gabriel Hansen Buntmager A 30.
Gorris Sværdfoged A 74. Hans van der Hude, borger
A 44. Hans Smed B 235. Jacob Christensen Visti, borger
A 147. Jens Biering, rådmænd B 94. Hr. Jens Madsen,
fhv. sognopræst C 144. Jens Madsen Skriver, borger B
133, 168. Jens Thøgersen, hører A 18. Johan van Lonep,
borger A 44. Jørgen Wernich, apoteker A 44, 58. Kir-
sten Christensdatter A 146. Knud Jensen Hoffuer, hø-
rer A 18. Laurits Friis, borger A 44. Dr. Lucas Pa-
ludanus, kannik A 156. Morten Ibsen, borger A 74.
Niels Andersen Skriver B 107. Niels Mouridsen A 167.
Peder Bering A 146. Peder Bertelsen A 119, 149, B 196.
Dr. Peder Iversen, kannik A 147, B 235. Peder Morten-
sen A 19. Peder Renboldsen, mag., kannik og sognepræst
B 94. Peder Snedker, borger A 75. Peder Sørensen, råd-
mand A 30. Poul Jepsen, skolediscipler A 18, 19. Sct.
Mogens port A 75. St. Mortensgade A 58.

Vig (Horning, købstad): Se Herningholm.

Villemosegård (Vejrum s, Hjerm h): Christen Andersen C
35.

Villestrup hovedgård (Istrup s, Hindsted h): Iver Juul
A 50, 51, B 6, 48, 97, C 11, 16, 87, 103.

Vilsund Østside (Sundby s, Morsø Nørre h): Svend Færg-
mand ved Vilsund A 157.

Vindblæs by og s (Slet h): Christen Thomsen B 235.

Vinderslev s (Lysegård h): B 38. "Vindisløff Balle" B 38.

Nørre-Vinkel (Heldum s, Skodborg h): "Ogi" Christensen
C 136.

Sønder-Vinkel (Heldum s, Skodborg h): Boel Poulsdatter
C 91.

Visby by og s (Tønder h) C 17, 18. Hans Hansen C 51.
Terkel Mortensen C 51.

Viskum hovedgård (Viskum s, Sønderlyng h): Inger Stygge
B 226.

Over Viskum (Viskum s, Sønderlyng h): Christen Madsen
A 75.

Visse (Nøvling s, Fleskum h): Jens Jensen B 152.

Vitten by og s (Sabro h): Christen Lassen B 216.
Christen Svendsen B 180. Kirsten Troelsdatter B 180,
181. Mette Albrektsdatter B 181. Niels Terkelsen B
180, 181: Rasmus Pedersen B 216. Troels Pedersen B
180, 181.

Vitved by og s (Hjelmslev h): B 183.

Vium (Hjerk s, Harre h): Jens Olufsen A 89, 107. Lau-
rids Nielsen A 87, 89, 107.

Voldbjærg hovedgård (He s, Hing h): Frands Pol C 83.

Volling by og s (Hindborg h): Jens Nielsen A 124. Lau-
rids Pedersen A 124.

Volstrup s (Dronninglund h): Agerled A 53. Kraftet A
37.

Volstrup s (Dronninglund h) eller Saby købstad: "Sta-
bek" A 53. Strandenge A 40, 53. Strandkær A 53.
"Suolback" A 53.

Volstrup hovedgård (Hjerm s, Hjerm h): Anne Friis (?)
C 16. Iver Friis C 3, 15; 16, 103, 110. Mette Friis
C 16. Oluf Munk (død 1569) C 3, 103. Oluf Munk (død
1615), parthaver i Volstrup C 3, 103.

Volstrup (Hjerm s, Hjerm h): C 16, 103.

Volstrup (Øster-Hornum s, Hornum h): Lasse Brun B 34.
Søren Sørensen B 34.

Vong: B 94, antagelig skrivfejl for Vorning.

Vong (Vøster-Nykirke s, Skast h): Karen Madsdatter C
54. Mads Pedersen C 54.

Vorbasse by og s (Slavs h): C 100. Mads Nielsen, født
i Vorbasse, skrædder C 142.

Vorde birk: A 18.

Vorde by og s (Nørlyng h): Niels Jensen, foged på Vorde,
det vil antagelig sige domkapitlets foged på Vorde(gård),
ikke birkefoged i Vorde birk, A 152.

Vore h: B 99, 167, 245.

Vore s (Dronninglund h): Gunde Jøspersen A 51. Jens

- Terkelson A 51. Mads Skrædder A 51. Peder Sørensen A 51. Rasmus Mortensen A 51. Søren Gregersen A 51.
- Vorgård hovedgård (Vore s, Dronninglund h): Jørgen Aronfeldt A 51, B 195.
- Vorgård birk: A 9, 51.
- Vorning by og s (Sønderlyng h): Anders Christensen B 4, 70. Jens Jønsen B 113, 118. Magister Mads Hvas, sognepræst B 94. Margrete Sørensdatter A 5. Mourids Sørensen A 5, B 4. Niels Espersen A 5. Søren Jensen B 4, 70.
- Vorre (Skodstrup s, Øster-Lisbjerg h): Søren Rasmussen B 191.
- Norre-Vosborg hovedgård (Ulborg s, Ulborg h): Frøben Gyldenstjerne C 6, 30, 35, 90.
- Vrads h: B 12, 55, 56, 62, 68, 102, 122, 123, 227, 228, 229, 230, 244.
- Vranum (Almind s, Lysgård h): Jacob Jønsen B 232. Mads Jensen B 232.
- Vrejlev birk: A 6, 25.
- Vrejlevgård eller Vrejlevkloster hovedgård (Vrejlev s, Borglum h): Ejler Simonsen A 25. Henning Bille A 6, 25. Jens Simonsen, foged A 6, 25.
- Vrejlev s (Borglum h): A 25.
- Vrå (Torslev s, Dronninglund h): Thomas Jensen A 32, 36.
- Sønder Vrå (Vrå s, Borglum h): Anders Jensen A 95. Chresten Pedersen A 95. Hans Jensen A 95. Jens Pedersen A 96. Lars Lauridsen Glarmester A 69, 96. Mikkell Pedersen A 95. Niels Pedersen A 95. Niels Poulsen A 69, 95. "Hollmen" A 95. "Therpens" eller "Threben" Agre A 95.
- Vrågård mølle (Torslev s, Dronninglund h): Oluf Pedersen A 101.
- Vøre s (Vore h): B 245. Jens Andersen B 245. "Saudamb" B 245.
- Væreholm hovedgård (Vøre s, Vore h): Fru Birgitte Rosenkrantz B 226, 227, 228, 229, 230, 244. Sejr Pedersen, foged B 244.
- Værum by og s (Galten h): B 143.
- Ydby s (Revs h): A 41.
- Øgelstrup (Råsted s, Ulborg h): Christen Skriver C 147.
- Øland hovedgård (Harring s, Hassing h): Claus Kaas A 23.
- Ølholm (Langskov s, Nørvang h): B 226.
- Ørding by og s (Mors Sønder h): Mikkell Tøgersen A 12. Niels Pedersen A 12. Søren Christensen A 12.
- Ørheden (Volstrup s, Dronninglund h): A 37.

- Ørslevkloster birk: A 166.
- Ørting by og s (Hads h): Peder Rasmussen B 79.
- Ørum birk: A 111.
- Ørum by og s (Sonderlyng h): Lars Pedersen B 198.
- Ørum len: Mikkel Christensen, ridefoged A 111. Mogens Kaas, lensmand A 41, 111, 119, 132.
- Ørum s (Dronninglund h): Hr. Jens Jensen i Brodkær, sognepræst.
- Østbæk (Ølgod s, Øster-Horne h): Lave Nielsen C 83.
- Østerby (Tranbjærg s, Ning h): Jens Mikkelsen Loft B 93.
- Østerby (Øland s, Øster Han h): Kirsten Thomasdatter A 152. Thomas Skomager A 152.
- Østergård hovedgård (Lyne s, Norre-Horne h): Mads Nielsen C 81, 83.
- Østerild by og s (Hillerslev h): A 24. Maren Busch A 24. Niels Christensen Skomager A 24. "Hoffordt" A 24.
- Østrup (Saltum s, Hvetbo h): Lars Jensen A 123. Lars Lauridsen A 123. "Veislet" A 123.
- Ågård hovedgård (Kettrup s, Vester Han h): Knud Gyldenstjerne A 38, 64, C 5, 32, 33, 34, 106, 112, 114, 128. Niels Rasmussen, ridefoged A 64. Preben Gyldenstjerne C 36.
- Ågård (Ørum s, Dronninglund h): Las Schiott A 169.
- Åkar hovedgård (Falling s, Hads h): B 112.
- Ål birk: B 129, 130. Jens Christensen i Svenstrup, birkefoged.
- Ålborg købstad: A 158. Agnete Gortsdatter A 141. Anders Jenson Skriver, hospitalsforstander A 8, 35. Anne Bertelsdatter A 21. Hr. Christen Gertsen, tidl. kappellan v. Fru kirke A 169. Didrik Grube A 141. Gregers Jespersen A 141. Hans Vandel, borgmester A 22, 33, 50. Henrik Kock, borger A 60, 165. Jens Andersens Vodskov A 2. Jens Pedersen Skriver A 141. Jens Sørensen, borger A 2, 3. Jesper Hech, borger A 134. Niels Jørgensen B 29. Niels Mortensen i Ålborg (?) A 21. Oluf Nielsen A 34, 35. Poul Pop B 65. Fru kirke A 169.
- Ålborghus len: Jacob Vognsen, ridefoged A 4, B 5. Mandrup Parsberg, lensmand A 42, 81, 130, 151, 163, 164, B 196, 235.
- Ålbæk mølle (Vester-Nykirke s, Skast h): Niels Møller C 54.
- Åle by og s (Vrads h): B 226.
- Åle s (Vrads h): Åstedbro B 226, 228.

Ålsrode (Ålso s, Sønder-Dyrs h): B 77. Erik Rasmussen B 90. Hans Jensen B 104. Jens Madsen B 90. Mikkel Smed B 90. Søren Hansen B 90. Søren Mikkelsen B 90.

Ålum by og s (Sønderlyng h): Christen Jensen B 80. Jens Torbensen B 100.

Årestrup (Frederiks s, Lysgård h): Niels Lassen B 138.

Århus købstad: A 32, B 207. Anders Olufsen Ribor, borger B 246. Christen Ibsen, byfoged B 29, 132, 246. Christen Pedersen B 90. Christen Pedersen Harboe, borger B 82, 88. Christen Stub, mag. og sognepræst til Frue kirke B 58, 88. Christoffer Jensen Stenhuggor, sergent B 50. Gert Kappelmand (Kackelmand), kandestober B 11. Hans Nielsen Vaben, skomagersvend B 29. Jens Christensen Ans, borger B 16. Johan Worm B 20. Jon Jensen Tunglund, borger B 175. Las Jellesen B 11. Ias Thostrup, borger B 16. Laurids Bertelsen, biskop B 8. Niels Friis, rådmand B 50. Niels Skriver, borger B 23, 93. Oluf Rasmussen B 243. Peder Saxe, borger B 243. Rasmus Nielsen Hoegårdt, borger B 175. Villum Worm, rådmand B 82, 195. Frue kirke B 58. Brobjerg B 29.

Århus stift: Laurids Bertelsen i Århus, biskop.

Århusgård lon: Karl Bryske, lonsmand B 23, 93.

Års h: B 43.

Ås hovedgård (Tårs s, Borglum h): Mogens Kaas A 6.

Åsendrup (Vrensted s, Borglum h): Jens Nielsen A 79.

Åsted birk: A 162.

Åsted (Kvong s, Vester-Horne h): Jop Bertelsen C 143.

2 Register over personer, der ikke er stedfæstet i teksten.

Absalon Gøje C 24. Amdi Pallesen B 10. Anders Christensen A 62, 63. Anders Grøn A 151. Anders Karlsen C 13. Anders Mogensen (Vognsen) A 82. Anders Mortensen A 106. Anders Pedersen C 35. Anders Rytter A 25. Anders Rytter C 42. Fru Anne Friis B 167. Anne Lauridsdatter A 54. Fru Anne Munk sl. Børge Trolles C 15. Anne Pedersdatter B 103. Anne Pouls B 111. Anne Rasmusdatter (eller Raskdatter) B 27. Anne Ruses B 111. Anne Terkelsdatter A 1. Axel Galt A 6.

Birgitte Rosenkrantz B 75. Fru Birgitte Rosenkrantz B 167. Børge Trolle C 3, 15.

Christen Andersen A 39, C 8. Christen Christensen B 205. Christen Graversen A 137. Christen Helle C 124. Christen Lauridsen Smed B 127. Christen Madsen B 15, C 35. Christen Ogisen Skriver C 136. Christen Pedersen, foged B 64. Christen Pedersen B 216, C 35. Christen Poulsen B 139. Christen Sonnesen A 151. Christen Svendsen B 181, C 41. Christen Sørensen Ørup B 195. Christence Bryske B 237. Claus C 66. Claus Daa A 43. Claus Glambek B 75.

Dorte Andersdatter A 145. Dorte Block B 95. Dorte Mogensdatter (Vognsen) A 82. Fru Drude Rantzau C 103.

Ebbe A 151. Else Bille B 23. Erik Andersen, bådsmænd A 160. Erik Lykke B 9, 67, 92. Erik Mikkelsen B 183. Erik Mortensen C 13. Erik Pedersen B 139. Eske Bille A 129.

Gert Bryske A 149, 156, B 23, 60, 61, 63, 65, 73, 76, 90, 93, 143, 201, 205, 237, C 107. Geske Hermansdatter A 152. "Gies" Jensdatter B 109. Gøde Terkildsen B 158.

Hans Bundtmagersvend B 29. Hans Hermansen B 29. Hans Lauridsen B 128. Hans Munk A 93, C 59. Hans Vistesens, Ribedomkapitels fuldmægtig C 48. Henrik C 66. Fru Hilleborg Daae B 136.

Ida Munk C 103. Inge Lauridsdatter A 120. Iver Munk C 103. Iver Munk, biskop C 103.

Jacob Høeg A 43. Jacob Lykke A 115. Jens Christensen C 41. Jens Juel B 17. Jens Knudsen A 120. Jens Madsen B 77.

Jens Mikkelsen A 28. Hr. Jens Nielsen Glenstrup B 200.
 Jens Olufsen B 160. Jens Sørensen B 160. Jens Sørensen
 Knudslund B 201. Jens Thomsen A 97. Jep Boel C 124.
 Jep Christensen C 1. Jep Nielsen C 124. Jesper Olufsen
 B 103. Johan Rud C 114. Johan Worm B 195. Johanne As-
 sersdatter B 37. Johanne Munk C 103. Jytte Gyldenstjer-
 ne B 100. Jørgen Munk C 103. Jørgen Soe B 19.

Fru Karen sl. Peder Munks C 141. Karen Banner B 65, 237.
 Karen Graversdatter C 35. Karen Nielsdatter A 151. Ka-
 rin Pallisdatter B 140. Karen Pedersdatter B 103. Keld
 Byrialsen B 210. Kirsten Assersdatter B 37. Kirsten Ras-
 muskone C 132. Kirsten Sandberg B 73, 76. Kirsten Sko-
 lemesters datter A 151.

Lars Christensen B 45. Lars Svenningsen A 139. Laurids
 Christensen B 138. Laurids Villadsen A 73. Laus Peter-
 sen C 17. Ludvig Munk C 103.

Mads Ebsen C 117. Mads Jørgensen A 28. Mads Olufsen
 Kjeldsen B 52. Maren Eriksdatter C 13. Maren Henriks-
 datter C 119. Maren Pedersdatter C 35. Fru Maren Skram
 B 64. Margrethe Mogensdatter (Vognsen) A 82. Mette Huid
 B 124, 139. Mette Mikkelsdatter Velling B 131. Mette
 Mogensdatter (Vognsen) A 82. Mette Pedersdatter C 35.
 Mette Pedersdatter Hvid B 138. Mette Nielsdatter C 1.
 Mikkel Kirketerp B 83. Mikkel Kirketorp B 8. Mikkel
 Rasmussen Fugl B 9. Mogens Andersen (Vognsen) A 82.
 Morten Christensen A 54. Mogens Mogensen (Vognsen) A 82.

Niels Andersen C 41. Niels Andersen Hedebo A 94. Niels
 Bang B 21. Niels Christensen A 143. Niels Jensen C 50.
 Niels Kragh A 50. Niels Lassen B 37. Niels Laursen A
 151. Niels Lund A 151. Niels Madsen C 57. Niels Roer-
 sen C 142.

Oluf Jespersen B 223. Oluf Munk C 11, 35. Otte Huit-
 feldt A 31. Ove Lunge A 96.

Hr. Peder, sognepræst C 124. Peder Andersen Thursby B
 214. Peder Jepsen C 37. Peder Madsen B 28, 200. Peder
 Munk B 169, C 141. Peder Nielsen B 46. Peder Nielsen
 Hiermandt B 187. Peder Paaske B 234. Peder Remboldsen,
 magister B 95. Peder Skram C 103. Peder Vestergård B
 80. Pitter Zittmann A 168. Poul Lassen B 37. Poul Mik-
 kelsen B 2. Poul Munk C 103. Poul Nielsen A 157. Poul
 Sørensen B 29.

Rasmus Brok B 160. Rasmus Jørgensen Sadelmager B 29. Rasmus Lassen B 142, 243. Rasmus Lauridsen Skrædder A 54. Rasmus Pedersen B 77, 167. Robert Thomsen A 152.

Sidsel Svends B 160. Svend Christensen C 35. Svend Christensen, sættefoged A 14. Søren Christensen B=138. Søren Dejgård C 133. Søren Hansen B 77. Søren Munk B 105. Søren Rasmussen C 88.

Trued Bryske B 23, 77, 90, C 25. Tyra Rasmusdatter B 10.

Valborg Hans' B 223.

3 Register over stednavne,
der ikke er opslagsord i hovedregisteret.

Registeret omfatter navne på bebyggelser, der ikke er selvstændige ejerlav, samt naturnavne. Ligesom i hovedregisteret er sammensatte navne, hvis første led er nørre, sønder, øster og vester, over og neder, lille og stor, gammel og ny alfabetiseret efter navnenes andet led.

Adeleng, se Janderup. Agerled, se Volstrup. "Arnnager", se Stavsø.

"Bagenhøj", se Breum. "Balle Kradt", se Nørup. "Bauenhøj", se Breum. Bjerregård, se Hverrestrup. "Blødkier", se Hov. Borg, se Aspe. Brode å, se Tønder amt. Bredkær fælle, se Hillerslev. Brobjerg, se Århus købstad. Broholm, se Vejrum. "Brou Maye", se Borbjerg og Mejrup. Brunbjerg huse, se Borbjerg. "Brunsbiere", se Kvistrup. "Bræmilshus" under Ejerget, se Understed. "Bulbilsig", se Hov. Vesterby, se Klakring. Byledhøjen, se Torsager.

"Dalmarcken", se Sundstrup. Degnbol, "Degnebuoll", se Sønder Lem. "Diur Kiers May", "Dyrkiers Maij", se Følle. Dragstrup Nor, se Thisted købstad.

Elben, se Tyskland. "Lild Eng", se Nørup. "Engkier", se Elsted.

"Flode", se Hadbjerg. "Folkier Halle", se Borbjerg og Mejrup. Frue kirke, se Ålborg købstad. Frue kirke, se Århus købstad. "Lild Frøst", se Nørup. "Frøst mark", se Nørup. "Lild Frøst mark", se Nørup. "Lille Frøst Ved", se Nørup.

"Glas Maa eng", se Højrup. "Greperkolle", se Davgård. "Grepperkoller", se Davgård. Grøndige, se Solbjerg. Nørgård, se Farstrup. Nørgård, se Hov. Nørgård, se Idum. Overgård, se Obling. Søndergård, se Hjørring amt. Vestergård, se Lem.

"Haff Skoff", se Have. Harregård, se Harre. Harringgård, se Haring. "Hee", se Nørre-Bork. "Hoffordt", se Østerild. "Hollmen", se Sønder Vrå. "Huoldall", se Hvidbjerg.

"Ildkier Flod", se Davgård.

Klinggård, se Klim. Kraftet, se Volstrup. "Krap", se Bostrup. "Kreperkolle", se Davgård. "Krydtzholt", se Amtoft. Kvaldersted, se Mønsted.

Langgård, se Tved. Legind Vejle, se Lødderup. "Østerlund Ende", se Hobro købstad.

Nørremark, se Lemvig købstad. "Nørmarck", se Hov. "Vester Marck", se Hobro købstad. "Østermark", se Hobro købstad. "Meillode", se Vennebjerg. "Mokend", se Tyskland. "Midschiff Engj", se Klim. Mistå, se Tønder amt. Mogensgård, se Lille-Torup. Sct. Mogens port, se Viborg købstad. "Monch Røgill Ager", se Rested. St. Mortensgade, se Viborg købstad. "Muncheng", se Kvistrup. Munkgård, se As. "Mygelholm", se Nørup. "Møgell Madsckiffte", se Seest. Mølleåen, se Hjerm h.

"Nebellundt", se Nebel.

"Prestchaalle", se Hadbjerg. "Porshaffue", se Nykøbing købstad. "Pouels Kierdt", se Hvinningdal.

Sanden, se Gøttrup. "Saudamb", se Være. "Norder Schib Backe", se Hobro købstad. "Sønder Schibbache", se Hobro købstad. "Sønderschouff", se Nørup. "Schyggade", se Hobro købstad. Skern bro, se Skern købstad. "Skoutrup Krog", se Seest. "Slott", se Hov. "Stoer Smed gadt", se Horsens købstad. "Sogne Vadt", se Hvidbjerg. "Stabek", se Sæby købstad og Volstrup. Stallerup mark, se Hjerm. "Stolbesig", se Hobro købstad. Sturupgård, se Sturup. Stovgård, se Lindum. Strandenge, se Sæby købstad. Strandhaven, se Sæby købstad. "Strandkier", se Sæby købstad. Sundby bæk, se Stagstrup. "Suolback", se Sæby købstad. Særmærke, se Hald. Sønderside, se Ho.

"Therpens" Agre, se Sønder Vrå. "Thopelstiene", se Gærup. "Thorberig", se Davgård. "Thornnhødtz Maye", se Følle. "Thou Balle", se Saksild. "Threben" Agre, se Sønder Vrå. Thri(?), se Nørre-Bork. "Thuedt", se Glesborg. "Lille Thuor Høff", se Følle. "Thuorrhøffsmaje", se Følle. Tvilum Nørskov, se Tvilumgård.

"Vgelbierre Kier", se Flemming. "Vandkier", se Sæby købstad. Vandtrang, se Sennels. Østervang, se Torsager. "Veislet", se Østrup. "Weldkierd", se Arup. Vesterå, se Tønder amt. "Vindisløff Balle", se Vinderslev.

Åstedbro, se Åle.

4 Tilnavneregister.

Stillingsbetegnelse, der står efter personnavne, og som ikke er nærmere specificeret, betragtes som tilnavne. I. st. betyder registret over personer, der ikke er stedfæstet i teksten.

Akeleye, Knud Gabrielsen, se Krengorup. Amsing, Arnold, se Hamborg. Amsing, Rudolf, se Hamborg. Ans, Jens Christensen, se Århus købstad. Ahrenfeldt, Axel, se Lysholt. Ahrenfeldt, Jørgen, se Vorgård. Ahrenfeldt, Niels, se Knivholt.

Back, Anders, se Mariager købstad. Backhus, Rotker, se Celle. Bager, Rasmus Nielsen, se Mariager købstad. Baj, Jens Hansen, se Randers købstad. Bakmand, Søren Jensen, se Fuglslev. Bang, Christen Jensen, se Randers købstad. Bang, Niels, se i. st. Banner, Karen, se Høgholt og i. st. Barfoed, Jens, se Lydum Hede. Basse, Niels, se Vannerup. Bay, Jens Andersen, se Mariager købstad. Bay, Niels Christensen, se Randers købstad. Beeg, Niels Christensen, se Haderis. Bering, Jens Christensen, se Randers købstad. Bering, Peder, se Viborg købstad. Biering, Jens, se Viborg købstad. Bille, Else, se Margård. Bille, Eske, se i. st. og Mariager kloster len. Bille, Henning, se Vrejlevkloster. Bille, Margrethe Eriksdatter, se Donslund. Bloch, Daniel, se Bjørnholm. Block, Dorte, se i. st. Bloksdatter, Dorte, se Viborg købstad. van Bochoold, Claus, se Holsten. Beck, Jørgen Jensen, se Kolding købstad. Bock, Nis, se Eltang. Boel, Jep, se i. st. Bondo, Jens, se Mariager købstad. Bondo, Las, se Mariager købstad. Bondo, Niels Pedersen, se Thisted købstad. Bondo, Peder Christensen, se Sennels. van Bothhold, Claus, se Holsten. Brahe, Birgitte, se Turebyholm. Brahe, Knud, se Engelsholm. Brahe, Sten, se Knudstrup. Brock, Christen Christensen, se Bystrup. Brockenhuus, Johan, se Buderupholm. Brockenhuus, Karen, se Glomstrup. Brockenhuus, Kjeld, se Ierbæk. Broholm, Christen Sørensen, se Vejrum. Brok, Eske, se Dronningborg len og Gammel-Estrup. Brok, Rasmus, se i. st. Bromand, Christen Andersen, se Skern. Brun, Jens, se Fureby. Brun, Lasse, se Volstrup. Brun, Maren, se Søby købstad. Bryske, Christence, se i. st. Bryske, Gert, se Vedø og i. st. Bryske, Karl, se Århusgård len. Bryske, Lisbet, se Tirsbæk. Bryske, Trued,

se Gammel-Estrup og i.st. Brøndum, Mads Pedersen, se Høbro købstad. Budde, Godslev, se Børglum kloster len. Bull, Espen, se Follerup. Buntmager, Gabriel Hansen, se Viborg købstad. Bundtmagersvend, Hans, se i.st. Bure, Anders, se Serreslev. Busch, Maron, se Nors og Østerild. Bus(e), Jes, se Hæsrum. Bødker, Jens Laursen, se Haldrup. Bødker, Niels, se Mariager købstad. Bødker, Peder, se Nykøbing købstad. Bøgvad, Niels Iversen, se Kolding købstad.

Daa, Claus, se i.st. Daa, Hilleborg, se Tjele og i.st. Dejgård, Søren, se i.st. Dranker, Niels, se Mariager købstad. Duc, Frands, se Oksholm. Duc, Jørgen, se Hal-kær og Oksholm. Dyrby, Christen Pedersen, se Helstrup. Dyre, Hans, se Boller, Lund len og Ullerupgård. Dyre, Iver, se Hvidstedgård og Ullerupgård. Dyrevogter, Peder, se Mønsted. Dyrskyt, Anders, se Haraldskær. Dyrskyt, Niels, se Haraldskær.

Ebeltoft, Jens, se Mariager købstad.

Føjekone, Anne Christensdatter, se Understed. Fisker, Anders, se Kisum. Friis, Anders, se Hungstrup. Friis, Anne, se Stensballegård, Volstrup og i.st. Friis, Iver, se Volstrup. Friis, Jørgen, se Favrskov, Sejlstrup len og Vadskærgård. Friis, Just, se Vadskærgård. Friis, Laurits, se Viborg købstad. Friis, Mette, se Volstrup. Friis, Niels, se Århus købstad. Frost, Chresten, se Sønder-Dråby. Fugl, Mikkel Rasmussen, se i.st. Færgemand, Svend, se Vilsund.

Galt, Axel, se i.st. Gardener, Magnus, se Hamborg. Gersdorff, Christoffer, se Søbygård. Glambek, Claus, se Bjerre, Skanderborg len og i.st. Glambek, Sidsel, se Bjerre. Glambek, Sofie, se Bjerre. Glarmester, Lars Lauridsen, se Sønder Vrå. Glenstrup, Jens Nielsen, se i.st. Glud, Niels, se Ribe købstad. Gris, Peder Nielsen, se Thisted købstad. Grove, Mogens, se Ribe købstad. Grube, Didrik, se Ålborg købstad. Grydermand, Søren Christensen, se Tastum. Grøn, Anders, se i.st. Grøn, Jens, se Arup og Sønder-Dråby. Grøn, Niels, se Skanderborg len. Guldsmid, Las, se Mariager købstad. Gyldenstjerne, Jytte, se i.st. Gyldenstjerne, Karon, se Hønske og Torp. Gyldenstjerne, Knud, se Hald len, Tiimgård, Vestervig len og Ågård. Gyldenstjerne, Preben, se Bøvling len, Vestervig len, Nørre-Vosborg og Ågård. Gøje, Absalon, se i.st.

Gøye, Falk, se Skærsø.

Hammer, Christen, se Mammen. Harboe, Christen Pedersen, se Århus købstad. Harbo, Niels Pedersen, se Mollerup. Hardenborg, Kirsten, se Matrups. Hech, Jesper, se Ålborg købstad. Hedbo, Niels Andersen, se i.st. Hoegårdt, Rasmus Nielson, se Århus købstad. Høgelund, Christen Sørensen, se Viborg købstad. Helgesen, Peder Sørensen, se Torup. Hello, Christen, se i.st. Hestbek, Peder Andersen, se Nykøbing købstad. Hiebo, Niels Andersen, se Varde købstad. Hiermandt, Peder Nielson, se i.st. Hjort, Peder, se Ebstrup. Hjulmand, Jens, se Gandrup. Hjulmand, Mikkel, se Mariager købstad. Hodstrup, Søren, se Mariager købstad. Hoffuer, Knud Jensen, se Viborg købstad. Holck, Christian, se Bustrup og Silkeborg len. Holck, Henrik, se Hvolgård. Holmgård, Laurids Nielsen, se Hobro købstad. van der Hude, Hans, se Viborg købstad. Huitfeldt, Otto, se i.st. Hvas, Karen, se Hejselt. Hvas, Mads, se Vorning. Hvas, Peder, se Mariager købstad. Hvid, Mette (Pedersdatter), se Skrå og i.st. Høeg, Christen, se Todbøl. Høeg, Jacob, se i.st. Høeg, Just, se Bjørnholm. Høeg, Mette, se Sonnerup. Høeg, Peder, se Mariager købstad. Høeg, Stygge, se Vang. Høffgårdt, Laurids Nielson, se Hobro købstad.

Juel, Jens, se Koldgård og i.st. Juel, Lene, se Halkær og Oksholm. Juel, Maren, se Rybjærg. Juel, Thomas, se Estrup. Jul, Christen, se Gøttrup. Juul, Frands, se Rækkorgård. Juul, Iver, se Gudumkloster, Hvistrup, Pandum len og Villestrup. Juul, Kirsten, se Kærsholm. Jæger, Gregors Sørensen, se Haraldskar.

Kackelmand, Gert, se Århus købstad. Kallestrup, Terkel, se Døstrup. Kappelmand, Gert, se Århus købstad. Karde, Jens Andersen, se Randers købstad. Kedelsmed, Christen Olufsen, se Viborg købstad. Kierri, Peder, se Vesterris. Kirketorp eller Kirketorp, Mikkel, se i.st. Kjeldsen, Mads Olufsen, se i.st. Klejnsmed, Anders Knudsen, se Viborg købstad. Kleinsmed, Christen, se Viborg købstad. Klimp, Christen, se Hobro købstad. Klog, Morten Nielson, se Nykøbing købstad. Knivsmed, Hans Simonsen, se Kolding købstad. Knudslund, Jens Sørensen, se i.st. Kock, Christoffer, se Mariager købstad. Kock, Henrik, se Ålborg købstad. Kock, Thomas, se Mariager købstad. Koldbek, Peder Nielson, se Vejrum. Kornmåler, Peder, se Hald len. Krabbe, Dorte, se Grindeslevkloster og Store Rugtved. Krabbe, Niels, se

Torstedlund. Krag, Bodil, se Bajlum. Krag, Jørgen, se Endrupholm. Krag, Mogens, se Glomstrup. Kragh, Niels, se i.st. Krag, Otto, se Glomstrup. "Krydtzholt", Niels Jensen, se Amtoft. Kræmmer, Hans Christensen, se Ballegård. Kræmmer, Hans Lauridsen, se Nykøbing købstad. Kræmmer, Thomas Ibsen, se Thisted købstad. Kurrii, Peder, se Vesterris. Kær, Christen, se Lundenæs len. Kærgård, Jons, se Estrup. Købmand, Anders Jensen, se Horsens købstad. Kaas, Claus, se Øland. Kaas, Erik, se Hvidbjerggård. Kaas, Hedvig, se Mандрup. Kaas, Helvig, se Restrup. Kaas, Jørgen, se Gelskov. Kaas, Mogens, se Lyngholm, Støvringgård, Ørum len og Ås.

Ladekarl, Peder Jensen, se Store Astrup. Lange, Gunde, se Bregninggård. Lange, Margrothe, se Engelsholm. van Lenep, Johan, se Viborg købstad. Lonnert, Baltser, se Holstebro købstad. Lindenov, Else, se Løjtved og Rørbæk. Loft, Jens Mikkelsen, se Østerby. Loye, Peder Jensen, se Mejlbj. Lykke, Anne, se Højris. Lykke, Erik, se i.st. Lykke, Falk, se Skovgård. Lykke, Ide, se Bonderup. Lykke, Jacob, se Estvadgård, Lund len, Tandrup og i.st. Lykke, Jørgen, se Herningholm og Rugård. Lykke, Mogens, se Hessel. Luleff, Christoffer, se Barretskov. Lund, Niels, se i.st. Lund, Peder, se Mariager købstad. Lunds, Anne, se Skagen købstad. Lunge, Ove, se Eskær og i.st.

Mandal, Chresten Jensen, se Bodum. Markdanner, Caspar, se Koldinghus len og Rønningesøgård. Marsvin, Ellen, se Lundegård. Meyer, Gert, se Holstebro købstad. Mogensdatter, Maren, se Avsumgård. Molbo, Jens Andersen, se Ebeltoft købstad. Munk, Anne, se Krogsdal, Tvis kloster og i.st. Munk, Dorte, se Sødal. Munk, Frederik, se Krogsdal. Munk, Hans, se i.st. Munk, Ida, se i.st. Munk, Iver, se i.st. Munk, Johanne, se i.st. Munk, Jørgen, se i.st. Munk, Kirsten, se Nørlund. Munk, Ludvig, se i.st. Munk, Niels, se Mølgård og Serreslevgård. Munk, Oluf, se Kvistrup, Strandbjærggård, Strandbygård, Volstrup og i.st. Munk, Peder, se Sæbygård og i.st. Munk, Poul, se i.st. Munk, Søren, se i.st. Murmand, Johan Nielsen, se Horsens købstad. Møller, Laurids, se Arup. Møller, Niels, se Lørslev, Mariager købstad og Ålbæk vandmølle. Mørk, Jens, se Lyngby.

Nordengård, Laurids Jensen, se Sæby købstad. Nordmand, Ernst, se Bygholm len. Nør, Lars Christensen, se Sindbjerg.

von Ostede, Amelech, se Flensborg. Ousterin, Jacob, se København.

Pachs, Mogens, se Torupgård. Pachs, Morten, se Bjerre og Kyndbyholm. Pallesen, Peder Christensen, se Bjerring. Paludanus, Lucas, se Viborg købstad. Parsberg, Manderup, se Hagsholm og Ålborg. Parsberg, Verner, se Sandbygård. Pilogård, Rasmus Eriksen, se Hvilsted. Pol, Frands, se Starupgård og Volbjærg. Pop, Poul, se Ålborg købstad. Fors, Mads, se Ribe købstad. Paaby, Peder, se Vejle købstad. Paaske, Erik, se Viborg købstad. Paaske, Peder, se i.st.

Rantzau, Anna, se Trøjborg. Rantzau, Breide, se Rantzausholm. Rantzau, Drude, se i.st. Rantzau, Erik, se Agersborggård og Gesingholm. Rantzau, Godske, se Trøjborg. Remer, Søren Jensen, se Veggerby. Remers, Henning, se Braunschweig. Remsnider, Niels, se Mariager købstad. Ribes, Anders Olufsen, se Århus købstad. Ridofoged, Peder, se Mariager købstad. Rimmer, Jens, se Veggerby. Ris, Ellen, se Iller. Rodsteen, Palle, se Hørbylund. Rosenkrantz, Axel, se Glimminge og Kølskegård. Rosenkrantz, Aksel Børgesen, se Landting. Rosenkrantz, Birgitte, se Landting, Værholm og i.st. Rosenkrantz, Børge, se Landting. Rosenkrantz, Erik, se Landting. Rosenkrantz, Gert, se Stensballegård. Rosenkrantz, Margrethe, se Hundslund. Rosenkrantz, Otto Christoffer, se Lorbæk. Rostrup, Albret, se Stårupgård. Rostrup, Ellen, se Vedø. Rud, Johan, se i.st. Ruses, Anne, se i.st. Rytter, Anders, se i.st. Ræv, Peder, se Gerndrup.

Sadelmager, Rasmus, se Sæby købstad. Sadelmager, Rasmus Jørgensen, se i.st. Sacl, Jens, se Mariager købstad. Sandberg, Kirsten, se i.st. Sandberg, Ulrik, se Kvelstrup og Lundemæs len. Saumand, Mads, se Mariager købstad. Saxe, Peder, se Århus købstad. Schott, Christen, se Mariager købstad. Schou, Peder, se Randers købstad. Schøning, Chresten, se "Bønderup". Schiøtt, Ias, se Ågård. Schested, Christen Thomsen, se Tanderup. Schested, Claus Maltesen, se Højris. Schested, Jacob, se Herningholm. Sivekær, Christen, se Holstebro købstad. Skeel, Albret, se Fussingø og Ribershus len. Skeel, Jørgen, se Sostrup. Skeel, Kirsten, se Jungedgård. Skeel, Otto, se Bangsbo, Dueholm kloster len og Hammelmosø. Skinderkone, Anne, se Vejle købstad. Skolemestersdatter, Kirsten, se i.st.

Skomagere, Karen, se Mariager købstad. Skomager, Niels Christensen, se Osterild. Skomager, Simon Nielsen, se Svostrup. Skomager, Thomas, se Osterby. Skonning, Poul Simonsen, se Torsager. Skram, Dortho, se Forsomhoe. Skram, Hans, se Ristrup. Skram, Jørgen, se Tjole. Skram, Maren, se Fårupgård og i.st. Skram, Peder, se i.st. Skrivers, Anders Jensen, se Ålborg købstad. Skriver, Christen, se Øgelstrup. Skriver, Christen Christensen, se Tostruphovgård. Skriver, Christen Ogison, se i.st. Skriver, Hans Jensen, se Lønborggård. Skriver, Jacob, se Silkeborg len. Skriver, Jens, se Nykøbing købstad. Skriver, Jens Madsen, se Viborg købstad. Skriver, Jens Pedersen, se Ålborg købstad. Skriver, Jens Sørensen, se Nykøbing købstad. Skriver, Jørgen, se Kalvø len. Skriver, Niels, se Århus købstad. Skriver, Niels Anderson, se Viborg købstad. Skriver, Peder, se Mors Sønder h. Skriver, Rasmus, se Gern. Skriver, Søren, se Hjørring købstad. Skrædder, Anders, se Skærbækgård. Skrædder, Bertel Mikkelsen, se Knudstrup. Skrædder, Hans, se Mariager købstad. Skrædder, Jens Christensen, se Thisted købstad og Vardø købstad. Skrædder, Mads, se Vore. Skrædder, Oluf, se Mariager købstad. Skrædder, Rasmus Lauridsen, se i.st. Smed, Christen, se Kirkegård og Svenstrup. Smed, Christen, Lauridsen, se Mariager købstad og i.st. Smed, unge Christen Lauridsen, se Mariager købstad. Smed, Chresten Pedersen, se Nykøbing købstad. Smed, Hans, se Borup og Viborg købstad. Smed, Henrik, se Mariager købstad. Smed, Jens Lauridsen, se Torup. Smed, Lars Christensen, se Roberholt og Langtved. Smed, Laust Christensen, se Vardø købstad. Smed, Mikkel, se Ålsrode. Smed, Peder, se Tjols. Smed, Peder Lauridsen, se Sæderup. Smed, Thomas, se Ganderup. Snedker, Niels Andersen, se Nykøbing købstad. Snedker, Peder, se Viborg købstad. Soe, Jørgen, se i.st. Sole, Anders Jensen, se Urup. Sortkone, Karen Pedersdatter, se Fredsø. Spegør, Anders, se Klim. Splidt, Henrik Henriksen, se Kolding købstad. Stenhugger, Christoffer Jensen, se Århus købstad. Stig, Morten, se Tårs. Storm, Mogens, se Hobro købstad. Stub, Christen, se Århus købstad. Stygge, Inger, se Viskum. Stærk, Peder Christensen, se Holstebro købstad. Stør, Peder Sørensen, se Vejrum. Surlennder, Reinhold, se Randers købstad. Sværdfogter, Gorris, se Viborg købstad.

Thidemand, Hans, se Hjørring købstad. Thorup, Peder Lauridsen, se Nibe købstad. Thostrup, Las, se Århus købstad.

Thott, Christen, se Boltinggård og Skivehus len. Thrane, Christen, se Viborg købstad. Thursby, Peder Andersen, se i.st. Thybo, Jens Jensen, se Vester Hassing. Tornekran, Mikkel Nielsen, se Falde. Trolle, Børge, se i.st. Tunglund, Jon Jensen, se Århus købstad. Tyboes, Boel, se Mariager købstad. Tømmermand, Christen Andersen, se København. Tømmermand, Jens, se Bangsbo mølle. Tønder, Jacob Pedersen, se Kolding købstad.

Udsen, Laurids Ebbesen, se Skanderborg len. Uldis, Søren Christensen, se Hobro købstad. Ulfeldt, Mogens, se Tranekær len og Selsø. Ulfstand, Gregers, se Høgholt. Urup, Ove, se Ovesholm.

Vaben, Hans Nielsen, se Århus købstad. Vandel, Hans, se Ålborg købstad. Velling, Mette Mikkelsdatter, se i.st. van Velsen, Arndt, se Braunschweig. Wernich, Jørgen, se Viborg købstad. Vester, Jens Knudsen, se Nykøbing købstad. Vestergård, Peder, se i.st. Wibnitz, Johan, se Amsterdam. Wiborg, Niels Christensen, se Mariager købstad. Wil, Niels, se Stagstrup. Vind, Ellen, se Kærgård. Vinter, Niels, se Hvinningdal. Vinum, Nis, se Daler. van der Wisch, Henrik, se Glasau. Visti, Jacob Christensen, se Viborg købstad. Voders, Niels, se Hjølden. Vodskov, Jens Andersen, se Ålborg købstad. Vognsen, Dorte Mogensdatter, se i.st. Vognsen, Margrote Mogensdatter, se i.st. Vognsen, Mette Mogensdatter, se i.st. Vognsen, Anders Mogensen, se i.st. Vognsen, Mogens Andersen, se i.st. Vognsen, Mogens Mogensen, se i.st. Worm, Johan, se Århus købstad og i.st. Worm, Villum, se Århus købstad. Vragor, Niels Pedersen, se Skorup. Væver, Hans, se Mariager købstad.

Zittmann, Pitter, se i.st.

Øemark, Jens Lauridsen, se Rørbæk-Hovgård. Ørbæk, Søren, se Horsens købstad. Ørup, Christen Sørensen, se i.st.